Jaarstukken 2020

Leidschendam-Voorburg

Inhoudsopgave

1 Algemeen 3
1.1 Bestuurlijke samenvatting 3
1.2 Jaarcijfers 2020 in 1 oogopslag 17
1.3 Leeswijzer 18
2 Jaarverslag 19
2.1 Programma's 19
Programma 0. Bestuur en Ondersteuning 20
Programma 1. Veiligheid 28
Programma 2. Verkeer en Vervoer 32
Programma 3. Economie 42
Programma 4. Onderwijs 50
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie 57
Programma 6. Sociaal domein 69
Programma 7. Volksgezondheid en milieu 96
Programma 8. Bouwen en wonen (VHROSV) 110
Programma Algemene dekkingsmiddelen 118
Programma Overhead 127
Programma Vennootschapsbelasting 130
Programma Onvoorzien 133
2.2 Paragrafen 135
2.2.1 Lokale Heffingen 135
2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 142
2.2.3 Onderhoud Kapitaalgoederen 157
2.2.4 Financiering 166
2.2.5 Bedrijfsvoering 173
2.2.6 Verbonden Partijen 179
2.2.7 Grondbeleid 198
2.2.8 Corona 204
3 Jaarrekening 208
3.1 Waarderingsgrondslagen 208
3.2 Overzicht van baten en lasten 212
3.3 Begrotingsrechtmatigheid 213
3.4 Financiële resultaten per programma 216
3.5 Balans met toelichting 241
3.6 Realisatie investeringsplan 270
3.7 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA-Bijlage) 282
3.8 Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld 285
3.9 Wet Normering Topinkomens (WNT) 286
3.10 Overige jaarrekening gegevens 288
4 Bijlagen 300
4.1 Interbestuurlijk Toezicht (IBT) 300
4.2 Subsidielijst 303
4.3 Voortgang uitvoering investeringskredieten 304
4.4 Kostendeclaratie college 311
4.5 Integriteit 312
4.6 Indicatoren 313
4.7 Kerngegevens 320

1 Algemeen

1.1 Bestuurlijke samenvatting

Een woord vooraf

Opeens was alles anders

Met het jaarverslag 2020 legt de gemeente Leidschendam-Voorburg verantwoording af over het door haar gevoerde beleid. Een jaar waarin we 75 jaar vrijheid vierden, maar door de coronacrisis veel van onze vrijheid inleverden. Een jaar waarin somberheid en verslagenheid, maar ook creativiteit, flexibiliteit en zorgzaamheid een grote rol speelden.

In 2020 werd de coronacrisis in het voorjaar de dominante factor in ons sociale en werkende leven. In Leidschendam-Voorburg is alles op alles gezet om vanaf het begin van de crisis te zorgen dat de gewone dienstverlening voor onze inwoners kon blijven doordraaien. Deze werd zelfs uitgebreid met de uitvoering van landelijke regelingen, zoals de TOZO. We zorgden ervoor dat de groepen in de gemeente die extra hulp nodig hadden, dat ook kregen. Of het nou ging om kwetsbare inwoners, ondernemers, zzp'ers, ouderen, cultuurinstellingen, scholen en/of (sport)verenigingen. Ook werd een goed bereikbare testlocatie voor corona geopend.

Alles was, en is, erop gericht om de gevolgen van de crisis op te vangen en tegelijk te zorgen sterker uit de crisis te komen. De gemeenteraad stelde in 2020 een fonds van vijf miljoen euro beschikbaar voor ondersteuning van inwoners en ondernemers. Door het uitvoeren van de landelijke regelingen, het door laten draaien van de dienstverlening, met de beperkingen van thuiswerken, kon de gemeente niet alle projecten uitvoeren zoals eigenlijk gepland. De gemeente sluit het jaar af met een voordelig financieel resultaat van circa € 1,3 miljoen. Bij de begroting van 2020 werd nog uitgegaan van een tekort van € 6,4 miljoen.

De crisis zorgde ervoor dat onze verwachtingen bij het opstellen van de begroting 2020 volledig op de schop ging. In het begin waren we optimistisch over de economie. Gedurende het jaar moesten we ons beeld hierop bijstellen. Het is niet eenvoudig om te voorspellen welke impact de pandemie op de financiën en onze gemeente heeft. Daarom is afgelopen jaar een zogenoemde beleidsarme begroting voor 2021 opgesteld, en vulde de Nota van wijziging deze later in het jaar aan.
Om in deze moeilijke tijd een stabieler bestuur te creëren, is de coalitie deze zomer uitgebreid.

Natuurlijk boekten we het afgelopen jaar ook mooie resultaten op andere vlakken dan de crisis. Een greep hieruit: waterbergings- en recreatiegebied de Nieuwe Driemanspolder werd geopend; inwoners maakten gretig gebruik van de subsidie om woningen te isoleren en groene daken aan te leggen; we maakten een start met het versterkingsprogramma Leidschendam-Noord; we werkten samen met ondernemers aan toekomstbestendige winkelgebieden; we namen afscheid van sociaal werkbedrijf DSW en gingen over naar nieuw werkbedrijf de Binnenbaan; de bouw van integraal kindcentrum De Tol begon en er werd besloten wat de bestemmingen zijn van de Eneco-gelden.

We prijzen de creativiteit, flexibiliteit en zorgzaamheid van iedereen. Waar activiteiten en evenementen niet door konden gaan, werden alternatieven verzonnen. Denk aan Koningsdag, de activiteiten rond 75 jaar Vrijheid, Dodenherdenking, maar ook (digitale) bewonersavonden en jeugdactiviteiten of de vele initiatieven die ontstonden om kwetsbare inwoners te helpen.

Ook zijn samenwerkingen en contacten met verenigingen, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners geïntensiveerd. Laten we de goede dingen meenemen naar de toekomst. We weten allemaal dat de strijd nog niet gewonnen is, maar we staan er samen in. We blijven een stevig vangnet bieden en we zijn er voor hen die ons nodig hebben.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg

Klaas Tigelaar	Jan-Willem Rouwendal
Astrid van Eekelen	Juliette Bouw
Floor Kist	

Samen aan zet

Een mooie gemeente maken we samen. Daarom ondersteunen we inwoners met initiatieven en betrekken wij hen bij het maken van plannen. Ook tijdens de coronacrisis gaan we hiermee door.

Samenwerking en subsidiepartners
In 2020 werkten we voor het tweede jaar volgens de nieuwe werkwijze met subsidiepartners. We stelden gezamenlijk het uitvoeringsplan (inclusief addendum) op voor 2021. Niet alles ging zoals gepland. Door coronacrisis boden vele aanbieders een aangepast programma aan. Er zijn belangrijke stappen gezet ten aanzien van de samenwerking. De monitoring is nog volop in ontwikkeling. De tafels leveren medio 2021 een gezamenlijk jaarverslag over 2020 op. Bij de tafel 'Betrokken en Inclusief' heeft het college een keuze gemaakt voor de verdeling van de middelen van de tafel. Alle overige tafels bereikten zelf een financieel akkoord.

Bewonersinitiatieven versterken
Door de coronacrisis zijn dit jaar bijzondere en andersoortige bewonersinitiatieven ontstaan. De gemeente heeft deze voor het voetlicht gebracht in de Gemeenterubriek en op sociale media in een filmpje en door initiatieven van derden te delen.
Het samenwerkingsverband Samen Beter (pilot in de wijk Prinsenhof) kreeg dit jaar verder vorm en er is een link gelegd naar het versterkingsprogramma Leidschendam-Noord.

Vraaggerichte dienstverlening
De gemeente heeft in het afgelopen jaar ondanks de crisis alles in het werk gesteld om goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers te bieden. Dat is met de nodige inzet en flexibiliteit gelukt. De pilot van de zaterdagopenstelling van het Servicecentrum is niet doorgegaan.
Vanuit de gemeente was er extra aandacht voor inwoners en ondernemers die het moeilijk hadden vanwege de coronacrisis. De vele vragen die via sociale media, telefoon, e-mail en op het Servicecentrum dagelijks binnenkwamen, legden veel druk op de organisatie. In veel gevallen konden we mensen wegwijs maken en naar de juiste hulp of voorzieningen leiden.
Hoewel de urgentie vooral zat bij het overeind houden van de dienstverlening, was er ook aandacht voor het ontwikkelen en verbeteren van de dienstverlening. Zo is de postregistratie verbeterd, door hiervoor een kwaliteitssysteem in gebruik te nemen. Er zijn in 2020 twee verbetertrajecten gestart voor de website en de telefonie. Er is een begin gemaakt met het optimaliseren van de techniek en er is aandacht voor de digitale toegankelijkheid van onze dienstverlening.

De Moderne Overheid
Om een moderne overheid te zijn, kijken we continu vooruit en bewegen we mee met de steeds veranderende omgeving om ons heen. We sluiten aan bij trends en ontwikkelingen en zetten de inwoners centraal. Daar hoort ook burgerparticipatie bij. In het afgelopen jaar is ingezet op burgerparticipatie en het realiseren van een set afspraken. Door de crisis heeft het project enige vertraging opgelopen. Er konden geen fysieke bijeenkomsten gehouden worden. Om deze reden zijn nieuwe elementen aan het project toegevoegd zoals e-participatie en de Quick-Scan lokale democratie. Daarnaast zetten we steeds meer stappen in het verbeteren van de datakwaliteit van de organisatie. Er is onder andere een coronamonitor opgezet om de effecten van de coronamaatregelen te meten.

Ruimte om te ondernemen

Om te zorgen dat het hier prettig is om te wonen, werken en recreëren, heeft de gemeente ondernemers nodig. Ook na de crisis willen we een bedrijvige gemeente zijn. Daarom zorgen we ervoor dat we ondernemers op alle mogelijke manieren proberen te ondersteunen om goed door de crisis heen te komen.

Ondersteuning voor ondernemers
Voor de lokale economie had de coronacrisis grote effecten. We stonden ondernemers bij met raad en daad; steunmaatregelen om de directe negatieve economische effecten op te vangen en maximaal te beperken en het mogelijk maken van verschillende ondernemersinitiatieven. Zo hebben we tijdelijke verruiming van terrassen mogelijk gemaakt. Ook is er een denktank met ondernemers opgezet en zijn de tarieven van de reclamebelasting aangepast om de ondernemers in 2020 financieel te ontlasten. Samen verkennen we de mogelijkheden en maatregelen voor het versterken van de lokale economie.

Toekomstbestendig maken winkelgebieden
Er is doorgewerkt aan het toekomstbestendig maken van winkelgebieden. Zo is samen met ondernemers en eigenaren verder gewerkt aan een toekomstvisie voor winkelcentrum De Julianabaan in Voorburg en wordt Westfield Mall of the Netherlands in Leidschendam begin 2021 geopend. Succes is geboekt in de publiek private samenwerking (PPS) Retail Innovatie en Experience Campus. In deze PPS werkt de gemeente samen met onderwijsorganisaties, MKB Leidschendam-Voorburg en eigenaren en ondernemers uit winkelgebieden aan toekomstbestendige retail. Er is subsidie door het Rijk toegekend, waardoor de retailcampus formeel in januari 2021 start. Eind 2020 zijn ook de eerste praktische ‘living labs’ met concrete resultaten opgeleverd in de vier kernwinkelgebieden. Eén van de resultaten is dat in De Julianabaan een app gelanceerd is voor ondernemers en consumenten.

Promotieplan toerisme & recreatie
We hebben een promotieplan voor toerisme en recreatie ontwikkeld waarmee we, zodra het maatschappelijke sein weer op groen staat, de bezoekerseconomie een impuls geven. Het promotieplan is gericht op eigen bewoners en inwoners uit de regio om al het moois dat onze gemeente te bieden heeft op recreatief toeristisch vlak te beleven.

Regionale Samenwerking
De gemeente Leidschendam-Voorburg trad toe tot Business Park Haaglanden. Dit is een samenwerkingsverband van gemeenten in de Haagse regio, dat zich gezamenlijk inspant voor voldoende ruimte voor bedrijven op bedrijventerreinen in de regio en het bieden van een gezamenlijk regioloket voor bedrijven met een ruimtevraag. Hiermee dragen we bij aan een krachtige economische regio met voldoende ruimte voor bedrijvigheid in de regio, ook voor onze inwoners die voor een groot deel buiten de gemeentegrenzen werken.

Prettig wonen voor iedereen

Iedereen heeft een eigen beeld van prettig wonen. De een houdt van drukte, de ander wil de rust van het platteland en weer een ander wil vooral dichtbij alle voorzieningen wonen. Het is ons doel om ervoor te zorgen dat iedereen goed in Leidschendam-Voorburg woont.

Veiligheid
Een veilige gemeente, waarin inwoners zich ook veilig voelen. Die doelstelling stond zwaar onder druk het afgelopen jaar. De onrust in Leidschendam-Noord met de vele autobranden had grote invloed op het veiligheidsgevoel van de inwoners in de betreffende wijken. Er is op verschillende manieren hierop ingezet, onder andere door meer toezicht via camera's en extra surveillancerondes. De druk om rigoureuzere maatregelen te nemen was groot. Steeds moest gezocht worden naar de balans tussen het herstel van het veiligheidsgevoel en de proportionaliteit en de subsidiariteit van de maatregelen. Het respecteren van de rechtsstaat en grondrechten speelde daarin steeds mee.

De aanpak van de coronacrisis vroeg vooral om veel flexibiliteit, zowel bij inwoners en ondernemers als bij de gemeentelijke organisatie. De snelle opvolging van regelgeving, vroeg continue aanpassing. Sinds de uitbraak van de pandemie lag de focus van de buitengewoon opsporingsambtenaren voornamelijk op de naleving van de coronamaatregelen.
Naast deze meer repressieve taken, is ook geanticipeerd op de volledige opening van de Westfield Mall of the Netherlands. Samen met ketenpartners en stakeholders is gewerkt aan een veiligheidsplan voor het winkelcentrum.

Makkelijk en snel van A naar B
Om de bereikbaarheid van de gemeente te verbeteren, zijn het afgelopen jaar uit de opbrengsten van de Eneco-aandelen twee bestemmingsreserves gevormd. Deze komen ten goede aan bestaande en toekomstige maatregelen op het gebied van mobiliteit en bereikbaarheid.

Bereikbaar Leidschendam Centrum en Leidschendam Zuid
Op 28 oktober 2020 besloot de raad geen extra brug over de Vliet aan te leggen en geen extra verkeersmaatregelen te nemen op de bestaande bruggen. Het plaatsen van 'brug open' borden en Dynamische Route Informatie Panelen (DRIP's) uit het oorspronkelijke pakket 'Benutten zoals Bedoeld' zijn wel vastgesteld en van investeringskredieten voorzien. Ook is besloten een extra openbare parkeergarage bij de Rijnlandstraat-Noord te bouwen om de parkeerdruk in Leidschendam-centrum te verlagen.

Project Bereikbaar Stompwijk
Om de bereikbaarheid van Stompwijk te verbeteren wordt de Veenpoldersweg aangelegd. Oplevering van de nieuwe verbindingsweg is uitgesteld van 2020 naar juli 2021. In de uitvoering bleek dat een langer voorbelasting van het wegtracé nodig was.

Verkeersdoorstroming en bereikbaarheid N14
De gemeente werkt samen met Rijkswaterstaat, gemeente Den Haag en Unibail Rodamco Westfield aan de doorstroming op de N14 en bereikbaarheid van de Westfield Mall of The Netherlands. In 2020 heeft Rijkswaterstaat een Ontwerp-Tracébesluit (OTB) voor de ongelijkvloerse kruispunten op de N14 genomen. Daarnaast is ingezet op Operationeel Verkeersmanagement.

Verkenning OV Central Innovation District (CID)-Binckhorst
Tot 2040 komen er in het Haagse Central Innovation District (CID) en de Binckhorst zo'n 25.000 woningen en 30.000 banen bij. Om het gebied ook in de toekomst prettig leefbaar, verkeersveilig en bereikbaar te maken is beter openbaar vervoer en uitbreiding van fiets- en looproutes noodzakelijk. Tegelijkertijd willen we dat inwoners van Voorburg-West prettig en fijn kunnen blijven wonen, dat kinderen buiten kunnen spelen, dat er voldoende groen blijft en een plek om de auto te parkeren. Een grote opgave waarbij goed moet worden gekeken naar een optima inpassing van het openbaar vervoer.
De gemeente neemt samen met de gemeente Den Haag, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), de provincie Zuid-Holland en het Rijk deel aan de Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)-verkenning CID-Binckhorst. Bewoners en belanghebbenden konden tot oktober 2020 hun zienswijze indienen op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Eind 2020 stelden het Rijk en de regio samen € 150 miljoen beschikbaar.

Regionale fietsroutes
Om onze gemeente ook goed bereikbaar te maken voor fietsers, werken we samen met de MRDH aan een aantal snelfietsroutes: Den Haag-Pijnacker en Den Haag-Leiden. Voor die eerste, die via Voorburg-West gaat, is onderzoek gedaan naar een voorkeurstracé en hier is een schetsontwerp voor gemaakt. Ook is gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden rondom de Nieuwe Tolbrug.

Duurzaamheid
In 2020 is verder gewerkt aan de ambitie van de gemeente om in 2050 CO2-neutraal en aardgasloos te zijn. Omdat dit niet kan zonder de inwoners, is veel ingezet op bewustwording. Daarnaast heeft de gemeenteraad uitgangspunten vastgesteld voor de Lokale Energie Strategie (LES). Van de zomer was een grote enquête onder inwoners. De uitkomsten hiervan op wijk- en individueel niveau dragen bij aan de planvorming van de LES en de Warmtetransitievisie. Daarnaast spraken we met verschillende partijen over de duurzaamheidsopgaven die we met elkaar hebben. Vanuit de opbrengsten van de Eneco-aandelen is een bestemmingsreserve gevormd voor duurzaamheid, zodat de komende jaren in duurzaamheid geïnvesteerd kan worden.

Afvalinzameling
Na Stompwijk en Voorburg West is het 'Het Nieuwe Inzamelen' gestart in de wijken Essesteijn, Park Veursehout, De Zijde, Duivenvoorde, 't Lien en De Rietvink. Laagbouwwoningen krijgen een minicontainer PMD, voor andere woningen zijn ondergrondse containers geplaatst. De resultaten van het ingezamelde PMD zijn bemoedigend.
In 2020 is begonnen met een aanbestedingstraject voor een nieuwe afvalverwerker. Belangrijke eis hierbij is de mogelijkheid tot nascheiding van PMD uit het restafval.

Sociale woningbouw stimuleren
In regioverband is afgesproken dat de komende tien jaar in Leidschendam-Voorburg minimaal 750 sociale huurwoningen worden bijgebouwd. Om dit te bereiken is in 2020 de 'Verordening sociale en middeldure woningbouw' vastgesteld. Afgelopen jaar werd voorbereid op de bouw van sociale huurwoningen op de gemeentelijke locaties De Star en Overgoo. Op de locatie Rijnlandlaan is de bouw van 48 sociale huurwoningen gestart. Daarnaast zijn diverse particuliere initiatieven met sociale huurwoningen in ontwikkeling.

Nieuwe Driemanspolder
Op 1 juli 2020 is het waterbergings- recreatiegebied tussen Den Haag, Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg officieel geopend. Inwoners kunnen sindsdien van het gebied gebruikmaken.

Schakenbosch
Halverwege het jaar stelde de gemeenteraad aanvullende voorwaarden voor de gebiedsontwikkeling Schakenbosch. Samen met de ontwikkelende partij is gewerkt aan een nieuw raadsvoorstel. Een onafhankelijke deskundige deed een second opinion op de milieuonderzoeken. Daarnaast is opnieuw bekeken wat het maximumaantal woningen moet zijn en hoeveel ruimte het inneemt.

Omgevingswet
Vanaf 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Doel is om met minder regels en meer ruimte voor initiatieven, te zorgen voor een prettige leefomgeving. In 2020 is verder gewerkt aan de Omgevingsvisie, maar niet zoveel als we hadden gewild. Vanwege de coronacrisis konden veel interne werksessies niet doorgaan en werd de besluitvorming over de participatieaanpak uitgesteld. Het samenvoegen van alle ruimtelijke plannen tot twee bestemmingsplannen in de voorbereiding op het omgevingsplan was ook afgelopen jaar in volle gang.

Een sociaal en gezond LV

Kinderen, jongeren, volwassenen, ouderen, mensen met een beperking, iedereen is onderdeel van onze samenleving en moet volwaardig mee kunnen doen. Als iemand daar ondersteuning bij nodig heeft, dan zorgen we samen met partners dat diegene ondersteuning krijgt. Juist in deze tijd met corona is er extra aandacht voor gezondheid en het tegengaan van sociale problemen.

Aandacht voor elkaar
Eenzaamheid is door de crisis groter geworden. Het was voor iedereen een ingewikkelde tijd, ook voor onze maatschappelijke partners. Zij konden niet meer al hun activiteiten uitvoeren voor de inwoners, maar gingen op creatieve manieren toch aan de slag, juist om ook eenzaamheid te bestrijden. De gemeente maakte met diverse partners afspraken over alternatieve vormen van ondersteuning. Denk aan belrondes en maaltijdverstrekking. Daarnaast ondernamen inwoners zelf ook vele initiatieven om eenzaamheid tegen te gaan. De gemeente hield een initiatievenspreekuur om inwoners op weg te helpen bij hun initiatieven. Ook is via de communicatiecampagne 'Aandacht voor elkaar' aandacht besteed aan de gevolgen van corona voor inwoners en de ondernomen initiatieven. Eind 2020 is een start gemaakt met het Actieplan Eenzaamheid.

Sport en gezondheid
Gezond leven, betekent ook voldoende bewegen. Juist ten tijde van corona is dit van groot belang. Daarnaast heeft sporten een groot sociaal aspect. De gemeente gaf veel prioriteit aan allerlei vormen van ondersteuning van sportverenigingen gedurende de crisis, zoals huurkwijtschelding en andere financiële ondersteuning. Grote sportevenementen zoals de Special Olympics 2020 zijn afgelast. Ook binnensporten lagen een deel van het jaar stil.

Binnen het programma JOGG gezonde jeugd, gezonde toekomst is ingezet op een gezonde leefstijl voor jongeren. Enkele activiteiten zijn door corona niet doorgegaan. Het herhaalonderzoek eetgedrag is begin van het jaar uitgevoerd. Ook ondertekende de gemeente de vijfjarige overeenkomst voor toetreding tot de JOGG-community. Er is een meerjarenplan opgesteld voor de periode 2020-2025, met de doelgroep 0 tot 19 jaar.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
De gemeente heeft na overleg met de aanbieders van voorschoolse educatie de ‘Nadere regels subsidieverstrekking peuteropvang 2021’ aangepast en subsidies verstrekt. Daardoor konden aanbieders op hun eigen wijze per 1 augustus 2020 de urenuitbreiding voor opvang van kwetsbare kinderen realiseren.

Onderwijshuisvesting en Integrale Kind Centra (IKC)
Om kinderen en tieners een goede start te geven zet de gemeente in op duurzame onderwijshuisvesting en ontwikkelt verschillende Integrale Kind Centra. In een IKC werken primaire onderwijs en kinderopvang onder één dak samen. Dit biedt kinderen rust en structuur en bevordert de doorlopende leerlijn. Er is in 2020 een nieuwe sporthal met drie gymlokalen opgeleverd aan de Marcellus Emantslaan in Voorburg. Dit is de nieuwe grote, flexibele en duurzame sporthal van middelbare scholen Gymnasium Novum en het Sint Maartenscollege. Ook is de nieuwbouw van IKC De Trampoline in gebruik genomen. Aan andere IKC's wordt nog gewerkt.

Hervorming bibliotheek
In januari 2020 kreeg de wethouder van de gemeenteraad de opdracht om de hervorming van de bibliotheek op een andere wijze vorm te geven. Daarom is een participatieplan opgesteld dat in juni 2020 met de raad is gedeeld. Van juni tot december is het grootschalige participatietraject uitgevoerd, waar zo’n 1000 inwoners hun bijdrage aan hebben geleverd. Deze input is verwerkt in scenario’s die in 2021 aan de raad zullen worden gepresenteerd.

Theaters
In 2020 is - ondanks Corona - met de theaters gewerkt aan een duurzaam plan voor de toekomst van de theaterfunctie in Leidschendam-Voorburg. In het raadsvoorstel, dat in samenwerking met Berenschot tot stand kwam, is een voorstel gedaan voor behoud van beide podia binnen de gemeente door intensieve samenwerking tussen beide theaters en een financiële basis middels een gemeentelijke subsidie voor beide organisaties.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang
Beschermd wonen en maatschappelijke opvang worden taken van de gemeente. De overgang was gepland voor 1 januari 2022, maar is uitgesteld naar 1 januari 2023. Vanaf dan komt er een nieuwe financiële verdeling over gemeenten. We lagen afgelopen jaar op schema met de regionale voorbereidingen op deze doordecentralisatie.

Verbinden van onderwijs en zorg
Een goede verbinding tussen onderwijs en zorg is belangrijk en kan ergere problematiek voorkomen. Met veel creativiteit en energie bedachten partners van de subsidietafel ‘Opvoeden en opgroeien’ het afgelopen jaar zoveel mogelijk vormen om de benodigde ondersteuning te blijven bieden ten tijde van de coronacrisis. Partners werken hierin nauwer samen dan voorheen.
Samen met Den Haag, Rijswijk en twee samenwerkingsverbanden ‘passend onderwijs’ is in dit jaar gewerkt aan de ontwikkeling van onderwijsjeugdhulparrangementen voor het speciaal onderwijs. Er zijn minder begeleiders tegelijkertijd in de klas, er is een betere aansluiting van jeugdhulp en ondersteuning vanuit het onderwijs en snellere inzet van ondersteuning. Op bestuurlijk niveau vinden gesprekken plaats over het verloop.

Laagdrempelige dagbesteding kwetsbare ouderen
Dagbesteding voor kwetsbare ouderen is belangrijk om eenzaamheid en isolement te voorkomen. Zeker in deze tijd ligt dat voor deze groep op de loer. Er is verdere invulling gegeven aan het plan van aanpak ontmoetingscentrum dementie en op onderdelen doorontwikkeld en op basis daarvan aanvullende acties en uitgezet. De voortgang is gemonitord op de subsidietafel Zelfredzame Inwoners.

Rondkomen met een laaginkomen
Elk kind dat in armoede opgroeit is er één te veel. Daarom doen we ons best om ouders aan het werk te krijgen. Consulenten werk en inkomen en accountmanagers van het werkgeversservicepunt begeleiden ouders met een uitkering zoveel als mogelijk naar werk. Daarnaast hebben we de minimaregelingen waar ze gebruik van kunnen maken, onder hun aandacht gebracht. In december 2020 ondersteunde de gemeente de sinterklaasactie Sintvoorieder1. Zo konden 735 kinderen Sinterklaas vieren met cadeautjes, die werden thuisgebracht.

Vroegtijdige aanpak betalingsachterstanden
In 2020 startten we met de pilot Vroeg Eropaf. In deze pilot benaderden we inwoners met een betaalachterstand voor eerste levensbehoeften (elektriciteit, water, huur en zorgverzekering) proactief en boden hen hulp aan. Ook na het begin van de crisis is hiermee doorgegaan via telefoon en coronaproof huisbezoeken. In 2020 zijn 72 inwoners geholpen met hun betaalproblemen om grotere financiële problemen zoveel mogelijk te voorkomen. Einde van het jaar hebben we een schuldhulpverleningsbeleid vastgesteld met speciale aandacht voor de effecten van corona. Er is ook gestart met de implementatie, zo is de Nederlandse Schuldhulproute geïmplementeerd en de pilot vroegsignalering omgezet in een structurele werkwijze.

Aantal uitkeringsgerechtigden
De coronacrisis heeft grote invloed op onder andere de arbeidsmarkt, de werkgelegenheid en de uitvoering van het re-integratie- en participatiebeleid gehad. Aan het begin van het jaar was het doel om het bijstandsbestand te laten dalen. Echter stroomden minder mensen uit en meer mensen in. Er zijn per saldo 44 mensen in november 2020 bijgekomen. In oktober is het definitieve BUIG-budget door het Rijk vastgesteld. Doordat in dit budget deels rekening is gehouden met de crisis, levert dit een voordeel op in de begroting.

Resultaatgerichte jeugdhulp 2020-2024
De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van goede betaalbare jeugdhulp. De gemeente werkte samen met jeugdhulporganisaties aan tarieven, resultaatsturing en de administratieve lasten. De gemeente vindt de vrije keus van de inwoner belangrijk en heeft daarom een divers palet aan aanbieders gecontracteerd. Om meer grip te hebben op de resultaten en kosten voor jeugdhulp is voor elke aanbieder per gemeente de maximale financiële bestedingsruimte vastgesteld.

Continuïteit hulp 18-/18+
Jongeren (18-/18+) die uit de jeugdhulp stromen, hebben huisvesting nodig. Daarom is in de zomer een trekker woon-zorgvormen aangesteld. Deze kijkt samen met woningcorporaties en hulpverleners naar wat de voorwaarden zijn om een goede woon-zorgvorm voor jongeren op te zetten en welke jongeren hiervoor in aanmerking komen. Ook is een coördinator uitstroom aangesteld, om de uitstroom vanuit jeugdinstelling Schakenbosch te begeleiden.

Inzet POH Jeugd
Van de 26 huisartsen hebben nu 20 huisartsen een praktijkondersteuner-jeugd (POH-J). Daarmee zijn we goed op weg om zoveel mogelijk huisartsen te laten werken met een POH-J. Hun inzet heeft effect. Uit de monitoring komt dat 30% minder jongeren doorverwezen wordt naar hoog specialistische ggz hulp. Daarnaast is er sprake van betere doorverwijzing. Dat wil zeggen dat jongeren eerder de juiste hulpverlening ontvangen.

Voorbereiding aanbesteding Jeugdzorg+ 2021
In Leidschendam-Voorburg staat een grote instelling voor gesloten jeugdzorg: JeugdzorgPlus Schakenbosch. Dat is de reden dat Leidschendam-Voorburg een grote rol heeft in de ambitie om jongeren minder lang en minder vaak in een gesloten instelling te plaatsen. Ter voorbereiding van de regionale aanbesteding hielpen we afgelopen jaar mee met het opstellen van een bovenregionale ambitie.

Tot slot
De uitbraak van COVID-19 heeft een enorme impact gehad op ons allemaal. De behaalde resultaten zijn te danken aan eenieder die veerkracht heeft getoond en een positieve bijdrage heeft geleverd. De gemeente kijkt terug op een historisch jaar, waar we met zijn allen, ondanks de crisis, het beste van hebben gemaakt.

Het huishoudboekje 2020

Financiële resultaat 2020

Bij het aanbieden van de concept-begroting 2020 is uitgegaan van een verwacht negatief resultaat over 2020 van € 6.4 miljoen. Op basis van de nota van wijziging en als gevolg van moties en amendementen bij begroting 2020, mee- en tegenvallers in de loop van het jaar zijn diverse budgetten bijgesteld. De begroting voor het jaar 2020 na deze wijzigingen sluit eveneens op een afgerond negatief resultaat van € 6,4 miljoen.

Het eindresultaat van 2020 is afgerond € 1,3 miljoen voordelig, wat ten opzichte van de begroting een voordeel betekent van afgerond € 7,7 miljoen. Een toelichting op hoofdlijnen is opgenomen in dit hoofdstuk. Bij de financiële samenvatting per programma's is een gedetailleerde toelichting per programma opgenomen.

In het overzicht hieronder staat per programma welk bedrag was begroot, wat is uitgegeven en wat het verschil tussen beide is. Een min in de kolom Begroting en de kolom Jaarrekening staat voor een last. Een min in de kolom Verschil betekent een nadelig verschil: er is meer uitgegeven of minder ontvangen dan begroot. Een plus betekent een voordelig verschil: er is minder uitgegeven dan begroot of meer ontvangen dan begroot.

Programma	Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
T0 Bestuur en Ondersteuning	-7.814	-7.442	372
T1 Veiligheid	-8.389	-8.151	238
T2 Verkeer en Vervoer	-8.858	-8.425	433
T3 Economie	-1.921	-1.414	507
T4 Onderwijs	-5.984	-5.645	338
T5 Sport, cultuur en recreatie	-14.893	-14.444	448
T6 Sociaal domein	-67.501	-64.726	2.775
T7 Volksgezondheid en milieu	-288	-124	165
T8 VHROSV	-5.068	-4.067	1.001
T10 Algemene Dekkingsmiddelen	278.316	279.752	1.435
T14 Overhead	-28.609	-28.265	344
T15 Vennootschapsbelasting	-30	-29	1
T16 Onvoorziene uitgaven	-100	0	100
Totaal van lasten en baten	**128.860**	**137.019**	**8.159**
Mutaties reserves	-135.255	-135.760	-506
Totaal	**-6.395**	**1.258**	**7.653**

Bedragen x € 1.000

Als rode draad is te zien dat veel afwijkingen veroorzaakt worden doordat er sprake is van lagere financiële lasten aangezien door de coronacrisis werkzaamheden minder of niet uitgevoerd konden worden. Daarnaast is sprake van fasering van werkzaamheden naar latere jaren en zijn er veel kleinere incidentele meevallers. De afwijkingen zijn nader geanalyseerd en samengevat om de belangrijkste oorzaken inzichtelijk te maken. De grootste afwijkingen (voor- en nadelen) zijn in de onderstaande tabel opgenomen.

Samenvatting afwijkingen	Totaal
Coronacrisis	1.630.000
Verschuiving werkzaamheden	1.350.000
Dividend	720.000
Uitkering BUIG	650.000
Corona - uitkering Gemeentefonds	620.000
DSW eindafrekening + vrijval reserve	450.000
Wabo-leges	260.000
Afvalinzameling + onderzoek afvalbrengstation	250.000
Baggerwerkzaamheden	250.000
BTW voorgaande jaren	230.000
Kapitaallasten Bereikbaar Stompwijk	200.000
Sportaccommodaties	-230.000
Voorziening Riool	-250.000
WMO	-300.000
Afvalstoffenheffing	-400.000
Overige afwijkingen kleiner dan € 200.000	2.220.000
Totaal	**7.650.000**

Bedragen x € 1

Coronacrisis – minder kunnen realiseren in 2020 € 1.630.000 (voordeel)
In heel de jaarrekening zijn de effecten van de coronacrisis zichtbaar. Waar de lokale corona steunmaatregelen geen resultaat opleveren in het saldo van de jaarrekening (tegenover de lasten staat een onttrekking aan de reserve), zien we dat in de reguliere budgetten er veelal voordelen zijn ontstaan doordat er minder of geen activiteiten in de eigen organisatie of bij maatschappelijke partners konden plaatsvinden. Voorbeelden zijn:

- Minder inspecties kinderopvang;
- Het lastiger in contact komen met cliënten schuldhulpverlening waardoor minder kosten zijn gemaakt;
- Minder re-integratietrajecten;
- Minder evenementen en activiteiten toerisme;
- Minder lasten dienstverlening door bv. minder uitgifte van paspoorten en ID-bewijzen;
- Optimalisering van subsidietafels heeft stilgelegen;
- Minder leerlingenvervoer;
- Minder sportactiviteiten.

Het betreffen incidenteel financiële voordelen welke zich mogelijk blijven voordoen zolang de coronacrisis duurt. Zodra de beperkingen minder worden of in het geheel niet meer nodig zijn zal mogelijk een inhaaleffect optreden. In dit kader is het voorstel om een deel van de budgetten over te hevelen naar 2021. Dit betreft de corona effecten Sociaal domein, maatschappelijk verantwoord verenigen en sportstimulering.

Verschuiving werkzaamheden € 1.350.000 (voordeel)
Een aantal geplande werkzaamheden worden om diverse redenen doorgeschoven naar 2021 en 2022. Waar er een direct verband is met de coronacrisis zijn de afwijkingen opgenomen bij het onderdeel 'Coronacrisis' hierboven. Bij gewijzigde inzet door de coronacrisis heeft echter ook in belangrijke mate een effect gehad op de verschuiving van de werkzaamheden Bij het voorstel tot overheveling wordt het verzoek tot overheveling naar 2021 nader toegelicht.

Het betreft onder andere de sloop van het pand aan de Kon. Julianaweg, inzet omgevingswet, de businesscase sociale woningbouw, invoering inburgering en duurzaamheid. De onderdelen die in 2022 worden uitgevoerd maken onderdeel uit van de kadernota 2022-2025.

Hoger dividend € 720.000 (voordeel)
Dit betreft een hoger dan verwacht dividend Stedin en Eneco, deels doordat bij de wijziging was uitgegaan van het netto dividend, terwijl sprake is van teruggaaf van dividendbelasting.

Hogere uitkering BUIG € 650.000 (voordeel)
Dit voordeel is het gevolg van een hoger definitieve Rijksbudget BUIG voor 2020. Het Rijk had dit budget eind september 2020 verhoogd i.v.m. de coronacrisis.

Uitkering gemeentefonds € 620.000 (voordeel)
De algemene uitkering gemeentefonds valt hoger uit door de compensatie in het kader van de coronasteunpakketten. Dit bedrag is compensatie voor een deel van de kosten waarvoor de middelen uit de bestemmingsreserve corona (€ 5 miljoen) beschikbaar zijn gesteld.

DSW eindafrekening + vrijval reserve € 450.000 (voordeel)
Het gerealiseerde exploitatieresultaat van de DSW was minder negatief dan begroot. Daarnaast had de DSW in de jaarrekening 2019 een reserve aangelegd om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen. Nu de gevolgen van de coronacrisis binnen de exploitatie kon worden opgevangen, kon deze reserve vrijvallen aan de gemeenten. Dit levert een voordeel op van € 272.000.

Wabo-leges € 270.000 (voordeel)
Bij de 2e Turap 2020 zijn de bouwleges naar beneden bijgesteld. Bij twee grote projecten zijn uiteindelijk toch meer bouwleges binnen gekomen dan verwacht.

Afvalinzameling + onderzoek afvalbrengstation € 250.000 (voordeel)
Er zijn geen kosten gemaakt voor onderzoek naar een nieuw afvalbrengstation en er zijn minder uitgaven gedaan voor het project omgekeerd inzamelen.

Baggerwerkzaamheden € 250.000 (voordeel)
In 2020 hebben geen baggerwerkzaamheden plaatsgevonden.

Kapitaallasten Bereikbaar Stompwijk € 200.000 (voordeel)
Voor het project Bereikbaar Stompwijk is de stelpost voor aanvullende kapitaallasten niet benodigd. De verwachting is dat het project binnen het beschikbaar gestelde krediet van € 29 miljoen kan worden afgerond.

Sportaccommodaties € 230.000 (nadeel)
Er is sprake van hogere lasten op verschillende onderdelen omtrent beheer, exploitatie en onderhoud van sportaccommodaties. Bij Sportpark Westvliet is een defect in de onderlaag van de atletiekbaan verholpen.

Voorziening Riool € 250.000 (nadeel)
Er is € 250.000 extra gestort in de voorziening Riool op basis van de gerealiseerde kostendekkendheid in 2020.

WMO € 300.000 (nadeel)
Het stijgende beroep op Wmo-voorzieningen van de afgelopen jaren is in de maanden maart, april en mei tot een halt gekomen. Na deze maanden is de vraag naar Wmo-voorzieningen echter weer toegenomen en lijkt de trend van de afgelopen jaren zich voort te zetten.

Afvalstoffenheffing € 400.000 (nadeel)
Er is een lagere opbrengst afvalstoffenheffing als gevolg van een te lage aanname ten aanzien van het percentage leegstand van panden. Daarnaast is er een hogere storting in de voorziening als gevolg van een hoger gerealiseerd kostendekkendheidspercentage. Het voordeel blijft hiermee beschikbaar voor de egalisatie van de afvalstoffenheffing in de komende jaren.

Realisatie investeringsplan 2020
Voor 2020 stond een bedrag van € 29,0 miljoen aan geplande investeringen op de rol. In werkelijkheid is dat € 21,3 miljoen geworden. Dit betekent dat in 2020 circa 73,4% van het totaal beschikbare investeringsbedrag is uitgegeven. Een aantal investeringsbedragen die onder andere betrekking hebben op het uitvoering Verkeer- en Vervoersplan, nieuwbouw/renovatie van scholen en rioolvervangingen, met een totaalwaarde van circa € 6,0 miljoen worden doorgeschoven naar 2021. Dit zijn met name investeringen die onderdeel uit maken van grote meerjarige projecten, waarvan de uitvoering vertraging heeft opgelopen door bezwaren, extra onderzoek of overleg. In het onderdeel Jaarrekening is een overzicht van de realisatie van het investeringsplan 2020 opgenomen.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen en haar taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de weerstandscapaciteit (het totaal van algemene reserves en de post onvoorzien) en van het risicoprofiel (totaal van risico's).
Het risicoprofiel is beperkt toegenomen als gevolg van de Coronacrisis. De totale weerstandscapaciteit is door de verkoopopbrengst van de Eneco-aandelen in 2020 aanzienlijk toegenomen. De weerstandsratio komt hiermee uit op 16,1 en rekening houdend met de gedeeltelijke bestemming van € 96,5 miljoen van de verkoopopbrengst Eneco in 2021 is de weerstandsratio 7,7. Dit betekent dat de totale weerstandscapaciteit dan 7,7 maal zo groot als het risicoprofiel. Het weerstandsvermogen is hiermee uitstekend.

Afsluitend
In financiële zin is 2020 ook een heel bijzonder jaar geweest. De coronacrisis heeft significant effect gehad op vrijwel alle werkzaamheden van de gemeente. In de financiële realisatie zien we dit in belangrijke mate terug door een aantal incidentele voordelen en het verschuiven van activiteiten vanuit 2020 naar 2021.

Ondanks het financieel positieve exploitatieresultaat over 2020 zijn er nauwelijks structurele voordelen die effect hebben op het structurele exploitatiesaldo in de meerjarenbegroting vanaf 2021. Daarentegen zien we bij het nadeel op de Wmo wel een flinke structurele tegenvaller waarvan het effect op de komende begrotingsjaren zal toenemen doordat we al in 2021 moeten uitgaan van meer dan 10% groei.

De (financieel) onzekere situatie in 2020 zal zich naar verwachting ook in 2021 voordoen omdat de coronacrisis nog niet voorbij is en de effecten ook na de crisis nog lang zullen na-ijlen. Het jaarverslag 2020 laat zien dat de financiële effecten van de coronacrisis moeilijk te voorspellen zijn. Maar de cijfers laten wel zien dat de raad, college en apparaat in staat zijn om krachtig en flexibel de crisis het hoofd te bieden. Daarbij willen we mens, maatschappij en economie steeds goed blijven ondersteunen, stimuleren en voorbereiden op de nieuwe toekomst.

1.2 Jaarcijfers 2020 in 1 oogopslag

Gemeentelijke jaarrekening 2020

Leidschendam-Voorburg

U ziet in één oogopslag wat de gemeente Leidschendam-Voorburg in 2020 heeft ontvangen en waar het geld aan is uitgegeven. Verder vindt u een greep uit de acties die afgelopen jaar zijn uitgevoerd.

Inkomsten (x 1.000 euro)

Lokale inkomsten	
Afvalstoffenheffing	12.136
Onroerendzaakbelasting	12.194
Dividend en rente	5.423
Verkoop aandelen Eneco	139.830
Gronden	417
Rioolheffing	6.413
Huren en pachten	4.660
Leges/overige belastingen	4.654
Subtotaal lokale heffingen	**185.726**

Bijdrage Rijk, subsidies en reserves	
Algemene uitkering Rijk	115.311
Subsidies en (rijks)bijdragen	51.363
per saldo onttrekking reserves	-
Overig	14.026
Subtotaal inkomsten	**180.700**
Totaal aan inkomsten	**366.426**

Uitgaven (x 1.000 euro)

Gemeentelijke programma's	
Bestuur en Ondersteuning	10.520
Veiligheid	8.426
Verkeer en Vervoer	9.382
Economie	5.960
Onderwijs	7.387
Sport, cultuur en recreatie	18.012
Sociaal domein	109.428
Volksgezondheid en milieu	20.362
VHROSV	9.395
Overhead	28.632
Vennootschapsbelasting	29
Algemene dekkingsmiddelen	2.105
Per saldo storting reserves	135.760
Totaal aan uitgaven	**365.168**
Positief resultaat	**1.258**

Wat is er in 2020 gedaan?

- Gevolgen van coronacrisis bestrijden
- Inwoners, ondernemers en verenigingen steunen
- Steun- en herstelfonds van vijf miljoen euro
- Samen werken aan toekomstbestendige winkelgebieden
- Opening Nieuwe Driemanspolder
- Subsidie woningisolatie en groene daken
- Start bouw 48 sociale huurwoningen Rijnlandlaan
- Promotieplan recreatie en toerisme
- Start versterkingsprogramma Leidschendam-Noord
- 'Het Nieuwe (afval) inzamelen' in meer wijken
- Verkenning OV in en naar CID-Binckhorst
- Nieuw werkbedrijf de Binnenbaan
- Start integraal kindcentrum De Tol
- Participatietraject hervorming bibliotheek
- Vroegtijdige aanpak betaalachterstanden
- Samenwerking regionale fietsroutes

Kijk voor het complete overzicht op **www.lv.nl/jaarverslag**

1.3 Leeswijzer

De jaarstukken 2020 bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid op de door de raad vastgestelde programma's. Er wordt antwoord gegeven op de drie W-vragen: Wat willen we bereiken, wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost.

De mate waarin we de speerpunten van beleid, zoals opgenomen in de programmabegroting 2020, hebben gerealiseerd, brengen we tot uitdrukking met de volgende kleuren:

Status van de speerpunten van beleid per 31 december 2020	
GROEN	Speerpunt is gerealiseerd in 2020
ORANJE	Vertraging in de voorbereiding/uitvoering, speerpunt wordt afgerond in 2021
ROOD	Knelpunten in de voorbereiding/uitvoering, speerpunt wordt niet gerealiseerd

Bij de programmaverantwoordingen wordt per speerpunt een toelichting gegeven op de status per 31 december 2020. Het jaarverslag bevat ook de paragrafen, die vanuit een dwarsdoorsnede een aantal specifieke thema's uitwerken.

De jaarrekening vormt het financiële gedeelte van de jaarstukken 2020. In de jaarrekening is een overzicht van de baten en lasten over 2020 opgenomen. Het bevat een toelichting op het overzicht van baten en lasten evenals de balans met de toelichting.
De verplichte indicatoren zijn in bijlage opgenomen. De vermelde cijfers zijn gebaseerd op de meest recente gegevens die door het CBS (www.waarstaatjegemeente.nl) zijn gepubliceerd.

2 Jaarverslag

2.1 Programma's

De programmaverantwoording bevat de verantwoording over de realisatie van de programma's en overzichten van de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. In de jaarstukken 2020 is conform wet- en regelgeving het onderdeel onvoorzien apart opgenomen. Bij de begroting 2020 waren de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien samen opgenomen.

De programmaverantwoording biedt per programma inzicht in:

- de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken - Wat willen we bereiken?
- de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd - Wat hebben we daarvoor gedaan?
- de gerealiseerde baten en lasten - Wat heeft het gekost?

In de programmaverantwoording zijn de verplichte indicatoren niet opgenomen. De vermelde cijfers van deze indicatoren zijn gebaseerd op de meest recente gegevens, die door het CBS (www.waarstaatjegemeente.nl) zijn gepubliceerd. Aangezien deze gegevens vaak sterk verouderd zijn en hierdoor geen sturingsinstrument kunnen zijn, staan de verplichte indicatoren niet vermeld bij de programma’s, maar in een bijlage.

Programma 0. Bestuur en Ondersteuning

Omschrijving

Dit programma gaat over het bestuur, de ondersteuning daarvan en de relatie tussen de burger en het bestuur. Betrokkenheid en dienstverlening zijn vanuit de gemeente uitgangspunt voor deze relatie. Het programma bevat de overkoepelende taakvelden van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
0.1	Bestuur
0.2	Burgerzaken
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden
0.63	Parkeerbelasting
0.10	Mutaties reserves

Wat willen wij bereiken?

Er zijn voor dit programma geen specifieke doelen beschreven.

Taakveld 0.1 Bestuur

Tot dit taakveld behoren de facilitering van het college van burgemeester en wethouders, raad en raadscommissies, de ondersteuning van de raad en griffie, de regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking, de lokale rekenkamer, de lokale ombudsfunctie en de accountantscontrole.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het college van burgemeester en wethouders, raad en raadscommissies, griffie, de regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking, de regionale rekenkamercommissie, de lokale ombudsfunctie zijn gefaciliteerd en ondersteund.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Burger- en overheidsparticipatie	Wij gaan de manier waarop Burgerparticipatie in onze gemeente wordt vormgegeven nog beter aansluiten op de ambitie van het bestuur en de behoefte van de samenleving. Hiervoor ontwikkelen wij een eenduidig en heldere visie en aanpak en een overzichtelijke set van (spel)regels.	

Toelichting per speerpunt

Burger- en overheidsparticipatie

Door de coronacrisis heeft het project vertraging opgelopen want er konden geen fysieke bijeenkomsten gehouden worden. De tijd is gebruikt om nieuwe elementen aan het project toe te voegen zoals e-participatie en de Quick-Scan lokale democratie. Deze benchmark die door het ministerie BZK wordt ondersteund is in december uitgezet om breed in de gemeente op te halen hoe inwoners, raad, college en organisatie participatie ervaren. De resultaten worden ook verwerkt in de set afspraken over burgerparticipatie.

Wat heeft het gekost?

Bestuur	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	3.498	1.163	4.660	4.292	368
Baten	40	222	262	283	21
Saldo van lasten en baten	**-3.458**	**-941**	**-4.398**	**-4.009**	**389**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen: de vergoedingen voor raad- en commissieleden, de salarissen en wachtgelden van (voormalige) collegeleden, de kosten van de griffie en de accountantskosten voor de controle van de jaarrekening.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Tot dit taakveld behoort de gemeentelijke dienstverlening op het gebied van burgerzaken. Hieronder vallen diverse diensten en producten zoals: het verstrekken van uittreksels uit de basisregistraties, reisdocumenten, rijbewijzen, het voltrekken van huwelijken en activiteiten ten behoeve van het organiseren van verkiezingen. De kaders voor de dienstverlening zijn opgenomen in de ‘Dienstverleningsvisie Vandaag, Morgen en Verder (2017)’. We zijn een servicegerichte gemeente die aansluiting zoekt bij de wensen en eisen die inwoners aan onze dienstverlening stellen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Inwoners kunnen bij het Servicecentrum terecht voor rijbewijzen, reisdocumenten en vele andere producten en diensten. De gemeente is hiervoor bereikbaar via de website, telefoon (14 070), sociale media (Twitter, Instagram en Facebook) en e-mail. Het is daarnaast ook mogelijk een afspraak te maken voor een bezoek aan het Servicecentrum en/of een huisbezoek.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Kostendekkende leges	De gemeente streeft naar kostendekkende leges.	
Hoogwaardige en innovatieve dienstverlening	Eind 2022 biedt de gemeente een hoogwaardige en innovatieve dienstverlening over alle dienstverleningskanalen. We investeren daarom in het verbeteren van onze telefonische bereikbaarheid, postkanaal en website.	

Toelichting per speerpunt

Kostendekkende leges

Naar aanleiding van het onderzoek zijn in de begroting 2021-2024 en legesverordening 2021 nieuwe tarieven vastgesteld die gefaseerd moeten leiden tot kostendekkende leges in 2023.

Hoogwaardige en innovatieve dienstverlening

De gemeente heeft in het afgelopen jaar ondanks coronacrisis alles in het werk gesteld om goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers te bieden. Dat is met de nodige inzet en flexibiliteit gelukt. De gemeente was telefonisch goed bereikbaar, online konden inwoners aanvragen indienen en vragen stellen. Het maken van een afspraak op het Servicecentrum voor het aanvragen van een product, was het hele jaar mogelijk. Bij inwoners waar sprake was van een urgente (medische) situatie zijn huisbezoeken afgelegd. De pilot van de zaterdagopenstelling is echter vanwege de aanpassingen in de dienstverlening niet doorgegaan.

Er is zo goed als mogelijk rekening gehouden met de veiligheid van inwoners en medewerkers. Zo is opvolging gegeven aan alle corona maatregelen zoals het thuiswerken (m.u.v. vitale functies), het hanteren van looproutes in het Servicecentrum, het afstand houden en het plaatsen van kuch schermen. Eind 2020 is de mondkapjesverplichting in het Servicecentrum doorgevoerd. Corona gerelateerde zaken die in het dagelijks leven alom aanwezig zijn, maar ook in de dienstverlening van de gemeente duidelijk zichtbaar en merkbaar waren.

Vanuit de gemeente was er extra aandacht voor inwoners en ondernemers die het moeilijk hebben vanwege de coronacrisis. De vele vragen die via sociale media, telefoon, e-mail en op het Servicecentrum dagelijks binnenkwamen, legden veel druk op de organisatie. In veel gevallen konden mensen wegwijs worden gemaakt en naar de juiste hulp of voorzieningen worden geleid. Ondanks de soms moeilijke omstandigheden konden inwoners al hun zaken regelen met de gemeente. Dat is bijvoorbeeld te zien aan het aantal producten dat is aangevraagd en verstrekt. Dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Alleen het aantal aanvragen van reisdocumenten (2.325) is met 42% teruggelopen door de internationale reisbeperkingen. Het aantal huwelijken (94) is met 46% afgenomen o.a. vanwege de beperkingen in het aantal toegestane bezoekers bij de huwelijksvoltrekking.

Hoewel de urgentie vooral zat bij het overeind houden van de dienstverlening was er ook aandacht voor het ontwikkelen en verbeteren van de dienstverlening. De postregistratie is verbeterd door hiervoor een kwaliteitssysteem (metadata schema) in gebruik te nemen. Er zijn twee verbetertrajecten gestart voor de website en de telefonie. Met de trajecten is een begin gemaakt met het optimaliseren van de techniek en wordt aandacht besteed aan de digitale toegankelijkheid van onze dienstverlening. Dit leidde tot aanpassingen op de website waardoor informatie toegankelijker is geworden. Verder is er aandacht voor de impact van de coronacrisis op de organisatie en in het bijzonder voor het digitaal werken. Deze trajecten lopen in 2021 door.

Wat heeft het gekost?

Burgerzaken	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	4.859	-206	4.654	4.243	411
Baten	1.258	-200	1.058	898	-160
Saldo van lasten en baten	**-3.601**	**6**	**-3.595**	**-3.345**	**251**

Bedragen x € 1.000

De baten betreffen legesopbrengsten voor de gemeentelijke dienstverlening (onder andere paspoorten, ID-kaarten, rijbewijzen, huwelijken). De lasten betreffen met name personele kosten voor het Servicecentrum.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Tot dit taakveld behoren taken met betrekking tot onroerend goed dat niet aan een specifiek beleidsveld is toe te delen. Het gaat hier concreet om het beheer, de verhuur en instandhouding van gebouwen en gronden die de gemeente Leidschendam-Voorburg (al dan niet tijdelijk) in bezit heeft. Als concrete voorbeelden kunnen worden genoemd: woningen, bedrijfsgebouwen, de brede school De Waterlelie, inkomsten van de benzineverkooppunten, snippergroen, erfpachten en opstalrechten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente Leidschendam-Voorburg draagt zorg voor een optimaal beheer, verhuur en instandhouding van haar gebouwen en gronden. De Gemeente zorgt dat het vastgoed voldoet aan de wettelijke eisen en dat het onderhoud voldoet aan het afgesproken onderhoudsniveau. Het onderhoud aan het vastgoed wordt uitgevoerd volgens de MeerJarenOnderhoudsPrognose (MJOP).

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Beheer overige gebouwen en gronden	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	2.457	-801	1.656	1.968	-312
Baten	1.677	-31	1.645	1.668	23
Saldo van lasten en baten	**-780**	**769**	**-11**	**-299**	**-289**

Bedragen x € 1.000

De baten betreffen huur van gronden en panden, inkomsten benzineverkooppunten, retributie opstalrechten en canon erfpachten. Bij de lasten gaat het voornamelijk om de personele kosten, de zakelijke lasten, de verzekeringspremies, de kapitaallasten en de onderhoudskosten.

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting

De gemeente heft geen parkeerbelasting. Er zijn gebieden waar gratis of korte tijd geparkeerd kan worden met een parkeerschijf (blauwe zones). Inwoners of bedrijven die gevestigd zijn in een blauwe zone kunnen een parkeerontheffing aanvragen. Voor het aanvragen van een parkeerontheffing zijn leges verschuldigd.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In het afgelopen jaar zijn 4.288 parkeerontheffingen verstrekt aan inwoners. Dit is conform planning. De ontheffingen kunnen worden aangevraagd via de website.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Parkeerbelasting	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	17	0	17	17	0
Baten	207	0	207	228	21
Saldo van lasten en baten	**190**	**0**	**190**	**211**	**21**

Bedragen x € 1.000

De baten betreffen de opbrengst van de parkeerontheffing blauwe zone.
De lasten betreffen de uitvoeringskosten.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Op dit taakveld worden alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves geraamd en verantwoord. In de Jaarrekening, hoofdstuk Balans met toelichting worden de toevoegingen en onttrekkingen nader toegelicht.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We hebben de mutaties in de reserves zoveel mogelijk verwerkt overeenkomstig de geraamde bedragen in de begroting. Afwijkingen hierop zijn in de financiële samenvatting van dit programma toegelicht.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	92.649	52.293	144.941	145.709	-768
Baten	13.538	-3.851	9.687	9.949	262
Saldo van lasten en baten	**-79.111**	**-56.144**	**-135.255**	**-135.760**	**-506**

Bedragen x € 1.000

De lasten en baten betreffen de geraamde en gerealiseerde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. In de toelichting op de balans onderdeel Reserves worden de toevoegingen en onttrekkingen nader toegelicht.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Bestuur en Ondersteuning	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Bestuur	3.498	1.163	4.660	4.292	368
Burgerzaken	4.859	-206	4.654	4.243	411
Beheer overige gebouwen en gronden	2.457	-801	1.656	1.968	-312
Parkeerbelasting	17	0	17	17	0
Totaal lasten	**10.831**	**156**	**10.987**	**10.520**	**467**
Baten					
Bestuur	40	222	262	283	21
Burgerzaken	1.258	-200	1.058	898	-160
Beheer overige gebouwen en gronden	1.677	-31	1.645	1.668	23
Parkeerbelasting	207	0	207	228	21
Totaal Baten	**3.182**	**-9**	**3.173**	**3.078**	**-95**
Totaal Saldo	**-7.649**	**-166**	**-7.814**	**-7.442**	**372**
Mutaties reserves					
Stortingen	92.649	52.293	144.941	145.709	-768
Onttrekkingen	13.538	-3.851	9.687	9.949	262
Saldo mutaties reserves	**-79.111**	**-56.144**	**-135.255**	**-135.760**	**-506**
Totaal resultaat	**-86.759**	**-56.310**	**-143.069**	**-143.203**	**-134**

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Het saldo van baten en lasten (exclusief mutaties reserves) van het programma bestuur en ondersteuning is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 372.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Bestuur (€ 368.000 voordeel)
Dit is op hoofdlijn als volgt te verklaren. Als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving betaalt de gemeente de premies voor voormalig wethouders niet meer jaarlijks, maar nemen we deze kosten in één keer op. Dit veroorzaakt een incidentele last in 2020. Structureel levert dit een voordeel op in de meerjarenbegroting. Dit is in de 2e tussentijdse rapportage verwerkt. Na het opstellen van de 2e tussentijdse rapportage is het college uitgebreid met een extra wethouder. Voor deze eerder voormalig wethouder waren bij 2e tussentijdse rapportage de kosten voor de premies opgevoerd. Dit wordt nu teruggedraaid. Hierdoor wordt de op te nemen schuld kleiner en dat leidt tot een voordeel. Daarnaast zijn binnen dit taakveld een aantal kleinere voor- en nadelen. Ook zijn door corona de tentoonstelling George Maduro en veel 75 jaar vrijheid evenementen afgelast in 2020. Het plan was om dit in 2021 uit te gaan voeren, echter geven de huidige maatregelen een verhoogd risico dat dit niet door kan. Hierdoor is gekozen om deze evenementen te verplaatsen naar 2022.

Daarnaast wordt een deel van het voordeel op dit taakveld wordt voor € 55.000 verklaard door de corona crisis. Er zijn onder andere kosten gemaakt voor het aanpassen van de raadzaal en de ICT-ondersteuning. De totale corona gerelateerde kosten zijn lager uitgevallen dan eerder begroot.

Taakveld Burgerzaken (€ 411.000 voordeel)
De lasten binnen taakveld Burgerzaken zijn lager uitgevallen dan begroot. Dit is per saldo op hoofdlijn te verklaren door de effecten van de corona crisis. Hierdoor heeft er minder uitgifte van paspoorten, ID-bewijzen en een lager aantal huwelijken plaatsgevonden. Daardoor zijn de ambtelijke inzet en de administratieve lasten lager uitgevallen. Mede hieronder vallen ook de lagere afdrachten aan het Rijk met betrekking tot deze diensten. Vooralsnog zijn hier geen structurele effecten te verwachten.

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden (€ 312.000 nadeel)
De lasten binnen dit taakveld vallen hoger uit door hogere kosten aan uitbesteed onderhoud van gebouwen en installaties. Het betreft hoofdzakelijk hogere kosten van onderhoud, schoonmaak en beveiliging van het pand De Waterlelie. Daarnaast zijn er binnen dit taakveld incidentele lasten geboekt voor de instandhouding van een gebouw. De raming hiervan staat in taakveld onderwijshuisvesting. Tegenover dit nadeel staat dus een voordeel in dat taakveld.

Baten

Taakveld Burgerzaken (€ 160.000 nadeel)
De baten binnen taakveld Burgerzaken zijn lager uitgevallen dan geraamd. Per saldo is dit te verklaren door hogere baten van naturalisatie en lagere baten voor uitgifte paspoorten en overige dienstverlening, incl. huwelijken en ID-bewijzen. De lagere baten voor uitgifte paspoorten en overige dienstverlening, incl. huwelijken en ID-bewijzen zijn mede te verklaren door de corona crisis. Vooralsnog zijn hier geen structurele effecten te verwachten.

Mutaties in reserves

De stortingen in - en de onttrekkingen aan de reserves zijn respectievelijk € 768.000 en € 262.000 hoger dan geraamd.
De verschillen worden als volgt verklaard:

- Zowel de onttrekking aan als de storting in de Algemene reserve vrij besteedbaar (AR) is € 768.000 hoger dan geraamd. Dit wordt verklaard doordat de correctie van de geraamde storting in de AR, in verband met de vertraging van de verkoop van de Herenstraat, anders is opgenomen in de begroting. Per saldo is het effect neutraal.

- De onttrekking aan de bestemmingsreserve Corona is € 506.000 lager dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt doordat de onttrekking plaatsvindt op basis van de daadwerkelijke realisatie. In de begroting was rekening gehouden met € 2.500.000 terwijl de bestedingen (inclusief de lagere baten) die ten laste van de reserve komen € 1.994.000 bedragen. In de paragraaf Corona worden de afwijkingen toegelicht.

Investeringen

Bestuur en ondersteuning	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	203.799	86.652	117.147
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**203.799**	**86.652**	**117.147**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 1. Veiligheid

Omschrijving
Het programma veiligheid richt zich op de veiligheid in de gemeente Leidschendam-Voorburg en het gevoel van veiligheid van de inwoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente. De gemeente heeft daarbij een regiefunctie en werkt nauw samen met partners in veiligheid zoals het Openbaar Ministerie, politie, brandweer, woningbouwverenigingen, Omgevingsdienst Haaglanden en zorginstellingen. Daarnaast zet de gemeente zelf ook instrumenten in zoals preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
1.1	Crisisbeheersing en brandweer
1.2	Openbare orde en veiligheid

Wat willen wij bereiken?

Een Veilige gemeente, waarin iedereen zich ook veilig voelt.

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Tot dit taakveld behoren alle reguliere taken van de brandweer en taken in verband met het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen. Hieronder vallen brandbestrijding, preventieve maatregelen ten behoeve van de fysieke veiligheid en rampenbestrijding. Voor de taken binnen dit taakveld participeert de gemeente in de Veiligheidsregio Haaglanden. De Veiligheidsregio heeft een eigen begroting waarin de beleidsdoelstellingen zijn verwoord.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft samen met de andere deelnemende gemeenten invulling gegeven aan het opdrachtgeverschap van de Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio organiseert o.a. de brandpreventie en brandbestrijding. Daarnaast zorgt de gemeente ervoor dat de gemeentelijke organisatie voorbereid is en blijft op het handelen bij rampen en grote ongevallen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt
Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Verbonden partij(en)

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)

Doelstelling

De activiteiten van de VRH zijn gericht op het vergroten van de veiligheid van de bevolking en bezoekers van de regio Haaglanden. De VRH heeft tot taak de brandweerzorg en organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio goed te organiseren. Dit gebeurt in opdracht van de aangesloten gemeenten.

Ontwikkelingen

Op basis van het meerjarenbeleidsplan 2020-2025 van Brandweer Haaglanden ligt de focus op stedenbouwkundige verdichting en energietransitie. Nieuwe en andere risico's ontstaan door dichte bebouwing, waaronder hoge en ondergrondse gebouwen en gebouwen met veel verschillende gestapelde functies. Daarnaast is sprake van verdichting door toename van het aantal voertuigbewegingen. De energietransitie kenmerkt zich op de korte termijn door veel technologische ontwikkelingen die elkaar in hoog tempo opvolgen. De focus op de inzet van brandveilig gedrag blijft onverminderd maar is meer specifiek gericht op de doelgroepen jongeren, ouderen en verminderd zelfredzamen.

Wat heeft het gekost?

Crisisbeheersing en brandweer	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	5.918	137	6.055	5.960	95
Baten	0	0	0	33	33
Saldo van lasten en baten	**-5.918**	**-137**	**-6.055**	**-5.927**	**128**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de bijdrage aan de veiligheidsregio en de kosten voor de gemeentelijke crisisorganisatie.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid. Hieronder vallen het integraal veiligheidsbeleid, de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV), de vergunningverlening op grond van de APV, Drank en Horeca en overige bijzondere wetten, het toezicht en handhaving hierop en de (bestuurlijke) aanpak van de georganiseerde criminaliteit.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De raad heeft begin 2020 het Veiligheidsbeleid 2020 – 2023 vastgesteld. Dit wordt op basis van actieprogramma's (vastgesteld door het college) in samenwerking met veiligheidspartners uitgevoerd.

Het college stelt het handhavingsuitvoeringsprogramma 2020 vast en voert deze uit. Het handhavingsuitvoeringsprogramma heeft betrekking op toezicht en handhaving in het omgevingsrecht en in de openbare ruimte.

Een veilige gemeente, waarin inwoners zich ook veilig voelen, luidt onze doelstelling. Die doelstelling stond zwaar onder druk het afgelopen jaar, voornamelijk op de gevoelswaarde. De onrust in Leidschendam-Noord met de vele autobranden had grote invloed op het veiligheidsgevoel van de inwoners in de betreffende wijken. Ook het kraken van een pand aan de Laan van Haagvliet beïnvloedde het veiligheidsgevoel.

In de vraag naar maatregelen is gezocht naar de balans tussen het herstel van het veiligheidsgevoel en de proportionaliteit en de subsidiariteit. Maatregelen die zijn ingezet zijn o.a. meer toezicht via camera's en extra surveillancerondes.

De aanpak van de corona-epidemie vroeg vooral om veel flexibiliteit, zowel bij inwoners en ondernemers als bij de gemeentelijke organisatie. De snelle opvolging van regelgeving, vroeg continue aanpassing. Sinds de uitbraak van de pandemie is de focus van de Buitengewoon opsporingsambtenaren voornamelijk op de naleving van de corona-regelgeving gericht geweest.

Naast deze meer repressieve taken, is ook geanticipeerd op de volledige opening van Westfield Mall of the Netherlands. Samen met ketenpartners en stakeholders is gewerkt aan een Veiligheidsplan voor het winkelcentrum.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Speerpunt Veiligheidsbeleid 2020-2022	De speerpunten voor dit taakveld volgen uit het door de raad vast te stellen Veiligheidsbeleid 2020-2022.	

Toelichting per speerpunt

Speerpunt Veiligheidsbeleid 2020-2022

Het Actieprogramma veiligheid 2020 is voor een groot deel uitgevoerd. Enkele onderdelen van het actieprogramma zijn niet of in mindere mate uitgevoerd door de coronacrisis. Deze activiteiten zijn opgenomen in het actieprogramma 2021.
In de voortgangsrapportage over het Actieprogramma veiligheid 2020 is een inhoudelijke toelichting opgenomen.

Wat heeft het gekost?

Openbare orde en veiligheid	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	2.431	8	2.439	2.466	-28
Baten	120	-15	105	242	138
Saldo van lasten en baten	**-2.311**	**-23**	**-2.334**	**-2.224**	**110**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de personele lasten en de kosten voor het uitvoeren van het integrale veiligheidsplan.
De baten betreffen de leges voor vergunningen verstrekt op basis van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) en de bijdrage voor de aanpak van radicalisering en het tegengaan hiervan.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Veiligheid	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Crisisbeheersing en brandweer	5.918	137	6.055	5.960	95
Openbare orde en veiligheid	2.431	8	2.439	2.466	-28
Lasten	**8.349**	**145**	**8.494**	**8.426**	**68**
Baten					
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	33	33
Openbare orde en veiligheid	120	-15	105	242	138
Baten	**120**	**-15**	**105**	**275**	**170**
Saldo van lasten en baten	**-8.229**	**-160**	**-8.389**	**-8.151**	**238**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Veiligheid is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 238.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Crisisbeheersing en brandweer (€ 95.000 voordeel)
Het voordeel wordt voornamelijk verklaard doordat de stelpost voor corona maatregelen op dit programma niet is aangesproken (€ 50.000). Daarnaast bestaat het voordeel uit kleine incidentele afwijkingen op structurele budgetten.

Baten

Taakveld Openbare orde en veiligheid (€ 138.000 voordeel)
De gemeente heeft € 126.000 ontvangen voor de aanpak van radicalisering en het tegengaan hiervan. Deze baten waren niet in de begroting voorzien. Een deel van deze middelen is ingezet voor casusregie, veldonderzoek ten behoeve van een krachtenanalyse en diverse lokale projecten. Daarnaast is het voornemen om een data-analist in te zetten ter ondersteuning van de Lokale Kamer. Het voorstel is om deze activiteiten in 2021 uit te voeren. Hiervoor wordt bij de 1e Turap budget aangevraagd.

Investeringen

Veiligheid	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	0	0	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 2. Verkeer en Vervoer

Omschrijving

Binnen dit programma wordt gewerkt aan een goed bereikbare en verkeersveilige gemeente. De gemeente zorgt voor de uitvoering van het Verkeer- en Vervoersplan (VVP) en werkt mee aan projecten in de regio. Versterken van het netwerk, beter benutten van de bestaande infrastructuur, verkeersveiligheid, duurzame mobiliteit en aandacht voor langzaam verkeer hebben hierin een plek. Er wordt gewerkt aan voldoende parkeerruimte voor inwoners en bezoekers. De gemeente stimuleert dat meer mensen de fiets en openbaar vervoer gebruiken.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
2.1	Verkeer en vervoer
2.2	Parkeren
2.3	Recreatieve havens
2.4	Openbaar vervoer

Wat willen wij bereiken?

De gemeente streeft naar verbetering van verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Zo wordt ingezet op minder verkeersslachtoffers. Om beter bereikbaar te zijn implementeert de gemeente nieuw parkeerbeleid. Daarnaast wordt vanuit de regio ingezet op meer gebruik van fiets en openbaar vervoer. Voor fietsgebruik is het doel dit in de periode tot 2020 met 30% te laten groeien, en in de periode tot 2040 met 50%. En in lijn met het regionale beleid moet het aantal reizigers in het openbaar vervoer in de periode 2005-2030 met 50% groeien. Er is in de regio een toename van het gebruik van OV en fiets te constateren, echter het autogebruik neemt maar weinig af. In 2020 wordt naar verwachting de balans opgemaakt van de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid MRDH.

Taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer

Een optimale verkeersstructuur is voorwaarde voor het functioneren van de gemeente. Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van verkeer en de bijbehorende infrastructuur. Uitgangspunt is een veilige en bereikbare gemeente. De bereikbaarheid gaat hand in hand met de verbetering van de verkeersveiligheid en leefbaarheid, volgens het landelijke principe van Duurzaam Veilig. Door het beperken van niet-noodzakelijk autogebruik en het bevorderen van langzaam verkeer en gebruik van openbaar vervoer wil de gemeente de goede bereikbaarheid behouden met verbetering van de leefbaarheid. De gemeente hecht daarbij grote waarde aan de kwaliteit van de leefomgeving. Zij beheert de bestaande infrastructuur, zoals wegen en bruggen, en houdt deze veilig, schoon en begaanbaar. Daarnaast voert de gemeente het vastgesteld verkeersbeleid uit en actualiseert zij jaarlijks het bijbehorende uitvoeringsprogramma met verkeersmaatregelen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Voorgaande jaren was een groei van het verkeer te zien. Echter door de coronacrisis is een trendbreuk te zien. Het advies om thuis te werken, niet onnodig op pad te gaan en beperkt gebruik te maken van het openbaar vervoer heeft er toe geleid dat er minder is gereisd. De crisis heeft tot enkele aanpassingen in de geplande werkzaamheden geleid. Desondanks hebben veel werkzaamheden doorgang gevonden.

Zo heeft er besluitvorming plaatsgevonden over de bereikbaarheid van Leidschendam Centrum en voeren zes initiatiefnemers, waaronder ook Leidschendam-Voorburg, een Verkenning uit naar de OV-bereikbaarheid van het Central Innovation District (CID) en de Binckhorst. Daarbij wordt naast bereikbaarheid ook gelet op leefbaarheid van onder andere Voorburg West. Leefbaarheid wordt in het plan-MER nader onderzocht, maar hangt ook samen met een mogelijk alternatief tracé via de Zonweg dat door Leidschendam-Voorburg is ingebracht. Dit tracé wordt momenteel met een Quick Scan onderzocht. Verder is er een reactie gegeven op het Ontwerp Tracé Besluit van de A4/N14 en heeft overleg over de N14 plaatsgevonden. Ook is het vernieuwde parkeerbeleid gereed voor besluitvorming in 2021.

Daarnaast is er door de coronacrisis veel aandacht uit gegaan naar het financieel ondersteunen van de openbaar vervoer bedrijven, in overleg met de bedrijven zelf, de MRDH en het Rijk. Tevens is gebruik gemaakt van de SPUK-regeling waarbij een extra investeringsimpuls (in de vorm van subsidie) vanuit het Rijk beschikbaar is gesteld voor verkeersveiligheidsprojecten.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Bereikbaar Leidschendam Centrum en Leidschendam Zuid	De goede bereikbaarheid is een van de sterke punten van Leidschendam-Voorburg. In Leidschendam Centrum en Leidschendam Zuid is de bereikbaarheid een knelpunt. De gemeente neemt daarom maatregelen om de bereikbaarheid en doorstroming in Leidschendam Centrum en Leidschendam Zuid te verbeteren.	
Project Bereikbaar Stompwijk	De gemeente verbetert de ontsluiting en bereikbaarheid van Stompwijk. Hiermee verbeteren ook de recreatieve mogelijkheden, economische kansen en leefbaarheid in de dorpskern van Stompwijk. Het project Bereikbaar Stompwijk omvat de reconstructie van de Stompwijkseweg (in 2018 opgeleverd), de realisatie van de Veenpoldersweg (voorheen Verbindingsweg) en de herinrichting van de Dr. van Noortstraat.	
Parkeerbeleid uitvoeren	In samenhang met het gesprek over parkeren in Leidschendam Centrum en de ontwikkeling van de Omgevingsvisie is nieuw parkeerbeleid ontwikkeld. Besluitvorming over het nieuwe parkeerbeleid vindt in 2020 plaats. De eerste maatregelen kunnen direct na besluitvorming worden opgepakt.	
Verkeersdoorstroming en bereikbaarheid N14	Met de oplevering van de herontwikkeling van winkelcentrum Leidsenhage naar Westfield Mall of the Netherlands komen er naar verwachting extra bezoekers naar het winkelcentrum. Met een goede verkeersafwikkeling kan de gemeente, net zoals in het verleden, ook bij extra drukte goed bereikbaar blijven.	
Regionale fietsroutes	Samen met gemeenten werken we in de MRDH aan de ontbrekende delen van de snelfietsroute Leiden-Den Haag (Velostrada) en de fietsroute Pijnacker-Den Haag.	

Toelichting per speerpunt

Bereikbaar Leidschendam Centrum en Leidschendam Zuid
Op 28 oktober 2020 heeft de raad besloten geen extra brug over de Vliet aan te leggen alsmede geen extra verkeersmaatregelen te nemen op de bestaande bruggen. De overige maatregelen uit het oorspronkelijke pakket 'Benutten zoals Bedoeld' zijn wel vastgesteld en van investeringskredieten voorzien. Het betreft het plaatsen van ‘brug open’ borden en Dynamische Route Informatie Panelen (DRIP's). Deze maatregelen zullen naar verwachting in de loop van 2021 worden gerealiseerd.

Project Bereikbaar Stompwijk
In de uitvoering bleek dat de nieuwe verbinding Veenpoldersweg een langere voorbelasting nodig had om stabiel gebouwd te kunnen worden. Hierdoor is het project een half jaar vertraagd en de oplevering is nu gepland rond juli 2021. Het langer voorbelasten heeft ook geleid tot financiële tegenvallers. Deze tegenvallers kunnen binnen het project Bereikbaar Stompwijk worden opgevangen. De posten “onvoorzien” zijn daarvoor toereikend. De herinrichting van de Dr. van Noortstraat wordt in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland voorbereid en uitgevoerd. De voorbereidingen vinden plaats in 2021. De realisatiefase is gepland voor de periode Q2 2022 t/m Q4 2022.

Parkeerbeleid uitvoeren
Vanwege de coronacrisis heeft afstemming rond de concept Nota Parkeerbeleid meer tijd en doorlooptijd gekost en is de planning iets doorgeschoven. In 2021 wordt de Nota Parkeerbeleid aan de gemeenteraad voorgelegd en wordt de nota Plan van Aanpak Uitwerking Parkeerbeleid vastgesteld door het college. Aansluitend wordt gebiedsgewijs gestart met het implementeren van het beleid op straat. Waar nodig of wenselijk zullen parkeermaatregelen worden aangepast of uitgebreid.

Verkeersdoorstroming en bereikbaarheid N14
De gemeente werkt samen met Rijkswaterstaat, de gemeente Den Haag en Unibail Rodamco Westfield om de bereikbaarheid en doorstroming op de N14 en rondom de Westfield Mall of the Netherlands te optimaliseren. In 2020 heeft Rijkswaterstaat een Ontwerp-Tracébesluit (OTB) voor de ongelijkvloerse kruispunten op de N14 genomen. De gemeente heeft vervolgens een zienswijze ingediend. Het Tracébesluit (TB) wordt in het eerste kwartaal van 2021 verwacht. Ondertussen zet de gemeente samen met Rijkswaterstaat en Unibail Rodamco Westfield in op Operationeel Verkeersmanagement.

Regionale fietsroutes
Voor de snelfietsroute Den Haag - Pijnacker via Voorburg-West is in regionaal verband onderzoek gedaan naar een voorkeurstracé en is een schetsontwerp gemaakt. Aanvullend onderzoek naar de mogelijkheden rondom de Nieuwe Tolbrug is in het derde kwartaal gestart en wordt naar verwachting in het voorjaar van 2021 afgerond. Besluitvorming volgt daarna.
Voor de snelfietsroute Den Haag-Leiden lopen er diverse deelprojecten:

- De verkenningsfase van het tracé van de Binckhorst tot station Den Haag Laan van NOI is opgestart als onderdeel van het no-regret pakket CID-Binckhorst. Het plan van aanpak is gereed. De ontwerpfase volgt in 2021.
- De te nemen maatregelen op het kruispunt met de Hofzichtlaan worden nader onderzocht in relatie tot de gebiedsontwikkeling Appelgaarde. Dit loopt nog door in 2021.
- Ter verbetering van de verkeersveiligheid op de Velostrada tussen Duivenvoorde en het Oude Veenpad is subsidie aangevraagd bij het Rijk en de MRDH. Deze subsidie is eind 2020 toegekend. Uitvoering van de maatregelen vindt in 2021 plaats.

Verbonden partij(en)

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Doelstelling

In deze vrijwillige gemeenschappelijke regeling, werken 23 gemeenten samen aan een duurzame en internationaal concurrerende regio. Een grootstedelijk gebied met een aantrekkelijk landschap en een infrastructureel netwerk dat woonkernen, werklocaties en voorzieningen verbindt. Vanuit twee kerntaken - verkeer & vervoer en economisch vestigingsklimaat - werken de gemeenten in de metropoolregio aan vier thema's: vernieuwen verbindingen, vernieuwen economie, vernieuwen energie en vernieuwen stad en omgeving.

Ontwikkelingen

Taakveld 2.1. Verkeer en vervoer
Via de MRDH is bij het Rijk voor een aantal verkeersveiligheidsprojecten subsidie toegekend. Daarnaast is er nieuw regionaal verkeersveiligheidsbeleid vastgesteld.

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer
In het jaar 2020 heeft vooral de financiële gevolgen van de corona crisis voor het openbaar vervoer centraal gestaan. Samen met het Rijk en de ov-bedrijven is hiervoor een oplossing gevonden. Bij de MIRT onderhandelingen zijn financiële middelen toegekend voor onderzoek naar de HOV-verbinding Binckhorst.

Taakveld 3.1. Economische ontwikkeling
In 2020 is in MRDH verband gewerkt aan diverse opgaven rondom economische structuurversterking. Het gaat dan onder meer om de thema's ruimte om te werken, innovatie, aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt en vrijetijdseconomie. Vanuit de bijdrageregeling in het kader van het programma Sterker uit de crisis heeft de gemeente een bijdrage gekregen van € 60.000 ten behoeve van de ontwikkeling van de publiek private samenwerking op het gebied van retail, de zogenaamde retail innovatie & experience campus.

Wat heeft het gekost?

Verkeer en Vervoer	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	8.919	130	9.049	8.803	246
Baten	760	34	794	913	119
Saldo van lasten en baten	**-8.159**	**-96**	**-8.255**	**-7.891**	**365**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op het uitvoeringsprogramma verkeer en vervoer, het beheer, onderhoud en de afschrijving van wegen, openbare verlichting, tunnels, viaducten en verkeersregelinstallaties. Ook het schoon houden van de openbare ruimte, bijdragen aan de Metropoolregio Rotterdam Haaglanden (MRDH) en innovatie maken onderdeel uit van dit taakveld. De baten betreffen een vergoeding voor het verleggen van kabels en leidingen en de verhuur van reclameborden en vergoeding voor lichtreclames.

Taakveld 2.2 Parkeren

De gemeente streeft ernaar om parkeercapaciteit van voldoende omvang en kwaliteit aan te bieden voor motorvoertuigen en fietsen aan alle doelgroepen, zolang dit (zonder buitenproportioneel kwaliteitsverlies) past binnen de openbare ruimte en de financiële kaders van de gemeente. Om de schaarse parkeerruimte zo goed en eerlijk mogelijk te verdelen over de verschillende doelgroepen, is een gebalanceerd parkeerbeleid essentieel. De parkeerregulering wordt zo goed mogelijk afgestemd op de specifieke eigenschappen van een gebied. De kaders hiervoor komen voort uit de nota Parkeerbeleid en de nota Parkeernormen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In 2020 is een gemeentebrede parkeermeting uitgevoerd en een actualisatie van het parkeerbeleid opgesteld, welke in 2021 ter besluitvorming wordt voorgelegd. Na vaststelling van dit beleidskader wordt in overleg met de bevolking bekeken in welke wijken of buurten het nodig is om de parkeermaatregelen aan te passen. Gestreefd wordt naar een parkeerbeleid dat praktisch uitvoerbaar, eenduidig en handhaafbaar is.
Veder is een voorstel uitgewerkt voor de uitbreiding van de blauwe zone in Damcentrum en zijn voorbereidingen getroffen voor de digitalisering van de parkeerontheffingen om de dienstverlening te verbeteren.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Parkeermaatregelen ten behoeve van Leidschendam Centrum	Een goede bereikbaarheid en voldoende parkeermogelijkheden zijn belangrijke voorwaarden voor een leefbaar Leidschendam Centrum. Een buurt waar het goed wonen, winkelen en recreëren is. In 2019 is met bewoners en ondernemers gesproken over mogelijke maatregelen en zijn nieuwe onderzoeken uitgevoerd. De vastgestelde maatregelen worden in 2020 en verder uitgevoerd.	

Toelichting per speerpunt

Parkeermaatregelen ten behoeve van Leidschendam Centrum
Door de coronacrisis is de uitvoering van en afstemming over de parkeermaatregelen vertraagd. In het 4e kwartaal van 2020 heeft de raad besloten voor de aanleg van een extra openbare parkeergarage bij bouwplan Rijnlandstraat-Noord. Uitbreiding blauwe zone, invoering parkeersensoren, invoering parkeerverwijssysteem en invoering deelautosysteem zijn reeds gestart in 2020 en worden verder uitgewerkt en ingevoerd in 2021.

Wat heeft het gekost?

Parkeren	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	456	129	585	525	60
Baten	38	0	38	28	-10
Saldo van lasten en baten	**-418**	**-129**	**-547**	**-497**	**50**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen een aantal kleine uitgaven ten behoeve van parkeervoorzieningen. De baten betreffen de legesopbrengsten voor gehandicapten parkeerkaarten en abonnementsgelden voor de parkeergarage Damplein.

Taakveld 2.3 Recreatieve havens

De recreatievaart langs de Vliet en in Vlietland levert een belangrijke bijdrage aan de levendigheid van de gemeente. Tot het taakveld van de recreatieve havens behoren aanleg, beheer en exploitatie van gemeentelijke recreatieve havens. Het gaat onder andere om de aanlegplaatsen bij Park Rozenrust, de Plaspoelhaven in het Sluisgebied, de Huygens passantenhaven in Voorburg en de aanlegsteiger Forum Hadriani.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De werkzaamheden van de provincie aan de oevers van de Trekvliet zijn afgerond. Er is een bijdrage van de provincie ontvangen voor de aanleg van een aanlegsteiger bij landgoed Park Hoekenburg, nabij archeologisch monument Forum Hadriani. De voorbereiding van de aanleg is gestart. De verwachting bestaat dat de uitvoering in 2021 wordt afgerond. Na realisatie hiervan is het aanbod van aanlegplaatsen en bijbehorende voorzieningen in de gemeente op een hoger niveau gebracht.
De inzet is nu gericht op beheer en onderhoud van de gemeentelijke ligplaatsvoorzieningen

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Recreatieve havens	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	7	0	7	6	1
Baten	4	-2	2	16	14
Saldo van lasten en baten	**-3**	**-2**	**-5**	**10**	**15**

Bedragen x € 1.000

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer

De gemeente streeft naar duurzame mobiliteit. Het openbaar vervoer is daarom een belangrijker pijler onder de bereikbaarheid van de gemeente. In het grootste deel van de gemeente wordt het openbaar vervoer verzorgd door de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. In Stompwijk is de Provincie Zuid-Holland verantwoordelijk. Verder verzorgt welzijnsorganisatie Woej een busdienst in de delen van Leidschendam die minder goed door het reguliere openbaar vervoer worden bediend; de gemeente verleent hiervoor subsidie. De gemeente bekijkt samen met de vervoerders hoe het aanbod van openbaar vervoer zoveel mogelijk op maat kan worden gemaakt. Samen wordt gewerkt aan het behouden en beter benutten van het bestaande openbaar vervoer. Naast reizigersaantallen houdt de gemeente aandacht voor het sociale belang en de betaalbaarheid van vervoer.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Op het dagelijkse openbaar vervoer heeft de coronacrisis een grote impact gehad. Vanuit het Rijk is het laten rijden van bussen, trams, metro's en trein als essentieel aangewezen. Terwijl (potentiele) reizigers werd afgeraden om te reizen indien dat niet noodzakelijk was. Hierdoor dreigden grote financiële tekorten te ontstaan bij de openbaar vervoer bedrijven. Samen met de vervoerbedrijven, de MRDH en het Rijk is naar een oplossing gezocht en gevonden. Daarnaast is weliswaar een reactie gegeven op de vervoersplannen, maar deze zijn door de crisis inmiddels achterhaald.
Voor openbaar vervoer op de lange termijn is de gemeente aangesloten bij het onderzoek hoe de toekomst van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) Leiden-Zoetermeer er uit kan komen te zien. Over de Verkenning Schaalsprong regionale mobiliteit CID-Binckhorst is bij de speerpunten een toelichting opgenomen.
Op het gebied van automatisch vervoer zijn in 2020 verdere verkenningen gedaan met vervoerders en is door de gemeenteraad geld beschikbaar gesteld voor infrastructurele aanpassingen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Beter OV in Leidschendam Zuid	Inzet van de gemeente is de bereikbaarheid van Leidschendam Zuid per openbaar vervoer te verbeteren. Een eerste studie laat zien dat een nieuwe tramhalte aan de Overgoo qua vervoerswaarde kan worden aangelegd. We zijn met de HTM en de ontwikkelaar in overleg.	
Verkenning OV CID-Binckhorst	Bij het bestuurlijk overleg MIRT van het najaar 2020 wordt de voorkeursvariant duidelijk waar rijk, regio en betrokken gemeenten (Den Haag en Leidschendam-Voorburg) op inzetten voor toekomstig OV in en rond het CID-Binckhorst. In 2020 wordt gestart met activiteiten voor het no-regretpakket. Dit zijn maatregelen die, ongeacht de voorkeursvariant, nuttig zijn om de OV-bereikbaarheid van het gebied te verbeteren.	

Toelichting per speerpunt

Beter OV in Leidschendam Zuid

De uitwerking van halte Overgoo loopt mee in de planuitwerking van de herontwikkelingsplannen van het gebied Overgoo en is daarmee afhankelijk van de voortgang op dat project. Op dit moment vindt een haalbaarheidstoets plaats. Bij deze toets wordt gekeken naar de technische mogelijkheden, de sociale veiligheid, de mogelijkheid om een doorgaande verbinding te maken voor fietsers en voetgangers (tussen Overgoo en Zeeheldenkwartier) en de financiële consequenties.

Verkenning OV CID-Binckhorst
Tijdens het Bestuurlijk Overleg MIRT eind november 2020 hebben rijk en regio samen € 150 miljoen beschikbaar gesteld, waarmee in ieder geval zicht is ontstaan op financiële dekking. Afgesproken is dat Leidschendam-Voorburg, onder voorbehoud van instemming door de gemeenteraad, voor 1% meebetaalt aan het regiodeel. In 2020 is een begin gemaakt met het onderzoeken van de verschillende alternatieven: HOV Bus/ ART, tram en lightrail. Er is gestart met de procedure van de milieu-effectrapportage. Bewoners en belanghebbenden konden tot medio oktober 2020 hun zienswijze indienen op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Dit heeft ruim 100 zienswijzen opgeleverd. In maart 2021 hebben de colleges van de gemeenten Den Haag en Leidschendam-Voorburg de Nota van Antwoord vastgesteld. Hierin is aangegeven wat er met de inbreng vanuit de zienswijzen gebeurd. De faseringsvariant via de Prinses Mariannelaan en de variant via de Zonweg zijn aan de Verkenning toegevoegd.

Verbonden partij(en)

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Doelstelling

In deze vrijwillige gemeenschappelijke regeling, werken 23 gemeenten samen aan een duurzame en internationaal concurrerende regio. Een grootstedelijk gebied met een aantrekkelijk landschap en een infrastructureel netwerk dat woonkernen, werklocaties en voorzieningen verbindt. Vanuit twee kerntaken - verkeer & vervoer en economisch vestigingsklimaat - werken de gemeenten in de metropoolregio aan vier thema's: vernieuwen verbindingen, vernieuwen economie, vernieuwen energie en vernieuwen stad en omgeving.

Ontwikkelingen

Taakveld 2.1. Verkeer en vervoer
Via de MRDH is bij het Rijk voor een aantal verkeersveiligheidsprojecten subsidie toegekend. Daarnaast is er nieuw regionaal verkeersveiligheidsbeleid vastgesteld.

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer
In het jaar 2020 heeft vooral de financiële gevolgen van de corona crisis voor het openbaar vervoer centraal gestaan. Samen met het Rijk en de ov-bedrijven is hiervoor een oplossing gevonden. Bij de MIRT onderhandelingen zijn financiële middelen toegekend voor onderzoek naar de HOV-verbinding Binckhorst.

Wat heeft het gekost?

Openbaar vervoer	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	50	0	50	47	3
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-50**	**0**	**-50**	**-47**	**3**

Bedragen x € 1.000

De lasten hangen samen met de beleidsadvisering op het gebied van openbaar vervoer.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Verkeer en Vervoer	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Verkeer en Vervoer	8.919	130	9.049	8.803	246
Parkeren	456	129	585	525	60
Recreatieve havens	7	0	7	6	1
Openbaar vervoer	50	0	50	47	3
Lasten	**9.433**	**259**	**9.692**	**9.382**	**310**
Baten					
Verkeer en Vervoer	760	34	794	913	119
Parkeren	38	0	38	28	-10
Recreatieve havens	4	-2	2	16	14
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Baten	**802**	**32**	**833**	**956**	**123**
Saldo van lasten en baten	**-8.631**	**-227**	**-8.858**	**-8.425**	**433**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Verkeer en Vervoer is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 433.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Verkeer en Vervoer (€ 246.000 voordeel)
Het gaat hier voornamelijk om incidentele afwijkingen op structurele budgetten met betrekking tot onder uitputting op de (stelpost) kapitaallasten die voorzien waren voor het project Bereikbaarheid Stompwijk. Daarnaast is door de zachte winters minder uitgegeven aan gladheidsbestrijding.
Voor de Uitvoeringsprogramma Verkeers- en Vervoersplan (UVP) waren in 2020 nog niet alle voorbereidingsactiviteiten uitgevoerd voor de DRIP's (Dynamische Route Informatie Panelen) en de Displays voor brugsignalering. De activiteiten worden alsnog in 2021 afgerond. Voorgesteld wordt om de hiermee gepaard gaande incidentele kosten (€ 25.000) over te hevelen naar 2021.

De kosten van verkeersregelaars en die van het treffen van maatregelen om de recreatiegebieden coronaproof te houden zijn lager uitgevallen dan geraamd (€ 54.000 voordeel).

Taakveld Parkeren (€ 60.000 voordeel)
Naast een inkoopvoordeel op de uitvoering van de parkeerdrukmeting is het budget voor parkeeronderzoek niet volledig besteed. Aangezien er nog activiteiten voor de transitie van digitale parkeerontheffingen en participatie voor de uitvoering van het parkeerbeleid plaats moeten vinden, wordt voorgesteld om € 39.000 over te hevelen naar 2021.

Baten

Taakveld Verkeer en Vervoer (€ 119.000 voordeel)
Het voordeel bevat voornamelijk incidentele extra inkomsten van vergoedingen voor degeneratiekosten en herstelwerkzaamheden aan bestrating voor het leggen van kabels en leidingen. Daarnaast waren er incidentele bijdragen van MRDH voor de afwikkeling voor onderhoud aan verkeersregelinstallaties en van de Provincie voor aanlegplaatsen in de Vliet/Hoekenburg.

Investeringen

Verkeer en vervoer	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	8.289.498	6.857.227	1.432.272
Inkomsten	494.500	281.887	-212.613
Saldo uitgaven en inkomsten	**7.794.998**	**6.575.340**	**1.644.885**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 3. Economie

Omschrijving

Gemeentelijk economisch beleid richt zich enerzijds op het creëren van een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven en ondernemers. Anderzijds stellen gemeenten voorwaarden aan bedrijven, met oog op de effecten van bedrijvigheid op de omgeving. De Economische Agenda 2017-2020 staat aan de basis van een sterkere lokale economie, betere dienstverlening aan ondernemers en een herkenbaar economisch profiel van Leidschendam-Voorburg. De Economische Agenda richt zich op ruimte voor bedrijvigheid, een levendige leefomgeving en het uitdragen van de kwaliteiten van Leidschendam-Voorburg. De Economische Agenda wordt in 2020 geëvalueerd. Op basis daarvan wordt besloten hoe het vervolg eruit ziet. Aanvullend werken 23 gemeenten in MRDH-verband aan het stimuleren van werkgelegenheid en versterken van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat in de regio. Het vernieuwen van de regionale economie gaat hand in hand met het verbeteren van de kwaliteit van leven en de transitie naar toonaangevende duurzaamheid.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
3.1	Economische ontwikkeling
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen
3.4	Economische promotie

Wat willen wij bereiken?

Het sterkste punt van Leidschendam-Voorburg is de kwaliteit van wonen. Die kwaliteit is nauw verbonden met de kwaliteit van de groene en stedelijke voorzieningen in de regio. Naast winkelen zijn dat zorg, onderwijs, cultuur, sport, (zakelijke) dienstverlening en dagelijkse boodschappen. De gemeente zet daarom met uitvoering van de Economische Agenda in op economische voorzieningen die lokale ondernemers ondersteunen bij ontmoeting, innovatie en ondernemerschap. Dit draagt bij aan de vitaliteit en leefbaarheid van de gemeente. Door samen het economisch profiel van Leidschendam-Voorburg te versterken, kan de aantrekkingskracht verbeteren en het niveau van bestedingen in de gemeente toenemen.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

De gemeente streeft ernaar een economisch vitale gemeente te zijn en te blijven. Hiertoe voert de gemeente binnen dit taakveld algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid. Zo staat de Economische Agenda aan de basis van een sterkere lokale economie, betere dienstverlening aan ondernemers en een herkenbaar economisch profiel. Het gaat binnen dit taakveld om de uitvoering van de economische agenda, voortzetting van het project Huygenskwartier Voorburg en de inzet voor Leidschendam Centrum.
Er zijn enkele ontwikkelingen die naar verwachting grote invloed hebben op de lokale economie. In de Economische agenda zijn deze als volgt geformuleerd:

- het belang van voorzieningen en goede kwaliteit van de leefomgeving worden steeds groter in een consumerende gemeente
- functies komen steeds meer samen in het centrum van een dorp of stad; dit worden de ontmoetingsplekken
- klantbehoeften variëren per levensfase en de veranderende demografie (meer 65-plussers, meer alleenstaanden, meer diversiteit) biedt kansen voor nieuwe producten en dienstverlening

- productie-en consumptieprocessen veranderen door technologische ontwikkelingen. Er is een nieuwe maakindustrie ontstaan en digitale platforms vergroten de mogelijkheden om samen te werken, kennis uit te wisselen of producten te delen.

Deze ontwikkelingen vormen de basis voor de speerpunten en activiteiten onder het hele programma Economie en hebben verbanden met onder andere het sociaal domein, veiligheid, en bouwen en wonen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

2020 stond voor een groot deel in het teken van de coronacrisis. Deze crisis heeft ook impact gehad op de acties binnen het taakveld economie. Een deel van de activiteiten stond in het teken van het beperken van de gevolgen van de corona-crisis:

- uitvoering geven aan het steunpakket voor lokale ondernemers waaronder het corona initiatievenfonds voor het stimuleren van initiatieven van lokale ondernemers;
- het aanpassen van de tarieven van de reclamebelasting om de ondernemers in 2020 financieel te ontlasten;
- het faciliteren van ruimere terrassen en het anticiperen op winterterrassen;
- de inzet van accountmanagement bedrijven en centrummanagement specifiek gericht op de gevolgen van de coronacrisis;
- het faciliteren van het in goede banen leiden van de consumenten in de winkelcentra;
- het in het leven roepen van een tijdelijke denktank economie waarbij wensen en ideeën zijn opgehaald en ‘lessons learned’ zijn gedeeld;
- Medewerking verlenen aan verschillende ondernemersinitiatieven om tijdens Corona in aangepaste vorm producten en diensten aan te kunnen blijven bieden.

Er zijn gerichte acties uitgevoerd om het vestigingsklimaat voor ondernemers in de gemeente te versterken en werkgelegenheidsgroei te stimuleren. Dit is gedaan door in te zetten op voldoende ruimte voor bedrijvigheid in diverse herontwikkelingsprojecten, ondernemers te faciliteren via accountmanagement en centrummanagement en de samenwerking tussen onderwijs & bedrijfsleven via het platform Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt verder te versterken door gerichte acties op te zetten en uit te voeren.

Om een duurzame retailsamenwerking in Leidschendam-Voorburg te realiseren, hebben gemeente, ondernemers en onderwijs een samenwerkingsverband opgezet. Retailers worden geholpen om vernieuwender, adaptiever en gezonder te worden. Daarnaast dragen zij bij aan aantrekkelijk en relevant onderwijs dat aansluit bij de laatste ontwikkelingen en de vraag vanuit de retailarbeidsmarkt. Doel is dat de vier winkelgebieden toekomstbestendig worden door levendig en aantrekkelijk te blijven voor klanten. Deze publiek private samenwerking is in 2020 verder uitgewerkt, er zijn financiële middelen door het Rijk en de MRDH toegekend en er zijn reeds een aantal activiteiten in de verschillende winkelgebieden opgestart. Deze Retail Innovatie & Experience Campus zal in 2021 formeel van start gegaan.

In het laatste kwartaal van 2020 is tevens een evaluatie uitgevoerd van de economische agenda 2017-2020. Deze evaluatie zal worden aangevuld met de resultaten uit het landelijke onderzoek MKB-vriendelijkste gemeente (december 2020/januari 2021) en in het eerste kwartaal van 2021 ter informatie naar de raad worden gestuurd.

Met de opzet en uitrol van de promotiecampagne 'Laat je verrassen' wordt invulling gegeven aan de promotie van ons recreatief en toeristisch aanbod. Vanwege de coronacrisis is deze campagne kleinschalig van start gegaan.

Er is ingezet op het versterken van de regionale samenwerking op gebied van bedrijventerreinen door deelneming in Businesspark Haaglanden.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Retailinnovatie	Stimuleren van innovaties en toekomstige skills van ondernemers in de retailsector.	

Toelichting per speerpunt

Retailinnovatie

In december ligt het plan van aanpak met de uitwerking van de publiek private samenwerking ter besluitvorming in de stuurgroep. De retailcampus is formeel gestart in januari 2021.

Verbonden partij(en)

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Doelstelling

In deze vrijwillige gemeenschappelijke regeling, werken 23 gemeenten samen aan een duurzame en internationaal concurrerende regio. Een grootstedelijk gebied met een aantrekkelijk landschap en een infrastructureel netwerk dat woonkernen, werklocaties en voorzieningen verbindt. Vanuit twee kerntaken - verkeer & vervoer en economisch vestigingsklimaat - werken de gemeenten in de metropoolregio aan vier thema's: vernieuwen verbindingen, vernieuwen economie, vernieuwen energie en vernieuwen stad en omgeving.

Ontwikkelingen

Taakveld 3.1. Economische ontwikkeling

In 2020 is in MRDH verband gewerkt aan diverse opgaven rondom economische structuurversterking. Het gaat dan onder meer om de thema's ruimte om te werken, innovatie, aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt en vrijetijdseconomie. Vanuit de bijdrageregeling in het kader van het programma Sterker uit de crisis heeft de gemeente een bijdrage gekregen van € 60.000 ten behoeve van de ontwikkeling van de publiek private samenwerking op het gebied van retail, de zogenaamde retail innovatie & experience campus.

Wat heeft het gekost?

Economische ontwikkeling	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	725	162	887	825	62
Baten	0	0	0	20	20
Saldo van lasten en baten	**-725**	**-162**	**-887**	**-805**	**82**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben onder andere te maken met de uitvoering van de economische agenda, de aanpak Huygenskwartier en het versterken van de winkelgebieden.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De gemeente streeft ernaar een economisch vitale gemeente te zijn en te blijven, met voldoende ruimte voor bedrijvigheid. Hiertoe voert de gemeente binnen dit taakveld activiteiten uit, gericht op de fysieke bedrijventerreinen, kantoren, bedrijfslocaties en winkelgebieden. In Leidschendam-Voorburg gaat het onder andere om de uitvoering van het project Mall of the Netherlands en activiteiten ten behoeve van de fysieke aspecten van de bedrijventerreinen in de gemeente.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In 2020 zijn op alle bedrijventerreinen entreeborden geplaatst met de eigen aanduiding van het bedrijventerrein. Dit ter profilering en positionering van de economische clusters in de gemeente. Tevens is door het Platform Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt gestart met een onderzoek naar draagvlak (marktvraag) en mogelijkheden voor een nieuw bedrijfsverzamelgebouw voor kleine ondernemers. De resultaten hiervan volgen in het eerste kwartaal van 2021 en zullen worden gebruikt voor mogelijke vervolgstappen.

In 2020 is het project Huygenskwartier voortgezet, met focus op marketing en communicatie en verbinding zoeken met ontwikkelingen op de Binckhorst. Door de coronacrisis zijn er minder activiteiten uitgevoerd.

Voor De Julianabaan is een traject gestart om het winkelcentrum te vergroenen en meer eigentijds te maken. Hiertoe is een projectmanager aangesteld die in samenwerking met een aantal eigenaren en een architect een schetsontwerp heeft gemaakt. Eind 2020 is het participatieproces opgestart waarbij ook ondernemers en bewoners is gevraagd om input. In 2021 is dit proces voortgezet, waarbij na instemming van de Raad met het definitieve ontwerp en bijbehorende begroting eind 2021 of begin 2022 een begin met de realisatie kan worden gemaakt.

Daarnaast vordert de ontwikkeling van winkelcentrum Leidsenhage naar Westfield Mall of the Netherlands. Het transformatieproces zal een afronding krijgen in het eerste kwartaal 2021 waarbij de opening vooralsnog op 18 maart 2021 plaatsvindt met een publieksevenement in september.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Fysiek bedrijfsinfrastructuur	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	3.915	1.140	5.055	4.409	647
Baten	3.800	974	4.774	4.309	-465
Saldo van lasten en baten	**-115**	**-166**	**-281**	**-100**	**181**

Bedragen x € 1.000

De lasten houden verband met het bouw- en woonrijp maken van Leidsenhage, die verrekend worden met Unibail-Rodamco-Westfield (zie baten) en transactiekosten / opbrengst van verkoop onroerend goed (gronden).

Taakveld 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

De gemeente streeft ernaar economisch vitaal te zijn en te blijven. Hiertoe levert de gemeente op dit taakveld op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening. Dit betreft vooral accountmanagement bedrijven en het centrummanagement. Daarnaast vallen ook de markten en standplaatsen onder het taakveld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Een groot deel van 2020 heeft voor de accountmanager bedrijven en centrummanager in het teken gestaan van het opvangen en bestrijden van de effecten van de coronacrisis op ondernemers. Er is veel inzet gepleegd op de contacten met ondernemers, het beantwoorden van ondernemersvragen, meedenken in mogelijkheden ondanks opgelegde Corona beperkingen, ondernemers door te geleiden naar mogelijkheden voor financiële ondersteuning en het initiëren dan wel ondersteunen van lokale initiatieven.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	161	5	166	182	-16
Baten	79	-44	35	56	21
Saldo van lasten en baten	**-82**	**-49**	**-131**	**-126**	**5**

Bedragen x € 1.000

De markt- en standplaatsgelden vallen binnen dit taakveld, evenals de lasten voor de centrummanager en accountmanager bedrijven.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Ook economische promotie levert een bijdrage aan de economische vitaliteit en het economisch profiel van de gemeente. Binnen dit taakveld vallen de activiteiten op het gebied van recreatie & toerisme (inclusief het heffen van toeristenbelasting), evenementen en het ondernemersfonds. Al deze activiteiten maken deel uit van de Economische Agenda.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In Leidschendam Centrum en Huygenskwartier zijn ondernemersfondsen actief. De coronacrisis heeft ook impact op de fondsen en de ondernemers, die via de reclamebelasting bijdragen aan het ondernemersfonds. Om ondernemers in deze gebieden te ontlasten zijn in 2020 de tarieven van de reclamebelasting gehalveerd en is het verschil door de gemeente als extra subsidie uitgekeerd. Om geen ongelijkheid te creëren met de andere twee winkelgebieden, is een subsidie beschikbaar gesteld voor hun promotie- en activiteitenbudget. Op deze manier zijn de winkelgebieden in de gelegenheid gesteld om juist in de coronacrisis hun gebied en ondernemers te promoten.

In 2020 hebben er door de coronacrisis nauwelijks evenementen plaats kunnen vinden dan wel zijn evenementen in aangepaste vorm uitgevoerd. Zo is het programma van het Huygensfestival aangepast en hebben de Vlietdagen ook een andere (grotendeels online) invulling gekregen.

In 2020 is er een promotiecampagne 'Laat je verrassen' ontwikkeld. Met deze campagne wordt het toeristisch en recreatief aanbod van de gemeente gepromoot. Vanwege de coronacrisis is deze campagne kleinschalig van start gegaan. In 2021 zal verdere uitrol plaatsvinden.

Voor nu is gestart met het financieel ondersteunen van verschillende ondernemersinitiatieven in Coronatijd (zoals de paraplu-actie van de winkeliers in het Huygenskwartier en de promotiekrant van ondernemers in Damcentrum), waarbij de verbinding met de campagne visueel is gelegd.

In 2020 zijn de voorbereidingen getroffen voor een nieuwe gemeentebrede toeristische site en een communicatietoolkit voor ondernemers zodat ze straks makkelijk hun bedrijf/initiatief/gebied aan kunnen laten haken op de gemeentelijke campagne. Ook zijn er al verschillende gesprekken met ondernemers en aanbieders van cultuur en vermaak gevoerd om ze uit te leggen hoe de uitrol van de campagne in 2021 hen een groter regionaal podium kan gaan bieden.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Economische promotie	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	466	313	779	543	236
Baten	187	-30	157	161	4
Saldo van lasten en baten	**-279**	**-343**	**-622**	**-382**	**239**

Bedragen x € 1.000

De lasten bestaan uit de subsidiëring van het ondernemersfonds, de beleidsadvisering en uitvoering van het uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme en evenementenbeleid.
De baten betreffen de toeristenbelasting.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Economie	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Economische ontwikkeling	725	162	887	825	62
Fysiek bedrijfsinfrastructuur	3.915	1.140	5.055	4.409	647
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	161	5	166	182	-16
Economische promotie	466	313	779	543	236
Lasten	**5.268**	**1.619**	**6.888**	**5.960**	**928**
Baten					
Economische ontwikkeling	0	0	0	20	20
Fysiek bedrijfsinfrastructuur	3.800	974	4.774	4.309	-465
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	79	-44	35	56	21
Economische promotie	187	-30	157	161	4
Baten	**4.066**	**900**	**4.966**	**4.546**	**-421**
Saldo van lasten en baten	**-1.202**	**-719**	**-1.921**	**-1.414**	**507**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Economie is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 507.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Economische ontwikkeling (€ 62.000 voordeel)
In het kader van corona zijn er geen uitgaven gedaan voor economische ontwikkeling; ten opzichte van de raming leidt dit tot een voordelig effect van € 50.000.

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 647.000 voordeel)
Het voordeel heeft voornamelijk betrekking op lagere kosten voor bouw- en woonrijp maken Leidsenhage (€ 568.000), waar voor eenzelfde bedrag een lagere vergoeding van Unibail-Rodamco-Westfield tegenover staat. De werkzaamheden worden naar verwachting in Q2 2021 afgerond.

De werkzaamheden van de niet verrekenbare kosten voor het bouw- en woonrijp maken van Leidsenhage (bijdrage in de kosten van de realisatie van park Weigelia) zijn nog niet afgerond. Voorgesteld wordt om het restant budget (€ 75.000) over te hevelen naar 2021. De werkzaamheden worden naar verwachting in het 2e kwartaal van 2021 afgerond.

Taakveld Economische promotie (€ 236.000 voordeel)
Door de coronacrisis zijn er op het gebied van evenementen en toerisme een aantal van de activiteiten niet doorgegaan, hierdoor is er minder aan maatschappelijke subsidies verstrekt (€ 138.000 voordeel).
Daarnaast is in het kader van de coronacrisis minder uitgegeven aan promotie dan was geraamd (€ 90.000 voordeel).

Baten

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 465.000 nadeel)
Het nadeel heeft betrekking op een lagere vergoeding (baat) in de kosten voor bouw- en woonrijp maken van Leidsenhage van Unibail-Rodamco-Westfield (€ 568.000 nadeel), hier staan lagere lasten tegenover.
Daarnaast zijn er hogere opbrengsten uit grondverkopen gerealiseerd (€ 102.000 voordeel).

Investeringen

Economie	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	0	0	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 4. Onderwijs

Omschrijving

De Onderwijsvisie van Leidschendam-Voorburg vormt de basis voor de invulling van de gemeentelijke activiteiten binnen het programma Onderwijs. Gemeente en onderwijspartners werken – samen met andere betrokken partijen - nauw samen. Voor de periode 2019-2022 zijn gezamenlijk nieuwe afspraken gemaakt in de Lokale Educatieve Agenda. Speerpunten hierbij zijn onder andere een betere aansluiting tussen onderwijs en zorg en meer inzet op preventie en voorkomen van uitval.

Wettelijke taken
De gemeente is vanuit de Leerplichtwet verantwoordelijk voor het voorkomen dat leerlingen thuis zitten, verzuimen of voortijdig schoolverlaten. Aansluitend is de Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie in het leven geroepen. Deze wet verplicht de gemeenten jongeren zonder startkwalificatie te volgen tot ze 23 jaar zijn. Ook moeten de gemeenten stimuleren dat deze jongeren alsnog hun startkwalificatie halen.
Andere wettelijke taken van gemeenten zijn om ervoor te zorgen dat kinderen zo min mogelijk achterstanden hebben wanneer zij instromen in het primair onderwijs en om zorg te dragen voor voldoende en passende onderwijshuisvesting. Ten slotte hebben gemeenten vanuit hun wettelijke taken op het gebied van jeugd en contacten met alle betrokken partners in dit veld, een belangrijke taak in het voeren van regie op de samenwerking tussen zorg- en onderwijspartners. Doel hiervan is passend onderwijs, ook voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
4.1	Openbaar basisonderwijs
4.2	Onderwijshuisvesting
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat willen wij bereiken?

Inwoners bereiken het voor hen best passende opleidingsniveau
Een goede opleiding biedt kansen op de arbeidsmarkt en op meedoen in de maatschappij. Dit draagt bij aan de (financiële) zelfredzaamheid van inwoners.

Meer jongeren zijn goed voorbereid op de arbeidsmarkt
Als jongeren door hun opleiding goed voorbereid zijn op de arbeidsmarkt, vergroot dat hun kansen op betaald werk. Een goede voorbereiding op de arbeidsmarkt bestaat uit meer dan alleen het behalen van een startkwalificatie (een diploma van de havo, het vwo, of het mbo niveau 2 of hoger). Door jongeren bekend te maken met de mogelijkheden op de arbeidsmarkt én hen te ondersteunen in de stap van onderwijs naar arbeidsmarkt, kan worden voorkomen dat jongeren na afronding van school werkloos thuis komen te zitten. Ook kunnen jongeren kansen worden geboden op de arbeidsmarkt door werkplekken te genereren en mogelijkheden te creëren om werkervaring op te doen.

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs

Tot dit taakveld behoren resterende rente en afschrijving van investeringen gedaan vóór 2007 ten behoeve van het inrichten van lokalen en lesmaterialen voor openbare basisscholen. Tot 2007 vielen deze investeringen onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid en om deze reden drukken ze nog steeds op de begroting. De verantwoordelijkheid hiervoor is daarna overgedragen aan Stichting Panta Rhei.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Er zijn geen specifieke doelen beschreven voor dit taakveld.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Openbaar basisonderwijs	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	0	100	100	0	100
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**0**	**-100**	**-100**	**0**	**100**

Bedragen x € 1.000

De begrote lasten betreffen de geraamde lasten "Stelpost Corona Onderwijs" die geraamd zijn bij de 2de Turap 2020. Deze lasten waren gebaseerd op een inschatting maar deze coronakosten hebben zich in 2020 niet voorgedaan.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor primair en voortgezet onderwijs (zowel openbaar als bijzonder onderwijs): nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding van bestaande schoolgebouwen; opstellen programma onderwijshuisvesting; vandalismebestrijding. Samen met de schoolbesturen stellen wij hiervoor integrale huisvestingsplannen (IHP's) op waarin renovatie- en nieuwbouwplannen van schoolgebouwen voor vier jaar zijn vastgelegd. Het rapporteren over de voortgang van nieuwbouwprojecten vindt plaats via het projectenboek.
De aanpassing en het (buiten)onderhoud van schoolgebouwen behoren niet tot dit taakveld (dit is een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft in 2020 verder uitvoering gegeven aan de Integrale Huisvestingsplannen voor het primair en voortgezet onderwijs. Bij de nieuwbouw van scholen is de Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) norm gehanteerd. Waar mogelijk zijn ook de zogenaamde Groen blauwe schoolpleinen gerealiseerd.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Integraal Huisvestingsplan / Integraal Kind Centrum (IHP/IKC).	Nieuwbouw scholen	

Toelichting per speerpunt

Integraal Huisvestingsplan / Integraal Kind Centrum (IHP/IKC).
Hieronder is een nadere toelichting van de verschillende opgaven terug te vinden:

Afgeronde opgaven:

- De nieuwe sporthal, bestaande uit 3 gymnastieklokalen, aan de Marcellus Emantslaan in Voorburg is in gebruik genomen. De ruime hal is voor leerlingen van het gymnasium Novum en Sint Maartenscollege.
- Aan De Haar in Leidschendam is de nieuwbouw voor kindcentrum De Trampoline voorzien van een groen schoolplein in gebruik genomen. De voorziening is voor kinderen in de leeftijd van 0 - 12 jaar.

Lopende opgaven:

- De voorbereidende werkzaamheden voor de start van de nieuwbouw van Veurs Voorburg de Rijnlandlaan in Voorburg zijn afgerond. De omgevingsvergunning is verleend en de aannemer is geselecteerd door het schoolbestuur. Inmiddels is gestart met het bouwrijp maken van de grond.
- De nieuwbouw voor basisschool De Wegwijzer, De Tol in Leidschendam, met voorzieningen voor een integraal Kindcentrum is in 2020 vergevorderd. Oplevering wordt verwacht voor de zomer van 2021.
- De voorbereidende werkzaamheden voor de start van de nieuwbouw van integraal kindcentrum Pius X, Heeswijkstraat in Voorburg, zijn afgerond. De aannemer is geselecteerd. De omgevingsvergunning is aangevraagd.
- De voorbereidende werkzaamheden voor de vernieuwbouw van basisschool De Vijverhof in Voorburg zijn gestart. Het schoolbestuur heeft een architect geselecteerd. Op basis van het programma's van eisen is het architectenbureau begonnen met het opstellen van een schetsontwerp.
- Als eerste stap naar de nieuwe huisvesting voor basisschool Maria Bernadette aan de Van Ruysdaellaan in Leidschendam heeft het schoolbestuur het bestaande gebouw bouwkundig laten onderzoek.

Wat heeft het gekost?

Onderwijshuisvesting	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	3.695	98	3.793	3.659	135
Baten	38	0	38	0	-38
Saldo van lasten en baten	**-3.658**	**-98**	**-3.755**	**-3.659**	**97**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen rentelasten, afschrijvingen en exploitatielasten van schoolgebouwen.
De baten betreffen huurlasten ter dekking van de kapitaallasten met betrekking tot vierkante meters kinderopvang in schoolgebouwen (IKC's).

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Tot dit taakveld behoren leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie, onderwijsachterstandenbeleid, het faciliteren van passend onderwijs en het uitvoeren van volwasseneneducatie. Ook wordt er ingezet op het stimuleren van schooldeelname door leerplicht en het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Partners hebben in samenwerking met de gemeente jaarplannen opgesteld om uitvoering te geven aan de Lokale Educatieve Agenda 2019-2022. Er is ingezet op het bevorderen van een brede ontwikkeling bij kinderen (pilot breed naschools aanbod), het versterken van de aansluiting onderwijs-zorg (pilot en maatjesproject over casusregie en deskundigheidsbevordering), preventie en het voorkomen van schooluitval (huisbezoeken) en het bevorderen van gelijke kansen voor kinderen (onderzoek naar basisaanbod kinderopvang voor alle kinderen en naar warme overdracht van peuteropvang naar basisonderwijs). Door de coronacrisis is de uitvoering van de plannen vertraagd. Daarom loopt de uitvoering van de jaarplannen 2020 door tot de zomer van 2021. Tijdens de eerste lockdown heeft leerplicht het contact tussen scholen en leerlingen hersteld bij 32 leerlingen die voor scholen onbereikbaar waren. Hiervoor is leerplicht bij 22 leerlingen op deurbezoek geweest.

De uitvoering van het leerlingenvervoer is aangepast naar aanleiding van de corona-uitbraak. Vervoerders zijn conform VNG normen gecompenseerd voor niet gereden ritten tijdens de lockdown van het onderwijs. Na de eerste lockdown zijn de ritten hervat. Om social distancing mogelijk te maken zijn de vervoerstijden in samenspraak met onderwijs en de vervoerders aangepast en is de frequentie van de ritten verhoogd.

Corona is ook van invloed geweest op de uitvoering van volwasseneneducatie. De gemeente heeft hierover aan de subsidietafels gesprekken gevoerd met de partners. Het doel was de doelgroep zo goed mogelijk te blijven bedienen. Tijdens de eerste golf is er met name ingezet op het digivaardig maken van deelnemers zodat zij vanuit huis les konden volgen. Voor een deel van de groep bleek het noodzakelijk om fysiek bij elkaar te komen. De partners hebben in overleg met de gemeente een aanbod ontwikkeld voor digitale en fysieke vormen van lesgeven.

Aan Subsidietafel FIT hebben de subsidiepartners onder leiding van de gemeente tevens een gezamenlijk uitvoeringsplan opgesteld voor 2021.

In het kader van de Wet educatie en beroepsonderwijs werk Leidschendam-Voorburg samen met de gemeenten uit de regio Zoetermeer. In 2020 is gestart met de ontwikkeling van het nieuwe regioplan Aanpak laaggeletterdheid voor de uitvoering van deze wet. De raad wordt in 2021 over dit regioplan geïnformeerd.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Verbinding onderwijs - zorg	Versterken preventie en de effectiviteit van de jeugdhulp en passend onderwijs.	
Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)	Per augustus 2020 wordt het wettelijk verplichte vve-aanbod uitgebreid van 10 naar 16 uur per week voor kinderen van 2½ tot 4 jaar. Dit bevordert de gelijke kansen voor alle kinderen.	

Toelichting per speerpunt

Verbinding onderwijs - zorg

Afgelopen jaar heeft voor de partijen aan de subsidietafel Opgroeien en Opvoeden voor een groot deel in het teken gestaan van aanpassingen in het aanbod van de activiteiten door de maatregelen vanwege corona. Met veel creativiteit en energie hebben de partners hun bestaande activiteiten zoveel mogelijk aangepast en nieuwe vormen bedacht om toch de benodigde ondersteuning te kunnen blijven bieden. Partners werkten hierin zeer nauw samen.

Samen met Den Haag, Rijswijk en de beide samenwerkingsverbanden passend onderwijs is dit jaar gewerkt aan de ontwikkeling van onderwijsjeugdhulparrangementen voor het speciaal onderwijs; minder begeleiders tegelijkertijd in de klas, betere aansluiting jeugdhulp en ondersteuning vanuit het onderwijs en snellere inzet van ondersteuning. Een innovatieve aanpak uit bestaande middelen. Deze ontwikkeling is vertraagd doordat een van de partners inmiddels een ander standpunt heeft ingenomen. Hierdoor moeten de andere partijen de haalbaarheid in de nieuwe situatie onderzoeken. Een eerste uitsluitsel hierover wordt in het eerste kwartaal 2021 verwacht.

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

De gemeente heeft na overleg met de aanbieders van voorschoolse educatie de Nadere regels subsidieverstrekking peuteropvang 2021 aangepast en subsidies verstrekt. Daardoor konden aanbieders op hun eigen wijze per 1-8-2020 de urenuitbreiding voor opvang van kwetsbare kinderen realiseren.

Wat heeft het gekost?

Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	3.846	-20	3.826	3.728	98
Baten	1.604	94	1.698	1.742	44
Saldo van lasten en baten	**-2.242**	**114**	**-2.128**	**-1.987**	**141**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie, instroomgroepen statushouders, laaggeletterdheid, brede school activiteiten, combinatiefunctionarissen onderwijs, leerplicht, de lokale educatieve agenda en schoolzwemmen.
De baten betreffen de rijksmiddelen ten behoeve van onderwijsachterstandenbeleid en leerplicht.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Onderwijs	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Openbaar basisonderwijs	0	100	100	0	100
Onderwijshuisvesting	3.695	98	3.793	3.659	135
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.846	-20	3.826	3.728	98
Lasten	**7.541**	**178**	**7.719**	**7.387**	**332**
Baten					
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	38	0	38	0	-38
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.604	94	1.698	1.742	44
Baten	**1.641**	**94**	**1.736**	**1.742**	**6**
Saldo van lasten en baten	**-5.900**	**-84**	**-5.984**	**-5.645**	**338**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Onderwijs is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 338.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Openbaar basisonderwijs (€ 100.000 voordeel)
De begrote lasten betreffen de geraamde lasten "Stelpost Corona Onderwijs" die geprognosticeerd waren bij de 2e tussentijdse rapportage 2020. Deze lasten waren gebaseerd op een inschatting maar deze kosten hebben zich in 2020 niet voorgedaan.

Taakveld Onderwijshuisvesting (€ 135.000 voordeel)
De uitgaven aan onderwijshuisvesting zijn lager dan geraamd in verband met de huur van tijdelijke huisvesting voor (verhuizingen van) schoolgebouwen. In 2020 is het gebouw dat hiervoor wordt gehuurd niet gebruikt voor onderwijshuisvesting maar is tijdelijk anti-kraak verhuurd. De gerealiseerde baten en lasten hiervan vallen niet in het taakveld "Onderwijshuisvesting" maar in het taakveld "Beheer overige gebouwen en gronden" (Programma Bestuur en Ondersteuning). Tegenover dit voordeel staat dus een nadeel in dat taakveld.

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken (€ 98.000 voordeel)
Het voordeel op dit taakveld is het gevolg van meerdere kleinere voor- en nadelen. De grootste en belangrijkste twee afwijkingen staan hieronder opgesomd:

- Door de coronacrisis en de tweede sluiting van scholen is de vraag naar leerlingenvervoer achtergebleven. Hierdoor zijn de lasten achtergebleven ten opzichte van begroot.
- Het budget voor de maatschappelijke diensttijd is in 2020 niet geheel besteed. Door de coronacrisis was het voor jongeren heel moeilijk om iets extra's te doen naast school, studie en werk, wat het uiteindelijke doel is van maatschappelijke diensttijd.

Investeringen

Onderwijs	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	12.381.293	8.687.625	3.693.667
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**12.381.293**	**8.687.625**	**3.693.667**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Omschrijving

Het beleid van de gemeente en haar partners is opgenomen in de "Visie op sport en bewegen 2016-2020". De gemeentelijke koers in cultuurbeleid is opgenomen in de "Visie op kunst en cultuur (Van Forum tot Universum)". Onder de paraplu van de Economische Agenda wordt het actieplan recreatie & toerisme uitgevoerd.

Wettelijke taken
De gemeente heeft verschillende wettelijke taken die verband houden met cultuur. Het gaat om het aanbieden van een bibliotheekfunctie, een lokale omroep en het beschermen en toegankelijk maken van cultureel erfgoed (archeologisch en cultuurhistorisch). De gemeente heeft tevens de wettelijke taak om speelvoorzieningen in de openbare ruimte te inspecteren en veilig te houden en een zorgplicht ten aanzien van het bomenbestand in de openbare ruimte. De gemeente heeft geen wettelijke taken op het gebied van sport en bewegen.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
5.1	Sportbeleid en activering
5.2	Sportaccommodaties
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie & cultuurparticipatie
5.4	Musea
5.5	Cultureel erfgoed
5.6	Media
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen wij bereiken?

Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl
Sport en bewegen maken onderdeel uit van een gezonde leefstijl. Leefstijl heeft alles te maken met gedrag. Minder eten, meer bewegen, niet roken, voldoende ontspanning en weinig alcohol leiden tot aanzienlijke gezondheidswinst en een betere kwaliteit van leven. Dat heeft een positieve invloed op veel andere leefgebieden.

Inwoners ontdekken en ontwikkelen hun talenten en vaardigheden
Uit onderzoek blijkt dat een constructieve tijdsbesteding door bijvoorbeeld deelname aan creatieve, culturele of sportieve activiteiten en het vergroten van sociale, emotionele en gedragsmatige competenties voor jeugdigen twee van de tien belangrijkste beschermende factoren zijn in opvoeden en opgroeien. Tevens is er steeds meer bewijs dat beweging en kunst- en cultuuractiviteiten bijdragen aan gezond en gelukkig oud worden. Om deze effecten te bereiken is het belangrijk dat deze activiteiten voor alle inwoners, juist ook voor kwetsbare groepen, bereikbaar en beschikbaar zijn.

Goed beschermd en beleefbaar erfgoed
Leidschendam-Voorburg heeft een rijk historisch verleden met veel (verwachte) archeologische vindplaatsen. Een goede bescherming hiervan is belangrijk. Behouden op zijn plek in de grond, waarbij de archeologie een integraal onderdeel van de nieuwe ruimtelijke inrichting wordt, staat voorop.

Een ‘mooiere, schonere, gezondere, toegankelijkere en veiligere leefomgeving’ draagt bij aan het welzijn van mens, plant en dier, en is dan ook een belangrijk doel van de Omgevingswet. De woon- en leefkwaliteit in Leidschendam-Voorburg is nauw verbonden met de kwaliteit van de groene en stedelijke voorzieningen. We blijven inzetten op het vergroten van de variatie en beleefbaarheid van groen in de wijken. In het buitengebied zetten wij in op het versterken van de recreatieve voorzieningen en netwerken, zoals bijvoorbeeld vanuit het meerjarenprogramma Duin, Horst en Weide.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Tot dit taakveld behoren de niet-fysieke maatregelen ter stimulering van sport zoals: sportstimulering, uitvoering sport en beweegvisie, de aanpak “Jongeren op gezond gewicht” (JOGG-aanpak), en de buurtsportcoaches (Brede impuls combinatiefuncties). Ook nam de gemeente in 2020 weer deel aan stimuleringsprogramma Gezond in de stad (GIDS) om de gezondheidsverschillen tussen inwoners te verkleinen.

De gemeente ontving twee decentralisatie-uitkeringen voor deelname aan de Brede impuls combinatiefuncties en Gezond in de stad (GIDS), deze zijn verantwoord onder de algemene middelen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente, sportverenigingen, onderwijs- en welzijnspartners van het lokaal sportakkoord hebben zoveel mogelijk uitvoering gegeven in 2020 aan het lokaal sportakkoord. Als gevolg van de coronacrisis konden minder evenementen doorgaan dan gepland. Wel is de introductie van de sportapp versneld om ook als hulpmiddel voor verenigingen te dienen juist in deze coronatijd. Verder zijn de combinatiefunctionarissen afgelopen jaar ingezet voor ondersteuning van de sportorganisaties tijdens de gedeeltelijke lockdown periode om zoveel mogelijk activiteiten te organiseren voor kinderen en jongeren. De Sport- en cultuurkaart is gecontinueerd en met de kaart konden inwoners van Leidschendam-Voorburg gratis of met korting deelnemen aan activiteiten.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Inclusief sporten	In 2019 is het Lokaal Sportakkoord opgesteld. Vanaf 2020 wordt samen met partners uitvoering gegeven aan de thema's binnen dit akkoord. Prominent thema voor de gemeente is inclusief sporten en bewegen.	
Jeugd op gezond gewicht (JOGG)	In samenwerking met lokale partners stimuleert de gemeente gezond eetgedrag van kinderen in de groepen 6 t/m 8 van primair onderwijs.	

Toelichting per speerpunt

Inclusief sporten

Door corona zijn 'inclusief sportevenementen' zoals de Special Olympics 2020 afgelast. Leidschendam-Voorburg zou aan deelnemen. Daarnaast heeft zowel de georganiseerde buitensport als binnensport in het voorjaar stilgelegen. Ook is de bijeenkomst (maart 2020) met de presentatie van het lokale sportakkoord en bijbehorend actieplan van 2020 niet doorgegaan. De gemeente heeft veel prioriteit gegeven aan allerlei vormen van ondersteuning van verenigingen gedurende de crisis. Zoals de huurkwijtschelding en overige (financiële) ondersteuning/compensatie bij inkomstenderving. In het najaar van 2020 is een doorstart gemaakt samen met Sport en Welzijn met de geplande acties voor het thema inclusief sporten en bewegen. De uitvoering van deze acties worden nu opgenomen in het actieplan voor 2021 van het lokaal sportakkoord.

Jeugd op gezond gewicht (JOGG)
JOGG staat nu voor: Gezonde Jeugd, Gezonde toekomst (voormalig Jongeren Op Gezond Gewicht). Het herhaalonderzoek eetgedrag is begin 2020 uitgevoerd. Op10 maart 2020 heeft de gemeente de vijfjarige overeenkomst voor toetreding tot de JOGG-community ondertekend. Hiervoor is een meerjarenplan opgesteld voor de periode 2020-2025, waarbij de doelgroep is uitgebreid naar 0 tot 19 jaar. Als gevolg van de coronacrisis (lockdown) zijn sommige activiteiten uitgesteld, maar de meeste activiteiten hebben (met wat aanpassingen) plaatsgevonden in 2020. Daarnaast is op 18 november 2020 een Dunea waterpomp geplaatst bij basisschool De Driemaster in Voorburg.

Wat heeft het gekost?

Sportbeleid en activering	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	894	182	1.076	943	132
Baten	0	40	40	35	-5
Saldo van lasten en baten	**-894**	**-142**	**-1.036**	**-908**	**128**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name de combinatiefunctionarissen sport en sportstimuleringsmaatregelen. De baten betreft het verkregen uitvoeringsbudget 2020 van het Rijk in het kader van het lokaal Sportakkoord.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Tot dit taakveld behoren beheer en exploitatie van accommodaties voor sportbeoefening, zoals gymnastieklokalen, sporthallen, zwembaden, sportparken en trapveldjes in de wijk.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In 2020 is op basis van het beheerplan sportaccommodatie het noodzakelijke onderhoud gepleegd. In september is het rapport naar aanleiding van het capaciteitsonderzoek en de wensen van gebruikers van sportvoorzieningen en -accommodaties aan de raad aangeboden. Hieruit bleek geen directe noodzaak om op korte termijn investeringen te doen om de sportaccommodaties uit te breiden. Wel zoekt het college nog een oplossing voor de huisvesting van de rugbyclub.

Het rapport met betrekking tot het beheer van de buitensportaccommodaties is in een afrondende fase en wordt in 2021 aan de raad worden aangeboden. Het actualiseren van het beleid voor gemeentelijk maatschappelijk vastgoed is aangehouden in afwachting van de plannen voor het buurthuis van de toekomst.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt
Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Sportaccommodaties	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	5.406	209	5.616	6.166	-551
Baten	1.982	46	2.028	2.334	306
Saldo van lasten en baten	**-3.424**	**-164**	**-3.588**	**-3.832**	**-244**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen beheer, exploitatie, onderhoud, rente, en afschrijvingslasten van sportaccommodaties. De baten betreffen huurinkomsten voor sportaccommodaties.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie & cultuurparticipatie

Tot dit taakveld behoren activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel waaronder het subsidiëren van amateurkunst beoefening, kunstzinnige vorming en cultuureducatie, het bevorderen van het educatief aanbod, de ondersteuning van het theater en overige cultuurvoorzieningen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente stimuleert samenwerking op het gebied van theater. In 2020 is hier verder in geïnvesteerd. Beide theaters werkten samen met maatschappelijke organisaties aan een brede maatschappelijk-culturele programmering in Voorburg en Leidschendam. Hierbij werd gewerkt in de gedachte van de culturele hotspot, zoals die in de cultuurvisie staat, en overeenkomstig de cultuurankermethodiek, zoals door het Ministerie van OCW gestimuleerd.
Voor 2020 werden de doelen met betrekking tot cultuureducatie gerealiseerd via de subsidietafel Basisvaardigheden en talentontwikkeling. Ook de uitvoering van Maatschappelijke Diensttijd werd vanuit deze tafel vorm gegeven. Als gevolg van de coronacrisis moesten de theaters tijdelijk hun deuren sluiten. De gemeente heeft subsidies verstrekt om de theaters financieel tegemoet te komen. Ondanks de crisis zijn de culturele organisaties erin geslaagd veel van de geplande activiteiten - al dan niet in aangepaste vorm - uit te voeren.

De bibliotheek is in 2020 gestart met een participatieproces om op te halen wat inwoners belangrijk vinden in de bibliotheek van de toekomst. De eerste opbrengst is gepresenteerd in een beeldvormende raad. Doel is te komen tot een voorstel voor de raad in 2021.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Cultuurpres.,productie&participatie	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	753	120	873	889	-16
Baten	99	-10	89	106	17
Saldo van lasten en baten	**-654**	**-130**	**-784**	**-783**	**0**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen subsidie aan theater, cultuureducatie, amateurkunst beoefening en beheer gemeentelijke accommodaties voor cultuur. De baten betreffen huurinkomsten voor deze accommodaties.

Taakveld 5.4 Musea

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het verwerven, behouden, onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur: het subsidiëren van Huygens' Hofwijck en Museum Swaensteyn en exposities, archeologie en historische archieven.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Leidschendam-Voorburg heeft een rijke culturele historie. Voor het behoud en vergroten van de kennis van deze historie heeft de gemeente subsidieafspraken gemaakt met o.a. de musea in de gemeente. Als gevolg van de coronacrisis hebben de musea in 2020 hun plannen moeten aanpassen. Zo waren groepsbezoeken en zakelijke activiteiten niet meer mogelijk. Ook moesten de musea periodes hun deuren sluiten en konden evenementen zoals de Museumnacht Kids en Voorburg Sculptuur niet doorgaan. De gemeente heeft subsidies verstrekt om de musea financieel tegemoet te komen in deze crisistijd. Toen de musea weer open mochten, zijn de tentoonstellingen beschikbaar gemaakt met behulp van een reserveringssysteem. Ook heeft bijvoorbeeld het museum Huygens Hofwijck meer gebruik gemaakt van haar buitenplaats en de mogelijkheid om in de unieke tuinen activiteiten te realiseren.

In 2020 heeft de samenwerking tussen de musea Huygens' Hofwijck en Swaensteyn verder vorm gekregen. De activiteiten en programmering worden nauw op elkaar afgestemd en zowel de organisatie als het bestuur kent een overlap of goed contact. De samenwerking met maatschappelijke en economische partners in Leidschendam-Voorburg en de regio is waar mogelijk verstevigd.

Ons historisch archief wordt centraal beheerd in het Haagse Gemeentearchief. In 2020 is dit gecontinueerd.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Musea	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	710	27	737	776	-39
Baten	50	-11	39	70	31
Saldo van lasten en baten	**-660**	**-38**	**-698**	**-706**	**-8**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name musea en archiefbeheer.
De baten betreffen huurinkomsten van museum Swaensteyn en legesopbrengsten met betrekking tot archieven.

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed

Tot dit taakveld behoren taken gericht op conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed: historische gebouwen, beschermde stads- en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte; subsidie, beheer, onderhoud, toezicht en handhaven van cultureel erfgoed; het (digitaal) zichtbaar maken van cultuurhistorische waarden.
De gemeente telt drie rijksbeschermde stads- en dorpsgezichten, circa vierhonderd gemeentelijke monumenten en ruim honderd rijksmonumenten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft haar inzet in het Erfgoedpodium gecontinueerd. Hier organiseert de gemeente samen met de erfgoedpartners het hele jaar door activiteiten rond de iconen zoals de Romeinen, de Vliet en buitenplaatsen.

Als gevolg van de coronacrisis konden minder activiteiten en evenementen doorgaan. Een voorbeeld hiervan is de Monumentendag.

De gemeente heeft 224 bomen als groene monumenten aangewezen, tevens is de Begraafplaats aan de Parkweg aangewezen als gemeentelijk monument. Ook is de subsidieregeling monumenten uitgebreid. Het aanwijzen van monumenten van na 1850 is een meerjarenproject. In 2020 zijn voorbereidende gesprekken gevoerd met eigenaren die vragen hebben over de aanwijzing van hun bezit als gemeentelijk monument. Naar verwachting kan aanwijzing van deze monumenten plaatsvinden vanaf 2021.

Voor het project De Dagboeken van Reuvens zijn door vele vrijwilligers in recordtempo enthousiast getranscribeerd, waardoor deze informatie kan worden verwerkt in een reizende tentoonstelling.

In samenwerking met het burgerinitiatief van Stichting Mooi Voorburg is subsidie verkregen van de Provincie Zuid-Holland voor het realiseren van 10 prestaties. Dit om de buitenplaats-beleving weer terug te brengen, waarbij Park Vreugd en Rust een ambassadeur wordt voor de buitenplaatsen in de regio.
Voorbereiding zijn in 2020 gestart zodat de uitvoering in 2021 kan plaatsvinden. Hiervan is de Narcissenroute reeds gerealiseerd.

Een projectgroep voor de Romantische Limes heeft een conceptplan opgesteld voor de realisatie van het ontwerp van Forum Hadriani. Hierdoor worden diverse elementen van de Romeinen gevisualiseerd.

Op 9 januari is het nominatiedossier over de Neder-Germaanse Limes aangeboden aan Unesco in Parijs. Op deze lijst zijn ook 4 terreinen van de gemeente opgenomen. Afgelopen najaar is er een bezoek gebracht door Unesco aan onze gemeente op een van de aan te wijzen terreinen, Vlietvoorde, voor de beoordeling voor de nominatie.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Leidschendam-Voorburg Romeinengemeente	In het kader van het nominatieproces van de Limes als UNESCO Werelderfgoed verbetert Leidschendam-Voorburg de bekendheid van het Kanaal van Corbulo en Het Forum Hadriani.	

Toelichting per speerpunt

Leidschendam-Voorburg Romeinengemeente

Het afgelopen jaar is ingezet op verbeteren van de bekendheid van de Romeinen in de antieke tijd op Leidschendam-Voorburgse bodem. Daarnaast zijn diverse projecten gestart om te zorgen dat mensen op een laagdrempelige manier in aanraking kunnen komen met het Romeinse erfgoed en daarmee weten waarom de aanwijzing tot Unesco Werelderfgoed zo bijzonder is. Zo is de reizende tentoonstelling van de Dagboeken van Reuvens voorbereid zodat deze in 2021 gepresenteerd kan worden en is het vergunningtraject voor de Romantische Limes gestart

Wat heeft het gekost?

Cultureel erfgoed	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	337	50	387	285	102
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-337**	**-50**	**-387**	**-285**	**102**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name subsidies monumentenzorg en reguliere uitgaven ten behoeve van erfgoedbeheer. Er zijn geen financiële baten begroot.

Taakveld 5.6 Media

Tot dit taakveld behoren de zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers: de bibliotheekfunctie, de lokale pers en lokale omroep en lokale informatievoorziening. Het Commissariaat voor de Media heeft de Stichting Voorburgse en Leidschendamse Lokale Omroep Midvliet aangewezen als lokale publieke media voor Leidschendam-Voorburg tot 9 januari 2021.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente verzorgde haar wettelijk aandeel in de financiering van de lokale publieke omroep en de advisering van het Commissariaat voor de Media voor de aanwijzing van de lokale publieke media-instelling. De huidige aanwijzing van Midvliet verviel in januari 2021. De raad heeft het besluit over de aanwijzing overgedragen aan het Commissariaat. Deze neemt hierover in de loop van 2021 een besluit. Daarnaast heeft de gemeente gezorgd voor eigen adequate informatievoorziening, via de eigen website en andere beschikbare kanalen, waaronder de sociale media.
De gemeente werkte in 2020 verder aan de transformatie van het bibliotheekwerk. Digitalisering, informatiesamenleving, verbeeldingskracht en interactiviteit waren leidende principes voor de vormgeving van de bibliotheek van de toekomst. Daarbij stond burgerparticipatie centraal en werd steeds samengewerkt met maatschappelijke, culturele en commerciële partners.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Hervorming bibliotheek	In navolging van de raadsbrief "Voortgang uitvoering motie bibliotheek" worden in 2020 concrete stappen gezet om de bibliotheek te hervormen.	

Toelichting per speerpunt

Hervorming bibliotheek

In januari 2020 heeft de wethouder van de raad de opdracht gekregen om de hervorming van de bibliotheek op een andere wijze vorm te geven. Hiertoe is een participatieplan opgesteld dat in juni 2020 met de raad is gedeeld. In 2020 hebben circa 700 inwoners hun mening gegeven over de functie van de bibliotheek in Leidschendam-Voorburg. Tevens is er een klankbordgroep opgericht bestaande uit inwoners en professionals om de gemeente te adviseren over de participatie en de hervorming van de bibliotheek. Definitieve besluitvorming door de raad vindt waarschijnlijk plaats voor de zomer 2021.

Wat heeft het gekost?

Media	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	2.042	19	2.061	2.154	-92
Baten	263	0	263	282	19
Saldo van lasten en baten	**-1.779**	**-19**	**-1.798**	**-1.872**	**-74**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de subsidies aan bibliotheken en de lokale omroep.
De baten betreffen huurinkomsten voor de bibliotheekgebouwen.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Dit taakveld omvat de aanleg en het onderhoud van openbaar groen, openbaar water en speel- en recreatieve voorzieningen. Ook volkstuincomplexen vallen onder dit taakveld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft met het onderhouden en beheren van de openbare ruimte en infrastructuur ingezet op het behoud van het groene karakter, het vergroten van de variatie, beleefbaarheid en biodiversiteit van groen in de wijken en de verbindingen tussen het stedelijk en buitengebied. Door het uitvoeren van het meerjarenprogramma Duin, Horst en Weide zet de gemeente zich in voor het duurzaam beheren en onderhouden van het buitengebied als toekomstbestendig gemengd landschap.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Verbeteren groen en leefbaarheid wijken	De gemeente werkt gestructureerd aan het verbeteren van de parken en plantsoenen. Voor elke wijk is er een wijkgroenbeheerplan waarin de streefbeelden en maatregelen zijn vastgelegd. Het groen in de gemeente levert een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Ook helpt beplanting om wateroverlast en hittestress te voorkomen. De gemeente stimuleert ook inwoners om hun tuinen zo groen mogelijk in te richten.	

Toelichting per speerpunt

Verbeteren groen en leefbaarheid wijken

Jaarlijks wordt samen met bewoners van één wijk een wijkgroenbeheerplan opgesteld. Middels dit wijkgroenbeheerplan wordt richting gegeven aan de inrichting het beheer van het groen voor de wijk voor de komende tien jaar.

In 2020 is het wijkgroenbeheerplan Essesteijn ontwikkeld en door het college vastgesteld. Ook zijn de voorbereidingen begonnen voor de ontwikkeling van het wijkgroenbeheerplan voor Stompwijk.

Verbonden partij(en)

Dunea N.V.

Doelstelling

Dunea N.V. Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland levert betrouwbaar drinkwater en beheert de duinen tussen Monster en Katwijk.

Ontwikkelingen

De huidige bronnen van Dunea, de Lek en de Maas, staan onder druk. Dat komt door een combinatie van klimaatverandering en bevolkingsgroei. Dunea streeft naar een duurzame drinkwatervoorziening in 2040. Om naar deze visie toe te groeien en de drinkwatervoorziening in het leveringsgebied klaar te maken voor de toekomst, gaat Dunea op korte termijn (voor 2025) het huidige systeem optimaliseren om op korte termijn aan de stijgende vraag te voldoen. Daarnaast intensiveert Dunea de samenwerking met partners voor schone bronnen en robuuste watersystemen en zet Dunea in op beïnvloeding van de vraag en voorkomen van verspilling. Op lange termijn (na 2025) moet er een duurzaam systeem komen dat blijvend veerkracht en leveringszekerheid biedt (invulling van de multi-bronnenstrategie). Dat is een drinkwatervoorziening die beschikt over meerdere, onderling onafhankelijke bronnen van goede kwaliteit. Voor het financieren van met name de investeringen die worden beschreven in de 3 scenario’s van de multi-bronnenstrategie is een hoge investering nodig. Als deze investeringen geheel in 2024 zouden moeten worden uitgevoerd, dan wordt er nog steeds voldaan aan de minimale solvabiliteitseis van de banken van 30%.

Wat heeft het gekost?

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	6.465	498	6.963	6.799	163
Baten	237	123	360	742	381
Saldo van lasten en baten	**-6.228**	**-375**	**-6.602**	**-6.058**	**545**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Daarnaast zijn er beheer en exploitatielasten van watergangen, parken, speelvoorzieningen en openbare kunst.

De baten betreffen inkomsten vanuit verkoop snippergroen, huurinkomsten volkstuinen, boetes m.b.t. handhaving van bouwvergunningen.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Sport, cultuur en recreatie	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Sportbeleid en activering	894	182	1.076	943	132
Sportaccommodaties	5.406	209	5.616	6.166	-551
Cultuurpres.,productie & participatie	753	120	873	889	-16
Musea	710	27	737	776	-39
Cultureel erfgoed	337	50	387	285	102
Media	2.042	19	2.061	2.154	-92
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.465	498	6.963	6.799	163
Lasten	**16.608**	**1.104**	**17.712**	**18.012**	**-300**
Baten					
Sportbeleid en activering	0	40	40	35	-5
Sportaccommodaties	1.982	46	2.028	2.334	306
Cultuurpres.,productie & participatie	99	-10	89	106	17
Musea	50	-11	39	70	31
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Media	263	0	263	282	19
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	237	123	360	742	381
Baten	**2.632**	**188**	**2.819**	**3.568**	**749**
Saldo van lasten en baten	**-13.976**	**-917**	**-14.893**	**-14.444**	**448**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Sport, cultuur en recreatie is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 448.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Sportbeleid en activering (€ 132.000 voordeel)
Bij de 2e tussentijdse rapportage zijn de coronakosten huurcompensatie geprognosticeerd op dit taakveld. Deze begrote lasten zijn daarentegen gemaakt en verantwoord op het taakveld Sportaccommodaties aangezien in dat taakveld ook de huurbaten worden gerealiseerd. Hierdoor is er een voordeel te zien van € 100.000. Daarnaast heeft de coronacrisis er ook voor gezorgd dat sportevenementen stilgelegd en/of afgelast moesten worden. Ondanks, dat de gemeente zo veel mogelijk sportevenementen en/of -activiteiten tot uitvoering heeft laten komen, heeft dit voor de resterende voordeel op het taakveld gezorgd.

Taakveld Sportaccommodaties (€ 551.000 nadeel)
Om de verspreiding van het coronavirus te beperken zijn de sportaccommodaties gesloten geweest. Ter compensatie hiervan zijn de huurlasten kwijtgescholden en dit veroorzaakt een afwijking van € 320.000 (nadeel). Het resterende nadeel wordt veroorzaakt door hoger lasten op verschillende onderdelen omtrent beheer, exploitatie, onderhoud van sportaccommodatie, zoals extra reinigingsbeurt van het kunstgras, als hogere onderhoudskosten als gevolg van tijdelijke verlenging onderhoudscontracten. Daarnaast is er bij Sportpark Westvliet een defect in de onderlaag van de atletiekbaan geconstateerd die verholpen moest worden (€ 40.000 nadeel).

Taakveld Cultureel erfgoed (€ 102.000 voordeel)
Het resultaat op dit taakveld wordt voor € 50.000 veroorzaakt doordat er in 2020 nog geen werkzaamheden zijn uitgevoerd voor de Kerkenvisie. Het incidentele budget dat hiervoor beschikbaar is gekomen via het gemeentefonds zal doorgeschoven worden naar 2022, zodat hieraan alsnog uitvoering gegeven kan worden. Het overige voordeel op de lasten wordt veroorzaakt door lagere lasten op subsidiëring van monumentenzorg en reguliere uitgaven ten behoeve van erfgoedbeheer.

Taakveld Media (€ 92.000 nadeel)
De afwijking op dit taakveld wordt voor € 37.000 (nadeel) verklaard door corona steunaanvragen van bibliotheekinstanties. Deze aanvragen zijn ingediend door de bibliotheekinstanties om het negatieve financiële effect als gevolg van de coronacrisis te compenseren. Het resterende nadeel op dit taakveld wordt veroorzaakt door hogere energie- en onderhoudslasten van de bibliotheekgebouwen.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 163.000 voordeel)
Het voordelig saldo wordt enerzijds veroorzaakt doordat in 2020 geen baggerwerken zijn uitgevoerd. En anderzijds door vertraging in de vervanging van de beschoeiingen bij de Van Ruysdaellaan en door de vertraging in het opstellen van het beheerplan Kunstwerken. Dit beheerplan wordt in 2021 aan de raad voorgelegd. Tegenover deze lagere bestedingen staan kosten voor het project Duin Horst en Weide (DHW), waartegenover ook baten zijn verantwoord. De lasten zijn hoger dan de baten doordat niet alle projectactiviteiten 100% subsidiabel zijn en dienen dus als cofinanciering. Gemeente Leidschendam-Voorburg heeft namens DHW een subsidie toegekend gekregen van de Provincie Zuid-Holland voor het gebiedsprogramma DHW dat loopt tot en met 2022. Onze gemeente treedt namens de deelnemende partijen op als penvoerder. Hiermee leggen wij over de kosten verantwoording af aan de Provincie en moeten wij de kosten die in het lopende boekjaar gedaan zijn in onze jaarrekening verantwoorden. Ten tijde van de tweede Turap waren de gemaakte kosten van de deelnemende partijen nog niet inzichtelijk, de bijbehorende financiële consequenties waren daarom nog niet eerder verwerkt.

Baten

Taakveld Sportaccommodaties (€ 306.000 voordeel)
Het voordeel op de baten bij dit taakveld wordt veroorzaakt door twee elementen, namelijk:

- Vanuit het Rijk heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg compensatie gekregen voor de kwijt- gescholden huur aan amateursportorganisaties (€ 200.000);
- Gemeenten kunnen niet in alle gevallen de BTW op exploitatielasten en investeringen met betrekking tot sportterreinen terugvragen. Gemeenten worden hiervoor gecompenseerd via de zogenaamde SPUK-uitkering vanuit het Rijk. Op basis van de aanvraag 2020 is de werkelijke uitkering (€ 110.000) hoger dan geraamd.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 381.000 voordeel)
Het voordelig saldo bevat hogere opbrengsten dan begroot als gevolg van de verkoop van snippergroen (€ 123.000). Daarnaast bevat het voordeel de bijdragen van het subsidieproject Duin Horst en Weide, waar ook nagenoeg zelfde bedrag aan kosten tegenover staan (zie ook lasten hierboven).

Investeringen

Sport, cultuur en recreatie	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	2.332.200	1.939.930	392.270
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**2.332.200**	**1.939.930**	**392.270**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 6. Sociaal domein

Omschrijving

Dit hoofdstuk richt zich op alle inspanningen van de gemeente op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). In financiële omvang is dit het grootste programma van de begroting.
In het Sociaal Kompas, beleidsplan voor het sociaal domein 2017-2020, zijn de gemeentelijke doelstellingen op het sociaal domein vastgelegd.

De gemeente wordt de laatste jaren geconfronteerd met sterk toenemende kosten in de uitvoering van de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet. De middelen die de gemeente vanuit het Rijk krijgt voor de uitvoering van deze wettelijk taken zijn al jarenlang ontoereikend. Dit gold ook voor 2020. Overigens is dit ook een landelijk beeld. Het is niet vanzelfsprekend dat tekorten in het Sociaal domein worden afgewenteld op andere beleidsterreinen. Dit noodzaakt de gemeente om binnen het programma Sociaal domein kritisch te bekijken hoe opbrengsten en uitgaven meer met elkaar in evenwicht kunnen worden gebracht.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie
6.2	Wijkteams
6.3	Inkomensregelingen
6.4	Begeleide participatie
6.5	Arbeidsparticipatie
6.6	Maatwerkvoorzieningen
6.71	Maatwerk dienstverlening 18+
6.72	Maatwerk dienstverlening 18-
6.81	Geëscaleerde zorg 18+
6.82	Geëscaleerde zorg 18-

Wat willen wij bereiken?

Meer jeugd groeit op in een veilige omgeving
Het ideaal is dat ieder kind opgroeit tot een volwassen inwoner die zelfredzaam is en positief bijdraagt aan zijn of haar omgeving. Een gezonde ontwikkeling en een veilige omgeving zijn daarvoor de belangrijkste voorwaarden. Om dit te stimuleren, zijn preventie en versterking van het dagelijkse leven essentieel. Dit moet leiden tot een stimulerende opvoed- en opgroeiomgeving met een stevige pedagogische basis. Hiermee wordt voorkomen dat alledaagse opgroei- en opvoedproblemen uitgroeien tot ernstige problemen waarvoor professionele ondersteuning nodig is.

Meer inwoners kunnen zich financieel goed redden
Financiële zelfredzaamheid levert een belangrijke bijdrage aan maatschappelijke participatie en welbevinden van inwoners. Een deel van onze inwoners is – soms tijdelijk, soms langdurig – niet in staat de eindjes aan elkaar te knopen. Mensen die te maken hebben met armoede en/of problematische schulden, bevinden zich in een kwetsbare positie. Zij lopen een grotere kans op problemen op andere leefgebieden; denk aan gezondheid, huisvesting en relaties. Daarom stimuleert de gemeente de financiële zelfredzaamheid van inwoners en vervult de regiefunctie bij de aanpak van zowel armoede als schulden.

Meer inwoners zijn aan het werk
Het hebben van een betaalde baan is de beste weg om financiële zelfredzaamheid te bevorderen. Een baan verhoogt de eigenwaarde en het zelfvertrouwen, en biedt zingeving en structuur. Daarnaast is er een sterke indicatie dat het hebben van werk goed is voor de geestelijke gezondheid. Vooral voor kwetsbare inwoners is de positieve invloed van werk van belang voor hun participatie en herstel. Echter juist deze groep ervaart grote belemmeringen in het verkrijgen en behouden van werk. De inspanningen van de gemeente zijn erop gericht om zoveel mogelijk inwoners aan een passende baan te helpen bij een reguliere werkgever.

Leidschendam-Voorburg is een solidaire en inclusieve gemeente
Uit onderzoek blijkt dat sociale cohesie een belangrijke bijdrage levert aan de veiligheid en leefbaarheid in de wijk. Daarnaast draagt sociale cohesie in de buurt over het algemeen bij aan een betere gezondheid. Ook blijkt dat wanneer jongeren meer binding hebben met de wijk, het risico op crimineel en overlast gevend gedrag vermindert. Wie moeite heeft om actief sociale verbanden op te bouwen en te onderhouden, loopt een verhoogd risico op sociale uitsluiting en eenzaamheid. Langdurige eenzaamheid draagt bij aan het ontstaan van fysieke en psychische klachten en kan daarmee een zichzelf versterkende negatieve spiraal in werking zetten. De gemeente werkt aan een inclusieve en solidaire samenleving ten behoeve van de participatie en zelfredzaamheid van inwoners. Geslacht, leeftijd, geaardheid, geestelijke en/of fysieke beperking, religie en herkomst mogen geen reden zijn voor uitsluiting.

Meer mensen zijn in staat (begeleid en langer) zelfstandig te wonen
Bij inwoners die lichte en/of tijdelijke problemen ervaren in hun zelfredzaamheid en/of participatie, kan het inzetten van tijdige en laagdrempelige ondersteuning veel problemen oplossen. Daarmee draagt het bij aan het voorkomen van zware, complexe of langdurige problematiek. Dit kan zowel professionele ondersteuning (door betaalde arbeidskrachten) als informele ondersteuning (door vrijwillige inzet of mantelzorg) zijn. Het totale palet aan laagdrempelige en lichte ondersteuningsvormen, waar gebruik van kan worden gemaakt zonder indicatie, wordt het ‘voorliggend veld’ genoemd.

Effectieve ondersteuning, licht waar mogelijk, zwaar waar nodig
De gemeente organiseert een gevarieerd en flexibel aanbod van enerzijds ondersteuning in de thuissituatie en anderzijds een vangnet met opvang- en crisisvoorzieningen voor inwoners met complexe of zware problematiek. Belangrijk is een soepele overgang van de hulp van Jeugdwet naar Wmo voor kwetsbare jongeren die de leeftijd van 18 jaar bereiken. De gemeente werkt samen met andere gemeenten in de regio, in diverse samenwerkingsverbanden, om deze voorzieningen voor inwoners te organiseren.
Snelle, klantvriendelijke toeleiding naar de juiste hulp
De gemeente organiseert de toegang tot hulp en ondersteuning, bestaande uit informatievoorziening en advies, cliëntondersteuning, gespreksvoering, toewijzing, overdracht, coördinatie van de ondersteuning en nazorg. De inspanningen van de gemeente zijn gericht op het vinden van de juiste oplossing voor een inwoner, passend bij zijn/haar vraag en rekening houdend met zijn/haar (leef)situatie. Daarmee vervult het toegangsproces tevens een belangrijke rol in het doelmatig inzetten van zorg. Daarnaast organiseert de gemeente toeleiding naar zorg voor mensen die de weg naar zorg niet zelfstandig kunnen of willen vinden (zorgmijders). De gemeente werkt in de organisatie van de toegang nauw samen met het Sociaal Servicepunt.

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Tot dit taakveld behoren algemene voorzieningen (waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is) gericht op participatie: ondersteunen (burger)initiatieven vrijwilligers en mantelzorgers, het project maatschappelijk verantwoord verenigen, de welzijnsactiviteiten en dagbesteding in wijk- en dienstencentra, maatschappelijke integratie statushouders, vluchtelingenwerk, het jeugd- en jongerenwerk, algemeen maatschappelijk werk en wijkopbouwwerk. Ook eenzaamheidsbestrijding, LHBTQI+ beleid, zorg door mantelzorgers en/of vrijwilligers (informele zorg), Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en aanpak dementie vallen binnen dit taakveld.
Ook omvat dit taakveld de inspanningen die erop gericht zijn om Leidschendam-Voorburg een solidaire en inclusieve gemeente te maken met een sterke sociale cohesie, ruimte voor initiatief van inwoners en voldoende mogelijkheden voor participatie ongeacht geslacht, leeftijd, geaardheid, verstandelijke, psychische en/of fysieke belemmeringen, religie of afkomst.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De doelen met betrekking tot samenkracht en burgerparticipatie zijn voor een groot gedeelte uitgevoerd via de subsidietafels. In 2020 hebben aanbieders van algemene voorzieningen meer dan ooit hun flexibiliteit moeten laten zien. De coronacrisis maakte het lastig om (fysiek) te ontmoeten en te participeren. Toch hebben partners gezocht naar wegen om hun dienstverlening voort te zetten door activiteiten aan te passen aan de op dat moment geldende maatregelen. Verschillende maatschappelijke partners hebben inwoners geholpen bij het uitvoeren van hun initiatieven. De bereidheid van inwoners om voor een ander iets te betekenen door bijvoorbeeld boodschappen te doen, muziek ten gehore te brengen voor ouderen of maaltijden uit te delen is groot.
Het meerjarenplan LHBTQI+ werd door de subsidietafel Betrokken en Inclusief uitgevoerd. Mantelzorgers en Zorgvrijwilligers zijn zo goed als dat binnen de beperkingen mogelijk was ondersteund door de partners van subsidietafel Zelfredzame Inwoners. De dagbesteding voor mensen met een psychische kwetsbaarheid is, na een korte onderbreking in maart, aangepast voortgezet. Gedeeltelijk nog fysiek, gedeeltelijk ook via online ontmoeting.
In 2020 is tevens verder invulling gegeven aan de inzet in de focuswijken, onder andere door het versterkingsprogramma Leidschendam-Noord. Het programmateam is opgestart en aan de slag gegaan met het opbouwen en uitbouwen van het netwerk in Leidschendam-Noord en het verzamelen van de nodige kennis en expertise. De startnotitie is opgeleverd en wordt getoetst bij partners en inwoners. Op basis van de analyse die hieruit komt, wordt in 2021 een meerjarig programmaplan opgeleverd. Met inwoners zijn quick-wins geïnventariseerd die opgepakt worden, zoals het versneld verwijderen van weesfietsen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Laagdrempelige dagbesteding kwetsbare ouderen	Er kan worden voorzien in de toegenomen vraag naar laagdrempelige dagbesteding voor kwetsbare ouderen.	
Bewonersinitiatieven versterken	We zorgen voor zelfvoorzienende wijken, buurten en straten met sterke netwerken. Dit doen we door het project Samen Beter waar netwerken worden opgebouwd en projecten en initiatieven in de wijk worden verbonden en gedeeld. Partners aan de subsidietafel Sociale cohesie voeren het uitvoeringsplan dat wijkgericht bijdraagt aan sociale cohesie uit.	
Gebiedsgerichte aanpak eenzaamheid	Door het uitrollen van steunstructuren in de focuswijken Bovenveen, De Heuvel-Amstel, Prinsenhof en Voorburg Noord worden maatschappelijke partners geactiveerd in de aanpak van eenzaamheid.	

Speerpunt	Omschrijving	Status
Transformatie voorliggend veld sociaal domein	In 2019 is een nieuwe subsidiesystematiek geïntroduceerd gericht op een transformatie van het sociaal domein. Gebiedsgericht werken, integraliteit, opgavengericht en informatie gestuurd werken zijn belangrijke pijlers van deze transformatie. Aan zgn. subsidietafels komen gemeenten en partners gezamenlijk tot nieuwe en verbeterde subsidieafspraken. In 2020 geven de maatschappelijke partners voor het eerst uitvoering aan de afspraken.	
Implementatie nieuwe Wet Inburgering	De gemeente Leidschendam-Voorburg gaat nieuwkomers een integraal en passend inburgeringsaanbod aanbieden. Het aanbod bestaat uit maatschappelijke begeleiding, taallessen en participatie/re-integratie naast elkaar.	

Toelichting per speerpunt

Laagdrempelige dagbesteding kwetsbare ouderen

Medewerkers van de ontmoetingscentra dementie kwamen regelmatig (online) bijeen, en wisselden informatie uit om o.a. de doorstroming van cliënten naar intensievere zorg te bespoedigen. Samen met de gemeente is verdere invulling gegeven aan het plan van aanpak ontmoetingscentrum dementie, is het plan op onderdelen doorontwikkeld en zijn op basis daarvan aanvullende acties uitgezet.

De voortgang werd gemonitord op de subsidietafel Zelfredzame Inwoners. In het begin van de coronacrisis hebben de ontmoetingscentra hun activiteiten moeten staken en is telefonisch zoveel mogelijk contact onderhouden met de cliënten. In sommige gevallen is de zorg bij bezoekers thuis individueel georganiseerd. De ontmoetingscentra zijn sinds juni weer opgestart met inachtneming van de RIVM regels, en blijven zoveel als mogelijk open om deze kwetsbare mensen en hun mantelzorgers te ontlasten.

Bewonersinitiatieven versterken

Door de coronacrisis zijn dit jaar bijzondere en andersoortige bewonersinitiatieven ontstaan. Deze zijn door de gemeente onder het voetlicht gebracht door een speciaal initiatievenfilmpje te laten maken dat gedeeld is op social media en door aandacht in de gemeenterubriek. Verder zijn berichten van derden met betrekking tot initiatieven via social media op gemeentelijke kanalen gedeeld.

Het samenwerkingsverband, netwerk in de wijk, Samen Beter (pilot in de Prinsenhof) heeft dit jaar verder vorm gekregen en er zijn op inhoud activiteiten gezamenlijk opgepakt. Deze netwerkaanpak heeft ook aandacht in andere gebieden, om meer sociale cohesie en leefbaarheid te stimuleren. Samen Beter Prinsenhof is gekoppeld aan het versterkingsprogramma Leidschendam-Noord. Afspraken die gemaakt waren in het uitvoeringsplan van de subsidietafel sociale cohesie, zoals inzet opbouwwerkers en huisvesting, hebben soms op creatieve manier doorgang gevonden. Ontwikkelvraagstukken uit het plan zijn wel opgepakt in voorbereiding, maar door de coronacrisis nog niet geheel uitgevoerd (bijvoorbeeld buurtkamer 2.0).

In 2020 is een gebiedskompas voor Stompwijk gemaakt. Deze dient als format voor het opstellen van gebiedskompassen voor andere wijken.

Gebiedsgerichte aanpak eenzaamheid
De coronacrisis is voor iedereen een ingewikkelde tijd, ook voor de partners. Zij konden niet meer al hun activiteiten uitvoeren, maar gingen op creatieve manier toch aan de slag juist om ook eenzaamheid te bestrijden. De gemeente heeft met verschillende van haar partners afspraken gemaakt over alternatieve vormen van ondersteuning, zoals belrondes en maaltijdverstrekking. Ondertussen hebben organisaties zich kunnen aanpassen aan de regels en doen zij hun uiterste best om ook in de tweede golf in te zetten op het bestrijden van eenzaamheid. Enkele activiteiten konden niet doorgaan, zoals de voorleeslunch in de Bibliotheek (pand gedeeltelijk gesloten, geen mogelijkheid voor ontvangen grote groepen).
Daarnaast bleken inwoners de afgelopen maanden zelf ook vele initiatieven hebben ondernomen om eenzaamheid tegen te gaan. De gemeente heeft via de communicatiecampagne 'Aandacht voor elkaar' aandacht besteed aan de gevolgen van de coronacrisis voor inwoners en uit de samenleving. Ook heeft de gemeente een initiatievenspreekuur gehouden om inwoners op weg te helpen bij hun initiatieven. In 2020 is gestart met de ontwikkeling van het plan van aanpak op eenzaamheid. In dit plan is aandacht voor de steunstructuren in de focuswijken en de uitdagingen van de coronacrisis bij de aanpak van eenzaamheid (oplevering eerste helft 2021).

Transformatie voorliggend veld sociaal domein
In 2020 gaven de maatschappelijke partners voor het eerst uitvoering aan de afspraken en werden er nieuwe uitvoeringsplannen voor 2021 opgesteld.
Ten aanzien van de uitvoering is in 2020 niet alles gegaan als gepland. Door de coronacrisis hebben vele aanbieders een aangepast programma aangeboden. Wel zijn er belangrijke stappen gezet ten aanzien van de transformatie, waarmee voorzien is in de vastgestelde doelen (samenwerking, flexibiliteit, inspelen op actualiteit). Monitoring is nog in ontwikkeling. Bij de verantwoording over 2020 wordt zoals gepland, medio 2021 per tafel een gezamenlijk jaarverslag opgeleverd.
Door de coronacrisis is afgesproken dat het uitvoeringsplan 2020 in 2021 wordt voortgezet en is er per subsidietafel een addendum opgesteld waarin urgente wijzigingen worden opgenomen en bijgestuurd kan worden daar waar dat nodig is. Bij alle tafels, op één na, is er door de tafel zelf een financieel akkoord bereikt. Met name bij de tafel ‘Basisvaardigheden en Talentontwikkeling’ was deze uitdaging groot door veel nieuwe toetreders. Bij de tafel 'Betrokken en Inclusief' heeft het college een keuze gemaakt voor de verdeling van de middelen van de tafel. De maatschappelijke partners kwamen daar zelf niet uit. Bijna alle nieuwe toetreders hebben uiteindelijk subsidie gekregen. In het doorlopen proces is zorgvuldig met de belangen van deze nieuwe partners is omgegaan (toezegging 516).

Implementatie nieuwe Wet Inburgering
De invoering van de Wet inburgering is uitgesteld naar in ieder geval 1 januari 2022. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onderzoekt de haalbaarheid van deze nieuwe datum en brengt de gevolgen van het uitstel eveneens in kaart; de uitkomsten van dit onderzoek worden medio december 2020 verwacht. Onder de nieuwe wet krijgt de gemeente de regie over de inburgering van nieuwkomers (denk hierbij aan statushouders, nareizigers en gezinsmigranten). Eind 2019 is gestart met de lokale voorbereiding op het nieuwe inburgeringsstelsel. Dit is in 2020 voortgezet. De gemeente heeft een projectorganisatie opgericht die gedurende 2020 de beleidsontwikkeling en de implementatie Wet Inburgering heeft georganiseerd. Het beleid is lokaal verder uitgewerkt en wordt in 2021 aan de gemeenteraad aangeboden. De implementatie inclusief inkoop van de noodzakelijke onderdelen van het nieuwe stelsel wordt in 2021 uitgevoerd. Omdat er volgend op het uitstel van de wet nog onvoldoende duidelijkheid is met betrekking tot de financiering van de voorbereiding, wordt het resterende budget dat de gemeente eerder hiertoe heeft ontvangen, overgeheveld naar 2021 (budget verhoging taalniveau/voorbereiding regierol). De gemeente blijft zowel bij de voorbereiding op als implementatie van het nieuwe stelsel afhankelijk van tijdige informatievoorziening inzake de verdere uitwerking van de wet en de financiële kaders.

Wat heeft het gekost?

Samenkracht en burgerparticipatie	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	10.003	1.286	11.288	10.431	857
Baten	1.172	-32	1.140	1.387	247
Saldo van lasten en baten	**-8.831**	**-1.318**	**-10.149**	**-9.045**	**1.104**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name subsidies en bijdragen aan maatschappelijke organisaties die bovenstaande voorzieningen aanbieden. Daarnaast vallen ook de kosten voor beheer en exploitatie van wijk- en dienstencentra hieronder. De baten betreffen huurinkomsten van wijk- en dienstencentra en kinderopvanglocaties gevestigd in gemeentelijke panden. De baten bevatten ook de middelen voor bemoeizorg aan de OGGZ doelgroep die sinds 2018 via de centrumgemeente Den Haag aan Leidschendam-Voorburg worden uitgekeerd.

Taakveld 6.2 Wijkteams

Tot dit taakveld behoren alle voorzieningen gericht op het identificeren van de mogelijkheden (eigen kracht) en hulpvraag van de inwoner en zijn/haar netwerk. Hierbij hoort ook het doorverwijzen naar de juiste vorm van individuele ondersteuning, het verstrekken van informatie, vroegsignalering en cliëntondersteuning. In het geval van meervoudige problematiek kan casemanagement ingezet worden waardoor meer regie mogelijk is op het betrokken huishouden.
De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft ervoor gekozen om de taken in de toegang naar ondersteuning grotendeels zelf uit te voeren (gespreksvoering, toewijzing, overdracht, zorgcoördinatie, nazorg). De toegang wordt verzorgd door multidisciplinaire teams (MDT's). Hierin zijn alle expertises (wmo, jeugd, werk, inkomen en leerplicht) vertegenwoordigd. Daarnaast is een aantal taken uitbesteed aan derden, zoals in de toeleiding van zorgmijders en onafhankelijke cliëntondersteuning. Ook werkt de gemeente voor een aantal taken nauw samen met kernpartners, verenigd in het Sociaal Servicepunt (informatievoorziening en advies). Ook huisartsen zijn een belangrijke partner in het toegangsproces. Zij worden daar met ingang van 2019 in ondersteund door praktijkondersteuners jeugd (POH-jeugd).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Inwoners van Leidschendam-Voorburg kunnen informatie en hulp ontvangen bij het Sociaal Servicepunt (SSP) en via onafhankelijke cliëntondersteuning. Het SSP en cliëntondersteuning zijn in 2020 uitgevoerd vanuit de samenwerkende partners van de subsidietafel Zelfredzame Inwoners. Door de coronacrisis zijn spreekuren niet meer fysiek, maar is de telefonische bereikbaarheid verhoogd. In de loop van het jaar zijn wel weer spreekuren op afspraak ingevoerd voor de problematiek die niet op afstand kon worden opgepakt. Het SSP heeft een centrale rol gespeeld bij het ondersteunen van inwoners die geconfronteerd werden met de negatieve gevolgen van de coronacrisis. In deze rol heeft het SSP mensen geïnformeerd over mogelijke oplossingen door gemeente, hulpverleners en vrijwilligers.

De gemeente heeft de werkzaamheden rondom werk, inkomen, jeugd en zorg verbonden door multidisciplinair te werken. Hierdoor is voorkomen dat inwoners tussen wal en het schip zijn gevallen, mede door het inzetten van de hart-wet-euro balans.

Voor de voorkeursroute van inwoners naar zorg en ondersteuning zijn alle bestaande routes in kaart gebracht, zowel van de vrij toegankelijke zorg als van de geïndiceerde zorg. Aan de route zorg en ondersteuning vanuit de scholen is extra aandacht besteed. Dit mede vanwege de raakvlakken van jeugdhulp en passend onderwijs.

In februari startte de gemeente met de pilot Vroeg Eropaf, een proef om betaalachterstanden vroegtijdig te signaleren. In totaal zijn 72 inwoners met betaalachterstanden geholpen om daarmee groeiende schulden te voorkomen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Wijkteams	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	1.673	90	1.763	1.765	-2
Baten	0	0	0	1	1
Saldo van lasten en baten	**-1.673**	**-90**	**-1.763**	**-1.764**	**-1**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name de Lokale Kamer, casemanagement (jeugd), jeugdbeschermingstafel, (subsidies m.b.t. de) het Sociaal Servicepunt en de sociale netwerkpunten en cliëntondersteuning bij de toegang tot geïndiceerde zorg.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Tot dit taakveld behoren alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen: inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ, bijzondere bijstand, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en heffingen, de schoolspullenpas en de Ooievaarspas. In 2020 is door de coronacrisis ook de TOZO toegevoegd.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het jaar 2020 heeft voor een groot gedeelte in het teken gestaan van financiële ondersteuning naar aanleiding van de coronacrisis. Met de invoering van de Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers (TOZO) zijn bij onze gemeente circa 2500 aanvragen ontvangen.
Dit vergde een snelle omschakeling in het werken en de noodzaak om extra capaciteit in te zetten. Met de extra inzet van collega's uit andere disciplines en inhuur zijn de aanvragen voortvarend opgepakt.

We hebben onveranderd ingezet op het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van inwoners door preventieve schuldhulpverlening, minimaregelingen en het rechtmatig verstrekken van uitkeringen. Wanneer voorzieningen onterecht zijn verstrekt, heeft handhaving plaatsgevonden. Daarbij hebben we oog voor de menselijke maat. Ook is het onterecht gebruik van voorzieningen zoveel mogelijk voorkomen door het verstrekken van heldere en duidelijke informatie/voorlichting aan de voorkant.
Het aantal bijstandsuitkeringen is toegenomen, zie verder paragraaf 6.5.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Vroegtijdige aanpak betalingsachterstanden	De gemeente ontvangt eerder informatie over inwoners betalingsachterstanden en zet daardoor sneller hulp in. Dit wordt mogelijk gemaakt door de aanpassing van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.	
Minder kinderen groeien op in armoede	Het aantal kinderen dat opgroeit in armoede is gedaald van 13,5% in 2016 naar minder dan 10% in 2022 (Bron: Minimabeleid 2019-2022, p. 12).	

Toelichting per speerpunt

Vroegtijdige aanpak betalingsachterstanden
Vooruitlopend op de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) is de gemeente in 2020 gestart met de pilot Vroeg Eropaf. In deze pilot worden inwoners met een betaalachterstand voor eerste levensbehoeften (elektriciteit, water, huur en zorgverzekering) proactief benaderd met een vrijwillig hulpaanbod. Hiertoe zijn afspraken gemaakt met de betrokken partijen. De pilot is bedoeld om mensen met betaalachterstanden vroegtijdig ondersteuning te bieden en verergering van schuldenproblematiek te voorkomen. Vanwege de coronacrisis is de pilot alleen in februari en maart op de vooraf afgesproken wijze uitgevoerd. Sinds de coronacrisis is Vroeg Eropaf met name telefonisch uitgevoerd of is langsgegaan bij inwoners met de uitnodiging om op een "corona-proof wijze" in gesprek te gaan over de betaalproblemen. De ervaring leert dat door telefonisch contact het bereik van het aantal inwoners lager ligt.

Zoals opgenomen in het beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024 kan de gemeente vanwege een wetswijziging (per 2021) de pilot Vroeg Eropaf structureel inzetten en de aanpak intensiveren. Ook het inzetten van de Nederlandse Schuldhulproute draagt bij aan het vroegtijdig aanpakken van betaalproblemen. De resultaten van de pilot worden voortdurend gemonitord. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om hoeveel inwoners met betaalachterstanden worden bereikt en hoeveel daarvan ondersteuning accepteren.

Minder kinderen groeien op in armoede
Er wordt uitvoering gegeven aan het re-integratie- en participatiebeleid en het minimabeleid. Enerzijds wordt ingezet op het vergroten van het inkomen van gezinnen door de ouders naar arbeid te begeleiden, zodat een armoedeval wordt voorkomen. Uit het Onderzoek Armoedeval 2020 is gebleken dat werken loont; wanneer huishoudens in Leidschendam-Voorburg vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon gelijk aan 110, 120 of 130% van het wettelijk sociaal minimum, gaan zij er in totaal inkomen altijd op vooruit. Anderzijds wordt ingezet op de ondersteuning van de doelgroep kinderen die opgroeien in armoede door de ouders te wijzen op de diverse minimaregelingen. Daartoe zijn in navolging op het minimabeleid eerder enkele wijzigingen in de minimaregelingen doorgevoerd, zoals een nieuwe verdeling binnen de individuele inkomenstoeslag, en is het Kindpakket verruimd. Ook zijn in 2020 een aantal acties uitgevoerd. Zo is in december 2020 de Sinterklaasactie van Leergeld ondersteund waarbij bij 735 kinderen cadeautjes zijn thuisgebracht. Het communicatiemateriaal is herzien in lijn met het advies van de Raad van Kinderen van groep 7 en 8 van basisschool Vreugd en Rust. Dit was een eerste pilot, in 2021 wordt de Raad van Kinderen doorontwikkeld. Bezien moet worden welke gevolgen de coronacrisis heeft voor de omvang van de doelgroep. Dit wordt gemonitord.

Wat heeft het gekost?

Inkomensregelingen	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	36.280	11.488	47.769	48.551	-782
Baten	28.434	12.587	41.021	42.535	1.514
Saldo van lasten en baten	**-7.846**	**1.099**	**-6.748**	**-6.015**	**732**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name de kosten voor alle uitkeringen en de bijzondere bijstand inclusief armoedebestrijding (bijv. de schoolspullenpas) en de TOZO. Daarnaast bevat dit taakveld de kwijtscheldingen van afval- en rioolheffingen.
De baten betreffen met name de rijksinkomsten Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG), TOZO en inkomsten uit andere gemeente voor de uitvoeringskosten van de werkorganisatie Duivenvoorde. De baten dekken de lasten niet volledig omdat een deel van de lasten gedekt wordt door inkomsten uit de algemene dekkingsmiddelen.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet direct gericht zijn op doorstroming naar arbeid: 'oud' beschut werk (Wsw-werkplekken in de sociale werkvoorziening), nieuw beschut werk (loonvormend) en alternatief beschut werk (niet-loonvormend).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Om alle inwoners met een Wsw- en beschut werk-indicatie een veilige en toekomstbestendige werkomgeving te bieden, is in 2020 aan de start van het Werkbedrijf de Binnenbaan B.V. gewerkt. Dit werkbedrijf vervangt de gemeenschappelijke regeling “Dienst sociale werkvoorziening Rijswijk e.o.”, die op 1 januari 2021 is opgeheven. De samenwerking met de Binnenbaan is op basis van een inkooprelatie. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst opgesteld tussen de gemeente Leidschendam-Voorburg en de Binnenbaan. Daarbij wordt elk jaar een addendum in de vorm van een jaarbrief aan toegevoegd. Voor het eerste jaar van de Binnenbaan is gekozen om de focus te leggen op continuïteit. Het doel hierbij was om de overgang naar het nieuwe werkbedrijf zo feilloos te laten verlopen voor de inwoners die daar werkzaam zijn.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Verbonden partij(en)

Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk e.o. (DSW)

Doelstelling

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). Doel is dat iedere persoon met een sociale werkvoorzieningsindicatie op het voor hem of haar maximale niveau werkzaam is. De deelnemers hebben de uitvoering ondergebracht bij de DSW. Daarnaast voert de DSW re-integratiewerkzaamheden uit voor de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen

Door de vervanging van de Wsw met de komst van de Participatiewet was nieuwe instroom in de Wsw niet meer mogelijk en werd de doelgroep van de DSW alleen maar kleiner. Tegelijkertijd hebben de gemeenten de manier van samenwerking opnieuw bekeken en de wens uitgesproken deze anders in te richten. Als gevolg van deze ontwikkelingen is het werkbedrijf opgericht, om de uitvoering van de Wsw en nieuwe instroom via de Participatiewet te kunnen uitvoeren. In mei 2020 hebben de gemeenteraden definitief ingestemd met voorstel tot beëindiging en liquidatie van de DSW. De GR DSW is officieel per 31-12-2020 opgehouden te bestaan. Vanaf 2021 is de uitvoering van de Wsw en nieuw beschut werken ondergebracht bij het nieuwe werkbedrijf de Binnenbaan. In 2021 wordt de liquidatie van de DSW afgewikkeld. De concept jaarrekening bevat de verantwoording over het exploitatiejaar 2020. De volledige jaarrekening 2020, inclusief liquidatie-verantwoording, wordt in het najaar aangeboden.

Werkbedrijf de Binnenbaan B.V.

Doelstelling

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). Doel is dat iedere persoon met een sociale werkvoorzieningsindicatie op het voor hem of haar maximale niveau werkzaam is. De deelnemers hebben de uitvoering van de Wsw ondergebracht bij de Werkbedrijf de Binnenbaan. Daarnaast voert het Werkbedrijf de Binnenbaan re-integratiewerkzaamheden uit voor de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2021 heeft de overdracht van activiteiten van DSW naar werkbedrijf de Binnenbaan B.V plaatsgevonden. Vanaf die datum is het werkbedrijf in uitvoering.

Wat heeft het gekost?

Begeleide participatie	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	4.042	60	4.101	3.570	532
Baten	96	-96	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-3.946**	**-155**	**-4.101**	**-3.570**	**532**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen o.a. de Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk e.o. (DSW), dienstverlening op maat voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (trede 1 en 2) en alternatief beschut werk. De baten betreffen inkomsten uit Wassenaar en Voorschoten ter dekking van de werkzaamheden die Leidschendam-Voorburg voor deze gemeenten uitvoert.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Tot dit taakveld behoren alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen, waaronder sociale activering, detacheringsbanen, scholingstrajecten, proefplaatsingen, jobcoaching, (bepaalde) vormen van tijdelijke loonkostensubsidie, en loonwaardebepalingen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente geeft uitvoering aan het Re-integratie- en Participatiebeleid 2019-2022. Het doel van het beleid is zoveel mensen als mogelijk aan het werk te helpen, het liefst bij een reguliere werkgever. Voor inwoners voor wie dit nog een stap te ver is, ligt de focus op het vergroten van zelfredzaamheid en participatie. Door dit beleid uit te voeren wordt geprobeerd om zoveel mogelijk mensen te laten uitstromen uit de bijstand, ondanks de huidige ontwikkelingen rondom de coronacrisis.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Afname aantal uitkeringsgerechtigden	De effectiviteit van re-integratie is toegenomen en er zijn meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij reguliere werkgevers geplaatst. Het tekort op de BUIG is, in lijn met inspanningen afgelopen jaren, verkleind.	

Toelichting per speerpunt

Afname aantal uitkeringsgerechtigden

De coronacrisis heeft een grote invloed op onder andere de arbeidsmarkt, de werkgelegenheid en de uitvoering van het re-integratie- en participatiebeleid. Het aantal plaatsingen is na het uitbreken van de crisis sterk gedaald. Zowel op lokaal als regionaal niveau worden diverse acties voorbereid of al ingezet om hierop in te spelen. De omvang van het bijstandsbestand is met circa 57 dossiers (peildatum 31 december 2019 versus 31 december 2020) toegenomen, een stijging van ruim 3%. Deze stijging is vergelijkbaar met de landelijke toename van het aantal bijstandsuitkeringen (eveneens ruim 3%). Daarmee is de doelstelling van het beleidsplan (een reductie van het bijstandsbestand met 30 tot 50 dossiers) niet gehaald. Rekening moet worden gehouden met het feit dat het aantal mensen in de bijstand in 2021 verder toe zal nemen als gevolg van de coronacrisis. In de definitieve beschikking BUIG-budget is hier al deels rekening mee gehouden. De financiële gevolgen voor het BUIG-budget zijn in de Raadsbrief (2003) uiteen gezet. Voor 2020 betekent dit een voordeel op de begroting.

Wat heeft het gekost?

Arbeidsparticipatie	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	4.668	64	4.732	4.073	659
Baten	360	179	538	377	-161
Saldo van lasten en baten	**-4.308**	**115**	**-4.193**	**-3.696**	**498**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen participatie- en re-integratie trajecten, begeleiding naar werk, loonkostensubsidie, het arbeidsmarktoffensief en het platform economie, onderwijs en arbeidsmarkt.
De baten betreffen inkomsten uit Wassenaar en Voorschoten ter dekking van de werkzaamheden die Leidschendam-Voorburg voor deze gemeenten uitvoert en subsidie-inkomsten uit het Europees Sociaal Fonds.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen

Tot dit taakveld horen (Wmo)voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren voor mensen met fysieke beperkingen, die op basis van een beschikking verstrekt worden: woningaanpassingen, hulpmiddelen en de overige voorzieningen voor fysiek beperkten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente zorg voor een adequate verstrekking van maatwerkvoorzieningen. Daarmee geeft zij uitvoering aan haar wettelijke taken en aan het VN verdrag voor de rechten van personen met een handicap. In 2020 zijn ruim 5400 inwoners ondersteund met een dienst of ondersteuning vanuit de Wmo.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	1.978	385	2.363	2.319	44
Baten	5	0	5	3	-2
Saldo van lasten en baten	**-1.972**	**-385**	**-2.357**	**-2.316**	**42**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name de kosten voor hulpmiddelen en woonvoorzieningen.
De baten betreffen de inkomensafhankelijke eigen bijdragen die cliënten betalen voor deze voorzieningen.

Taakveld 6.71 Maatwerk dienstverlening 18+

Tot dit taakveld behoort individuele ondersteuning aan inwoners die zelfstandig wonen en die daarvoor een toekenningsbeschikking (indicatie) hebben ontvangen van de gemeente: Wmo begeleiding (individueel en dagbesteding), huishoudelijke ondersteuning, respijtzorg ten behoeve van mantelzorgers, individueel vervoer en curatieve schuldhulpverlening. Het omvat zowel de voorzieningen in natura als de persoonsgebonden budgetten (PGB's).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Gedurende de coronacrisis is veel aandacht besteed aan het continueren van de dienstverlening door afspraken te maken met aanbieders hoe zij binnen de maatregelen hun diensten konden blijven bieden. De dienstverlening is, op sommige vormen van dagbesteding na, hierdoor door gegaan.

De gemeentelijke dienstverlening is snel omgeschakeld naar maatregelen rondom thuiswerken. Dit traject is goed en soepel verlopen waardoor inwoners hier geen nadelige gevolgen van hebben ondervonden. Tijdens de eerste lockdown zijn er minder Wmo meldingen binnengekomen dan werd verwacht. In zijn er het afgelopen jaar 3250 hulpvragen behandeld.

In januari 2020 heeft de gemeenteraad, naar aanleiding van diverse uitspraken van de Centrale Raad van Beroep, een principekeuze gemaakt; het continueren van resultaatgericht beschikken. Momenteel is de gemeente in afwachting van de wetswijziging waarin resultaatgericht beschikken en plek krijgt in de Wmo. Dit wil de Minister doen door het ondersteuningsplan een plek te geven in de Wmo. Pas wanneer deze wetswijziging in werking treedt, kan het beleid technisch aangepast worden. Naar verwachting treedt de wetswijziging medio 2021 in werking.

De curatieve schuldhulpverlening is, ondanks de coronacrisis, doorgegaan. In 2020 is er een gespecialiseerde samenwerkingspartner aangetrokken om schuldhulpverlening aan ondernemers mogelijk te maken. Het aantal aanmeldingen voor curatieve schuldhulpverlening is in 2020 lager dan in 2019. Deze trend is ook landelijk waargenomen

Speerpunt	Omschrijving	Status
Huishoudelijke ondersteuning	Inwoners moeten kunnen beschikken over kwalitatieve huishoudelijke ondersteuning die hen voldoende zekerheid biedt. De Centrale Raad van Beroep (CRvB) heeft geoordeeld dat de huidige wijze van indiceren onvoldoende duidelijkheid geeft over wat de cliënt van de gemeente aan ondersteuning kan verwachten. Inwoners ontvangen vanaf 2021 indicaties op basis van nieuw vastgesteld beleid, die passen bij de uitspraak van de CRvB en het advies van het ministerie van VWS.	
Schuldhulpverleningsbeleid	Het huidige gemeentelijke schuldhulpverleningsbeleid loopt in 2020 af.	

Toelichting per speerpunt

Huishoudelijke ondersteuning

In januari 2020 heeft de gemeenteraad, naar aanleiding van diverse uitspraken van de Centrale Raad van Beroep, een principekeuze gemaakt: het continueren van resultaatgericht beschikken. Momenteel is de gemeente in afwachting van de wetswijziging waarin resultaatgericht beschikken geformaliseerd wordt in de Wmo. Dit wil de Minister doen door het ondersteuningsplan een plek te geven in de Wmo. Pas wanneer deze wetswijziging in werking treedt, kan het lokale beleid aangepast worden. Tot die tijd wordt het speerpunt aangehouden.

Schuldhulpverleningsbeleid

Het beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024 is door de raad op 24 november 2020 vastgesteld. Er is gestart met de implementatie, met speciale aandacht voor de effecten van de coronacrisis.

Wat heeft het gekost?

Maatwerk dienstverlening 18+	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	10.301	1.292	11.593	11.653	-60
Baten	413	110	523	335	-188
Saldo van lasten en baten	**-9.888**	**-1.182**	**-11.070**	**-11.317**	**-247**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name kosten voor huishoudelijke ondersteuning, begeleiding (in groepsverband en individueel) en curatieve schuldhulpverlening.
De baten betreffen de inkomensafhankelijke eigen bijdragen die cliënten betalen bij het afnemen van Wmo diensten.

Taakveld 6.72 Maatwerk dienstverlening 18-

Tot dit taakveld behoren vormen van jeugdhulp voor kinderen en jongeren tot 18 jaar die uitsluitend toegankelijk zijn met een toekenningsbeschikking (indicatie) van de gemeente of een verwijzing van een huisarts of specialist: ambulante begeleiding en dagbesteding, jeugd- en opvoedhulp, jeugd-GGZ, vervoer van en naar dagbesteding, persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf. In sommige gevallen is sprake van verlengde jeugdhulp voor jongeren tussen de 18 en 23 jaar.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft de voorzieningen aan jeugdige inwoners (en hun ouders) met een ondersteuningsbehoefte gedurende de coronacrisis gecontinueerd. In totaal hebben rond de 2000 jeugdigen ondersteuning ontvangen vanuit de jeugdwet (dat betreft jeugdigen met Zorg in natura en pgb).
Tijdens de eerste lockdown constateerde we een terugloop in de aanmeldingen. Het totale aantal aanmeldingen in 2020 is echter vergelijkbaar aan eerdere jaren doordat bij het heropenen van de scholen juist weer meer aanmeldingen zijn ontvangen.
Daarnaast hebben we in samenwerking met de jeugdhulpaanbieders ervoor gezorgd dat de ondersteuning naar jeugdigen en hun ouders binnen de geldende maatregelen, voortgezet kon worden.
Ook is er extra ingezet op het in beeld krijgen van kinderen in problematische thuissituaties die bijvoorbeeld niet verschenen bij de (digitale) lessen.

Ondanks de coronacrisis kon samen met de jeugdhulpaanbieders aandacht besteed worden aan de inkoop en de implementatie van de nieuwe inkoop specialistische jeugdhulp.

Ook voor 2020 geldt dat de gemeente van het rijk onvoldoende middelen ontvangen heeft om de kosten voor jeugdhulp te dekken. Hierdoor is het actieplan grip op jeugd ingezet aan de hand van de 4 actielijnen:

- Verschuiving van zware naar lichte hulp door middel van inzet praktijk ondersteuners jeugd (POH-jeugd) bij huisartsen.
- Extra contractmanagement op de instellingen met de hoogste kosten.
- Verbetering van administratieve processen (voor beheersing op in en uitstroom van cliënten en monitoring op de kosten en duur van het ingezette traject en check op voorliggende voorzieningen zoals passend onderwijs).
- Voorkomen van stapelingskosten.

Van de 26 huisartsen hebben nu 20 een praktijk ondersteuner huisarts (POH)-jeugd. Resultaat van de inzet van de POH-jeugd is dat 30% minder jongeren doorverwezen wordt naar hoog specialistische jeugdhulp. Daarnaast is er sprake van een betere doorverwijzing waardoor jongeren eerder de juiste hulpverlening ontvangen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Resultaatgerichte jeugdhulp 2020-2024	Het resultaatgericht werken is een volgende stap in de transformatie van de jeugdhulp, waarbij op resultaten gestuurd gaat worden. Jeugdprofessionals en het gezin bepalen hierin samen de gewenste resultaten en oplossingen.	
Continuïteit hulp 18-/18+	Er is een plan van aanpak om de continuïteit van hulp en zorg aan 18-jarigen te bevorderen. Dit plan van aanpak is gebaseerd op het onderzoek dat in 2019 is uitgevoerd naar de behoeften van de doelgroep en de hiaten in het aanbod.	
Inzet POH Jeugd	Het toevoegen van specifieke expertise op het gebied van jeugd aan huisartsenpraktijken.	

Toelichting per speerpunt

Resultaatgerichte jeugdhulp 2020-2024

Ter voorbereiding van de (1 jaar uitgestelde) inkoop van resultaatgerichte jeugdhulp is het eerste half jaar van 2020, samen met aanbieders via ontwikkeltafels gewerkt aan overeenstemming over: tarieven, privacy, toegang tot jeugdhulp, zakelijke afhandeling en resultaatsturing, rechtszekerheid en administratieve lasten. Daarnaast zijn op de ontwikkeltafels het werken met een bestedingsruimte en het richtinggevend kader samen met de aanbieders besproken. De input uit deze tafels is verwerkt in de inkoopdocumenten die op 1 juli gepubliceerd zijn. In november zijn de partijen gegund. Hierbij is voor elke aanbieder per gemeente de maximale bestedingsruimte vastgesteld. Uiterlijk 11 december konden de contracten ondertekend worden. Hiermee is het speerpunt uitgevoerd.

Continuïteit hulp 18-/18+

Het plan is opgeleverd. De uitvoering is gestart. Per 1 juli 2020 is een trekker woon-zorg vormen aangesteld die samen met de corporaties bekijkt hoe huisvesting voor jongeren die moeten uitstromen uit de jeugdzorg vormgegeven kan worden. Tegelijkertijd is een coördinator uitstroom aangesteld, om de uitstroom vanuit Schakenbosch te bevorderen. En daarnaast het bevorderen van een soepele overgang voor jongeren die in een jeugdhulptraject zitten en meerderjarig worden. Hierbij worden deze jongeren optimaal gefaciliteerd tijdens deze overgang en er slimme oplossingen bedacht binnen de domeinen, zoals onderwijs, werk, huisvesting, WMO en jeugd.

Inzet POH Jeugd

In begroting voor 2020 was de doelstelling opgenomen dat minimaal 18 van de 26 huisartsen een POH-jeugd hebben. Inmiddels hebben 20 huisartsen een POH-jeugd. Daarmee is de doelstelling voor 2020 ruim behaald.
In de monitoring zien we dat 30% minder doorverwezen wordt naar hoog specialistische GGZ hulp. Kanttekening is dat circa één derde van de doorverwijzingen plaatsvindt door huisartsen buiten Leidschendam-Voorburg. Er is een samenwerkingsovereenkomst met Zorgverzekeraar CZ opgesteld, waarbij CZ per 2021, 25% van de kosten van de POH-Jeugd op zich neemt.

Verbonden partij(en)

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen H10 Inkoopbureau)

Doelstelling

Het servicebureau behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken binnen het sociaal domein, zoals gezamenlijke inkoop en het contracteren van Jeugdzorg.

Ontwikkelingen

Het Servicebureau heeft samen met de 10 gemeenten van regio Haaglanden in 2020 de inkoop van jeugdhulp 2021 begeleid en namens de gemeenten de contracten met de aanbieders voorbereid en afgesloten.

Wat heeft het gekost?

Maatwerk dienstverlening 18-	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	18.458	6.024	24.482	24.352	130
Baten	0	0	0	9	9
Saldo van lasten en baten	**-18.458**	**-6.024**	**-24.482**	**-24.343**	**139**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen jeugdzorgkosten (in natura en PGB's). De jeugdhulp wordt grotendeels ingekocht door het regionaal Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden.

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen voorzieningen inclusief de zorg en begeleiding die geboden wordt aan de inwoners die in deze voorzieningen verblijven: vrouwenopvang, beschermd wonen (voor volwassen inwoners met psychiatrische en verslavingsproblematiek), maatschappelijke opvang (voor daklozen). Ook de aanpak van huiselijk geweld (onderdeel van Veilig Thuis) en de inloopfunctie voor volwassen inwoners met psychiatrische en verslavingsproblematiek vallen onder dit taakveld. Een groot deel van deze voorzieningen wordt georganiseerd en gefinancierd door centrumgemeente Den Haag.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het opheffen van de centrumgemeenteconstructie voor beschermd wonen is uitgesteld tot 1 januari 2023. In 2020 is de Wet verplichte GGZ (Wvggz) en de Wet Zorg en Dwang (WZD) voor het eerst uitgevoerd. Procesmatig verloopt dit voor de gemeente goed. GGZ-instellingen en het OM ervaren nog knelpunten, vooral in de administratieve last. Dit wordt regionaal geagendeerd.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Beschermd wonen en maatschappelijke opvang	Met ingang van 1 januari 2021 is elke gemeente verantwoordelijk voor het organiseren en financieren van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Op dit moment is deze taak nog vooral de verantwoordelijkheid van de 42 centrumgemeenten. Het doel is mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de wijken te ondersteunen.	

Toelichting per speerpunt

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

De doordecentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn losgekoppeld. De doordecentralisatie van beschermd wonen van de centrumgemeenten naar alle gemeenten was gepland voor 1-1-2022, maar begin december 2020 is deze vanwege het landelijk ontbreken van een definitieve nieuwe financiële verdeling uitgesteld naar 1-1-2023. De gemeente lag het afgelopen jaar met de regionale voorbereidingen op de doordecentralisatie op schema.

De decentralisatie van maatschappelijke opvang is niet eerder voorzien dan 2026. Toch zijn er ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijke opvang dankzij de landelijke aanpak van VWS op het terugdringen van dak- en thuisloosheid waarbij een beroep wordt gedaan op extra inzet van de regiogemeenten. Regiogemeenten krijgen daarvoor in 2020 en 2021 een bijdrage in de kosten. Regionaal is afgesproken hoe de inzet van deze middelen zal bijdragen aan het enerzijds regionaal inbedden van de uitvoering van de projecten die door Den Haag en Zoetermeer aan VWS zijn aangeleverd en anderzijds hoe de lokale aanpak een regionale meerwaarde kan hebben. De versnelling hierop zorgt voor een extra capaciteitsvraag van het aantal plekken in de regiogemeenten.

Wat heeft het gekost?

Geëscaleerde zorg 18+	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	445	-302	143	144	-1
Baten	0	0	0	52	52
Saldo van lasten en baten	**-445**	**302**	**-143**	**-91**	**51**

Bedragen x € 1.000

Een groot deel van de voorzieningen voor geëscaleerde zorg voor volwassenen, wordt georganiseerd en gefinancierd door centrumgemeente Den Haag. De lokale lasten betreffen de subsidie aan de inloop GGZ, noodopvang dakloze gezinnen en huiselijk geweld (incl. gemeentelijke bijdrage aan vrouwenopvang).

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Tot dit taakveld behoren voorzieningen en maatregelen gericht op het waarborgen van de veiligheid van kinderen en jeugdigen tot 18 jaar. Hieronder vallen ook de verblijfsvoorzieningen met zorg en begeleiding én de verschillende jeugdmaatregelen, zoals jeugdbescherming, jeugdreclassering, aanpak van kindermishandeling en programma's rond verslaving.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft samen met de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering en jeugdbescherming (GI's), het Crisis interventie Team en het Expertiseteam complexe zorg gewerkt aan een veilige omgeving voor jeugdigen en gezinnen. Met het invoeren van de nieuwe methodiek "Beter Samenspel" is ingezet op verbetering van de samenwerking tussen jeugdreclassering jeugdbescherming, Veilig Thuis en de gemeentelijke lokale teams.

De inzet op het tegengaan van huiselijk geweld en kindermishandeling is gecontinueerd in samenwerking met Veilig Thuis (ondergebracht bij de GGD). De Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2019-2023 is in samenwerking met de overige deelnemende gemeenten uitgevoerd. Voor gesloten jeugdzorg is er een bovenregionaal ambitiedocument vastgesteld dat inzet op afbouw van gesloten plaatsen en opbouw van kleinschalige voorzieningen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Implementatie Beter Samenspel	Beter Samenspel is een vernieuwde samenwerking tussen de Gecertificeerde instellingen (GI'S) en het lokale team. Deze nieuwe werkwijze zal leiden tot vroegtijdige signalering van problematiek, waarmee escalatie wordt voorkomen en inzet van lichtere hulp voldoende is en blijft. Daarnaast wordt beoogd dat minder jeugdigen opnieuw in onveilige situaties komen.	
Voorbereiding aanbesteding Jeugdzorg+ 2021	In samenwerking met het Rijk is aangekondigd dat de huidige visie en aanpak Jeugdzorg Plus doorontwikkeld gaat worden. Jeugdzorg Plus (gesloten jeugdzorg) wordt doorontwikkeld naar kleinschalige woonvormen. De huidige visie op Jeugdzorg Plus wordt in 2020 vertaald naar verschillende acties.	

Toelichting per speerpunt

Implementatie Beter Samenspel

Het lokale Beter Samenspel team, bestaande uit lokale regisseurs jeugd en afgevaardigden van verschillende gecertificeerde instellingen, is samengesteld. De komende periode wordt het team door middel van training en evaluatie verder aangescherpt. Er is een profiel beschreven voor de regierol die wordt uitgevoerd door een jeugdconsulent en er is gestart met de uitvoering van deze rol.

Voorbereiding aanbesteding Jeugdzorg+ 2021

Binnen het contract voor jeugdzorg-plus was verlenging nog mogelijk. Om meer tijd te creëren voor de doorontwikkeling van jeugdzorg-plus (dat wil zeggen afbouw van het aantal gesloten plekken) is het contract verlengd tot en met 2022. Voor de frictie-kosten van de afbouw van de gebouwen van gesloten jeugdzorg heeft het rijk recent boven-regionaal geld beschikbaar gesteld. Hiervoor moet voor 1 april 2021 een Bovenregionaal plan voor worden aangeleverd. Naar verwachting wordt de eerste kleinschalige woonvoorziening voor Haaglanden, in Den Haag gestart.

Verbonden partij(en)

GGD en VT Haaglanden

Doelstelling

Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid (onderdeel GGD). Het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, door middel van een samenhangende aanpak (Onderdeel Veilig Thuis).

Ontwikkelingen

- **Corona:** Tegen de verwachting in zijn door corona geen grote afwijkingen in het aantal meldingen, adviesvragen of huisverboden ontstaan. Veilig Thuis (VT) blijft de ontwikkelingen ten aanzien van het aantal adviezen en (aard van de) meldingen nauwlettend volgen. Er wordt in samenwerking met het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) onderzoek gedaan naar huiselijk geweld tijdens de corona pandemie. Landelijk zijn er initiatieven ontwikkeld zoals Masker 19 (waarbij een betrokkene die te maken heeft met huiselijk geweld, via de apotheek, ondersteuning kan vragen bij (VT) en een chatfunctie bij VT waardoor er op een laagdrempelige manier contact gezocht kan worden;
- **Bedrijfsvoering algemeen:** De financiële bedrijfsvoering is versterkt.
- **Verhouding Flexibele schil en vaste formatie:** De krappe arbeidsmarkt is de aanleiding om relatief veel tijdelijk personeel in te schakelen. De inzet blijft om met gerichte wervingscampagnes de hoeveelheid vast personeel te vergroten. Met maatregelen binnen VT en in de keten wordt ondertussen gewerkt aan beperking van de groeiende capaciteitsbehoefte van VT;
- **Groei meldingen en adviezen VT, wachtlijsten:** In 2020 is het gelukt de wachtlijst terug te dringen, onder andere doordat de personele capaciteit beter op orde was. Daarnaast is het werkproces efficiënter gemaakt. Zo worden lichtere meldingen sneller doorgezet naar het voorliggend veld. Met het terugdringen van de wachtlijst en de inzet van werkbegeleiders die sturen op doorlooptijden verwacht VT beter aan de wettelijke termijnen te kunnen voldoen;
- **Recidive & sturing in de keten:** Het aantal meldingen bij VT is sterk afhankelijk van de effectiviteit van zorgverlening in de hele keten van huiselijk geweld. Hiermee moet onder andere recidive worden teruggedrongen. De ketenaanpak heeft veel aandacht gekregen via een praktische en duurzame samenwerking waarover de centrumgemeenten Den Haag en Delft regionale regie voeren (Regiovisie). Zo wordt er een ketenmonitor ontwikkeld, waardoor het mogelijk is om meer zicht te krijgen op de (groei van het aantal) meldingen en recidives en wat de aandachtspunten in de ketenaanpak huiselijk geweld zijn;
- **Besteding additioneel Decentralisatie Uitkering Vrouwen Opvang (DUVO) budget:** Via de voorjaarsbrief is de Raad half februari geïnformeerd over de besteding van de additionele DUVO gelden.

Verbonden partij(en)

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen H10 Inkoopbureau)

Doelstelling

Het servicebureau behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken binnen het sociaal domein, zoals gezamenlijke inkoop en het contracteren van Jeugdzorg.

Ontwikkelingen

Het Servicebureau heeft samen met de 10 gemeenten van regio Haaglanden in 2020 de inkoop van jeugdhulp 2021 begeleid en namens de gemeenten de contracten met de aanbieders voorbereid en afgesloten.

Wat heeft het gekost?

Geëscaleerde zorg 18-	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	2.351	145	2.495	2.571	-76
Baten	0	0	0	3	3
Saldo van lasten en baten	**-2.351**	**-145**	**-2.495**	**-2.569**	**-73**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de gedwongen jeugdhulp, de kosten van de GR GGD onderdeel Veilig Thuis en de kosten voor crisisinterventies in de jeugdzorg.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Sociaal domein	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie	10.003	1.286	11.288	10.431	857
Wijkteams	1.673	90	1.763	1.765	-2
Inkomensregelingen	36.280	11.488	47.769	48.551	-782
Begeleide participatie	4.042	60	4.101	3.570	532
Arbeidsparticipatie	4.668	64	4.732	4.073	659
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	1.978	385	2.363	2.319	44
Maatwerk dienstverlening 18+	10.301	1.292	11.593	11.653	-60
Maatwerk dienstverlening 18-	18.458	6.024	24.482	24.352	130
Geëscaleerde zorg 18+	445	-302	143	144	-1
Geëscaleerde zorg 18-	2.351	145	2.495	2.571	-76
Lasten	**90.198**	**20.531**	**110.729**	**109.428**	**1.301**
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie	1.172	-32	1.140	1.387	247
Wijkteams	0	0	0	1	1
Inkomensregelingen	28.434	12.587	41.021	42.535	1.514
Begeleide participatie	96	-96	0	0	0
Arbeidsparticipatie	360	179	538	377	-161
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	5	0	5	3	-2
Maatwerk dienstverlening 18+	413	110	523	335	-188
Maatwerk dienstverlening 18-	0	0	0	9	9
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	52	52
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	3	3
Baten	**30.480**	**12.748**	**43.227**	**44.702**	**1.474**
Saldo van lasten en baten	**-59.718**	**-7.783**	**-67.501**	**-64.726**	**2.775**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Sociaal domein is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 2,8 miljoen voordelig. Het voordeel op de BUIG (inkomensregelingen) is reeds in december 2020 via een raadsbrief gecommuniceerd. Verder is een groot deel van het voordeel op de lasten een effect van de coronacrisis. Hierdoor konden activiteiten soms niet doorgaan, of was alle menskracht erop gericht activiteiten en zorg, samen met maatschappelijke partners (al dan niet in aangepaste vorm) zoveel mogelijk te continueren. Ook het financieel overeind houden van maatschappelijke partners heeft de nodige aandacht opgeëist. Doorontwikkeling van beleid heeft hierdoor soms stilgelegen waardoor budgetten onbenut zijn gebleven. Een deel van dit voordeel wordt middels een overheveling in 2021 alsnog ingezet op deze activiteiten of als dekking dienen voor corona gerelateerde uitgaven.
Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen

Lasten

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie (€ 857.000 voordeel)
Op dit taakveld is sprake van een optelsom van verschillende grote en kleinere over-en onderschrijdingen. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht:

- Slooppand Koningin Julianaweg 44: dit pand zou in 2020 gesloopt worden, aangezien het niet meer verhuurbaar is. Door vertraging heeft de sloop in 2020 niet plaatsgevonden. Hierdoor ontstaat er een incidenteel voordeel (€ 266.000) van de geraamde eenmalige afschrijving van de restant boekwaarde en bijbehorende sloopkosten.
- Toezicht op de Kinderopvang: Met de GGD zijn afspraken gemaakt over de inspectiebezoeken die de GGD in 2020 zou gaan uitvoeren. Door corona en de tijdelijke sluitingen van de kinderopvanginstellingen en gastouderopvang was de GGD niet in de gelegenheid alle inspecties uit te voeren (€ 72.000 voordeel).
- Openbare GGZ: De kosten voor het meldpunt bezorgd zijn abusievelijk te hoog begroot (voordeel € 50.000). Daarnaast heeft de doorontwikkeling op de sluitende aanpak verwarde personen stilgelegen doordat het ontbrak aan beleidscapaciteit met voldoende expertise op dit onderwerp (€ 50.000 voordeel).
- Subsidiestelstel: De verdere optimalisering van de subsidietafelsystematiek heeft door de coronacrisis stilgelegen. Hierdoor is geen externe expertise is ingehuurd op dit proces en is er een voordeel ontstaan (€ 43.000 voordeel).
- Nazorgaanpak: Voor het door ontwikkelen van de huidige nazorgaanpak van ex-gedetineerden is een subsidie aangevraagd voor het extra inzetten van casemanagement. Dit moet de deelname aan nazorgtrajecten vergroten. Een deel van de werkzaamheden wordt in 2021 uitgevoerd (€ 55.000 voordeel)
- Onderbesteding Innovatiefonds jeugd: Door de coronacrisis heeft de nadruk in 2020 gelegen op de continuïteit van de jeugdhulp en minder bij nieuwe initiatieven. Hierdoor is een deel van het innovatiefonds jeugd onbenut gebleven (€ 108.000 voordeel). Dit zal in 2021 besteed worden aan activiteiten voor jongeren.
- Collectief vervoer: het tekort (€ 156.000 nadeel) op de lasten voor de Regiotaxi wordt veroorzaakt doordat de begrote lasten een saldo zijn van lasten en baten, terwijl de gerealiseerde lasten en baten separaat als last en baat geboekt zijn. Daardoor ontstaat een tekort op de lasten en een overschot op de baten. Per saldo is er een klein voordeel van ca. € 15.000 op de Regiotaxi in 2020.
- Op dit taakveld was een stelpost opgenomen voor coronasteunmaatregelen. Op dit taakveld bleken de beschikbare budgetten afdoende (voordeel € 143.000).

Een deel van bovenstaande middelen dient in 2021 ter dekking voor Corona gerelateerde ondersteuning van maatschappelijke organisaties en activiteiten voor jongeren (zie raadsvoorstel 2076).

Daarnaast zijn er voordelen ontstaan op specifieke budgetten waarvan de verwachting is dat deze volgend jaar zullen worden overvraagd omdat ze ook coronacrisis gerelateerde initiatieven in de wijken en buurten ondersteunen. Deze budgetten worden overgeheveld voor het specifieke doel dat ze dienen:

- Maatschappelijk Verantwoord Verenigen: Het budget voor Maatschappelijk Verantwoord verenigen is in 2020 niet geheel besteed omdat er minder aanvragen vanuit verenigingen zijn geweest. Met de MVV-subsidie ondersteunt de gemeente verenigingen bij het aanpassen van hun activiteiten in de coronaperiode en geeft de gemeente een impuls aan de ontwikkeling van de brede maatschappelijke rol van een vereniging op het gebied van o.a. corona preventiemaatregelen, vitaliteit, inclusiviteit en gezondheidsbevordering (€ 70.000 voordeel).
- Bewonersinitiatieven: De middelen voor bewonersinitiatieven (Vlietwensen) zijn niet volledig besteed omdat er minder aanvragen zijn binnengekomen (€ 40.000 voordeel). Aangezien burgerinitiatieven i.v.m. de coronacrisis ook worden gestimuleerd zal het resterende bedrag overgeheveld worden naar 2021 zodat het beschikbaar blijft voor initiatieven die bijdragen aan de sociale cohesie of leefbaarheid voor en door bewoners. Alle bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties uit de gemeente kunnen een aanvraag voor financiering van een initiatief indienen.

Taakveld Inkomensregelingen (€ 782.000 nadeel)
Op dit taakveld worden onder andere de lasten verantwoord voor alle uitkeringen en de bijzondere bijstand (waaronder armoedebestrijding). Het nadeel op dit taakveld wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere uitgaven aan bijstandsuitkeringen (circa € 340.000) en bijzondere bijstand voor zelfstandigen (circa € 200.000). Daarnaast is er sprake van een nadeel op de Tozo regeling, doordat de uitgaven lager zijn uitgevallen ten opzichte van de begroting (circa € 195.000). Daarnaast zijn op dit taakveld de kwijtscheldingen van afval- en rioolheffingen verantwoord. De kwijtscheldingen op de riool- en afvalstoffenheffing zijn hoger dan begroot (€ 49.000 nadeel). Dit is het gevolg van gestegen belastingdruk, waardoor minder mensen in staat zijn gebleken om aan hun verplichtingen te voldoen ten aanzien van gemeentelijke belastingen.

Taakveld Begeleide participatie (€ 532.000 voordeel)
De bijdrage aan de GR DSW viel in 2020 € 446.000 lager uit. Dit had twee oorzaken:
Het gerealiseerde exploitatieresultaat van de DSW was lager dan begroot.
De nadelige gevolgen van de coronacrisis voor de DSW werden grotendeels gecompenseerd via een hogere rijksbijdrage Wsw. Bovendien was het verlies aan omzet bij de DSW minder groot dan verwacht. De gemeentelijke bijdrage aan het exploitatietekort van de DSW over 2020 viel hierdoor € 173.000 lager uit. Daarnaast had de DSW in de jaarrekening 2019 een reserve aangelegd om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen. Nu de gevolgen van de coronacrisis binnen de exploitatie kon worden opgevangen, kon deze reserve vrijvallen aan de gemeenten. Dit levert een voordeel op van € 272.000. Het voordeel op de bijdrage aan de GR DSW is incidenteel. Met ingang van 31 december 2020 is de GR opgeheven.
Het overige voordeel wordt veroorzaakt door lagere lasten op het onderdeel “Tegenprestatie voor uitkering". De heeft ermee te maken dat de activiteiten van de subsidietafel pas later in het jaar 2020 zijn gestart.

Taakveld Arbeidsparticipatie (€ 659.000 voordeel)

- Re-integratie en participatie:
  In 2020 zijn er circa 100 mensen minder geplaatst op re-integratievoorzieningen. De oorzaak hiervoor moet gezocht worden in de coronacrisis, hierdoor zijn er minder plaatsingen mogelijk geweest. Hierdoor is een gedeelte van het budget niet besteed aan re-integratie en participatie trajecten. Dit brengt een voordeel met zich mee van circa € 430.000. Om de opgelopen achterstanden in te kunnen lopen is in 2021 extra inzet op re-integratie noodzakelijk. Naar verwachting kan dit binnen bestaande budgetten in 2021 worden opgevangen.
- Perspectief op Werk:
  In 2020 is de begroting van de arbeidsmarktregio tussentijds bijgesteld. Door intensivering op de Tozo hebben de deelnemende gemeentes een lager budget ontvangen van de arbeidsmarktregio. Dat verklaart waarom minder geld is besteed aan perspectief op werk (circa € 114.000 voordeel). Daartegenover staat dat er sprake is van een nadeel op de baten.
- Voorbereiding Inburgering:
  Gedurende 2020 werd bekend dat de nieuwe Wet Inburgering is uitgesteld naar 1 januari 2021. Dit is het gevolg van de complexiteit van de stelselherziening. Als gevolg hiervan is een deel van het voorbereidingsbudget onbenut gebleven (circa € 120.000 voordeel). Omdat nog onduidelijk is wat de gevolgen zijn van het uitstel voor de implementatie, wordt dit incidentele voorbereidingsbudget overgeheveld naar 2021.

Taakveld Maatwerk dienstverlening 18+ (€ 60.000 nadeel, waarvan Wmo € 305.000 nadeel en schuldhulpverlening € 245.000 voordeel)

Wmo algemeen
Ondanks de beperkingen door de coronacrisis zijn de gemeentelijke taken vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in 2020 grotendeels uitgevoerd. Zo hebben inwoners de reguliere huishoudelijke ondersteuning kunnen ontvangen, is (ambulante) begeleiding grotendeels doorgegaan en hebben leveranciers van hulpmiddelen er alles aan gedaan om noodzakelijke voorzieningen te blijven leveren. Daar waar voor zorgleveranciers sprake was van inkomstenderving of meerkosten door de coronacrisis, heeft de gemeente deze gecompenseerd of gedekt met het oog op de continuïteit van de zorgverlening.

Het stijgende beroep op Wmo-voorzieningen van de afgelopen jaren is in de maanden maart, april en mei tot een halt gekomen. Na deze maanden is de vraag naar Wmo-voorzieningen echter weer toegenomen en lijkt de trend van de afgelopen jaren zich voort te zetten.

Het nadeel van € 305.000 op de Wmo wordt verklaard door:

- Wmo Begeleiding
  De kosten voor Wmo-begeleiding komen € 215.000 hoger uit dan verwacht.
  Het tekort ontstaat mede doordat het gebruik van de voorzieningen in de laatste maanden van 2020 sterker is toegenomen dan verwacht. Verwacht werd dat aanbieders langer gevolgen zouden hebben van coronamaatregelen doordat cliënten minder gebruik zouden maken van diensten. Dit blijkt achteraf niet het geval.
  Er is ook een voordeel van € 90.000 op de uitvoeringskosten van de Wmo doordat er tijdelijk minder personele capaciteit is ingezet gedurende de eerste maanden van de coronacrisis (maart-mei)

- Wmo Huishoudelijke ondersteuning
  In 2020 is het gebruik van huishoudelijke ondersteuning met ruim 16% toegenomen.

Aangenomen werd dat de landelijke invoering van een lagere eigen bijdrage in 2019 over meerdere jaren effect zou hebben op verschillende Wmo-activiteiten.
Omdat een stijging op huishoudelijke ondersteuning voorzien werd, hield de begroting voor huishoudelijke ondersteuning hier rekening mee. Het eindresultaat voor deze taak komt neer op een klein tekort van € 55.000.
Verder wordt op dit taakveld € 125.000 nadeel verklaard door de vergoeding van “meerkosten corona” aan zorgaanbieders (denk hierbij aan hygiënematerialen zoals mondkapjes, spatschermen, handgels, maar ook aan extra inzet van personeel).

Het voordeel van € 245.000 op de schuldhulpverlening wordt verklaard door:

- Schuldhulpverlening
  Op dit taakveld was rekening gehouden met € 125.000 aan extra kosten door een toename van het aantal mensen in de schuldhulpverlening als gevolg van de coronacrisis. Het bleek moeilijk om met cliënten in contact te komen. Hierdoor was juist sprake van minder inzet op schuldhulpverleningstrajecten. Dit levert een totaalvoordeel op van € 245.000. Verwacht wordt dat zodra fysieke contacten weer mogelijk zijn dat er een forse toename zal zijn van schuldhulpverleningstrajecten. Om die reden wordt het overschot op het reguliere budget overgeheveld naar 2021 zodat het beschikbaar blijft voor de dit specifieke doel.

Jeugd (totaal € 54.000 voordeel)
- Taakveld Maatwerk dienstverlening 18- (€ 130.000 voordeel)
- Taakveld Geëscaleerde zorg 18- (€ 76.000 nadeel)

Ondanks de beperkingen door de coronacrisis zijn de gemeentelijke taken vanuit de Jeugdwet in 2020 grotendeels door gegaan. De jeugdhulpaanbieders hebben er alles aan gedaan om noodzakelijke hulp te blijven leveren.

In 2020 zijn de jeugdhulpuitgaven met circa 10% gestegen ten opzichte van 2019. Bij de 2e tussentijdse rapportage is de begroting op basis van deze verwachting aangepast. Deze stijging wordt verklaard door de tariefverhogingen als gevolg van de uitspraak van de rechter over de tarieven, de langere en intensievere trajecten en de uitgaven voor de regionale afspraken rondom compensatie coronacrisis. In de jeugdmonitor van november 2020 is nadere duiding gegeven aan deze stijging. De realisatiecijfers in deze jaarrekening liggen overeenkomstig de verwachting bij de 2e tussentijdse rapportage. Hieronder worden de verschillen kort toegelicht.

- Taakveld Maatwerk dienstverlening 18- (€ 130.000 voordeel)
  In 2020 is de gemeente de zorgleveranciers incidenteel tegemoet gekomen voor de meerkosten die de zorgleveranciers moesten maken om bij het leveren van de zorg te voldoen aan de RIVM richtlijnen. Dit zorgt voor een incidentele uitgave van € 125.000. Hier tegenover staat de onttrekking van hetzelfde bedrag uit de reserve corona, zie programma bestuur en de paragraaf corona. Een lager zorgverbruik aan ambulante jeugdzorg zorgt voor een voordeel van € 195.000.

  Daarnaast is sprake van een voordeel op de uitgaven persoonsgebonden budget van € 24.000 en zijn de uitvoeringskosten van de lokale toegang € 36.000 lager uitgevallen.

- Taakveld geëscaleerde zorg 18- (€ 76.000 nadeel)
  De gemeentelijke bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Veilig thuis viel lager uit. Door krapte op de arbeidsmarkt en de coronacrisis bleek de benodigde capaciteitsuitbreiding en werving door Veilig Thuis moeilijk te realiseren. De gewenste extra capaciteit is pas later in het jaar ingevuld. Hierdoor valt de gemeentelijke bijdrage aan Veilig Thuis lager uit (voordeel € 66.000). Daarnaast is de crisisdienst en het gedwongen kader in 2020 vaker ingezet dan in de begroting was voorzien (nadeel € 142.000). Er zijn aanwijzingen dat de toename van de crisis inzet een gevolg is van de coronacrisis.

Baten

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie (€ 247.000 voordeel)
Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt door verschillende elementen, namelijk:

- Op basis van de definitieve geleverde prestaties 2019, heeft de subsidieafrekening 2019 plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een terugvordering op een deel van de subsidies.
- Eigen bijdragen voor de Regiotaxi/Collectief vervoer, zie toelichting bij de lasten.

Taakveld Inkomensregelingen (€ 1.514.000 voordeel)
De baten betreffen met name de rijksinkomsten Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) en inkomsten uit andere gemeente voor de uitvoeringskosten van de werkorganisatie Duivenvoorde. Er is sprake van een voordeel op de baten als gevolg van een bijstelling op het definitieve Rijksbudget BUIG waarin rekening is gehouden met de gevolgen van de Coronacrisis (circa € 1.000.000). Daarnaast is er sprake van een voordeel op de baten van de bijzondere bijstand zelfstandigen (circa € 315.000). Dit is het gevolg van de vernieuwing van de financiering systematiek en doordat er meer afgelost is op leningen. Het restant (circa € 200.000 voordeel) is verspreid over diverse posten zoals de Sociale Recherche, Bijzondere Bijstand, Tozo en de verwerking van de compensatieregeling voor statushouders.

Taakveld Arbeidsparticipatie (€ 161.000 nadeel)
De baten betreffen inkomsten uit Wassenaar en Voorschoten ter dekking van de werkzaamheden die Leidschendam-Voorburg voor deze gemeenten uitvoert en subsidie-inkomsten uit het Europees Sociaal Fonds. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht:

- Re-integratie en participatie
  Doordat er in 2020 minder cliënten op traject konden worden geplaatst, zijn er minder consulenten ingehuurd. Hierdoor vielen de uitvoeringskosten lager uit en daarmee ook de bijdrage vanuit Voorschoten en Wassenaar. Dit leidt tot een nadeel van circa € 47.000.
- Subsidie Europees Sociaal Fonds (ESF)
  De Hoge Raad heeft in 2020 het recht op compensatie van btw verruimd bij het BTW-compensatiefonds inzake kosten van re-integratie. Als gevolg hiervan heeft er in het afgelopen jaar een correctie plaatsgevonden in de declaratie van de subsidie van het ESF. Dit brengt een nadeel met zich mee van € 65.000.
- Perspectief op Werk
  De neerwaartse tussentijdse bijstelling in de begroting van de arbeidsmarktregio heeft geleid tot een lagere bijdrage aan de gemeenten. Dit veroorzaakt een nadeel op de baten van circa € 50.000.

Taakveld Maatwerk dienstverlening 18+ (€ 188.000 nadeel)
Het nadeel op dit taakveld wordt grotendeels veroorzaakt door een tekort van bijna € 185.000 op de eigen bijdragen voor de Wmo. Dit tekort is te verklaren door twee factoren:

- Tijdens de eerste golf kon zorg landelijk niet in alle gevallen volledig gecontinueerd worden. Om administratieve lasten te voorkomen en om zorgbehoevenden tegemoet te komen, heeft de minister van VWS besloten de eigen bijdrage voor april en mei voor iedereen kwijt te schelden. Dit leidt voor onze gemeente tot een incidentele vermindering in baten van € 86.000. Via het gemeentefonds heeft de gemeente ruim € 70.000 ter compensatie van dit nadeel ontvangen. Deze baten zijn verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen.
- Een andere verklaring voor de lagere eigen bijdrage is de achterstand die het CAK landelijk heeft in de inning hiervan. Dit komt voort uit de overstap van het systeem van inning per periode (van 4 weken) naar maand. De commissie Besluit Begroting & Verantwoording (BBV) heeft aangegeven dat voor deze achterstanden geen 'nog te ontvangen'-post' opgenomen mag worden in de boekhouding. Door dit besluit ontstaat een tekort in 2020 en een meevaller in 2021.

Investeringen

Sociaal domein	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	43.000	43.000	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**43.000**	**43.000**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Omschrijving

Wettelijke taken

De gemeente heeft een aantal wettelijke taken op het gebied van publieke gezondheidszorg: Jeugdgezondheidszorg (JGZ), infectieziektebestrijding, epidemiologie, gezondheidsbevordering, technische hygiëne zorg, psychosociale hulpverlening bij ongevallen, rampen en ingrijpende gebeurtenissen, medische milieukunde, prenatale voorlichting aan aanstaande ouders en preventieve ouderengezondheidszorg.

Gemeenten zijn tevens wettelijk verplicht een Gemeentelijke Gezondheids Dienst (GGD) in stand te houden. De infectieziektebestrijding en een deel van de overige taken worden uitgevoerd door de GGD. De wettelijke taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg worden uitgevoerd door Stichting JGZ Zuid-Holland West, op grond van een convenant waarin diverse gemeenten met elkaar samenwerken.

De gemeente heeft tevens een aantal milieu gerelateerde wettelijke taken. De gemeente is wettelijk verplicht om huishoudelijk afval (gescheiden) in te zamelen. Elke gemeente maakt zelf de keuze hoe zij in haar afvalbeleid de afweging maakt tussen de wensen van burgers, financiële middelen (afvalstoffenheffing) en milieuambities. De vaststelling van het afvalbeleid is een verantwoordelijkheid van de gemeente. De uitvoering van dit afvalbeleid is belegd bij Avalex. Ook binnen de uitvoering is ruimte voor een eigen gemeentelijke invulling. Daarnaast zorgt de gemeente voor de afvoer van afvalwater en overtollig regenwater via de riolering, stimuleren zij een goede waterkwaliteit door voorlichting, scheiding van regen-, grond- en afvalwater en verbeteren zij de doorstroming van het oppervlaktewater. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor het grondwater in stedelijk gebied.

In Nederland worden mens en milieu tegen maatschappelijk onaanvaardbaar geachte gezondheids- en milieurisico's beschermd. Omdat het geheel van wet- en regelgeving ingewikkeld is, wil het Rijk met de invoering van de Omgevingswet (m.i.v. 2021) de regels voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving vereenvoudigen en samenvoegen.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
7.1	Volksgezondheid
7.2	Riolering
7.3	Afval
7.4	Milieubeheer
7.5	Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen wij bereiken?

Meer inwoners met een gezonde leefstijl

Op individueel niveau leidt een betere gezondheid tot meer welbevinden, participatie, veerkracht en zelfregie. Op maatschappelijk niveau leidt een betere gezondheid tot meer arbeidsproductiviteit en lagere zorgkosten. Minder eten, meer bewegen, niet roken, veilig vrijen, voldoende ontspanning en weinig alcohol leiden tot aanzienlijke gezondheidswinst en een betere kwaliteit van leven. Eveneens bepalend zijn genetische aanleg en de sociale, fysieke en economische omstandigheden waarin mensen leven. De gemeentelijke inspanningen zijn gericht op het stimuleren van een gezonde leefstijl.

Een gezond woon- en leefklimaat
Een van de doelen van de Omgevingswet is het beschermen van de veiligheid en de gezondheid van de mens en zijn omgevingskwaliteit. In Leidschendam-Voorburg wordt al enige tijd ingezet op een gezond woon- en leefklimaat ten behoeve van minder ziekte en overlast door luchtvervuiling. Afval wordt steeds meer benaderd als grondstof. In een meer circulaire economie is afval van waarde. Dat betekent duurzaam omgaan met natuurlijke hulpbronnen en zuiniger zijn op grondstoffen. Afvalscheiding en de wijze van inzameling zijn daarbij van wezenlijk belang. De gemeentelijke inspanningen zijn gericht op verdere stappen in het verder terugdringen van het aantal kilogrammen huishoudelijk restafval per inwoner. Daarnaast zet de gemeente in op het bevorderen van particuliere initiatieven gericht op duurzaamheid.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Tot dit taakveld behoren maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen: het monitoren van de gezondheidssituatie; ziektepreventie, gezondheidsbevordering, vroegtijdig signaleren van specifieke stoornissen en gezondheidsbedreigende factoren, bestrijding van infectieziekten en aanbieden van vaccinaties, het geven van voorlichting, advies en begeleiding; het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders; het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen; het bevorderen van medisch milieukundige zorg; het bevorderen van technische hygiëne zorg; het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen.
De infectieziektebestrijding en een deel van de overige taken worden uitgevoerd door de GGD. De wettelijke taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg worden uitgevoerd door Stichting JGZ Zuid-Holland West, op grond van een convenant waarin diverse gemeenten met elkaar samenwerken. Daarnaast voeren diverse partners preventieve activiteiten uit op basis van subsidieafspraken (deze kosten vallen voornamelijk in taakveld 6.1).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft uitvoering gegeven aan haar wettelijke op publieke gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg door deelname aan de gemeenschappelijke regeling GGD en door het convenant met JGZ Zuid-Holland West. De ontwikkelingen omtrent de activiteiten en taken (pijlers) van de GGD taken staan hieronder beschreven en de ontwikkelingen m.b.t. lokaal gezondheidsbeleid worden bij programma 5 (sport en bewegen) weergegeven.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt
Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Verbonden partij(en)

GGD en VT Haaglanden

Doelstelling

Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid (onderdeel GGD). Het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, door middel van een samenhangende aanpak (Onderdeel Veilig Thuis).

Ontwikkelingen

De voornaamste ontwikkelingen bij de taken van de GGD zijn:

- **Corona:** Een groot deel van de GGD medewerkers is in de periode maart t/m mei ingezet in de crisisorganisatie. Verschillende taken zijn daarom anders of niet uitgevoerd of worden later uitgevoerd. Vanaf juni heeft de GGD geleidelijk de reguliere activiteiten weer opgestart. Vanaf september 2020 zijn alle activiteiten weer volledig uitgevoerd;
- **Pijler 1 Monitoren, signaleren, adviseren:** In het najaar 2020 is de landelijke gezondheidsenquête onder volwassenen en ouderen afgenomen. Het visietraject is in het najaar weer opgestart;
- **Pijler 2 Uitvoerende taken gezondheidsbescherming:** Voor de bestrijding van tuberculose en de bevordering van seksuele gezondheid is de noodzakelijke (en urgente) dienstverlening geleverd. Op het vlak van preventieve reizigerszorg zijn er in 2020 minder consulten en minder vaccinaties uitgevoerd ten opzichte van 2019. Dit vanwege de coronamaatregelen en (negatieve) reisadviezen;
- **Pijler 3 Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crisis:** Naast alle inzet voor de bestrijding van de coronacrisis heeft de GGD ook de reguliere crisisinzet uitgevoerd;
- **Pijler 4 Toezicht houden:** De prognose van inspecties kinderopvang is achtergebleven bij de verwachting voor 2020. Dit vanwege de (tussentijdse) sluiting van locaties kinderopvang vanwege corona;
- **Pijler 5 Brede Public Health:** Geen bijzonderheden in de taakuitvoering.

Wat heeft het gekost?

Volksgezondheid	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	2.585	96	2.681	2.550	131
Baten	0	0	0	-2	-2
Saldo van lasten en baten	**-2.585**	**-96**	**-2.681**	**-2.552**	**129**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name de GGD, lokaal gezondheidsbeleid en de jeugdgezondheidszorg.

Taakveld 7.2 Riolering

Tot dit taakveld behoort de wettelijke zorgplicht om het stedelijk afvalwater in te zamelen en te transporteren, de afvoer van het regenwater in de openbare ruimte en de grondwaterstand in de openbare ruimte. Deze gemeentelijke taken zijn vastgelegd in het Water & Rioleringsplan (WRP) 2016-2021. In het WRP zijn de beleidsdoelen, maatregelen en financiële dekking opgenomen. De belangrijkste doelen zijn:

1. Het borgen van de volksgezondheid door het verwijderen van afvalwater uit de leefomgeving.
2. Het watersysteem is in 2050 duurzaam, robuust, schoon en aansprekend en zodanig ingericht dat de gevolgen van klimaatverandering zo goed mogelijk opgevangen worden.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Naast het uitvoeren van het regulier beheer en onderhoud in 2020, hebben we ook gewerkt aan de volgende punten.

Bij de vervangingsprojecten is een start gemaakt met het project Strabolaan en omgeving en is gestart met de voorbereiding van het project Laag Prinsenhof.

In combinatie met werk aan de weg zijn de rioolaansluitingen in de Groen van Prinstererlaan vervangen. In de ventweg Prins Bernhardlaan en een deel van de Kastelenring zijn de hemelwaterafvoeren afgekoppeld van de gemengde riolering, zodat het regenwater niet meer naar de rioolwaterzuivering wordt afgevoerd.

De levensduur van de riolering is in 20 straten verlengd vanuit de risico-benadering. Het betreft riolen die lekkage en aantasting lieten zien. Daardoor was er een verhoogd risico kennen op instorting met grotere gevolgen voor de waterafvoer en/of het gebruik van onder- en bovengrond. De riolen zijn voorzien van een nieuwe binnenwand zonder ze op te graven (relinen). Bij de riolen met een laag risico is een aanpak ontwikkeld voor vervanging op termijn.

De verbeteringsopgave betreft het aanpassen van de watersystemen aan het veranderende klimaat. Het bestrijden van verdroging en hittestress betreft kleinschalige maatregelen. Zie speerpunt Bui van de eeuw. De Bui van de eeuw is gericht op de herontwikkeling van het Winkelcentrum Julianabaan waar in de wijde omtrek in 2016 en 2017 veel water overlast is ervaren. Hier is een integraal voorontwerp opgesteld voor de herontwikkeling, rioolvervanging, aanpak Bui van de eeuw en vergroening. Het inzicht in structureel optredende hoge en lage grondwaterstanden is versterkt door een grondwatermodel. Tenslotte is aan bijgedragen een duurzaam, kwalitatief goed watersysteem bij bouwprojecten en ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld Vlietvoorde.

Via het Waterloket is informatie en advies gegeven aan bewoners, bedrijven en instellingen over ervaren wateroverlast. Incidenteel is een onderzoek ingesteld naar de oorzaken en verantwoordelijkheden.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Klimaatbestendige gemeente en Bui van de eeuw	De gemeente werkt aan klimaatbestendige straten, schoolpleinen, tuinen en gebouwen. Regenwateroverlast wordt verminderd volgens het adagium 'vasthouden, bergen, afvoeren'. In het openbare gebied wordt regenwater afgekoppeld bij rioolvervanging door middel van het afleggen van een gescheiden rioolstelsel en waar mogelijk bij herstraten van wegen. Woningen worden afgekoppeld van het vuilwaterriool en er wordt gezorgd voor lokale, geleidelijke infiltratie van regenwater in de bodem. Verder streven we naar het beperken van pieken en dalen in grondwaterstanden. Er wordt ingezet op natuurlijk (ecologisch) groen- en waterbeheer om de waterkwaliteit te verbeteren.	

Toelichting per speerpunt

Klimaatbestendige gemeente en Bui van de eeuw

De inspanning is dit jaar meer gericht geweest op onderzoek en ontwerp dan op uitvoering.

Knelpunten wateroverlast: In de Oude Bleijk is een wadi aangelegd. De ventweg van de Prins Bernhardlaan naast het evenemententerrein is afgekoppeld. Rondom de Koningin Julianalaan is een ontwerp gemaakt voor de rioolvervanging en vergroening (Bui van de eeuw) in samenhang met het project Koningin Julianaplein (zie projectenboek). In het Huygenskwartier is de wateroverlast onderzocht en zijn de hoofdlijnen van een plan opgesteld om af te koppelen en op enkele locaties de gebouwriolering aan de huidige normen aan te passen.

Afkoppelen: Een deel van de Kastelenring is in combinatie met herstraatwerkzaamheden afgekoppeld. Op het Mien Ruijsplein en het Truus Schröderhof zijn speelplaatsen en de directe omgeving afgekoppeld in combinatie met vernieuwing van de speeltoestellen. Ook zijn hydraulische ontwerpberekeningen van de riolering uitgevoerd voor de rioolvervangingsprojecten in de komende jaren. De pilot afkoppelen particulier dakoppervlak bij rioolvervanging is voortgezet voor zover de meerkosten worden gedekt door de kredieten voor de Bui van de eeuw.

In de Willemstraat is als proef een infiltratievoorziening met overloop aangelegd om te hoge en te lage grondwaterstanden te beperken.

Eind oktober is de eerste klimaatstresstest en risicodialoog vastgesteld en aan de raad verzonden. Voor alleen wateroverlast is een kortdurende intensieve regenbui gesimuleerd.

In het kader van het landelijke project Operatie Steenbreek is een ontwerp gemaakt voor de strook tussen het fietspad en de rijbaan van de Prins Bernhardlaan (noordzijde tegenover het Burgemeester Feithplein).

Het kinderdagverblijf Dak aan de Elzendreef (gemeentegebouw) is voorzien van een groen dak om hittestress tegen te gaan en water langer vast te houden. De subsidieregeling groene daken was dit jaar aanzienlijk succesvoller dan voorgaande jaren, mogelijk speelde de lockdown daar een rol in. Er is voor ruim 2.000 m2 aan groene daken subsidie aangevraagd.

Er zijn in 2020 geen bijdragen voor groene schoolpleinen aangevraagd.

Verbonden partij(en)

Centrumregeling samenwerking gemalendiensten

Doelstelling

De Centrumregeling samenwerking gemalendiensten (NAD) is in 2019 opgericht. Het is een samenwerking tussen de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Delft en Pijnacker-Nootdorp. Het doel van deze samenwerking is de personele kwetsbaarheid bij het operationeel gemalenbeheer te verminderen met één gezamenlijke beheer- en onderhoudsdienst voor gemalen die goed uitgerust zijn om aan de huidige en toekomstige problematiek rondom de gemalen het hoofd te bieden.

Ontwikkelingen

Vanaf 1 januari 2020 is de gemeenschappelijke regeling officieel van start gegaan en heeft het NAD-Gemalenbeheer de operationele onderhoudstaken volledig overgenomen.
In de komende jaren wordt de samenwerking geïntensiveerd door de beheerwijzen meer op elkaar af te stemmen en daardoor efficiencywinst te boeken.

Wat heeft het gekost?

Riolering	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	4.089	0	4.089	4.259	-170
Baten	6.624	31	6.655	6.432	-223
Saldo van lasten en baten	**2.535**	**31**	**2.567**	**2.173**	**-394**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op de kosten die worden gemaakt voor het beheer en onderhoud van de riolering, deze lasten zijn exclusief de toerekening aan de rioolheffing. Zie paragraaf lokale heffingen voor de toelichting op de kostendekkendheid rioolheffing.

De baten betreffen de inkomsten uit de rioolheffing.

Taakveld 7.3 Afval

Tot dit taakveld behoren de taken, die het belang dienen van de bescherming van het milieu, met inbegrip van een doelmatig afvalstoffenbeheer. De gemeente werkt mee aan het Programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) om te komen tot een vermindering van het restafval. De doelstelling daarbij is per persoon per jaar maximaal 100 kg restafval per inwoner en minimaal 75% afvalscheiding.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In het kader van het HNI (het nieuwe inzamelen) is in 2020 het volgende uitgevoerd;

- In alle wijken zijn klankbordgroepen en bewonersavonden afgerond (uitgezonderd Damsigt)
- De wijken die van wekelijks restafval naar alternerend restafval zijn gegaan inclusief uitrol 4e mini PMD zijn de wijken: Voorburg-West, Essesteijn, 't Lien, Rietvink, Park Veursehout, De Zijde en Duivenvoorde.
- Voorbereidingen voor implementatie van HNI zijn getroffen voor de wijken: Voorburg-Noord, Bovenveen, Leidschendam-Zuid, Voorburg-Oud en Damsigt.
- In de wijken Voorburg West, rondom de Westfield Mall of the Netherlands en in Voorburg Noord zijn ondergrondse containers aangepast en uitgebreid.
- Voorbereidingen voor plaatsen van ondergrondse containers zijn uitgevoerd voor de wijken: Leidschendam-Zuid, Zeeheldenwijk, Damcentrum, Voorburg-Oud en Prinsenhof (uitbreiding).

Speerpunt	Omschrijving	Status
Servicegerichter afvalbeleid	Het afvalbeleid van de gemeente wordt toegespitst op de wijken. Door maatwerk per wijk te leveren wordt het draagvlak onder de bevolking voor afvalscheiding vergroot, wat moet zorgen voor een hoger scheidingspercentage, zodat meer grondstoffen en minder restafval wordt opgehaald.	

Toelichting per speerpunt

Servicegerichter afvalbeleid

In 2020 zijn, op de wijk Damsigt na, in alle wijken de maatregelen in beeld gebracht die het afvalscheidingspercentage kunnen helpen verbeteren. In veel wijken zijn deze maatregelen al doorgevoerd (zie onderdeel "Wat hebben we ervoor gedaan"). Vanwege het succes van de uitlevering van een extra minicontainer ten behoeve van de inzameling PMD in de reeds uitgerolde wijken, is besloten dit voor laagbouw in de vervolgwijken uit te rollen.

Verbonden partij(en)

Gemeenschappelijke regeling Avalex

Doelstelling

Door een regionale organisatie van de afvalinzameling wil de gemeente schaalvoordelen behalen. De afvalinzameling is gericht op het inzamelen van grondstoffen. Dit betekent dat inwoners afval zoveel mogelijk gescheiden aanbieden.

Ontwikkelingen

In 2019 is besloten om de governance-structuur van Avalex niet te wijzigen. In plaats daarvan krijgt Avalex de tijd om zich te richten op ontwikkelingen die de afgelopen jaren in gang zijn gezet, waaronder de eerdere omvorming (in 2018) tot een bedrijfsvoeringsorganisatie en de opstelling van de producten en dienstencatalogus en de jaarlijkse DVO-cyclus die hiermee samenhangt. In 2021 maakt het huidige bestuur een nieuwe afweging over de governance-structuur van Avalex.
In de begroting 2021 is een taakstelling van € 0,5 miljoen opgenomen die Avalex, in het kader van de bedrijfsvoering, nog concreet moet invullen.

Eind 2021 lopen drie verwerkingscontracten voor afval af. Het betreft de stromen restafval, gft-afval en grofvuil. Begin 2020 is Avalex gestart met een traject dat moet leiden tot één of meerdere verwerkers. Avalex wordt hierin ondersteund door twee externe partijen. Vanuit de gemeenten zijn verschillende eisen gesteld aan de nieuwe verwerkers, zoals: mogelijkheid tot nascheiding van het restafval, flexibiliteit in contracten qua tonnages afval, passend binnen de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten.
In de eerste helft van 2020 heeft een marktverkenning plaatsgevonden. Deze verkenning heeft geleid tot een raadsvoorstel aan de raad in oktober 2020 om als eerste de mogelijkheid tot inbesteding bij HVC te onderzoeken. Eind 2020 is dit onderzoek afgerond en aan het bestuur van Avalex voorgelegd. In 2021 wordt een besluit genomen over inbesteding dan wel aanbesteding van de verwerkingscontracten.

Wat heeft het gekost?

Afval	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	10.034	296	10.330	9.914	416
Baten	12.638	200	12.838	12.513	-325
Saldo van lasten en baten	**2.605**	**-96**	**2.508**	**2.600**	**91**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op (een deel van) de kosten die worden gemaakt voor de afvalinzameling en de gemeentelijke kosten voor het project 'omgekeerd inzamelen'.

De overige kosten van afvalinzameling en -verwerking betreffen straatvegen, kwijtscheldingen, overhead en BTW, die op andere taakvelden verantwoord zijn. Het totaal van deze kosten wordt doorberekend in de afvalstoffenheffing. Zie paragraaf lokale heffingen voor een toelichting op de kostendekkendheid.

De baten betreffen de inkomsten uit de afvalstoffenheffing.

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu waaronder bodem, geluid- en luchtkwaliteit, verduurzaming, energie en ongediertebestrijding. Een deel van de wettelijke taken op deze gebieden is ondergebracht bij de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH).
Gemeenten hebben afgesproken een forse bijdrage te leveren aan het beperken van de gevolgen van de klimaatverandering. Op weg naar een CO2-neutrale gemeente in 2050 is het streven om in 2020 de tussendoelstelling 20% CO2 en energiereductie en 20% duurzame energie te bereiken ten opzichte van 2007.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Met 23 gemeenten werkt de gemeente aan de energiestrategie voor de regio. De medio 2020 vastgestelde concept RES (Regionale Energie Strategie) wordt verder uitgewerkt tot een RES 1.0. Om de lokale richting voor elektriciteit en warmte te bepalen wordt de lokale energiestrategie opgesteld. Hiervoor zijn onderzoeken uitgevoerd naar de ondergrondse ruimte voor warmtenetten en de potentie van de verschillende energiebronnen. De uitwerking van de wijkvolgorde en Warmtetransitievisie is in volle gang en loopt door tot Q2 2021. Een inventarisatie van geschikte grote daken voor zonne-energie in de gemeente is opgestart. De routekaart voor het gemeentelijk vastgoed is in concept gereed en geeft inzicht in de mogelijkheden om met het eigen vastgoed stappen te zetten om bij te dragen aan CO2-neutrale gemeente in 2050.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Lokale energiestrategie uitwerken	In samenhang met de Regionale Energiestrategie MRDH en de Omgevingsvisie wordt de lokale energiestrategie uitgewerkt in een aanpak per wijk.	

Toelichting per speerpunt

Lokale energiestrategie uitwerken

In 2020 is de concept RES (Regionale Energie Strategie) in het college en de raad besproken en is een wensen en bedenkingen reactie daarop aan de stuurgroep Energiestrategie regio Rotterdam-Den Haag gestuurd. Ook heeft de raad voor de zomer de uitgangspunten voor de LES (Lokale Energie Strategie) vastgesteld. Deze uitgangspunten vormen de basis voor de op te stellen LES, die in 2021 aan de raad wordt voorgelegd. De participatie is onder meer vormgegeven door een enquête onder inwoners, periodieke overleggen met woningcorporaties, Stedin, MKB en Bouwend Nederland en burgerinitiatieven zoals Energy Common en stichting Duurzaam LV. Via diverse netwerken probeert de gemeente zoveel mogelijk inwoners te bereiken. Conform afspraak met de raad zijn bij de begrotingsbehandeling 2021-2024 financiële voorstellen gedaan ten behoeve van de energietransitie in de komende jaren. Eind 2020 zijn de stimuleringsmaatregelen (subsidieregeling isolatie en groene daken en de rentekorting op lening bij nationaal fonds) geëvalueerd en ter informatie naar de gemeenteraad verzonden.

Verbonden partij(en)

Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)

Doelstelling

Omgevingsdienst Haaglanden verzorgt voor de gemeente wettelijke taken op het gebied van milieuvergunningverlening, toezicht (op bodem en op zwaardere/ complexere milieu-inrichtingen) en handhaving. Het college blijft voor deze taken het bevoegd gezag.

Ontwikkelingen

In 2020 werkte de ODH volledig zaakgericht en de uitvoeringstaken werden ondersteund door geautomatiseerde processen om te kunnen voldoen aan de afgesproken rapportageverplichtingen. In de voortgangsrapportages (juni en september) en het jaarrapport rapporteert de ODH over daadwerkelijk uitgevoerde werkzaamheden.
De besteding is mede afhankelijk van een aantal externe factoren, waaronder het aantal daadwerkelijk ontvangen aanvragen en meldingen en het aantal geconstateerde handelingen waarop moest worden toegezien of moest worden gehandhaafd.
Financiering van de taakuitvoering door de ODH vindt plaats op basis van output, dat wil zeggen aan de hand van de per opdrachtgever te leveren producten en diensten. De deelnemersbijdrage is op basis van voorcalculatie vastgesteld. De verantwoording vindt zowel collectief als per deelnemer plaats op basis van nacalculatie.

Het jaar 2020 is qua taakuitvoering voor de gemeente Leidschendam-Voorburg een relatief druk jaar geweest. Het totaal aantal uitgevoerde zaken binnen het programma Toetsing & Vergunningverlening ligt weliswaar rond de werkplanraming, de urenrealisatie ligt daarboven. Het totaal aantal uitgevoerde zaken binnen het programma Toezicht & Handhaving ligt onder de werkplanraming, maar ook de tijdsbesteding is iets hoger geweest dan verwacht. Dit is onder andere het gevolg van de aangepaste manier van werken tijdens de coronacrisis.

Wat heeft het gekost?

Milieubeheer	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	2.489	464	2.953	2.793	160
Baten	22	130	152	314	162
Saldo van lasten en baten	**-2.468**	**-334**	**-2.802**	**-2.479**	**322**

Bedragen x € 1.000

De lasten hangen samen met de uitvoering van de duurzaamheidsagenda, waaronder de subsidieregeling voor duurzame maatregelen, klimaatbeleid, bodemonderzoek en -sanering, en de bijdrage aan de ODH.

De baten hebben betrekking op ontvangen subsidies voor het project saneren van spoorweglawaai aan de Laan van Nieuw Oosteinde.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Tot dit taakveld behoort het uitvoeren van de Wet op de Lijkbezorging: het beheren van begraafplaatsen en crematoria, uitvoeren van de lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden), begraafplaatsrechten en afkoopsommen grafrechten. Er zijn drie gemeentelijke begraafplaatsen; de Oosterbegraafplaats in Voorburg, Oude begraafplaats Parkweg in Voorburg en begraafplaats Noorthey in Leidschendam. Er zijn geen crematoria.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In 2020 is een update uitgevoerd van de aula's, waardoor de uitvaarten verzorgd kunnen worden met de nieuwste technologie (HD opnemen, streamen, PowerPoint tonen, film/foto's tonen. Ook zijn de aula's geverfd en is een deel van het interieur vernieuwd.

In 2020 hebben er 165 uitvaarten plaatsgevonden, hebben we 37 urnenkelders uitgegeven en hebben er 9 verstrooiingen plaatsgevonden.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Begraafplaatsen en crematoria	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	912	0	912	846	66
Baten	1.031	0	1.031	981	-51
Saldo van lasten en baten	**119**	**0**	**119**	**135**	**16**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op (een deel van) de beheer- en onderhoudskosten van de begraafplaatsen en gedenkparken. Zie paragraaf lokale heffingen voor de toelichting op de kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten.
De baten betreffen de inkomsten voor de lijkbezorgingsrechten.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Volksgezondheid en milieu	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Volksgezondheid	2.585	96	2.681	2.550	131
Riolering	4.089	0	4.089	4.259	-170
Afval	10.034	296	10.330	9.914	416
Milieubeheer	2.489	464	2.953	2.793	160
Begraafplaatsen en crematoria	912	0	912	846	66
Lasten	**20.109**	**856**	**20.965**	**20.362**	**603**
Baten					
Volksgezondheid	0	0	0	-2	-2
Riolering	6.624	31	6.655	6.432	-223
Afval	12.638	200	12.838	12.513	-325
Milieubeheer	22	130	152	314	162
Begraafplaatsen en crematoria	1.031	0	1.031	981	-51
Baten	**20.315**	**361**	**20.676**	**20.238**	**-438**
Saldo van lasten en baten	**206**	**-495**	**-288**	**-124**	**165**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Volksgezondheid en milieu is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 165.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Volksgezondheid (€ 131.000 voordeel)
De afwijking op dit taakveld is voor € 65.000 (voordeel) een effect van de coronacrisis. Het voordeel wordt voornamelijk verklaard doordat de stelpost voor corona maatregelen op dit taakveld niet is aangesproken (€ 50.000 voordeel). De kosten voor de bezoekunits bij de verzorgingshuizen zijn ook lager uitgevallen dan begroot (€ 15.000 voordeel). De overige lagere lasten worden veroorzaakt door kleine incidentele afwijkingen op structurele budgetten voor jeugdgezondheidszorg en Gids Gelden.

Taakveld Riolering (€ 170.000 nadeel)
Het grootste verschil wordt verklaard door lagere onderhoudskosten € 110.000 als gevolg van temporiseren van rioolinspecties vanwege de prioriteiten vanuit de nieuwe risico-benadering. De inspecties worden gelijktijdig met onderhoud uitgevoerd om dubbele reinigingskosten te vermijden, zodat deze kosten lager zijn. Daarnaast is een hogere storting in de voorziening (€ 252.000 nadelig).

Taakveld Afval (€ 416.000 voordeel)
Het grootse voordeel wordt verklaard doordat er in 2020 nog geen kosten zijn gemaakt voor onderzoek naar nieuw afval-brengstation en een voordeel op de eindafrekening 2019 van de DVO (Dienstverleningsovereenkomst) van Avalex (€ 245.000 voordeel). Ook zijn er minder uitgaven gedaan voor het project omgekeerd inzamelen (€ 170.000 voordeel).

Taakveld Milieubeheer (€ 160.000 voordeel)
De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling ODH (OmgevingsDienst Haaglanden) is incidenteel lager uitgevallen, omdat de gerealiseerde lasten voor de asbesttaken lager zijn uitgevallen dan begroot. Het uiteindelijke bedrag werd pas eind 2020 bekend, waardoor deze afwijking niet meer in de 2e Turap 2020 kon worden verwerkt. Daarnaast zijn nog niet alle werkzaamheden afgerond voor de Regeling Reductie Energieverbruik. Ook afronding van de warmtetransitievisie, doorontwikkeling van de energieloketten met onder andere de Woonwijzerwinkel en inzet op ondersteuning van VVE's in de aanpak van de energietransitie wordt nog verder uitgewerkt. Tegenover de lasten van de energietransitie staat een Rijkssubsidie met een resultaatsverplichting. De uitvoeringstermijn van deze Rijkssubsidie is verlengd tot eind 2021. Daarom wordt voorgesteld het in 2020 niet bestede budget over te hevelen naar 2021 (€ 105.875).
Daarnaast zijn er nog extra kosten voor de sanering van spoorweglawaai Laan van NOI gemaakt (€ 130.000). Hier staat eenzelfde bedrag aan baten van ProRail tegenover.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria (€ 66.000 voordeel)
De lagere kosten hebben voornamelijk betrekking op die van begraven. Er hebben minder uitvaarten met begravingen plaatsgevonden. Dit is een landelijke trend: er wordt meer gecremeerd.

Baten

Taakveld Riolering (€ 223.000 nadeel)
Het nadelig saldo wordt grotendeels verklaard door de lagere opbrengst van de rioolheffing (€ 150.000 nadeel). Dit nadeel wordt verklaard doordat in de begroting gerekend is met een percentage aan leegstand van woningen van 1, in werkelijkheid bedraagt dit percentage circa 2.

Taakveld afval (€ 325.000 nadeel)
Het nadelig saldo wordt met name door de volgende grotere afwijkingen verklaard:

- Lagere opbrengst van de afvalstoffenheffing (€ 200.000 nadeel) door een hoger percentage aan leegstand (2 in plaats van 1 in de begroting).
- Hogere opbrengst van PMD met name als gevolg van afrekeningen over voorgaande jaren (€ 80.000 voordeel).
- De geraamde onttrekking aan de voorziening afval heeft niet plaatsgevonden (€ 200.000 nadeel). Door de lagere lasten was een bijdrage uit de voorziening niet van toepassing.

Taakveld Milieubeheer (€ 162.000 voordeel)
Het voordeel bevat voornamelijk de vergoeding van ProRail in het kader van de sanering van spoorweglawaai Laan van NOI (zie ook de hogere lasten) en de afwikkeling van het project Aquathermie.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria (€ 51.000 nadeel)
Het nadeel bestaat voornamelijk uit lagere inkomsten uit grafrechten. Doordat er minder wordt begraven en meer gecremeerd, lopen de inkomsten die hieruit voortvloeien ook terug.

Investeringen

Volksgezondheid en milieu	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	3.191.955	1.802.585	1.389.370
Inkomsten	-4.706	7.506	12.212
Saldo uitgaven en inkomsten	**3.196.661**	**1.795.079**	**1.377.158**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 8. Bouwen en wonen (VHROSV)

Omschrijving

Het sterke punt van Leidschendam-Voorburg is de kwaliteit van wonen. De vraag naar woningen is groter en anders dan het aanbod. Het kabinet wil de woningbouwproductie aanjagen, starters helpen en scheefwonen (huurders met een relatief hoog inkomen die in een sociale huurwoning wonen) tegengaan. Daarnaast is er behoefte aan ruimte voor bedrijvigheid en andere functies die een aantrekkelijke leefomgeving maken. In de Omgevingsvisie (een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving) geeft de gemeente aan hoe zij de gewenste en benodigde functies op het gebied van wonen, werken en vrije tijd een plek wil geven. Dit is een samenspel van bebouwing, bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid, in relatie tot het vestigingsklimaat en de agglomeratiekracht (de kracht van stedelijke gebieden) van de regio.

Alle activiteiten op het gebied volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing behoren tot dit programma. Hieronder valt ook de (leges) omgevingsvergunning, bouwtoezicht en de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
8.1	Ruimtelijke ordening
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)
8.3	Wonen en bouwen

Wat willen wij bereiken?

Leidschendam-Voorburg staat bekend om de rust, het groen en de ruimte. Inwoners en bezoekers maken graag gebruik van de vele voorzieningen die er zijn. Binnen het geheel van de gemeente heeft elke kern zijn eigen karakter. Om een fijne woongemeente te blijven, zet de gemeente in op het versterken van de kracht en leefbaarheid van elke kern. Iedereen moet een passende woning kunnen vinden. Dat betekent meer levensloopbestendige woningen en woningen voor jongeren en jonge gezinnen. Naast voldoende woningen zet de gemeente ook in op voldoende ruimte voor bedrijvigheid en voorzieningen voor jong en oud, passend bij het karakter van Leidschendam, Voorburg en Stompwijk.

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Een goed ingerichte omgeving draagt bij aan een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Alle wetten voor de leefomgeving worden met de Omgevingswet (begin 2022) gebundeld in één wet. Bij het beheren en benutten van de fysieke leefomgeving in de gemeente spelen de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan een belangrijke rol. Deze en andere instrumenten leggen vast wat van belang is voor een mooie, schone, gezonde, toegankelijke en veilige leefomgeving.
De voorbereiding op de Omgevingswet en de taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), het voorbereiden en vaststellen van bestemmingsplannen en het faciliterend grondbeleid horen bij dit taakveld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Vanuit het Programma Implementatie Omgevingswet wordt de organisatie voorbereid op de komst van de verschillende instrumenten en aspecten van de wet die begin 2022 in gaat. Op basis van het vastgestelde programmaplan wordt onder andere gewerkt aan de voorbereidingen op het gebied van ICT, het experimenteren met andere manieren van werken via pilots, het stroomlijnen van de werkprocessen, het voorbereiden op één Omgevingsplan en het opstellen van een Omgevingsvisie.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Omgevingswet: besluitvorming Omgevingsvisie	Het Kompas van de Leefomgeving wordt stapsgewijs verder uitgewerkt in de Omgevingsvisie die zal worden vastgesteld door de raad in 2020.	
Passende bestemmingen voor mengvormen	Verkennen van de beste manier om gemengde functies, zoals wonen met zorg, horeca met detailhandel of wonen en kleinschalige bedrijvigheid planologisch-juridisch te verankeren.	
Omgevingswet: besluitvorming Omgevingsplan	De huidige bestemmingsplannen worden samengevoegd tot 2 bestemmingsplannen (stedelijk en landelijk gebied) in 2019 en uiteindelijk samengevoegd tot 1 Omgevingsplan in 2021).	

Toelichting per speerpunt

Omgevingswet: besluitvorming Omgevingsvisie

Zoals in de tweede tussenrapportage staat vermeld, wordt de omgevingsvisie niet in 2020 door de raad vastgesteld. Het uitwerken van het Kompas van de Leefomgeving naar een omgevingsvisie kost meer tijd. Vanwege de coronacrisis konden veel interne werksessies niet meer doorgaan en werd de besluitvorming over de participatieaanpak uitgesteld. Ook is besloten om voor de zomervakantie een extra enquête uit te zetten onder inwoners als voorbereiding op het participatietraject. In dit licht wordt een koerswijziging voorgesteld. De omgevingsvisie wordt hierdoor later in de raad vastgesteld.

Passende bestemmingen voor mengvormen

Als gevolg van de prioriteringen door coronamaatregelen is deze actie nog niet opgestart en wordt deze in 2021 opgepakt.

Omgevingswet: besluitvorming Omgevingsplan

Het samenvoegen van alle ruimtelijke plannen tot twee bestemmingsplannen en de voorbereiding op het omgevingsplan is in volle gang. Wel is de planning aangepast als gevolg van het verschuiven van de invoeringsdatum van de Omgevingswet naar 1 januari 2022 en als gevolg van het verschuiven van de planning voor de omgevingsvisie (de omgevingsvisie vormt het kader waarbinnen we het omgevingsplan gaan opstellen). Naast het werken aan twee bestemmingsplannen is de raad actief geïnformeerd over de besluiten die de raad moet nemen voordat de Omgevingswet in werking treedt. Eén besluit betreft het toekomstige adviesrecht van de gemeenteraad. Om dit adviesrecht voor te bereiden is aan de raad voorgesteld om in 2021 een pilot te starten. Verder hebben medewerkers van de gemeente tweemaal omgevingsplansoftware kunnen testen. Aan de hand van deze testen is bepaald met welke software we vanaf de invoering van de Omgevingswet aan de slag gaan om het omgevingsplan te maken.

Tot slot is een regionaal netwerk opgezet van partijen die met het omgevingsplan aan de slag gaan. Vanaf 2021 starten er actieve werksessies, zodat we regionaal aan de slag kunnen met het vullen van het omgevingsplan.

De twee bestemmingsplannen worden nu naar verwachting op 1 april 2021 als concept opgeleverd, waarna deze formeel in procedure kunnen gaan. Daarbij wordt gestart met het wettelijk verplichte vooroverleg en het informeren van de verantwoordelijk wethouder, daarna volgt besluitvorming door het college en informeren van de gemeenteraad.
Het samenvoegen tot één omgevingsplan gaat vanaf 2022 van start, zodra de Omgevingswet in werking is getreden of in elk geval zodra één van de bouwstenen van de omgevingsvisie is afgerond. Vanaf dat moment worden, aan de hand van de omgevingsvisie of bouwsteen, verordeningen geïntegreerd en de bruidsschat opgenomen. De vaststelling van het eerste omgevingsplan kan dan in 2023 een feit zijn.

Wat heeft het gekost?

Ruimtelijke ordening	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	4.007	-218	3.788	3.522	266
Baten	430	174	605	702	98
Saldo van lasten en baten	**-3.576**	**393**	**-3.183**	**-2.820**	**364**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op de implementatie van de omgevingswet, kapitaallasten voor de Rietvink, kostenverhalen, en structurele activiteiten zoals het herzien van bestemmingsplannen en beleidsadvisering ruimtelijk en grondbeleid. De baten betreffen de inkomsten uit kostenverhalen.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)

Ook de activiteiten op het gebied van gemeentelijke grondexploitaties dragen bij aan de aantrekkelijkheid van en de leefbaarheid in de gemeente. Dit taakveld omvat de gemeentelijke grondexploitaties Vlietvoorde, Rijnlandlaan en Klein Plaspoelpolder en de participatie in de VOF Damcentrum, inclusief bijbehorende baten en lasten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gebiedsontwikkeling Rijnlandlaan bestaat uit de realisatie van sociale woningbouw, de vestiging van vmbo Veurs Voorburg, kinderopvang en herinrichting van de openbare ruimte. In 2020 is het nieuwe kinderdagverblijf opgeleverd en het oude kinderdagverblijf gesloopt. De eerste woningen worden in het 1e kwartaal 2021 verhuurd en begin 2021 is gestart met de bouw van Veurs Voorburg.
Voor de gebiedsontwikkeling Klein Plaspoelpolder zijn in 2020 de eerste woningen opgeleverd in deelgebied 1a (Voorburgs Kwartier, in totaal 38 woningen). Daarnaast zijn intentieovereenkomsten aangegaan voor deelgebied 3A (Damsigt), 3B (Gemeentewerf) en voor de Triadome locatie en is er een anterieure overeenkomst gesloten met de ontwikkelaar van deelgebied 1b (2de fase Voorburgs Kwartier). Verder zijn in 2020 de gebouwen op de voormalige gemeentewerf en het Avalex terrein (deellocatie 3b) gesloopt en hebben er saneringswerkzaamheden plaatsgevonden op het voormalige Mebin-terrein (deellocatie 4).
Bij de gebiedsontwikkeling Vlietvoorde is het definitief ontwerp van de hoofdstructuur in 2020 afgerond. Er zijn voorbereidende werkzaamheden (zoals ophogen en voorbelasten) uitgevoerd. De polders waar geen woningbouw plaatsvindt kunnen reeds worden ingericht in 2021. En in 2021 wordt gestart met de bouw van het deelplan De Coulissen op de voormalige locatie van Kwekerij De Bosrand aan de Noortheylaan.

Gebiedsontwikkeling Vof Leidschendam - centrum
In 2020 zijn de bouwwerkzaamheden op de locaties Plaspoelstraat en Molenpadlocatie weer hervat, nadat deze eerder geruime tijd hadden stilgelegen door het faillissement van de aannemer.
De werkzaamheden in de openbare ruimte en aan de Plaspoelhaven hebben hierdoor vertraging opgelopen, want deze zijn volgend op de oplevering van de woningen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Verbonden partij(en)

VOF Leidschendam-Centrum

Doelstelling

Samen met een ontwikkelingscombinatie geeft de gemeente uitvoering aan de grondexploitatie van de VOF en daarmee aan de herstructurering van Leidschendam Centrum.

Ontwikkelingen

In 2020 zijn de bouwwerkzaamheden op de locaties Plaspoelstraat en Molenpadlocatie weer hervat, nadat deze eerder geruime tijd hadden stilgelegen door het faillissement van de aannemer.
De werkzaamheden in de openbare ruimte en aan de Plaspoelhaven hebben hierdoor vertraging opgelopen, want deze zijn volgend op de oplevering van de woningen.

Wat heeft het gekost?

Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	8.442	-1.318	7.124	2.921	4.203
Baten	8.442	-1.318	7.124	2.812	-4.312
Saldo van lasten en baten	**0**	**0**	**0**	**-109**	**-109**

Bedragen x € 1.000

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Tot dit taakveld horen gebieds- en locatieontwikkeling, woningbouw, woningverbetering en -renovatie, woonruimteverdeling en -vergunningen, de omgevingsvergunning (leges), bouwtoezicht en de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Bij ontwikkelingen in de leefomgeving moet de gemeente steeds afwegen hoe zij de beperkte ruimte wil laten benutten om een aantrekkelijke groene en duurzame woongemeente te kunnen blijven.

In de Omgevingsvisie geeft de gemeente aan hoe zij de gewenste en benodigde functies op het gebied van wonen, werken en vrije tijd een plek wil geven. De uitdaging voor de gemeente, en de woningmarktregio, is te sturen op een woningvoorraad met toekomstwaarde, die aansluit op de woonbehoeftes van inwoners op de lange termijn. Ook de betaalbaarheid en stijgende woonlasten vragen aandacht van alle betrokken partijen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Er zijn in 2020 bij veel gebieds- en locatieontwikkelingen stappen gezet. Op een aantal locaties is de bouw in 2020 gestart (Rijnlandlaan, Het Huis, Buitenhof, Park070), er zijn bestemmingsplannen vastgesteld en verklaringen van geen bedenking afgegeven voor locaties in o.a. Damcentrum, Kleinplaspoel polder en Vliethaven. Ondanks de coronacrisis zet de economische groei in de wereld van vastgoed (-ontwikkeling) verder door. Dit heeft onder andere geresulteerd in meer vergunningsaanvragen en initiatieven van derden.
De Taskforce sociale woningbouw (gemeente met de corporaties) heeft bijgedragen in het creëren van inzicht en overzicht in de lopende projecten en initiatieven en inzicht in elkaars werkwijze. Daardoor kan er in onderling overleg tussen gemeente en corporaties gerichter gestuurd worden op ontwikkelingen en het organiseren van betrokkenheid van corporaties bij die ontwikkelingen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Sociale woningbouw stimuleren	Bij nieuwe initiatieven tot woningbouw geldt een aandeel sociale huurwoningen van 30% als uitgangspunt.	

Toelichting per speerpunt

Sociale woningbouw stimuleren
De gemeenteraad heeft op 8 juli 2020 de Verordening sociale en middeldure woningbouw vastgesteld die voorschrijft dat in ieder nieuwbouwproject minimaal 30% sociale huurwoningen en 20% middeldure huur- of koopwoningen moeten worden gerealiseerd. Op de woningbouwlocatie Rijnlandlaan worden 48 sociale huurwoningen door Vidomes gebouwd. De woningbouwlocaties de Star en Overgoo en particuliere initiatieven met sociale huurwoningen zijn in ontwikkeling. In de komende tien jaar worden minimaal 750 sociale huurwoningen bijgebouwd. Gelet op de toename van woningbouwinitiatieven en de regelgeving in de verordening verwacht het college dat deze doelstelling wordt gehaald.

Verbonden partij(en)

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)

Doelstelling

De activiteiten van de VRH zijn gericht op het vergroten van de veiligheid van de bevolking en bezoekers van de regio Haaglanden. De VRH heeft tot taak de brandweerzorg en organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio goed te organiseren. Dit gebeurt in opdracht van de aangesloten gemeenten.

Ontwikkelingen

Op basis van het meerjarenbeleidsplan 2020-2025 van Brandweer Haaglanden ligt de focus op stedenbouwkundige verdichting en energietransitie. Nieuwe en andere risico's ontstaan door dichte bebouwing, waaronder hoge en ondergrondse gebouwen en gebouwen met veel verschillende gestapelde functies. Daarnaast is sprake van verdichting door toename van het aantal voertuigbewegingen. De energietransitie kenmerkt zich op de korte termijn door veel technologische ontwikkelingen die elkaar in hoog tempo opvolgen. De focus op de inzet van brandveilig gedrag blijft onverminderd maar is meer specifiek gericht op de doelgroepen jongeren, ouderen en verminderd zelfredzamen.

Wat heeft het gekost?

Wonen en bouwen	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	3.602	-160	3.441	2.952	489
Baten	3.331	-1.774	1.557	1.814	257
Saldo van lasten en baten	**-270**	**-1.614**	**-1.884**	**-1.138**	**746**

Bedragen x € 1.000

De baten betreffen legesopbrengsten (voor o.a. omgevingsvergunningen), verhaal kosten bestuursdwang en basisregistraties. De lasten hangen hiermee samen.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma VHROSV	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Ruimtelijke ordening	4.007	-218	3.788	3.522	266
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	8.442	-1.318	7.124	2.921	4.203
Wonen en bouwen	3.602	-160	3.441	2.952	489
Lasten	**16.050**	**-1.697**	**14.353**	**9.395**	**4.958**
Baten					
Ruimtelijke ordening	430	174	605	702	98
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	8.442	-1.318	7.124	2.812	-4.312
Wonen en bouwen	3.331	-1.774	1.557	1.814	257
Baten	**12.203**	**-2.918**	**9.285**	**5.329**	**-3.957**
Saldo van lasten en baten	**-3.847**	**-1.221**	**-5.068**	**-4.067**	**1.001**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Bouwen en wonen (VHROSV) is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 1.001.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Ruimtelijke ordening (€ 266.000 voordeel)
Voor de voorbereiding en implementatie van de invoering van de Omgevingswet was in 2020 extra budget begroot. Door het verschuiven van de invoering met een jaar is deze inzet in 2020 beperkt gebleven en verlegd naar 2021. Het benodigd budget dient door te schuiven om op tijd voor de invoering van de Omgevingswet klaar te zijn. Deze invulling volgt met het eerst ontwikkelen van bouwstenen een andere koers, maar hiervoor dienen nog steeds meerdere medewerkers gedurende langere tijd vrijgemaakt te worden. Voorgesteld wordt om het restant budget (€ 250.000) over te hevelen naar 2021 (€ 125.000) en 2022 (€ 125.000) voor de extra kosten van het opstellen van een aantal bouwstenen ten behoeve van de omgevingsvisie.
Aangezien er geen verzoeken met betrekking tot planschades ingediend zijn in het gebied Damcentrum is het incidentele budget (€ 150.000) niet aangesproken.

Taakveld Grondexploitatie (€ 4.203.000 voordeel)
Algemeen uitgangspunt bij de grondexploitaties is dat de baten en lasten aan elkaar gelijk zijn. Alleen de mutaties in de (verlies) voorzieningen van de grondexploitaties, die ten laste dan wel ten gunste van de algemene reserve komen, geven een saldo effect. Aangezien de verwerkte mutaties van de (verlies) voorzieningen gebaseerd op het MPG 2021 – 1e herziening, die niet geraamd zijn in 2020 leiden tot een saldo tussen de baten en de lasten. Het verschil tussen de lagere lasten (van € 4.203.000) en de lagere baten (van € 4.312.000) van € 109.000 (verhoging verliesvoorziening Vlietvoorde met € 220.000 en die van RLL met € 230.000 en de vrijval van de voorziening KPP facilitaire deel van € 341.000) is de mutatie in de (verlies) voorzieningen t.o.v. het MPG 2020 – 1e herziening.

Taakveld Wonen en bouwen (€ 489.000 voordeel)
Het voordeel op dit taakveld wordt voornamelijk veroorzaakt door:
Aangezien vanwege andere prioriteiten de werkzaamheden voor de businesscase sociale woningbouw 2020 pas in het vierde kwartaal gestart is zijn de kosten minimaal geweest. In verband met de prioriteitenlijst jaaragenda 2021 wordt voorgesteld dit restantbudget (€ 218.500) over te hevelen naar 2022.
Ook voor de businesscase sociale woningbouw Overgoo zijn de kosten beperkt van omvang geweest omdat er uitsluitend interne uren aan besteed zijn; voorgesteld wordt om het restant budget (€ 73.500) over te hevelen naar 2021.
De kosten inhuur van derden voor de afgifte van omgevingsvergunningen zijn incidenteel lager uitgevallen omdat de werkzaamheden begin 2020 door extra inzet van eigen personeel zijn opgevangen.

Baten

Taakveld Ruimtelijke ordening (€ 98.000 voordeel)
Voor twee projecten is een bijdrage ontvangen voor verevening van sociale woningbouw. Van een van de projecten waarvoor € 73.000 ontvangen is moet de bijdrage, die niet begroot was nog in de reserve Verevening sociale woningbouw gestort worden. Deze storting wordt bij de 1e Turap 2021 verwerkt.

Taakveld Grondexploitatie (€ 4.312.000 nadeel)
Algemeen uitgangspunt bij de grondexploitaties is dat de baten en lasten aan elkaar gelijk zijn. Alleen de mutaties in de (verlies) voorzieningen van de grondexploitaties, die ten laste dan wel ten gunste van de algemene reserve komen, geven een saldo effect. Aangezien de verwerkte mutaties van de (verlies) voorzieningen gebaseerd op het MPG 2021 – 1e herziening, die niet geraamd zijn in 2020 leiden tot een saldo tussen de baten en de lasten.

Het verschil tussen de lagere lasten (van € 4.433.000) en de lagere baten (van € 4.542.000) van € 109.000 (verhoging verliesvoorziening Vlietvoorde met € 220.000 en die van RLL met € 230.000 en de vrijval van de voorziening KPP facilitaire deel van € 341.000) is de mutatie in de (verlies) voorzieningen t.o.v. het MPG 2020 – 1e herziening.

Taakveld Wonen en bouwen (€ 257.000 voordeel)
De opbrengst van leges omgevingsvergunningen (Wabo) is incidenteel hoger uitgevallen. Bij de 2e Turap waren de bouwleges naar beneden bijgesteld. Echter, daarna zijn er door twee grote projecten uiteindelijk toch meer bouwleges binnen gekomen dan de verwachting destijds.

Investeringen

VHROSV	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	50.000	45.766	4.234
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**50.000**	**45.766**	**4.234**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving

Binnen de begroting bestaat onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor ophalen afval, verstrekken van vergunningen, onderhouden van het riool, reisdocumenten etc.) hangen samen met een concreet taakveld en zijn opgenomen in de betreffende programma's. Deze dekkingsmiddelen verlagen het saldo van lasten en baten op de betreffende programma's in de begroting.

De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma (doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen van de programma's en zijn ingedeeld naar voorgeschreven taakvelden.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
0.5	Treasury
0.61	OZB woningen
0.62	OZB niet-woningen
0.64	Belastingen overig
0.7	Algemene en overige uitkeringen
0.8	Overige baten en Lasten

Wat willen wij bereiken?

Voor dit programma zijn er geen specifieke doelen.

Taakveld 0.5 Treasury

Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente met betrekking tot de treasury-functie. Dit betreft financiering en het beheren van de aandelen in Stedin Holding N.V., de Eneco Groep N.V., Dunea en de BNG Bank.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft in 2020 de aandelen Eneco verkocht. De verkoopopbrengst lag met € 139,8 miljoen fors hoger dan de geraamde opbrengst van € 80 miljoen. Om die reden is in het eerste kwartaal de financieringsbehoefte voorzien met korte geldleningen en zijn geen nieuwe langlopende geldleningen aangegaan.

In januari zijn het geactualiseerde Treasurystatuut en de nadere richtlijnen voor garanties en leningen door de gemeenteraad vastgesteld. Het vorige statuut bood geen mogelijkheid om nieuwe garanties af te geven. In 2020 is één aanvraag om een gemeentegarantie ontvangen en gehonoreerd.

Ten tijde van corona is het van belang dat men kan rekenen op de lokale overheid. Dat geldt zeker ook voor tijdige betalingen. Belangrijk daarbij is dat de gemeente dagelijks kan beschikken over voldoende liquide middelen om aan de betalingsverplichtingen te voldoen. Waar in 2019 de saldoregulatie van de gemeentelijke betaalrekening een dagelijks handmatige activiteit was, is deze in 2020 geautomatiseerd.

De dagelijkse financieringsbehoefte op de gemeentelijke betaalrekening wordt daarbij automatisch aangevuld vanuit de overtollige liquide middelen (opbrengst Eneco) die op de gemeentelijke schatkistrekening staan.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Verbonden partij(en)

Eneco Holding N.V.

Doelstelling

Eneco Holding N.V. verzorgt duurzame energie voor iedereen. De klanten van vandaag en in de toekomst moeten kunnen rekenen op betaalbare, betrouwbare en schone energie.

Ontwikkelingen

De aandelen in Eneco Holding N.V. zijn begin 2020 verkocht. De gemeente bezit geen aandelen meer in Eneco Holding N.V.

BNG Bank NV

Doelstelling

BNG Bank NV (voorheen Bank Nederlandse Gemeenten) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten voor maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.

Ontwikkelingen

Het belangrijkste instrument blijft het verstrekken van financiering tegen lage prijzen aan de kernklanten. Die lage prijzen vereisen een uitstekend risicoprofiel (de huidige ratings zijn AAA), zodat er financiering kan worden aangetrokken tegen scherpe tarieven. Om het risicoprofiel en daarmee de lage prijzen ook de komende jaren te behouden, is het noodzakelijk dat BNG Bank het volume beheerst van leningen die beslag leggen op het risicokapitaal van de bank (tot maximaal 10% van de leningenportefeuille). Daarom worden keuzes gemaakt.
De langlopende rentetarieven blijven een drukkend effect hebben op de ontwikkeling van het renteresultaat. Het coronavirus heeft vergaande maatschappelijke gevolgen ook voor de klanten. Door de huidige renteomgeving is er meer concurrentie. Daarom richt de BNG zich op het continu verbeteren van klant- en kredietprocessen. Dit betekent blijven investeren in digitalisering, risicobeheersing en het voldoen aan toezicht en regelgeving. BNG Bank zal zich blijven richten op de publieke sector en het realiseren van maatschappelijke impact.

Stedin Holding N.V.

Doelstelling

Stedin maakt het mogelijk dat energie altijd beschikbaar is: voor deze generatie en voor volgende generaties. Om te wonen, werken en leven in het meest stedelijke gebied van Nederland: Zuid-Holland, inclusief de Rotterdamse haven, en Utrecht.

Ontwikkelingen

Stedin gaat een belangrijke rol spelen in de energietransitie voor wat betreft de infrastructuur die nodig is om te schakelen van gas naar elektriciteit. Dit vergt zeer grote investeringen waarvoor Stedin op dit moment nog geen geld beschikbaar heeft. Stedin is samen met de aandeelhouders aan het onderzoeken op welke wijze deze kapitaalinjectie vorm kan krijgen. De gemeente raden van de deelnemende gemeenten worden actief betrokken bij het traject.

Wat heeft het gekost?

Treasury	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	-768	368	-400	-185	-216
Baten	84.818	59.602	144.420	145.253	833
Saldo van lasten en baten	**85.586**	**59.234**	**144.821**	**145.438**	**617**

Bedragen x € 1.000

De lasten en baten hebben betrekking op rente van opgenomen en verstrekte kort- en langlopende geldleningen en rente over uitgezette geldleningen en bespaarde rente over het eigen vermogen alsmede de dividenduitkeringen van Eneco, Stedin en BNG Bank. Een bijzondere baat in 2020 betreft de verkoopopbrengst van de aandelen Eneco.

Taakveld 0.61 OZB Woningen

Tot dit taakveld behoort de onroerend zaakbelasting (OZB) op eigendom van woningen. De kaders voor de OZB zijn opgenomen in het tarievenvoorstel en belastingverordeningen 2020. De hoogte van de OZB en riool- en afvalstoffenheffing bepalen samen de woonlasten in de gemeente.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In 2020 zijn de belastingopbrengsten met de CPB-indexatie verhoogd. Er heeft geen extra verhoging plaatsgevonden. Voor de positie in de regio van de gemeente Leidschendam-Voorburg zie paragraaf Lokale heffingen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

OZB Woningen	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	233	0	233	276	-43
Baten	8.759	0	8.759	8.696	-63
Saldo van lasten en baten	**8.525**	**0**	**8.525**	**8.420**	**-106**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op de uitvoering van de OZB op woningen, de heffing op en waardering van de woningen, het behandelen van bezwaar en beroep en de uitvoering van kwijtschelding procedures.
De baten betreffen de opbrengsten uit de belastingen.

Taakveld 0.62 OZB Niet-woningen

Tot dit taakveld behoort de onroerend zaakbelasting (OZB) op niet-woningen. De kaders voor de OZB zijn opgenomen in het tarievenvoorstel en belastingverordeningen 2020.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Voor de eigenaren van niet-woningen zijn de opbrengsten in 2020 verhoogd met de CPB-indexatie. Er heeft geen extra verhoging plaatsgevonden. Voor gebruikers van niet-woningen is het tarief op 0% gehouden. Voor meer info: zie paragraaf Lokale heffingen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

OZB Niet-woningen	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	133	0	133	86	47
Baten	3.514	0	3.514	3.567	53
Saldo van lasten en baten	**3.381**	**0**	**3.381**	**3.481**	**100**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op de uitvoering van de OZB op niet-woningen, de heffing op en de waardering van niet-woningen, het behandelen van bezwaar en beroep en de uitvoering van kwijtschelding procedures.
De baten betreffen de opbrengsten uit de belastingen.

Taakveld 0.64 Belastingen overig

Tot dit taakveld behoren overige gemeentelijke belastingen, zoals de hondenbelasting, precariobelasting en reclamebelasting. De kaders voor deze belastingen zijn opgenomen in het tarievenvoorstel en belastingverordeningen 2020.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De tarieven voor de hondenbelasting zijn conform eerdere besluitvorming verhoogd. De gemeente heeft de hondenbelasting, reclamebelasting en precariobelasting geïnd.
Voor meer info: zie paragraaf Lokale heffingen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Belastingen overig	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	259	0	259	255	4
Baten	911	0	911	847	-64
Saldo van lasten en baten	**652**	**0**	**652**	**592**	**-60**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op de uitvoering van de hondenbelasting, precariobelasting op kabels en leidingen en reclamebelasting. De baten betreffen de opbrengsten uit de belastingen.

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen

Tot dit taakveld behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds zoals de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen en de decentralisatie-uitkeringen. Specifieke uitkeringen (zoals bijvoorbeeld de Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten, de BUIG) behoren niet tot dit taakveld. Specifieke uitkeringen worden opgenomen onder het betreffende taakveld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De uitkeringen uit het gemeentefonds in de jaarrekening 2020 zijn bepaald op basis van de decembercirculaire Gemeentefonds 2020. Het rijk was er niet in geslaagd om alle onderdelen van het 3e corona steunpakket over 2020 al financieel te vertalen in de decembercirculaire. Het betrof daarbij de aanvullende compensatie voor:

- Inkomstenderving
- Afvalinzameling.

De commissie BBV heeft over deze posten bepaald dat de verantwoording van deze inkomsten in de jaarrekening van 2021 moeten worden verantwoord.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Algemene en overige uitkeringen	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	78	-78	0	0	0
Baten	111.893	9.083	120.976	121.593	617
Saldo van lasten en baten	**111.815**	**9.161**	**120.976**	**121.593**	**617**

Bedragen x € 1.000

Binnen dit taakveld worden geen lasten verantwoord.
De baten betreffen de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds. Onderdeel hiervan zijn de corona steunpakketten I-III die de gemeenten in 2020 ontvangen hebben om de lokale gevolgen van corona op te kunnen vangen.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren stelposten, taakstellende bezuinigingen, de begrotingsruimte en de post voor onvoorziene uitgaven.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Voor dit taakveld zijn geen specifieke doelen beschreven.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Overige baten en lasten	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	-168	197	29	1.672	-1.643
Baten	-10	0	-10	1.900	1.910
Saldo van lasten en baten	**158**	**-197**	**-39**	**228**	**267**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen onderuitputting van kapitaallasten en toerekening van personele uren aan investeringen en de bezuinigingen kostendekkendheid leges en dienstverlening Servicecentrum. Ook worden de suppleties te betalen omzetbelasting en BCF onder dit taakveld verwerkt.
De baten betreffen suppleties te ontvangen omzetbelasting en BCF.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Algemene Dekkingsmiddelen	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Treasury	-768	368	-400	-185	-216
OZB Woningen	233	0	233	276	-43
OZB Niet-woningen	133	0	133	86	47
Belastingen overig	259	0	259	255	4
Algemene en overige uitkeringen	78	-78	0	0	0
Overige baten en lasten	-168	197	29	1.672	-1.643
Lasten	**-232**	**487**	**255**	**2.105**	**-1.850**
Baten					
Treasury	84.818	59.602	144.420	145.253	833
OZB Woningen	8.759	0	8.759	8.696	-63
OZB Niet-woningen	3.514	0	3.514	3.567	53
Belastingen overig	911	0	911	847	-64
Algemene en overige uitkeringen	111.893	9.083	120.976	121.593	617
Overige baten en lasten	-10	0	-10	1.900	1.910
Baten	**209.885**	**68.686**	**278.571**	**281.857**	**3.286**
Saldo van lasten en baten	**210.118**	**68.198**	**278.316**	**279.752**	**1.435**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van lasten en baten van de Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 1.435.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Treasury (€ 216.000 nadeel)
Het nadeel op het taakveld wordt veroorzaakt door een afwijking op de rentelasten van aangetrokken financieringsmiddelen (€ 179.000) Hier tegenover staat een voordeel op de rentebaten van € 155.000. Deze leningen waren aangetrokken tegen een negatief rentepercentage.
Daarnaast kon er door opgelopen vertragingen in de realisatie van grondexploitaties en investeringen minder rente aan andere taakvelden worden toegerekend (€ 15.000).

Taakveld Overige baten en lasten (€ 1.643.000 nadeel)
De gemeente heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de BTW aangiftes over de afgelopen jaren. Een toets op basis van nieuwe jurisprudentie en inzichten heeft opgeleverd dat we per saldo € 365.000 BTW voordeel realiseren door het indienen van diverse suppleties. Het voordeel is opgebouwd uit suppleties te betalen omzetbelasting en BCF en diverse suppleties terug te vragen omzetbelasting en BCF. Zie ook de baten bij Taakveld Overige baten en lasten.

Daarnaast wordt de afwijking op dit taakveld verklaard door een voordeel van € 100.000 door de coronacrisis. Een eerder opgenomen stelpost vanuit de reserve is hier niet ingevuld.

Baten

Taakveld Treasury (€ 833.000 voordeel)
Het voordeel op het taakveld Treasury wordt veroorzaakt door een onverwachte meevaller op de dividenduitkering van Stedin en Eneco. In de begroting is rekening gehouden met een netto ontvangst min belastingen. De dividenden worden echter bruto ontvangen. Dit betreft een incidenteel voordeel. Daarnaast was er sprake van een voordeel op aangetrokken financieringsmiddelen van € 155.000. Een deel van de leningenportefeuille was aangetrokken tegen negatieve rente.

Taakveld Algemene en overige uitkeringen (€ 617.000 voordeel)
Het voordeel op de baten algemene uitkering is het gevolg van de financiële effecten van de decembercirculaire 2020. De gemeenteraad is in februari 2020 via een raadsbrief geïnformeerd over de gevolgen van de decembercirculaire 2020. De belangrijkste gevolgen van de decembercirculaire zijn:

- Extra incidentele inkomsten vanwege de bekendmaking van corona steunpakket III
- De demografische ontwikkeling van de gemeente zorgt voor een hogere groei van het aantal eenheden van een aantal maatstaven en daarmee meer inkomsten gemeentefonds.

Na het opleveren van de decembercirculaire zijn een aantal maatstaven door het CBS vastgesteld. Daarnaast is door de heffingsambtenaar vastgesteld wat de definitieve opgelegde WOZ-waarde voor 2020 was. Op basis hiervan zijn de inkomsten algemene uitkering naar beneden bijgesteld ten opzichte van het beeld bij de decembercirculaire.

Taakveld Overige baten en lasten (€ 1.910.000 voordeel)
Dit betreft op hoofdlijn nog te ontvangen omzetbelasting en BTW compensatiefonds over de jaren 2015 tot en met 2018. Door onderzoek is naar voren gekomen dat over de jaren 2015 tot en met 2018 per saldo nog € 365.000 aan BTW is te vorderen. Dit bedrag bestaat uit diverse suppleties te betalen omzetbelasting en BCF en diverse suppleties terug te vragen omzetbelasting en BCF. Zie ook de lasten bij Taakveld Overige baten en lasten.

Investeringen

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	0	0	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma Overhead

Omschrijving

Tot Overhead behoren alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces:

- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- de gemeentesecretaris;
- inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging);
- documentaire informatievoorziening (DIV);
- managementondersteuning primair proces.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
	Overzicht Overhead

Wat willen wij bereiken?

Er zijn voor dit "programma" geen specifieke doelen beschreven.

Taakveld 0.4 Overhead

Tot dit taakveld behoren alle kosten die samenhangen met de ondersteuning van het primaire proces.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wij zijn een servicegerichte gemeente. Met het oog op ontwikkelingen en trends blijft de gemeente met het programma De Moderne Overheid aansluiting zoeken bij de wensen en eisen die inwoners aan onze dienstverlening stellen.

De Moderne Overheid heeft zich in 2020 gericht op drie thema's:

- **De digitale dienstverlening**
  Inwoners kunnen, als zij dat willen, steeds meer zaken digitaal regelen, daarnaast blijft de gemeente natuurlijk ook beschikbaar voor persoonlijk contact.

- **Informatiegestuurd werken**
  Informatie wordt steeds belangrijker voor het nemen goede beslissingen; In 2020 is gewerkt aan de kwaliteit van informatie, ten behoeve van de betrouwbaarheid en aan de veilige opslag van data.

- **Burgerparticipatie**
  Door corona heeft het project een vertraging opgelopen, maar is er wel in 2020 met verschillende manieren van burgerparticipatie (bij de Energietransitie, Omgevingsvisie en de E-participatie) geëxperimenteerd.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Informatie gestuurd werken	Om inwoners en bedrijven optimaal te bedienen en aan te sluiten bij de behoeften die er zijn ontwikkelen we een organisatie die in 2022 in staat is informatie (kwantitatief en kwalitatief) te verzamelen, te bewerken, veilig te beheren en te gebruiken om beleid tussentijds aan te passen. Privacy en Informatiebeveiliging zijn bij het verwerken van informatie randvoorwaardelijk.	

Toelichting per speerpunt

Informatie gestuurd werken

In 2020 is er onder andere een Coronamonitor opgezet om de effecten van de coronamaatregelen te meten. Daarnaast zijn binnen het sociaal domein de uitputting van contracten van zorgaanbieders, declaraties voor jeugdhulp en participatie gemonitord. Er is inzicht verkregen in de mate van TOZO-aanvragen en -toekenningen. Op het gebied van dienstverlening zijn er informatieproducten ontwikkeld die inzicht geven in de te verwachten druk bij de afsprakenbalie en het call center. Ook is er inzicht in de afhandeling van meldingen over de openbare ruimten. Daarnaast is gewerkt aan de datakwaliteit van verschillende applicaties. Tenslotte zijn er efficiencyslagen gemaakt om te komen tot financiële en personele inzichten.

Wat heeft het gekost?

Overhead	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	28.579	81	28.659	28.632	27
Baten	0	50	50	367	317
Saldo van lasten en baten	**-28.579**	**-31**	**-28.609**	**-28.265**	**344**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen personeelslasten en materiële lasten behorende bij de ondersteunende functies, kosten van huisvesting en het wagenpark van het ambtelijk apparaat en informatiserings- en automatiseringskosten.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Overhead	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Overhead	28.579	81	28.659	28.632	27
Lasten	**28.579**	**81**	**28.659**	**28.632**	**27**
Baten					
Overhead	0	50	50	367	317
Baten	**0**	**50**	**50**	**367**	**317**
Saldo van lasten en baten	**-28.579**	**-31**	**-28.609**	**-28.265**	**344**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten binnen Overhead is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 344.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Overhead (€ 27.000 voordeel)
Aan de lastenkant laat het taakveld overhead een voordeel zien. Dit is per saldo is een verzameling van kleinere activiteiten en daarnaast zijn lasten van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden hoger uitgevallen. De gemeente is hiervoor gecompenseerd. Zie hiervoor de beschrijving bij de baten van dit taakveld.

Baten

Taakveld Overhead (€ 317.000 voordeel)
Dit betreft een compensatie voor de hoger uitgevallen lasten van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden. Zie hiervoor de beschrijving bij de lasten van het taakveld Overhead. Daarnaast is een deel van de voorziening groot onderhoud gebouwen vrijgevallen omdat het pand op de Nieuwe Havenstraat is gesloopt.

Investeringen

Overhead	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	2.457.512	1.790.306	667.207
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**2.457.512**	**1.790.306**	**667.207**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma Vennootschapsbelasting

Omschrijving

Op dit taakveld wordt (de raming van) het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last opgenomen. Het gaat om het (geraamde) bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende jaar.

Dit bedrag is verschuldigd vanwege fiscale winst die per saldo wordt/is gerealiseerd op ondernemingsactiviteiten (bijvoorbeeld grondexploitaties) in het betreffende begrotingsjaar na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
	Overzicht Vennootschapsbelasting

Wat willen wij bereiken?

Binnen dit "programma" zijn geen specifieke doelen beschreven.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

Op dit taakveld wordt te betalen vennootschapsbelasting (VPB) als last verantwoord.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Er is getoetst of er ondernemersactiviteiten zijn verricht en/of er op deze activiteiten winst is gemaakt waarmee de gemeente onder de vennootschapsbelasting valt.

Daarnaast is er een aangifte vennootschapsbelasting ingediend bij de belastingdienst en vinden er actief gesprekken plaats met de huisjurist om de ontwikkelingen te monitoren.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Vennootschapsbelasting	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	0	30	30	29	1
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**0**	**-30**	**-30**	**-29**	**1**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de afdrachten aan vennootschapsbelasting.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Vennootschapsbelasting	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Vennootschapsbelasting	0	30	30	29	1
Lasten	**0**	**30**	**30**	**29**	**1**
Baten					
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo van lasten en baten	**0**	**-30**	**-30**	**-29**	**1**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten binnen de Vennootschapsbelasting is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 1.000 voordelig. De realisatie betreft voornamelijk de voorlopige aanslag 2020 waarin de verschuldigde vennootschapsbelasting over de privaatrechtelijke inkomsten uit reclame is opgenomen.

Voor de grondexploitaties is er in 2020 nog sprake van een negatief saldo (gecombineerd). Dit was ook het geval in de afgelopen jaren. Als gevolg hiervan is er in 2020 nog geen sprake van een te betalen positie in de vennootschapsbelasting.

Investeringen

Vennootschapsbelasting	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	0	0	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma Onvoorzien

Omschrijving

Wettelijk is voorgeschreven dat in de programmabegroting een post voor onvoorziene uitgaven is geraamd.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
	Onvoorzien

Wat willen wij bereiken?

Er zijn voor dit "programma" geen specifieke doelen beschreven.

Taakveld Onvoorzien

Wettelijk is voorgeschreven dat in de programmabegroting een post voor onvoorziene uitgaven is geraamd. Er zijn geen voorschriften, of normen, over de omvang van deze post. Het is aan de raad om aan te geven welke omvang zij nodig acht. Dit betreft het totaalbedrag dat beschikbaar is voor alle programma's tezamen. Bij aanwending moet worden voldaan aan de volgende criteria (de drie O's): Onvoorzien, Onontkoombaar en Onuitstelbaar.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Er zijn voor dit taakveld geen specifieke doelen beschreven.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Toelichting per speerpunt

Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld

Wat heeft het gekost?

Onvoorziene uitgaven	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten	100	0	100	0	100
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-100**	**0**	**-100**	**0**	**100**

Bedragen x € 1.000

De begrote lasten betreffen de post voor onvoorziene uitgaven.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Onvoorziene uitgaven	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Onvoorziene uitgaven	100	0	100	0	100
Lasten	**100**	**0**	**100**	**0**	**100**
Baten					
Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo van lasten en baten	**-100**	**0**	**-100**	**0**	**100**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

In 2020 zijn er geen activiteiten als onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar bestempeld. Daardoor heeft er geen begrotingswijziging en realisatie ten laste van het budget onvoorziene uitgaven plaatsgevonden.

Investeringen

Onvoorzien	Begroting na wijziging in 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Uitgaven	0	0	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

2.2 Paragrafen

2.2.1 Lokale Heffingen

Beleidsuitgangspunten

De uitgangspunten van het beleid voor de heffing van gemeentelijke belastingen en tarieven zijn de CPB-indexatie van 3,58% op basis van de informatie uit de Macro Economische verkenning 2019 (MEV 2019) van het Centraal Planbureau en maximaal 100% kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing, rioolheffing, marktgelden, begraafrechten en leges, conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Gemeentelijk belastinggebied

De gemeentelijke belastingen omvatten de onroerende-zaakbelastingen, hondenbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en toeristenbelasting.

De tarieven van de onroerende-zaakbelastingen, hondenbelasting en toeristenbelasting zijn ten opzichte van 2019 geïndexeerd met de CPB-indexatie van 3,58%.

Het tarief van de precariobelasting op kabels en leidingen kan tot 1 januari 2022 niet worden verhoogd. Vanaf 1 januari 2022 is het wettelijk niet meer mogelijk om precariobelasting te heffen op kabels en leidingen van nutswerken.

Met de ondernemersfondsen Huygenskwartier Voorburg en Leidschendam Centrum is afgesproken 1% indexatie toe te passen op de tarieven van de reclamebelasting. Een toelichting is opgenomen bij het Programma Economie, taakveld economische ontwikkeling.

Gemeentelijke heffingen

De gemeentelijke heffingen betreffen de afvalstoffenheffing, rioolheffing, begraafrechten, marktgelden en de leges. Dit zijn inkomsten voor door de gemeente geleverde diensten en producten.
De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn vastgesteld in de raad van 12 november 2019, middels het Tarievenvoorstel en belastingverordeningen 2020.

Overzicht opbrengsten Belastingen, heffingen en leges

Belastingsoort	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020
Afvalstoffenheffing	11.696	12.338	12.136
Onroerende zaakbelasting	11.258	12.125	12.194
Rioolheffing	5.360	6.558	6.413
Leges (inclusief bouwleges)	2.703	2.623	2.773
Begraafrechten	904	861	827
Precariobelasting	368	368	368
Hondenbelasting	257	389	393
Toeristenbelasting	143	157	151
Reclamebelasting	154	154	86
Marktgelden	63	35	56
Totaal	**32.905**	**35.609**	**35.398**

Bedragen x € 1.000

Toelichting
Er is minder aan reclamebelasting geïnd dan begroot. Dat is vooral te verklaren door de effecten van de coronacrisis. Daarnaast zijn de marktgelden hoger uitgevallen dan eerder begroot, omdat de effecten van de coronacrisis hier achteraf meevielen. Ook zijn de bouwleges hoger uitgevallen dan begroot.

Overzicht kostendekkendheid Afval/riool/Lijkbezorging/Marktgelden/Leges
Onderstaand zijn de overzichten van de kostendekkendheid van afval, riool, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges weergegeven.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Omschrijving	Realisatie 2019	Primitieve begroting 2020	Realisatie 2020
Kosten taakveld T73 Afval	8.247	9.276	9.156
Kosten taakveld T21 Verkeer en Vervoer	439	540	383
Kosten taakveld T63 Inkomensregelingen	749	650	750
Inkomsten taakveld T73 Afval	-352	-300	-377
Netto kosten taakveld	**9.083**	**10.166**	**9.912**
Toe te rekenen kosten:			
Overhead	419	307	369
BTW	1.774	1.867	1.563
Totale kosten	**11.276**	**12.340**	**11.844**
Opbrengst afvalstoffen heffingen	**-11.696**	**-12.338**	**-12.136**
Storting in de voorziening Afval	**420**	**0**	**292**
Onttrekking aan de voorziening Afval			
Dekkingspercentage	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Bedragen x € 1.000

Toelichting kostendekkendheid afvalstoffenheffing
In 2020 is een bedrag van € 292.393 gestort in de voorziening afval om uit te komen op de begrote maximale kostendekkendheid van 100%. Zonder deze storting zou het dekkingspercentage 102,5% zijn. We storten het bedrag in de voorziening om (toekomstige) schommelingen in het tarief op te kunnen vangen.

De kosten voor het inzamelen van huishoudelijk afval worden bekostigd vanuit de gemeentelijke afvalstoffenheffing. Bij de bepaling van de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T73 Afval (bijdrage gemeenschappelijke regeling Avalex en kwijtschelding) worden voor 100% meegenomen in het tarief.

- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging, legen afvalbakken en onderhoud veegmachines) worden voor 35% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren inkomsten op Taakveld T73 Afval (Nedvang vergoeding verpakkingsmaterialen) worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren aan Taakveld T73 Afval en aan Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging, legen afvalbakken en onderhoud van de veegmachines) wordt een overheadopslag meegenomen.
- De BTW op de directe kosten wordt meegenomen in de afvalstoffenheffing.
- De kosten van herinvoering van wekelijks inzamelen en de inzet van clean teams zijn niet meegenomen in de tariefberekening.

Kostendekkendheid rioolheffing

Omschrijving	Realisatie 2019	Primitieve begroting 2020	Realisatie 2020
Kosten taakveld T72 Riolering	3.236	3.972	3.850
Kosten taakveld T63 Inkomensregelingen	347	370	394
Kosten taakveld T21 Verkeer en Vervoer	310	312	317
Inkomsten taakveld T72 Riolering, excl. Heffingen	-56	-6	-19
Kosten taakveld T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	112	126
Netto kosten taakveld	**3.837**	**4.760**	**4.668**
Toe te rekenen kosten			
Overhead	714	586	579
BTW	0	816	758
Uren aan taakvelden	511	396	0
Totale kosten	**5.062**	**6.558**	**6.005**
Opbrengst heffingen	**-5.360**	**-6.557**	**-6.413**
Storting in voorziening riolering	**298**	**0**	**409**
Dekkingspercentage	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Bedragen x € 1.000

Toelichting kostendekkendheid rioolheffing

De kosten voor de gemeentelijke watertaken worden bekostigd vanuit de gemeentelijke rioolheffing. In 2020 is een bedrag van € 409.054 toegevoegd aan de voorziening riool uit te komen op de begrote maximale kostendekkendheid van 100%. Zonder deze storting zou het dekkingspercentage 106,8% zijn. We storten het bedrag in de voorziening om (toekomstige) schommelingen in het tarief op te kunnen vangen.

Bij de bepaling van de hoogte van de rioolheffing zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- Eerste aanleg van riolering wordt gedekt vanuit de betreffende grondexploitatie.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T72 Riolering worden voor 100% meegenomen in het tarief.

- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging, legen afvalbakken en onderhoud veegmachines) worden voor 35% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren inkomsten op Taakveld T72 Riolering worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren aan Taakveld T72 Riolering en Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging, legen afvalbakken en onderhoud van de veegmachines) wordt een overheadopslag meegenomen.
- De BTW op de directe kosten wordt meegenomen in de rioolheffing.
- Conform het WRP 2016-2021 vindt er de komende jaren een storting in de voorziening plaats ter dekking van toekomstige kapitaallasten.
- De ambtelijke uren worden in tegenstelling tot in het verleden niet meer doorberekend, maar direct op het taakveld geboekt.

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

Omschrijving	Realisatie 2019	Primitieve begroting 2020	Realisatie 2020
Kosten taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria	841	912	853
Inkomsten taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria	-146	-161	-140
Netto kosten taakveld	**695**	**751**	**713**
Toe te rekenen kosten			
Overhead	249	213	213
Totale kosten	**944**	**964**	**926**
Opbrengst heffingen	**-904**	**-861**	**-841**
Dekkingspercentage	**95,8%**	**89,3%**	**90,8%**

Bedragen x € 1.000

Toelichting kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

De kosten voor begraafplaatsen en crematoria worden bekostigd vanuit de opbrengst van de gemeentelijke begraaftarieven.

Bij de bepaling van de hoogte van de begraaftarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren inkomsten op Taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria (onttrekking uit de voorziening afkoopsommen grafonderhoud) worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren aan Taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria wordt een overheadopslag meegenomen.

Kostendekkendheid leges

Omschrijving	Realisatie 2019	Primitieve begroting 2020	Realisatie 2020
Kosten legesverordening, taakvelden T02,T21, T83	2.434	3.562	2.010
Netto kosten taakveld	**2.434**	**3.562**	**2.010**
Toe te rekenen kosten			
Overhead, incl. (omslag)rente	1.509	1.465	1.261
BTW			
Totale kosten	**3.943**	**5.027**	**3.271**
Opbrengst heffingen	**-2.512**	**-3.244**	**-2.542**
Dekkingspercentage	**63,71%**	**64,53%**	**77,71%**

Bedragen x € 1.000

Toelichting kostendekkendheid leges

Bij de bepaling van de hoogte van de legestarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld 02, 21, en 83 worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- Voor de toe te rekenen directe ambtelijke uren is gebruik gemaakt van de personeelsbegroting van de desbetreffende afdeling(en). Daarnaast is gebruik gemaakt van de ureninschatting op basis van het aantal aanvragen en de gemiddelde behandeltijd per aanvraag.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren wordt een overheadopslag meegenomen.
- Voor een aantal producten zoals paspoorten, ID-kaarten en rijbewijzen gelden maximale tarieven die door het rijk worden vastgesteld.
- De baten zijn gebaseerd op de realisatie in 2020.

Leges uit de legestabel mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Dit geldt echter op totaalniveau over alle leges. Het kan dus voorkomen dat individuele hoofdstukken uit de tabel, of titels meer dan 100% kostendekkend zijn. Het totaal van de tabel is nooit meer dan 100% kostendekkend.

Overzicht Kostendekkendheid 2020 leges per hoofdstuk

Titel	Hoofdstuk	Netto kosten (taakveld)	Overhead (incl. omslagrente)	BTW	Totale kosten	Opbrengst heffingen	Dekking
T1-1	Burgerlijke stand	71.181	63.731		134.912	95.793	71%
T1-2	Reisdocumenten	276.665	83.123		359.788	250.781	70%
T1-3	Rijbewijzen	247.343	145.349		392.692	306.909	78%
T1-4	Verstrekkingen BRP	72.574	31.304		103.878	38.765	37%
T1-5	Huisvestingswet 2014	12.174	10.631		22.805	2.890	13%
T1-6	Leegstandswet	-	-		-	-	0%
T1-7	Verkeer en vervoer	231.840	197.264		429.104	250.549	58%
T1-8	Diversen	24.008	8.615		32.623	33.572	103%
	Subtotaal titel 1	**935.785**	**540.017**	**-**	**1.475.802**	**979.259**	**66%**
T2-1	Begripsomschrijvingen	-	-		-	-	0%
T2-2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag				-		0%
T2-3	Omgevingsvergunning	882.836	605.422		1.488.258	1.550.844	104%
T2-4	Vermindering	-	-		-		0%
T2-5	Teruggaaf en restitutie	-	-		-	-	0%
T2-6	Intrekking omgevingsvergunning	-	-		-	-	0%
T2-7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	227	192		419	355	85%
T2-8	Sloopmelding	16.972	-		16.972	-	0%
T2-9	Bestemmingsplannen	-	-		-	-	0%
T2-10	In deze titel niet benoemde beschikking	-	-		-	-	0%
	Subtotaal titel 2	**900.035**	**605.614**	**-**	**1.505.649**	**1.551.199**	**103%**
T3-1	Horeca	143.193	72.830		216.023	10.430	5%
T3-2	Organiseren evenementen of markten	17.141	15.006		32.147	22.019	68%
T3-3	Teruggaaf en restitutie	-	-		-	-32.498	0%
T3-4	Prostitutiebedrijven	986	863		1.849	76	4%
T3-5	Leefmilieuverordening	-	-		-	-	0%
T3-6	Overige	21.052	18.429		39.481	11.538	29%
	Subtotaal titel 3	**182.372**	**107.128**	**-**	**289.500**	**11.565**	**4%**
	Totaal	**2.018.192**	**1.252.759**	**-**	**3.270.951**	**2.542.023**	**78%**

Bedragen x € 1

Kwijtscheldingsbeleid gemeentelijke belastingen en heffingen

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing kunnen inwoners een beroep doen op de gemeentelijke kwijtscheldingsregeling.

Voor de afvalstoffenheffing is in het jaar 2020 voor een bedrag van € 749.000 kwijtschelding verleend (begroot € 725.000). Deze overschrijding is te verklaren doordat de verbrandingsbelasting heeft geleid tot hogere tarieven en daardoor een hoger bedrag aan kwijtscheldingen. Het effect hiervan wordt meegenomen in de begroting. Op de rioolheffing is in het jaar 2020 voor een bedrag van € 393.000 kwijtschelding verleend (begroot € 370.000).

Gemeentelijke woonlasten

De gemeentelijke woonlasten zijn een graadmeter voor de mate van stijging of daling van de gemeentelijke lasten. Bij de berekening van de woonlasten worden de onroerende-zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing betrokken. Voor een goede vergelijking is in de onderstaande tabel een overzicht over meerdere jaren gemaakt.

Woonlasten in €	Eenpersoonshuishouden			Meerpersoonshuishouden		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
a. Onroerende zaakbelasting*	239,76	239,28	249,83	239,76	239,28	249,83
b. Afvalstoffenheffing	271,08	293,28	303,72	330,12	354,72	367,44
c. Rioolheffing	141,72	144,48	174,36	141,72	144,48	174,36
Totale woonlasten	**652,56**	**677,04**	**727,91**	**711,60**	**738,48**	**791,63**

*Cijfers OZB gebaseerd op WOZ-waarden van € 273.700 voor 2018, € 294.250 voor 2019 en € 314.250 voor 2020. Deze berekening geldt alleen voor eigenaren van woningen (OZB-tarief voor woningen in 2020 = 0,07950% van de WOZ-waarde).

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen maakt jaarlijks een 'Atlas van de lokale lasten'. Dit is een landelijk overzicht van de lokale lasten per gemeente. In de woonlasten zijn de rioolheffing, afvalstoffenheffing en de OZB meegenomen. Bij de OZB is door COELO uitgegaan van een gemiddelde landelijke WOZ-waarde. Deze wijkt af van de waarde die de gemeente gebruikt in de gemeentelijke woonlasten tabel (zie hierboven). Hierdoor zijn de gemeentelijke woonlasten in de tabellen niet aan elkaar gelijk.

Gemeentelijke woonlasten 2020	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden	Ranglijst COELO
Den Haag	€ 542,00	€ 597,00	4
Zoetermeer	€ 720,00	€ 766,00	137
Leidschendam-Voorburg	€ 711,00	€ 774,00	152
Rijswijk	€ 716,00	€ 810,00	215
Zoeterwoude	€ 813,00	€ 824,00	237
Westland	€ 751,00	€ 849,00	270
Delft	€ 733,00	€ 861,00	287
Lansingerland	€ 831,00	€ 889,00	311
Pijnacker-Nootdorp	€ 803,00	€ 896,00	319
Midden-Delfland	€ 940,00	€ 1.030,00	367
Voorschoten	€ 1.026,00	€ 1.092,00	373
Wassenaar	€ 1.017,00	€ 1.227,00	376

2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen en haar taken te kunnen voortzetten. Het is immers van belang te kunnen beschikken over voldoende weerstandsvermogen, zowel in structurele als incidentele zin, om tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit direct ten koste gaat van het gemeentelijke beleid en de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

In de paragrafen weerstandsvermogen van de begroting en de rekening wordt inzicht gegeven in de omvang, de dekking en de beheersing van de risico's waarmee de gemeente kan worden geconfronteerd. Dit geeft aan hoe robuust de financiële positie is en gaat in op de vraag hoe financiële risico's opgevangen kunnen worden. Voor het beoordelen van deze robuustheid is inzicht nodig in de omvang en achtergronden van de risico's die de gemeente loopt en de aanwezige weerstandscapaciteit voor de dekking van deze risico's.

Onder een risico wordt verstaan: een niet door de gemeente te beïnvloeden gebeurtenis, onvoorspelbaar en onafwendbaar indien deze zich voordoet, met veelal financiële of materiële gevolgen die niet specifiek af te dekken zijn. Het kenmerk van een risico is dat het onafwendbaar is en dat er geen keuzemogelijkheden zijn. De gemeente kan zich soms indekken tegen risico's, bijvoorbeeld door verzekeringen af te sluiten. In het kader van het weerstandsvermogen gaat het dus om die resterende risico's, die niet in de exploitatie of op andere wijze zijn op te vangen.

Afhankelijk van de verhouding tussen risico's en weerstandscapaciteit, kan worden besloten de beschikbare middelen voor het opvangen van risico's te verhogen of te verlagen. Ook kunnen op basis van dit inzicht maatregelen worden genomen om risico's te beperken.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die zich onverwachts kunnen voordoen en die van substantiële aard zijn, te kunnen dekken. Dit kunnen zowel incidentele als structurele middelen zijn: de reserves, de (onbenutte) belastingcapaciteit en de post voor onvoorziene uitgaven. De samenstelling van de weerstandscapaciteit per 31 december 2020 staat in onderstaande tabel.

Weerstandscapaciteit	Soort	31-12-2020	31-12-2019
a. Algemene reserve met bufferfunctie	Incidenteel	13.573	13.573
b. Algemene reserve vrij besteedbaar	Incidenteel	169.601	39.593
c. Ruimte op de begroting/onvoorzien	Structureel	100	100
Totaal		**183.275**	**53.266**

Bedragen x € 1.000

De algemene reserve met bufferfunctie is vooral bestemd voor het opvangen van financiële gevolgen van calamiteiten en risico's. De algemene reserve vrij besteedbaar is ook onderdeel van de weerstandscapaciteit. De post voor onvoorziene uitgaven is bestemd voor de dekking van onvoorziene, onontkoombare en niet uitstelbare exploitatielasten.

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 7 maart 2017 besloten de reserve met bufferfunctie te normeren op een bandbreedte van 1,0 tot 1,4 maal de hoogte van het berekende financiële risicoprofiel. Een verhoging van de reserve met bufferfunctie komt ten laste van de algemene reserve vrij besteedbaar. Wanneer de hoogte van de reserve de bandbreedte overschrijdt komt het surplus ten gunste van de algemene reserve vrij besteedbaar.
Per 31 december 2020 is de algemene reserve met bufferfunctie 1,2 keer zo groot als het geactualiseerde risicoprofiel. Dit past binnen de door de raad vastgestelde bandbreedte.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de ongedekte financiële risico's en de financiële weerstandscapaciteit om deze risico's op te kunnen opvangen. Het gaat om de mate waarin de gemeente in staat is financiële middelen vrij te maken en maatregelen te nemen om incidentele en structurele financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid en de gemeentelijke dienstverlening. Naarmate risico's beter kunnen worden afgedekt en opgevangen, is sprake van een groter weerstandsvermogen. Om een waardeoordeel te kunnen geven over het weerstandsvermogen is het noodzakelijk dat het wordt afgezet tegen een norm.

Een algemeen gehanteerde norm bij gemeenten is een waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de Universiteit van Utrecht (zie de tabel).

Ratio waardering weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

In onderstaande tabel wordt in de vorm van een ratio een oordeel gegeven over het weerstandsvermogen. Deze ratio wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het risicoprofiel.

De ratio's over de jaren 2019 en 2020 zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

Ratio	Realisatie 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020
1. Risicoprofiel	11.311	11.002	11.359
2. Weerstandscapaciteit	53.336	124.710	183.275
3. Ratio (verhouding tussen 1 en 2)	4,7	11,3	16,1
4. Ruimte (verschil tussen 1 en 2)	42.025	113.708	171.916

Bedragen x € 1.000

Uit voorgaande tabel blijkt dat het weerstandsvermogen gemeten aan de algemene norm van de NAR, uitstekend is. De totale weerstandscapaciteit is in 2020 16,1 maal zo groot als het risicoprofiel. De versterking van het weerstandsvermogen wordt veroorzaakt door de verkoopopbrengst van de Eneco-aandelen in 2020. Deze opbrengst is achteraf hoger uitgevallen dan vooraf begroot. Het risicoprofiel is daarentegen toegenomen als gevolg van de Coronacrisis.

Rekening houdend met de gedeeltelijke bestemming van € 96,5 miljoen van de verkoopopbrengst Eneco in 2021 (nota van wijziging begroting 2021) wordt daarna het de weerstandsratio begroot op 7,7.

Risicobeheersing

Binnen de organisatie worden risico's van processen regelmatig geïnventariseerd en daar waar noodzakelijk worden beheersmaatregelen getroffen. Ook voor wat betreft projectbeheersing wordt met risicoanalyses gewerkt. Ook in dit kader worden de belangrijkste risico's door het nemen van adequate maatregelen beperkt. Risico's belemmeren het bereiken van de gemeentelijke doelstellingen. Het is daarom van belang om de risico's in beeld te hebben en zo goed mogelijk te bepalen. Voor een stabiel financieel beleid wordt een deel van het eigen vermogen (reserves) gereserveerd om financiële risico's op te vangen.

Bij het bepalen van het risicoprofiel wordt een analyse uitgevoerd of de risico's volledig en actueel zijn. In onderstaande tabel treft u een overzicht van alle geïdentificeerde risico's die relevant zijn voor onze gemeente. De maximale omvang betreft een schatting van de financiële gevolgen van een risico's wanneer deze zich voordoet. Het risicoprofiel per risico wordt bepaald op basis van de gemiddelde omvang en de kans dat een risico zich voordoet.

Risico-inventarisatie en -kwantificering

Omschrijving	Maximale omvang	Kans (in procent)	Gemiddelde omvang	Risicoprofiel
Gemeentefonds				
Uitkeringen Gemeentefonds	6.000	30	3.000	900
Grondexploitaties				
Grondexploitatie	3.611	Risk-mapping	3.611	3.611
Open-einde regelingen				
Wmo	2.300	70	1.150	805
Jeugdhulp	2.500	70	1.250	875
Specifieke uitkeringen	3.700	10	1.850	185
Ontwikkelingen Brede Doeluitkering - Regiotaxi	715	70	357	249
Overige				
Garantiestellingen	24.800	10	12.400	1.240
Bodemsaneringen	3.000	30	1.500	450
Dividend Stedin	1.000	70	500	350
Dividend BNG	250	30	125	37
Verkoop aandelen Eneco	10.000	10	5.000	500
Bediening Sytwendebrug	1.100	70	550	385
WW-uitkeringen	500	30	250	75
Bouwleges	1.800	70	900	630
Btw-sportvrijstelling	100	70	50	35
Rente	950	70	475	332
Stikstofproblematiek		PM		
Corona	2.000	70	1.000	700
Totaal				**11.359**

Bedragen x € 1.000

Hieronder worden de risico's toegelicht.

Gemeentefonds

Uitkeringen Gemeentefonds

De gemeente loopt het risico dat de inkomsten uit het Gemeentefonds door externe ontwikkelingen fors tegenvallen. De inkomsten kunnen tegenvallen door:

1. Negatieve herverdeeleffecten bij wijziging van het verdeelmodel
2. Onderbesteding van de Rijksuitgaven of Rijksbezuinigingen die doorwerken op het Gemeentefonds.
3. Een lagere onderbesteding of overbesteding van het btw-compensatiefonds met als gevolg een lagere algemene uitkering uit het Gemeentefonds
4. Het nieuwe kabinet komt niet over de brug met extra middelen voor jeugd vanaf 2023.
5. Bestaande verdeelmaatstaven ontwikkelen zich anders dan geraamd (exogene ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld een stagnerende woningbouw).

Beheersmaatregelen

De beheersmaatregelen beperken zich tot het voortdurend volgen van de ontwikkelingen van het Gemeentefonds en het actualiseren van de ramingen aan de laatste ontwikkelingen en maatstaven. Daarnaast neemt de gemeente deel aan de overleggen die de VNG organiseert met betrekking tot de wijzigingen in het verdeelmodel.

Toelichting

Met ingang van 1 januari 2023 zal het nieuwe verdeelmodel in werking treden. Onlangs zijn de voorlopige uitkomsten met de gemeenten gedeeld op basis waarvan de VNG en het Rijk de gemeenten zullen consulteren. Na de consultatieronde wordt het gewijzigde verdeelmodel definitief gemaakt. Vooralsnog lijkt de aanpassing van het verdeelmodel van de algemene uitkering voor gemeente Leidschendam-Voorburg positief uit te pakken. De wijziging van het woonplaatsbeginsel dat ingaat per 1 januari 2022 lijkt negatief uit te pakken. Hierover is de gemeente in gesprek met het Rijk.

Het Rijk heeft voor de jaren 2020 en 2021 de trap-op trap-af systematiek buiten werking gesteld. Dat betekent dat een onder- of overbesteding van de Rijksuitgaven in die jaren niet zal leiden tot een aanpassing van de hoogte van het Gemeentefonds. Dat geeft in corona tijd rust en stabiliteit, zowel voor gemeenten als de rijksoverheid. In 2020 en 2021 is het risico op een lagere algemene uitkering vanwege onderbesteding op de Rijksbegroting in die jaren dus nihil. Wat het nieuwe kabinet zal doen is nog onduidelijk. Het is niet onwaarschijnlijk dat een nieuw kabinet na de coronacrisis zich zal richten op de economische crisis, waarbij bezuinigingen van overheidsuitgaven niet ondenkbaar zijn. Deze zullen ook doorwerken in het Gemeentefonds. Bij de eerder bankencrisis leidde de Rijksbezuinigingen tot 10% korting op het Gemeentefonds.

Als het nieuwe kabinet niet over de brug komt met extra middelen voor jeugd vanaf 2023 ontstaat er in de gemeentelijke meerjarenbegroting een tekort van structureel 1 miljoen vanaf 2023. Eerder heeft het Rijk op grond van signalen van gemeenten besloten om de gemeenten tijdelijk te compenseren (voor drie jaar incidenteel € 300 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd) voor het tekort op jeugdhulp. Deze afspraak loopt tot en met 2022, dit in afwachting van een nader onderzoek. Het Rijk en de provinciaal toezichthouder zijn daarbij overeengekomen dat de gemeenten deze compensatie structureel als stelpost in de begroting mochten verwerken in de jaren na 2022. Inmiddels heeft AEF het onderzoeksrapport opgeleverd, waaruit blijkt dat het gezamenlijk tekort op jeugd tussen de € 1,5 en € 1,8 miljard bedraagt. Daarbij is geconstateerd dat zo'n € 300 miljoen is op te vangen door de gemeenten, maar vooral het Rijk aan de lat staat. Gelet op deze ontwikkeling wordt de kans zeer klein ingeschat dat het Rijk de € 300 miljoen aan tijdelijke compensatie niet structureel zal maken.

De afgelopen jaren wordt door de gemeenten een steeds groter beroep gedaan op het btw-compensatiefonds. Het risico dat de aanvragen de omvang van dit fonds zal overschrijden wordt ieder jaar groter. Het fonds wordt gevoed vanuit het Gemeentefonds. Een toekomstige additionele uitname lijkt niet onwaarschijnlijk. In dat geval zal dit leiden tot een lager macrobudget Gemeentefonds en dus lagere inkomsten voor de gemeente. De afgelopen jaren is het verdeelmodel steeds verder uitgebreid met nieuwe maatstaven waarvan de broninformatie niet bij de gemeente vandaan komt. Dit maakt de voorspelling van de ontwikkeling van deze maatstaven niet makkelijker. Het risico dat de maatstaven zich anders dan voorspeld ontwikkelen blijft gemiddeld. Op korte termijn is het risico op de inkomsten uit het Gemeentefonds gemiddeld. Voor de langere termijn lijkt het risico op rijksbezuinigingen en de doorwerking daarvan naar het Gemeentefonds reëel.

Grondexploitaties

Grondexploitatie

Er is een risico dat het bepaalde type woningen niet aansluiten op de vraag van de markt wat leidt tot vertragingen en dat het programma niet voldoet aan het beeldkwaliteitsplan.

Beheersmaatregelen

Het risico wordt gemitigeerd door adequate marktonderzoek, goede gebiedspromotie en aandacht voor de woonomgeving. Daarnaast vindt er heldere communicatie plaats over kwaliteit in relatie tot budgetten.

Toelichting

Het risicoprofiel is berekend door middel van scenario analyses (Monte Carlo simulatiemethode). Het risicoprofiel is bepaald met een waarschijnlijkheid van 80%. Dat wil zeggen dat op basis van de uitgevoerde risicoanalyse, een risicobuffer ter grootte van het berekende risicoprofiel met een waarschijnlijkheid van 80% toereikend is om de financiële risico’s van de grondexploitatie op te vangen. Vertrouwelijke informatie over de risico's worden toegelicht in het MPG.

Open-einde regelingen

Wmo

De Wmo is een open-einde regeling en kent daardoor geen bestedingsplafond. Hierdoor moet de gemeente ondersteuning blijven leveren aan haar inwoners, ook als het budget niet toereikend is. De invoering van een vast tarief voor de eigen bijdragen aan Wmo-voorzieningen per 1 januari 2020 heeft het risico op budgetoverschrijdingen als gevolg van het open-einde karakter van de Wmo verder vergroot doordat gebruik van Wmo-voorzieningen goedkoper en dus laagdrempeliger is geworden.
Daarnaast bestaat het risico dat de gemeente in de toekomst hogere tarieven moet betalen aan zorgaanbieders voor de uitvoering van huishoudelijke ondersteuning. Dit risico komt voort uit het feit dat er in 2018 landelijke afspraken zijn gemaakt over loonschalen voor medewerkers die werkzaam zijn in de huishoudelijke ondersteuning, terwijl de gemeente een contract heeft van voor juni 2017 en hierdoor niet verplicht is de huidige tarieven aan te passen aan deze loonschalen. Enkele zorgaanbieders geven nu aan dat vanwege diverse kostenstijgingen de huidige tarieven niet langer houdbaar zijn. Overigens bleek uit een eerder onderzoek van de brancheverenigingen thuiszorg dat onze gemeente momenteel voldoende betaalt. De Wmo is een open-einde-regeling en kent daardoor geen bestedingsplafond. Hierdoor moet de gemeente ondersteuning blijven leveren aan haar inwoners, ook als het budget voor het betreffende jaar niet toereikend is. De verstrekkingen van voorzieningen is gebaseerd op de Wmo en de gemeentelijke verordening voor maatschappelijke ondersteuning.

Beheersmaatregelen

De gemeentelijke consulenten bepalen aan de hand van onderzoeken of voorzieningen noodzakelijk zijn. Bij het toekennen van voorzieningen wordt vooral gekeken naar wat de inwoners nog zelf kunnen. Door dit maatwerk worden kosten beperkt. De vraag naar zorg uit de Wmo wordt verder voortdurend gemonitord en de budgetten worden periodiek bijgesteld aan de hand van actuele prognoses.
Met aanbieders van huishoudelijke ondersteuning wordt periodiek gesproken door contractmanagement, onder meer over de huidige tarieven. Door de tarieven voor huishoudelijke ondersteuning jaarlijks te indexeren, compenseert de gemeente de aanbieders voor kostenstijgingen in de bedrijfsvoering.

Toelichting

De omvang van het risico op overschrijding van het Wmo-budget als gevolg van het open-einde karakter wordt geschat op circa 20% van het Wmo-budget. Dit risico zal blijven bestaan zolang de Wmo een open-einde regeling is. De afgelopen jaren is er steeds een tekort geweest op de Wmo-budgetten, onder andere vanwege de aanzuigende werking van het vaste tarief voor eigen bijdragen en wachtlijsten in de GGZ-zorg. Ook is nog niet in te schatten welk effect er kan ontstaan op Wmo-aanvragen in de nasleep van de coronacrisis, bijvoorbeeld in de vorm van uitgestelde hulpvragen. Derhalve wordt de kans op het ontstaan van tekorten op de Wmo-budgetten hoog ingeschat.
Inzake de tarievendiscussie huishoudelijke ondersteuning hebben enkele aanbieders afgelopen jaar gevraagd om een hogere indexatie van de tarieven vanwege cao-ontwikkelingen. De kans dat de gemeente op termijn moet compenseren voor hogere loonschalen wordt eveneens ingeschat als hoog. De omvang van het risico is bepaald op basis van de cao-loonstijgingen in 2020 en 2021.

<u>Jeugdhulp</u>
De jeugdhulpuitgaven zijn sinds 2018 fors gestegen. De kostenstijging wordt veroorzaakt door een sterke stijging van de gemiddelde zorgkosten per jeugdige en in mindere mate veroorzaakt door een stijging van het aantal jeugdigen in zorg.

Beheersmaatregelen

Regionaal en lokaal zijn beheersmaatregelen getroffen om de groei van de jeugdzorg uitgaven te reduceren. Daarnaast wordt op lokaal niveau de zorgvraag kritisch beoordeeld en vindt meer sturing op de aanbieders plaats.

Toelichting

De jeugdhulpuitgaven zijn sinds 2018 fors gestegen. De kostenstijging wordt veroorzaakt door een sterke stijging van de gemiddelde zorgkosten per jeugdige en in mindere mate veroorzaakt door een stijging van het aantal jeugdigen in zorg.

Het is niet te voorspellen of de groei van de jeugdhulpuitgaven zal doorzetten. Groei van de jeugdhulpuitgaven blijft een risico. Als de zorgvraag hoger is dan geraamd, is de gemeente wettelijk verplicht deze te leveren. In opdracht van het Rijk is er door het onderzoeksbureau AEF een onderzoek verricht of er structureel extra middelen nodig zijn voor de uitvoering van de jeugdwet. Een van de conclusies is dat de instroom sinds 2015 redelijk constant is, maar dat jeugdige langer in jeugdzorg verblijven. De oorzaak hiervan is onduidelijk, hierdoor blijft een risico op groei aanwezig. Daarnaast wordt met ingang van 2022 het nieuwe woonplaatsbeginsel ingevoerd. Het is nog onduidelijk wat de gevolgen hiervan zijn voor de uitgaven aan jeugdhulp.

Specifieke uitkeringen

Bij een specifieke uitkering bestaat het risico dat de definitief toegekende subsidie lager uitpakt dan de voorlopige subsidie en of dat de werkelijke gemaakte kosten de begrote lasten overschrijden vanwege het open einde karakter van de regeling.

Beheersmaatregelen

De ontwikkelingen op de diverse regelingen wordt voortdurend gemonitord vanuit beleid en de periodieke budgetbewaking in het kader van de P&C-cyclus. Indien nodig wordt via de tussentijdse rapportages de gemeenteraad verzocht de begroting aan te passen.

Toelichting

De gemeente ontvangt voor de uitvoering van een aantal specifieke taken specifieke uitkeringen van de Rijksoverheid of medeoverheden. Veel van deze specifieke uitkeringen kennen een min of meer structureel karakter, zoals:

1. Onderwijsachterstandenbeleid;
2. Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatie wet (BUIG) en Vangnetuitkering;
3. TOZO;
4. Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ)
5. Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten.

Hoewel de subsidievoorwaarden en verantwoordingsvereisten van bovengenoemde specifieke uitkeringen en subsidies doorgaans over de jaren gelijk zijn gebleven, kan de subsidieverstrekker deze eenzijdig wijzigen. Dit kan financiële gevolgen hebben wanneer het eigen risicopercentage wordt aangepast (BUIG) of door onvoorziene aanscherping van de verantwoordingseisen bepaalde activiteiten niet langer subsidiabel blijken (TOZO, OAB, BBZ en RMC). Door de komst van de TOZO is de materiële omvang van de specifieke uitkeringen in 2020 fors toegenomen. Daarmee neemt de maximale financiële omvang van het risico toe. Deze financiële omvang is bepaald op circa 10% van de voorlopige beschikkingen 2021. De kans dat dit risico zal optreden wordt als laag ingeschat, namelijk 10%.

Ontwikkelingen Brede Doeluitkering - Regiotaxi

Voor het realiseren van maatwerkoplossingen voor verkeers- en vervoersvraagstukken ontvangt de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) jaarlijks een Rijksuitkering, de Brede Doeluitkering (BDU). De huidige uitvoeringskosten voor de Regiotaxi worden grotendeels gedekt uit deze uitkering. De MRDH gaat zich in de toekomst meer op haar eigen kerntaken richten. Dit zal gevolgen hebben voor de bijdrage van de MRDH aan de Regiotaxi en daardoor ook voor de afdrachten van de afzonderlijke gemeenten.

Beheersmaatregelen

Om de stijging in kosten als gevolg van de afbouw van de BDU-bijdrage te compenseren, is met de MRDH overeengekomen dat een deel van de jaarlijkse beheerkosten voortaan ten laste komen van de MRDH.
Daarnaast is inzicht gecreëerd in de afname van de BDU-bijdrage en een vertaling gemaakt naar de extra benodigde gemeentelijke middelen.

Toelichting

Ondertussen is bekend dat de BDU-bijdrage met ingang van 2021 over een periode van vier jaar wordt afgebouwd. Als gevolg hiervan zal de afdracht van de gemeente Leidschendam-Voorburg aan de MRDH jaarlijks met circa € 25.000 toenemen. Deze ontwikkeling wordt verwerkt in de 1e Turap 2021 en kadernota 2022-2025. Hierdoor zal dit risico verdwijnen.

Overige

Garantiestellingen

Het financiële risico dat de gemeente loopt als een garantienemer niet aan zijn of haar betalingsverplichtingen kan voldoen en de geldverstrekker een beroep doet op de door de gemeente afgegeven garantie.

Beheersmaatregelen

Bij de afgifte van garanties door de gemeente wordt er gekeken naar de kredietwaardigheid van de partijen. Daarnaast wordt jaarlijks bijgehouden of de garantienemer zijn leningen aflost en welk deel van de garantie dan nog open staat.

Toelichting

Met het vaststellen van het Treasury statuut in de Raadsvergadering in januari 2020 is besloten tot een verruiming van het gemeentelijk garantiebeleid. Dat heeft geleid tot afgeven van één nieuwe garantie in 2020 aan een sportvereniging. Een actiever garantiebeleid vergt ook een actievere sturing op de risico's van afgegeven garanties. Tot op heden zijn er geen signalen binnengekomen dat partijen niet aan hun betalingsverplichtingen konden voldoen en is er nooit door geldverstrekkers aanspraak gemaakt op eerder afgegeven garanties. De kans dat het risico zich zal voordoen wordt om die reden als laag ingeschat, namelijk maximaal 10%. De financiële impact kan wel heel groot zijn. De maximale omvang van alle nog openstaande bankgaranties aan instellingen en particulieren bedraagt ultimo 2020 € 24,8 miljoen.

Bodemsaneringen

In het kader van de Omgevingswet worden de bodemtaken in 2022 van provincie naar de gemeente overgedragen. De gemeente is dan ook verantwoordelijk voor de bodem wanneer de verontreiniging groter is dan 25 m3. Een deel van de financiële gevolgen die hieruit voortvloeien zijn daarmee voor rekening van de gemeente als de vergoeding van het Rijk niet kostendekkend is.

Beheersmaatregelen

Om eventuele risico's te mitigeren worden bodemonderzoeken uitgevoerd bij aankoop gronden door de gemeente. Eventuele financiële effecten worden meegenomen in de bepaling van de grondprijs.

Toelichting

In het kader van de Omgevingswet komen de provinciale bodemtaken in 2022 bij de gemeente terecht. De gemeente is dan ook verantwoordelijk voor de bodem wanneer de verontreiniging groter is dan 25 m3. Eind 2020 heeft het Rijk bekend gemaakt wat de financiële vergoeding voor deze taak is. Het RIVM en de provincie hebben begin 2020 aangegeven dat het ongewenst is dat grond met bepaalde concentraties aan lood aanwezig is bij speeltuinen en volkstuinen. In 2022 voldoen de openbare speeltuinen milieu hygiënisch aan het RIVM-advies (de extra kosten waren niet ingecalculeerd).

Naar verwachting zijn in de toekomst sanerende maatregelen noodzakelijk bij volkstuinen, wat redelijk ingrijpend en kostbaar is. Uit bodemonderzoeken is gebleken dat de gemeente geen PFAS-probleem heeft, met uitzondering van enkele locaties waar in de bodem hoge gehalten zijn aangetroffen. De kosten van dit onderzoek heeft de gemeente zelf moeten dragen. Eind 2021 heeft de gemeente een PFAS-kaart, net zoals diverse andere gemeenten. Ook nieuwe stoffen kunnen de bodem negatief belasten en zijn in de toekomst voor de gemeente kostenverhogend. Het is nog steeds onbekend of de kosten voor de nazorglocatie van het voormalig gasfabriek terrein aan de Nieuwstraat in Leidschendam geheel of gedeeltelijk voor de gemeente zijn. Ook zijn voor de stortlocatie aan de Klaverweide in Voorburg financiële middelen nodig om te zorgen dat de verontreiniging niet onder de naastgelegen wijk stroomt.

Dividend Stedin

Er is een reëel risico dat in de toekomst het dividend van Stedin fors lager uitvalt als gevolg van tegenvallende bedrijfsresultaten en de energietransitie die forse investeringen met zich meebrengt.

Beheersmaatregelen

Gedurende de P&C-cyclus worden de ontwikkelingen op dit risico nauwlettend gemonitord en zal de begroting indien nodig worden bijgesteld. Daarnaast worden de raden van de betreffende gemeenten actief betrokken bij de discussie rondom investeringen in het netwerk om de energietransitie mogelijk te maken.

Toelichting

De maximale omvang van het risico is gebaseerd op het maximaal begroot dividend. Stedin gaat een belangrijke rol spelen in de energietransitie voor wat betreft de infrastructuur die nodig is om om te schakelen van gas naar elektriciteit. Dit vergt zeer grote investeringen in het netwerk waarvoor Stedin op dit moment te weinig geld beschikbaar heeft. Op de korte termijn staan de resultaten en de dividenduitkeringen dan ook onder druk. Hierdoor wordt de kans op het risico hoog ingeschat. Stedin is samen met de aandeelhouders aan het onderzoeken op welke wijze deze kapitaalinjectie vorm kan krijgen. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten worden actief betrokken bij het traject.

Dividend BNG

De coronacrisis heeft gevolgen voor de economische groei waardoor er een reëel risico is dat de dividendopbrengsten fors lager uitvallen ten opzichte van de begroting.

Beheersmaatregelen

Gedurende de P&C-cyclus worden de ontwikkelingen op dit risico nauwlettend in de gaten gehouden en zal de begroting indien nodig worden bijgesteld.

Toelichting

In 2020 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) aan kredietinstellingen die onder haar toezicht staan met zeer grote nadruk aangeraden de dividenduitkering op dit moment op te schorten tot in elk geval 1 oktober 2020, dan wel de dividenduitkering over 2019 geheel te schrappen. Achtergrond hiervan is de significante schok die de coronapandemie de economie toebrengt en de rol die voor banken is voorzien om de effecten zoveel als mogelijk te mitigeren. De toezichthouder verwacht van banken dat zij zich tot het uiterste inspannen om hun klanten te helpen en hun vermogen maximaal beschikbaar houden om te investeren in de kredietverlening aan hun klanten. Dit heeft de RvC en de RvB doen besluiten de betaling door BNG Bank van het dividend over 2019 uit te stellen.

Verwacht wordt dat de begrote dividendopbrengsten over 2019 in 2021 worden uitgekeerd. Het uit te keren bedrag is slechts een deel van het door aandeelhouders op 16 april 2020 goedgekeurde dividend over 2019. Het resterende bedrag (€ 46 miljoen) blijft gereserveerd voor uitkering. De uitkering van dit restant zal op basis van de ECB-aanbeveling niet vóór 30 september 2021 plaatsvinden en is onderworpen aan mogelijke toekomstige aanbevelingen van de ECB.

Verkoop aandelen Eneco

In 2002 heeft Eneco de aandelen in Remu N.V. gekocht van N.V. Remu Houdstermaatschappij en Stichting Beheer Belangen GCN ("Remu c.s."). Remu c.s. pretendeert op grond van de overeenkomst van 18 december 2002 recht te hebben op een privatiseringsvergoeding. De vordering bij de rechtbank bedroeg ongeveer € 265 miljoen. Eneco heeft bij de rechtbank en in hoger beroep succesvol betwist dat Remu c.s. recht zou hebben op de privatiseringsvergoeding, omdat de voorwaarden waaronder deze vergoeding verschuldigd zou worden niet zijn voldaan. In dit verband bepaalde de overeenkomst onder meer dat het recht op de privatiseringsvergoeding per 31 december 2010 vervalt. De rechtbank en het hof hebben de vorderingen van Remu c.s. integraal afgewezen. Inmiddels heeft de advocaat van Remu c.s. een cassatieverzoek ingediend. Deze procedure loopt tot op de dag van vandaag.

Beheersmaatregelen

De gemeente laat zich over de claim informeren door Eneco en heeft zelf geen invloed op het verloop van de rechtszaak. De ontwikkelingen hieromtrent worden nauwlettend in de gaten gehouden door de gemeente.

Toelichting

De claim op (de aandeelhouders) van Eneco bedraagt circa € 300 miljoen. Indien de claim wordt gehonoreerd, dient de gemeente circa € 10 miljoen bij te dragen. De kans hierop wordt echter als zeer klein ingeschat, doordat de claim in eerste aanleg afgewezen is door de rechter.

Bediening Sytwendebrug

De onzekerheid in hoeverre de kosten voor de ombouw naar de op afstand bedienbare Sytwendebrug ten laste komen van de gemeente brengt een financieel risico met zich mee.

Beheersmaatregelen

Gedurende de P&C-cyclus worden de ontwikkelingen op dit risico nauwlettend in de gaten gehouden en zal de begroting indien nodig worden bijgesteld.

Toelichting

Voor de bediening van de Sytwendebrug maakt de gemeente gebruik van de diensten van de provincie Zuid-Holland. Er wordt over na gedacht om de bediening van de brug op afstand te verrichten. Het genoemde maximale risicobedrag is een inschatting van mogelijke kosten die samenhangen met de inrichting van het totaal aan op afstand bedienbare bruggen van de provincie. Het is niet bekend of deze kosten ook daadwerkelijk in rekening gebracht gaan worden bij de gemeente. Een en ander is afhankelijk van de nog te maken afspraken met de provincie. De verwachting is dat er een bijdrage gevraagd zal worden aan de gemeente.

WW-uitkeringen

Overheidswerkgevers zijn eigenrisicodrager voor WW-uitkeringen aan voormalige werknemers. Dit betekent dat de overheidswerkgever geen premies behoeft te betalen voor de WW, echter wel moet zorgen voor de re-integratie van de werkloze ambtenaren en de WW-uitkeringen. De duur van de uitkeringen is maximaal drie jaar.

Beheersmaatregelen

Er is een zorgvuldig werving en selectieproces, om mismatching aan de voorkant zo veel mogelijk te voorkomen. Daarnaast ligt de focus op zorgvuldige beëindiging van de arbeidsovereenkomst door o.a. het aangaan van vaststellingsovereenkomsten met beperking van risico’s rondom WW-aanspraken en standaard verplichte begeleiding Van-Werk-Naar-Werk door een gecontracteerd extern bureau, om aanspraak op WW te voorkomen of de duur te beperken.

Toelichting

Er zijn momenteel geen nieuwe ontwikkelingen op dit risico, echter is het mogelijk dat de wetgeving in de nabije toekomst wordt aangepast als gevolg van programma's van politieke partijen in het kader van de landelijke verkiezingen.

Bouwleges

De inkomsten van de bouwleges worden jaarlijks geraamd op basis van de bouwaanvragen die dan bekend zijn en worden verwacht. Aanvragen worden in de praktijk regelmatig uitgesteld of gaan soms niet door. Ook worden nieuwe aanvragen ingediend waarmee geen rekening is gehouden. Dit maakt de inkomsten voor de bouwleges onvoorspelbaar, waardoor een fasering bij grote bouwaanvragen een significant effect heeft op de begroting.

Beheersmaatregelen

Periodiek wordt een inschatting gemaakt van de te verwachten bouwaanvragen (projecten). In de tussentijdse rapportages worden mutaties naar aanleiding van deze analyses verwerkt.

Toelichting

Er zijn twee grote bouwaanvragen ingediend die niet voorzien waren voor 2020, dit heeft een positief effect gehad op de leges. Het gaat om de Prins Bernhardlaan in Voorburg (€ 147.000) en de transformatie van de Fonteinkerk aan de Fonteynenburghlaan in Voorburg (€ 130.000). De maximale omvang van het risico is gebaseerd op basis van het begrootte bedrag aan inkomsten in 2021. De kans van optreden wordt hoog ingeschat als gevolg van de huidige Corona crisis. Dit brengt onzekerheden met zich mee, waardoor bouwaanvragen mogelijk uitgesteld kunnen worden.

Btw-sportvrijstelling

Sinds 2019 is het voor gemeenten niet meer mogelijk om de btw op onderhoudskosten en investeringen van niet-commerciële sportaccommodaties af te aftrekken. Deze btw-schade wordt gecompenseerd doordat het Rijk een zogenaamde SPUK-uitkering aan gemeenten verstrekt. Het Rijk heeft voor deze SPUK-uitkering een landelijk plafond ingesteld. Het blijkt dat de hoogte van de SPUK-aanvragen van alle gemeenten dit landelijke plafond overstijgt, waardoor het risico bestaat op een lagere SPUK-uitkering dan de totale btw-schade. Het Rijk heeft al een bedrag toegevoegd aan het oorspronkelijk beschikbare SPUK-budget, echter is nog onduidelijk hoe het Rijk uiteindelijk met de totale overschrijding om zal gaan. Het geschatte risico is bepaald op de nu bekende cijfers en informatie.

Beheersmaatregelen

Het gaat hierbij om de invoering van landelijke wetgeving. Eventuele fluctuaties worden gemonitord gedurende periodieke budget overleggen en bijgesteld in de begroting.

Toelichting

Conform verwachting heeft het aantal SPUK-aanvragen van alle gemeenten het landelijke plafond overstegen. Als gevolg hiervan heeft de gemeente 80% van het aangevraagde bedrag ontvangen. Hoewel dit risico zich heeft voorgedaan, zijn er geen financiële gevolgen omdat het ontvangen bedrag gelijk is aan het bedrag dat initieel was begroot. Het risico blijft gehandhaafd in 2021.

Rente

Het renterisico betreft het risico dat de gemeente loopt bij onvoorzien hoge rentestijgingen bij (nieuw) aan te trekken geldleningen.

Beheersmaatregelen

Sinds 2020 is automatische saldoregulatie bij de BNG geactiveerd. Tekorten aan liquiditeiten op de rekening courant worden hierdoor dagelijks aangevuld vanuit de gemeentelijke schatkistrekening. Op de schatkistrekening staan de overtollige liquide middelen uit de verkoop van Eneco gestald. De aflossingen op de bestaande leningen zijn en worden op die wijze geherfinancierd. Hierdoor is er momenteel nauwelijks een renterisico. Bij het aantrekken van toekomstige leningen (vanaf 2023) zal meer gebruik worden gemaakt van lineaire leningen. Bij lineaire leningen worden aflossingen namelijk meer gespreid over de tijd plaatsvinden en neemt ook het renterisico bij herfinanciering af.

Toelichting

Door de verbeterde liquiditeitspositie, als gevolg van de verkoop van Eneco, is de verwachting dat er in 2021 geen nieuwe langdurige geldleningen worden aangetrokken. Leningen die in 2021 worden afgelost kunnen met eigen financieringsmiddelen worden geherfinancierd. Hierdoor daalt de portefeuille langlopende geldleningen. Mogelijk zal de leningenportefeuille vanaf 2023 weer toenemen. Ten tijde van het samenstellen van de begroting 2021 waren de rentetarieven op de kapitaalmarkt laag. Indien de huidige leningenportefeuille geherfinancierd moet worden tegen een rente die 1% hoger uitvalt dan is het effect € 950.000. De kans dat de marktrente op korte termijn fors zal stijgen is gelet op de huidige economische vooruitzichten zeer onwaarschijnlijk. Door de Corona crisis lopen de staatsschulden van de EU-landen op. De Europese Centrale Bank zal om bij te dragen aan economisch herstel de rentetarieven laag houden.

<u>Stikstofproblematiek</u>

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) vormde de basis om toestemming te verlenen voor bouwplannen en andere ruimtelijke ontwikkelingen die zorgen voor het neerslaan van stikstof in beschermde natuurgebieden. Het PAS bood op voorhand ruimte voor nieuwe ontwikkelingen door vooruit te lopen op de verwachte positieve effecten van toekomstige maatregelen, die de nadelige gevolgen van het neerslaan van stikstof in natuurgebieden zouden moeten verminderen. De Raad van State heeft dit programma echter geblokkeerd. Het PAS als basis voor het verlenen van toestemming voor stikstof veroorzakende activiteiten is daarmee voorlopig weggevallen.

Beheersmaatregelen

Gedurende de P&C-cyclus worden de ontwikkelingen op dit risico nauwlettend in de gaten gehouden en zal de begroting indien nodig worden bijgesteld.

Toelichting

Vooralsnog lijkt de stikstofcrisis in Leidschendam-Voorburg niet daadwerkelijk tot vertraging van relevante omvang bij bouwprojecten te hebben geleid. Eind 2019 is door het Rijk een nieuwe versie van de AERIUS-rekentool beschikbaar gesteld. Deze tool wordt gebruikt voor het doorrekenen van de stikstofdepositie als gevolg van bouw- en overige plannen. In de geactualiseerde versie zijn de gevolgen van de PAS-uitspraken van de Raad van State verwerkt. Inmiddels is een flink aantal in Leidschendam-Voorburg concreet lopende bouwplannen met deze nieuwe AERIUS-versie doorgerekend. In geen enkel geval leidde een plan tot een zo grote toename van de stikstofdepositie in beschermde natuurgebieden, dat een plan niet kon doorgaan of ingrijpend moest worden aangepast. Optredende vertragingen bij bouwprojecten hebben dus in het algemeen andere oorzaken dan de stikstofsituatie.

Corona

De uitbraak van COVID-19 (Corona virus), sinds eind februari 2020, heeft een enorme impact op de gemeente. Deze crisis brengt met zich mee dat er sprake is van lagere opbrengsten uit toeristenbelasting, tegenvallende parkeeropbrengsten, maar ook kosten van zorg-, welzijns-, culturele instellingen en (sport)verenigingen, die onzeker zijn over hun financiële toekomst. Daarnaast brengt deze crisis veel onzekerheid met zich mee voor zelfstandige ondernemers en dreigen er vele faillissementen. Dit leidt tot significante financiële risico's voor de gemeente.

Beheersmaatregelen

Er wordt gestuurd op een herstelbeleid en er zijn diverse bestemmingsreserves als vangnet voor diverse instellingen in onze gemeente. Daarnaast wordt er actief ingezet op diverse inkomensregelingen zoals de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) en de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK). De bestedingen en ontwikkelingen worden periodiek gerapporteerd aan de gemeenteraad.

Toelichting

Om de gevolgen van de Coronacrisis te minimaliseren, heeft de gemeente een steunmaatregelenpakket in het leven geroepen dat vastgesteld is door de gemeenteraad. Hiermee is getracht om potentiële beleidsmatige en financiële risico’s op te vangen. De werkelijke uitgaven in 2020 bedragen € 2,0 miljoen, deze worden onttrokken aan de bestemmingsreserve. Daarnaast resteert er nog € 3,0 miljoen voor ondersteuningsmaatregelen in 2021. Hiervoor wordt een bestedingsplan opgesteld. De gemeente streeft naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming. De maximale omvang van het risico is gebaseerd op de werkelijke uitgaven in 2020 in het kader van Corona maatregelen. Het risico wordt hoog ingeschat op basis van het hoge reproductiegetal in Nederland.

Kengetallen

Het BBV schrijft een set financiële kengetallen voor. Op basis van deze set kengetallen krijgt u in één oogopslag een beeld van de financiële positie van de gemeente. In de onderstaande tabel ziet u de kengetallen voor het verantwoordingsjaar 2020.

Kengetal	Realisatie 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020
1a. Netto schuldquote	73,1 %	43,5 %	7,8%
1b. Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte leningen)	70,4 %	41,5 %	6,3%
2. Solvabiliteitsratio	37,4 %	49,4 %	67,5%
3. Structurele exploitatieruimte	0,3 %	-1,0 %	1,1%
4. Grondexploitatie	18,2 %	12,8 %	10,8%
5. Belastingcapaciteit	99,8 %	107,0 %	101,9%

Toelichting kengetallen

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan over de terugbetaling wordt de netto schuldquote zowel inclusief als exclusief in de doorgeleende gelden berekend. Des te lager deze schuldquote is des te meer eigen middelen de gemeente ter beschikking heeft. Bij een waarde onder 100 is dit goed te noemen. De VNG kwalificeert een hoogte van 100% als code oranje, vanaf 130% is dat code rood.

De netto schuldquote is in 2020 fors afgenomen als gevolg van de verkoop van de Eneco aandelen. Hierdoor is het eigen vermogen in 2020 toegenomen met € 137 miljoen en zijn de vaste schulden afgenomen met circa € 41 miljoen. De aflossingen op de vaste schulden zijn betaald met de Eneco inkomsten, waardoor er ook geen noodzaak is geweest voor aanvullende vreemd vermogen.

2. Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves en het begrotingssaldo. Des te hoger deze ratio is des te meer middelen de gemeente ter beschikking heeft om aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt volgens de VNG een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs. De gemeenteraad heeft echter een grens van 30% vastgesteld.

Het eigen vermogen per balansdatum is ten opzichte van 31 december 2019 met circa € 137 miljoen toegenomen. Dit is het gevolg van de verkoop van de Eneco aandelen. Hierdoor is de solvabiliteitsratio sterk verbeterd. De gemeente presteert hiermee boven de vastgestelde norm van de gemeenteraad.

3. Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht in de exploitatie wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Dit kengetal wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten, uitgedrukt in een percentage. Bij een waarde hoger dan 0 is er structurele exploitatieruimte.

4. Grondexploitatie
Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal wordt de boekwaarde van bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. De waarde van de gronden bedraagt circa 17% van de totale baten. De verwachting was dat er in 2020 meer inkomsten uit verkoop van gronden gerealiseerd zouden worden. In werkelijkheid zijn de inkomsten uit de verkoop van gronden achter gebleven ten opzichte van de begroting 2020. Ondanks achterblijvende inkomsten is het kengetal per balansdatum ligt gedaald ten opzichte van vorig jaar. De verwachting is dat dit kengetal de komende jaren sneller af gaat lopen, omdat de grondexploitaties binnen circa vijf jaar afgesloten zullen zijn.

5. Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Een waarde van 100% geeft aan dat de gemeente qua woonlasten op het landelijk gemiddelde zit. De gemeente zit qua woonlasten met 1,9% hoger dan het landelijk gemiddelde. In de begroting werd het beeld geschetst dat de gemeente dit jaar 7% boven het landelijk gemiddelde uit zou komen. Dat verschil blijkt toch kleiner.

De uitkomsten van de kengetallen geven aan dat de financiële positie van de gemeente goed is. De kengetallen voldoen aan de VNG-normen. De renten en aflossingen zijn gedekt in de begroting, de solvabiliteit is ruim voldoende en de financiële weerbaarheid is goed. De gemeente is ook goed in staat om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij de verkoop van in exploitatie genomen gronden zal een aanzienlijk deel van de leningen die zijn aangegaan voor de financiering van de grondexploitatie worden afgelost. Daardoor verbeteren de schuldquote en de solvabiliteit.

2.2.3 Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte vormen het gezicht van de gemeente. Ook zijn ze een middel om de doelen uit de programma's te realiseren. De grondoppervlakte van onze gemeente is circa 3.562 hectare. Hierin wonen, werken en recreëren we.

Goed onderhoud is belangrijk.
Dit vloeit voor uit de wettelijke verplichting (zoals het onderhoud van riolering en wegen), maar ook voor de stevige financiële positie van onze gemeente. Door onderhoud blijft het leefklimaat in onze gemeente aantrekkelijk. Goed onderhoud draagt ook bij aan de doelstellingen, zoals die voor verkeer, milieu en openbare ruimte. Dit vraagt beleidsvisies op het beheer van de financiële gevolgen voor de budgetten.

Voor een goed onderhoud aan de kapitaalgoederen zijn nodig:

- actueel beheersysteem
- voldoende budget voor zowel klein als grootschalig onderhoud
- voldoende budget voor vervangingen
- voldoende budget voor reconstructie van verhardingen van wegen
- voldoende kennis van wet- en regelgeving.

In deze paragraaf geven wij een overzicht hoe wij het afgelopen jaar de kapitaalgoederen hebben onderhouden.

Beheerplannen en beheerssystemen
Vanuit de beleidskaders werken wij concrete maatregelen uit. De bestaande beheerplannen en onderhoudsplanning is de basis van onze werkzaamheden.

In het Beheerkwaliteitsplan (2017) staan de beleidsuitgangspunten, de kwaliteit van het beheer en de benodigde middelen centraal. Met een (actueel) beheersysteem is het mogelijk de kwaliteit van de buitenruimte te monitoren en bij te sturen. We streven ernaar om integraal te werken. In de tabel aan het einde van deze paragraaf treft u een overzicht aan van de bestaande beleidsbeheerplannen van onze gemeente.

Wegen

Beleid en beheer
De beleidskaders voor het beheer van wegen is opgenomen in het Integraal Beleidsplan Wegbeheer (2019) en het Beheerkwaliteitsplan (2017). Met deze kaders en met behulp van de tweejaarlijkse weg inspecties van het totale areaal wordt het uitvoeringsprogramma Wegen opgesteld. Dit uitvoeringprogramma wordt om de twee jaar bijgesteld. Met het Integraal Beleidsplan Wegen en het Beheerkwaliteitsplan wordt zorg gedragen dat de wegen conform de vastgestelde ambities wordt onderhouden.

Kwaliteit
Het streefdoel is dat in 2023 het gehele areaal wegen op het door de raad gewenste ambitieniveau is, waarbij de achterstanden op dat moment zijn weggewerkt.

Wat hebben we er voor gedaan?
Groot onderhoud aan wegen met elementverharding is in 2020 onder andere uitgevoerd op de volgende locaties:

Parkweg	Rozentuin	Tulpentuin	Hogeland
Burgermeester Keijzerlaan	Groen van Prinstererlaan	Prinses Margrietlaan en Bovenmeerweg	Mozartlaan (en omgeving)
Park Leeuwensteijn	Willem de Zwijgerlaan	Koningin Julianalaan	Prinses Mariannelaan
Parkweg	Rozentuin	Heuvelweg	Prinsensingel
Tulpentuin	Hogeland	Willem Kloosplein	Amstelhof
Grashof	Kastelenring	Santhorststraat	Kersengaarde
Rodelaan			

Groot onderhoud aan wegen met asfaltverharding is in 2020 onder andere uitgevoerd op de volgende locaties:

De Star	Laan van Nieuw Oosteinde	Van de Wateringelaan	Potgieterlaan
Koningin Julianalaan	Johan Sebastiaan Bachlaan	Prins Bernhardlaan	Kruispunt Prinses Mariannelaan / Binckhorstlaan

De projecten worden, daar waar mogelijk, integraal voorbereid. Ook wordt dan met name gekeken naar het verbeteren van de groeiplaatsen van bomen en het afkoppelen van de waterafvoer vanaf het wegdek zodat regenwater niet meer afgevoerd wordt naar de riolering, maar naar oppervlaktewater.

Financiële consequenties

	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
Kapitaallasten	267	267	0
Mutatie voorziening	2.548	2.073	475
Onderhoud	270	787	-517
Totaal	**3.085**	**3.128**	**-42**

Bedragen x € 1.000

Water en riolering

Beleid en beheer
Het beleid is vastgelegd in het Water en Rioleringsplan 2016-2021 en betreft de invulling van de gemeentelijke zorgplicht voor inzameling en transport van afvalwater, hemelwater, grondwater en inrichting en beheer van oppervlaktewater als onderdeel van de gemeentelijke openbare ruimte. In het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2019-2022 is een intensivering doorgevoerd voor steenbreek in de openbare ruimte en afkoppelen bij herbestraten en grotere gebouwen. Het opstellen van het Water en Rioleringsplan 2022-2027 is in 2020 gestart. Hierin zijn de risicobenadering voor rioolvervanging, het reguleren van de grondwaterstanden en de zomerse watervraag nieuwe onderwerpen. Daarnaast is er weer veel aandacht voor klimaatadaptatie op het gebied van water.

Kwaliteit
De gewenste kwaliteit is vastgelegd in het Water en Rioleringsplan. De huidige kwaliteit wordt gemonitord aan de hand van 5 kernprestatie-indicatoren. Deze worden zo mogelijk jaarlijks gerapporteerd via een raadsbrief. De laatste raadsbrief 1579 betrof het jaar 2019 en is op 12 februari 2020 aan de raad gestuurd. De indicatoren welke op groen staan zijn:

- tevreden gebruikers
- realisatie volgens plan
- toestand op orde
- toelaatbaar omgevingseffect staan op groen.

De indicator “Goed gebruik” staat op geel. In het nog op te stellen Water- en rioleringsplan 2022-2027 wordt een aanpak opgenomen om de score van deze indicator te verhogen.

Wat hebben we er voor gedaan?
Grondwater en drainage
In de bebouwde kom zijn de maatgevende hoge en lage grondwaterstanden met behulp van een model berekend op basis van de grondwaterstandmetingen in de afgelopen 10 jaar. Het grondwatermeetnet is in stand gehouden. De speelvoorziening Dotterbloem is voorzien van drainage.

Oppervlaktewater
Dit jaar zijn geen baggerwerken uitgevoerd, omdat deze zo veel mogelijk de cyclus van de hoogheemraadschappen volgen met een jaar vertraging. De pilot kroosruimen is zo succesvol dat deze is uitgebreid naar meer watergangen.

Beschoeiingen
Beschoeiingen zijn vervangen in:

- Frits Slompstraat
- Verlaat
- Zegge
- Hanny Schafstraat
- Doctor van Noortstraat (onder een brug)

Riolering en duikers
Het jaarlijkse inspectie- en onderhoudsplan riolering is uitgevoerd. De revisiegegevens zijn verwerkt. Voor het Uitvoeringsplan Rioolvervanging zijn hydraulische onderzoeken uitgevoerd. Het onderzoek naar risico-riolen is uitgevoerd en de meest urgente risico-riolen zijn van een nieuwe binnenwand voorzien. In de regio is bijgedragen aan de samenwerking via het Netwerk Waterketen Delfland en de COP Ruimtelijke Klimaatadaptatie.
Het Uitvoeringsplan Rioolvervanging 2020-2024 is opgesteld en de uitvoering is gestart. In uitvoering is een deel van het project Strabolaan. In voorbereiding zijn:

- het volgende deel van het project Strabolaan;
- de projecten Laag Prinsenhof en;
- Bernhardlaan zuidzijde nabij het Burgemeester Feithplein.

De gemeenschappelijke regeling Netwerk Afvalwaterketen Delftland (NAD) Gemalenbeheer heeft voor ons het onderhoud van de gemalen uitgevoerd. Onze kwetsbaarheid bleek door onvoorziene personele gebeurtenissen, die zij hebben weten op te vangen. Deze operationele onderhoudstaak is nu geheel ondergebracht bij het NAD. In verband hiermee is het investeringsplan gemalen getemporiseerd.
Het rioolvervangingsproject Nieuwstraat is afgerond. Bij herstraatprojecten in de Groen van Prinstererlaan en de Kastelenring is verharding van de gemengde riolering afgekoppeld.

Bui van de Eeuw

Vanuit de Bui van de Eeuw is:

- onderzoek uitgevoerd rondom het winkelcentrum Julianabaan/Marcellus Emantslaan,
- een wadi aangelegd aan de Oude Bleijk,
- vergroend rondom de speelvoorzieningen Truus Schroderhof en Mien Ruysplein,
- de ventweg Prins Bernhardlaan bij het evenemententerrein afgekoppeld,
- een proeflocatie ingericht in de Willemstraat om de sponswerking van de bodem te benutten en de grondwaterstanden beter te reguleren om zo kleinschalig te kunnen afkoppelen.

Financiële consequenties

	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
Kapitaallasten	2.446	2.292	154
Mutatie voorziening		365	-365
Onderhoud	1.239	997	242
Totaal	**3.686**	**3.654**	**31**

Bedragen x € 1.000

Groen

Beleid en beheer

De beleidskaders voor het groen zijn opgenomen in het Beheerkwaliteitsplan (2017), de Bomennota (2012), het Groenstructuurplan (2012, update in 2017) en de diverse wijkgroenbeheerplannen. We hebben nu voor 9 van de 13 wijken een wijkgroenbeheerplan. Voor 4 wijken dient nog een wijkgroenbeheerplan te worden opgesteld. Tussen haakjes wordt aangegeven wanneer de planning van het wijkgroenbeheerplan klaar is:

- Stompwijk (2021),
- De Heuvel/Amstelwijk (2022),
- De Prinsenhof (2023),
- Duivenvoorde/De Zijde/Veursehout (2024).

In al deze beheerplannen is een lijst met renovatievoorstellen opgenomen. Ieder jaar worden hiervan een aantal voorstellen uitgevoerd.

Kwaliteit

We onderhouden het groen in het buitengebied op C-niveau, de woonwijken op B-niveau en de centrumgebieden op A-niveau. Daarnaast worden nagenoeg alle bomen eenmaal per drie jaar op veiligheid gecontroleerd en attentiebomen worden jaarlijks gecontroleerd.

Wat hebben we er voor gedaan?

Naast het dagelijks onderhouden zoals snoeien en maaien, zijn vanuit de wijkgroenbeheerplannen in 2020 de volgende renovatiemaatregelen uitgevoerd.

Wijk	Actie
Essesteijn	Appelgaarde vervanging diverse plantvakken in verband met herstraatwerk
	Wilgendreef vervanging drie plantvakken met bomen
Damsigt	vervanging beplanting rondom stadskantoor
	aanbrengen bonte berm langs Beguinlaan

Wijk	Actie
	kappen overlast gevende bomen
	Dokter Perquinstraat beplanting omvormen naar gazon
	Dokter Keukenmeesterstraat omvormen gazon naar beplanting
	gazonrenovatie scouting Damherten Ruysdaellaan
	nieuwe beplanting bij nieuwbouw Prins Hendriklaan 2-10
	bonte bermproject langs Dr. Beguinlaan
	Burgemeester den Haangroenpark; aanbrengen bosplantsoen
Voorburg Noord	Parkentree Hoekwaterstraat
	renovatie binnentuin Van Heurnstraat
	verhoogde plantenbakken vervanging beplanting
	Koningin Wilhelminalaan
	Van de Wateringenlaan
	Van Aremberglaan/Van Halewijnlaan
Voorburg Oud	Plaats van Middendorp; inplanten middenstuk
	plantplaatsverbetering bomen Groen van Prinstererlaan
	Veenkade, Westerlookade en Veldzichtkade extra plantvakken bij zijstraten
Voorburg Bovenveen	vervanging plantvak hoek Jan Mulderstraat
	Grasveld aan de Beijnenstraat plantvak verwijderen
	bocht Koningin Julianalaan beplanting vervangen
	Gardulflaan drie plantvakken bomen vervangen
	Scheltuslaan vervanging bomen en herinrichting straatprofiel
	Broekslootkade 21-44 struiken voor flats vervangen
Leidschendam /'t Lien / Rietvink	Vervanging Metasequoia's en onder beplanting

Financiële consequenties

	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
Kapitaallasten	347	347	-
Onderhoud	2.697	2.810	-113
Totaal	**3.044**	**3.158**	**-113**

Bedragen x € 1.000

Gebouwen

Beleid en beheer
Het kapitaalgoed gebouwen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid.

Het college heeft op 3 november 2020 vastgesteld welke status het vastgoed van de gemeente Leidschendam-Voorburg heeft. Op basis van deze statuslijst wordt bepaald welk vastgoed in aanmerking komt voor onderhoud.

Dit onderhoud wordt vastgelegd in de MeerJaren OnderhoudsPrognose (MJOP). De MJOP 2019-2022 is op 10 juli 2018 door het college vastgesteld. De MJOP is behalve de prognose ook de financiële onderbouwing voor de begroting.
De MJOP moet vijfjaarlijks worden geactualiseerd. De controle/actualisatie van de MJOP gebeurt in twee delen. Het ene deel bevat de installaties (uitgevoerd in 2018) van het vastgoed en het andere deel het bouwkundig onderhoud (uitvoering afgerond Q1-2021) van het vastgoed.
Gedurende het jaar worden vastgoed mutaties (koop, verkoop, sloop) in de MJOP verwerkt. Aan het einde van het kalenderjaar wordt er een controle uitgevoerd op de uitvoering. Onderhoud (vervanging) dat niet uitgevoerd is (technische staat is nog goed) wordt in overleg met de contractpartners doorgeschoven naar een later tijdstip.

Kwaliteit
De kwaliteit voor het (onderhoud) vastgoed wordt vastgesteld door conditiemetingen.
De conditiemetingen van de gemeentelijke gebouwen zijn gebaseerd op het in Nederland algemeen erkende normenstelsel de NEN 2767. De meting van de staat van onderhoud conform de NEN 2767 kent een scoreverloop van 1 (zeer goed [splinternieuw]) tot 6 (zeer slecht [krot]).

- *Onderhoudsconditie 1 en 2*
  Dit kenmerkt zich door relatief korte vervangings- en onderhoudscycli. Onderdelen en elementen worden ruim voor het verstrijken van de technische levensduur vervangen. Uitvoeren van zeer regelmatig contract- of preventief onderhoud waardoor weinig tot geen klachten voorkomen.
- *Onderhoudsconditie 3*
  Dit kenmerkt zich door langere vervanging- en onderhoudscycli. Onderdelen en elementen worden omstreeks (net voor of net na) het verstrijken van de technische levensduur vervangen. Uitvoeren regelmatig contract- of preventief onderhoud waardoor relatief weinig tot beperkt aantal klachten kunnen voorkomen.
- *Onderhoudsconditie 4*
  Dit kenmerkt zich door lange vervangings- en onderhoudscycli. Onderdelen en elementen worden pas vervangen nadat deze technisch onherstelbaar kapot zijn. Uitvoeren regelmatig curatief onderhoud waardoor klachten kunnen worden voorkomen.
- *Onderhoudsconditie 5 en 6*
  Het verouderingsproces is onomkeerbaar en uitvoeren van onderhoud heeft nauwelijks tot geen effect. Een conditiescore van 3 is – naar de maatstaf van de meeste vastgoedportefeuillehouders of gebruikers – voldoende.

Het onderhoudsbeleid voor de gemeentelijk is als volgt ingericht:

- Voor de gebouwen voor de huisvesting van de eigen organisatie met een publieke functie en schoolgebouwen wordt conditie 2 aangehouden. Dit houdt in een goede onderhoudstoestand afhankelijk van de ouderdom van het gebouw.
- Voor de verhuurde panden en de sportgebouwen wordt conditie 2-3 aangehouden. Dat houdt in een goede tot redelijke onderhoudstoestand afhankelijk van de ouderdom van het gebouw.

Wat hebben we er voor gedaan?
Het onderhoud wordt uitgevoerd volgens de MJOP.

Financiële consequenties

	Begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil
Kapitaallasten	4.108	3.996	113
Mutatie voorziening	1.248	1.268	-20
Onderhoud	2.724	3.093	-369
Totaal	**8.080**	**8.357**	**-227**

Bedragen x € 1.000

Tabel Kerncijfers

		Hoeveelheden	Hoeveelheden
Soort	**Eenheid**	**Begroot**	**Realisatie**
Wegen elementverharding	100 m2	23.400	22.810
Wegen asfaltverharding	100 m2	6.880	6.863
Civiele kunstwerken	stuks	236	239
Watergangen	100 m2	23.500	23.500
Riool gemengd stelsel	km	167	167
Riool gescheiden stelsel afvalwater	km	36	49
Riool gescheiden stelsel hemelwater	km	70	96
Rioolgemalen	stuks	36	57
Drukrioleringsgemalen	stuks	283	284
Drainage	km	89	89
Persleidingen	km	44	44
Bomen	stuks	35.000	36.700
Gras	100 m2	16.500	16.500
Beplanting	100 m2	9.250	9.250
Speellocaties	stuks	168	171
Speelelementen	stuks	750	1.018
Valondergronden speellocaties	100 m2	187	289
Lichtmasten	stuks	12.250	12.328
Verkeersregelinstallaties	stuks	47	47
Verkeersmeubilair	stuks	29.000	27.347
Fietsparkeervoorzieningen	stuks	8.000	8.150
Gemeentelijke gebouwen	stuks	125	80

Tabel Onderhoudsbudgetten 2020

Onderhoudsbudgetten	Realisatie 2019	Actuele begroting 2020	Realisatie 2020
Programma T0 Bestuur en Ondersteuning			
T 03 Beheer overige gebouw en gronden	349	257	350
T 04 Overhead (ambtelijke huisvesting)	2.577	1.698	1.715
Totaal Programma Bestuur en Ondersteuning	**2.926**	**1.955**	**2.065**
Programma T2 Verkeer en Vervoer			
T 21 Verkeer en vervoer	2.613	3.683	3.704
T 22 Parkeren (parkeergarages)	21	42	36
Totaal Programma Verkeer en Vervoer	**2.634**	**3.725**	**3.740**
Programma T4 Onderwijs			
T 42 Onderwijshuisvesting	1	138	99
Totaal Programma Onderwijs	**1**	**138**	**99**
Programma T5 Sport, cultuur en recreatie			
T 52 Sportaccommodaties	664	803	719
T 53 Cultuurpres.,productie&participatie (gebouwen)	24	31	29
T 54 Musea (gebouwen)	29	32	62
T 56 Media (gebouwen)	16	16	7
T 57 Openbaar groen	2.908	3.039	2.809
Totaal Programma Sport, cultuur en recreatie	**3.641**	**3.921**	**3.626**
Programma T6 Sociaal domein			
T 61 Samenkracht en burgerparticipatie (gebouwen)	276	255	250
Totaal Programma Sociaal domein	**276**	**255**	**250**
Programma T7 Volksgezondheid en milieu			
T 72 Rioleringen	367	718	568
T 75 Begraafplaatsen	168	182	224
Totaal Programma Volksgezondheid en milieu	**535**	**900**	**792**
Totaal programma's	**10.013**	**10.894**	**10.572**

Bedragen x € 1.000

Tabel Beheerplannen

Beheerplannen	Bestuurlijk vastgesteld in	Looptijd	Financiële vertaling in begroting	Opmerking
Beheerkwaliteitsplan (Bkp)	2017	2017 - 2022	Ja	
Wegen	2019	2019 - 2023	Ja	
Kunstwerken		2019 - 2023		Vaststelling 2021
Baggeren	2011	2011 - 2020	Ja	Vaststelling 2021
Watergangen (WRP)	2015	2016 - 2021	Ja	Vaststelling 2021
Riolering (WRP)	2015	2016 - 2021	Ja	Vaststelling 2021
Wijkgroenbeheerplan ‘t Lien/De Rietvink	2013	2014 - 2018	Ja	Niet alle beheermaatregelen zijn afgerond, de looptijd van het plan is verlengd tot 2024.
Wijkgroenbeheerplan Leidschendam-Zuid/Zeeheldenwijk	2015	2015 - 2019	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Voorburg West en Park Leeuwenberg	2015	2016 - 2020	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Voorburg Oud en Midden	2016	2017 - 2021	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Bovenveen	2017	2018 - 2022	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Voorburg Noord	2018	2019 - 2023	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Damsigt en omgeving	2019	2020 - 2024	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Essensteijn	2020	2021 - 2030	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Stompwijk				Vaststelling 2021
Wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk				Vaststelling 2022
Wijkgroenbeheerplan Veursehout/De Zijde/Duivenvoorde				Vaststelling 2023
Wijkgroenbeheerplan Prinsenhof				Vaststelling 2024
Speelvoorzieningen	2016	2016 - 2025	Ja	

2.2.4 Financiering

Algemeen

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan het financieringsbeleid en de uitvoering ervan in 2020. De Wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is de basis voor de financiering en de treasury taken. In de financiële beheersverordening en het Treasurystatuut van onze gemeente zijn nadere regels voor de financieringsfunctie opgenomen. Als leidraad hiervoor is gebruik gemaakt van de Handreiking Treasury van het ministerie van BZK.

In deze paragraaf wordt ingegaan op:

1. Treasurybeleid
2. Risico-inventarisatie en -kwantificering
3. Financieringspositie
4. Rentelasten en toegerekende rente
5. Opnemen van kortlopende geldleningen
6. Uitzetten van overtollige geldmiddelen

Treasurybeleid

Het gemeentelijk treasurybeleid is gebaseerd op de wet Fido en het Treasurystatuut. De hoofdlijnen zijn:

a. De gemeente gaat leningen aan, zet middelen uit en verleent garanties uitsluitend ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak.
b. De treasuryfunctie draagt zorg voor duurzame en voordelige toegang tot de financiële vermogensmarkten, het beperken van renterisico's en levert adequate informatie over onze liquiditeits- en financieringspositie.
c. De treasuryfunctie zorgt ook voor het optimaliseren van renteresultaten binnen de kaders van de wet Fido en het Treasurystatuut.
d. Er wordt zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van interne financieringsmiddelen om het aantrekken van leningen te beperken.
e. De gemeente verstrekt alleen garanties, borgtochten of leningen aan derden als dit past binnen de kaders zoals deze zijn gesteld in het Treaurystatuut en de "voorwaarden en overige regels garanties en leningen".
f. Overtollige geldmiddelen worden uitgezet bij het Rijk (schatkistbankieren).

Het liquiditeitenbeheer van de gemeente (beheer van betalingen en ontvangsten) is gebaseerd op een prognose voor een periode van twaalf maanden. Met het dagelijks monitoren van de liquiditeitspositie en informatie uit de organisatie is de liquiditeitsprognose in 2020 continue geactualiseerd.

De Treasurycommissie is in het begin van 2020 een aantal keer bij elkaar gekomen. De Treasurycommissie heeft daarbij vooral besluiten genomen tot het herfinancieren van aflopende geldleningen. Bij deze besluiten heeft de commissie steeds gekeken naar de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van financiering (rente en omvang) voor de gemeente.
In april 2020 zijn de aandelen Eneco verkocht. Tot die tijd is de financieringsbehoefte met kort-geldleningen ingevuld

In januari 2020 is het Treasurystatuut 2020, inclusief de bijlage “”Voorwaarden en nadere regels garanties en leningen” door de raad vastgesteld. De belangrijkste wijziging ten opzichte van het voorgaande statuut was de aanpassing van het gemeentelijk garantiebeleid. Door de wijziging is het mogelijk om garanties af te geven onder de voorwaarde van mede-garantstelling door een waarborgfonds. In 2020 is 1 nieuwe garantie afgegeven onder het gewijzigde garantiebeleid.

De coronacrisis maakte het noodzakelijk de dagelijkse Treasury activiteiten gericht op het dagelijks betalingsverkeer verder te digitaliseren. Juist tijdens de coronacrisis met o.a. de TOZO-uitkeringen is het van belang dat de inwoners, ondernemers en instellingen kunnen rekenen op tijdige betalingen door de gemeente. Het betaalproces is daarin een kritiek proces en was sterk afhankelijk van paar gespecialiseerde medewerkers. Door automatische saldoregulatie van de gemeentelijke rekening courant te activeren is het betaalproces minder afhankelijk van medewerkers. Vanaf april wordt het saldo van de gemeentelijke betaalrekening dagelijks automatisch aangevuld / afgeroomd met als tegenrekening de gemeentelijke schatkistrekening.

Risico-inventarisatie en - kwantificering

De risico's voor de gemeente zijn:

1. Renterisico op de vlottende schuld;
2. Renterisico op de vaste schuld;
3. Kredietrisico verstrekte geldleningen.

Ad. 1. Renterisico op de vlottende schuld

De kasgeldlimiet is een belangrijke graadmeter voor de beoordeling van de liquiditeitspositie. De kasgeldlimiet is het maximumbedrag dat is toegestaan aan de gemeente om haar (kapitaal)uitgaven te financieren met kortlopende geldleningen (vlottende schuld). De kasgeldlimiet wordt bepaald door een percentage (8,5%) van het begrotingstotaal van de gemeente. Voor 2020 bedroeg de kasgeldlimiet afgerond € 18,1 miljoen. De liquiditeitspositie in relatie tot de kasgeldlimiet in 2020 wordt in onderstaande tabel per kwartaal weergegeven.

Liquiditeitspositie 2020 (per ultimo)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Toegestane kasgeldlimiet				
1. in procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5
2. in bedrag	18.091	18.091	18.091	18.091
Omvang vlottende korte schuld				
3. Opgenomen gelden < 1 jaar	30.667	7.000	0	0
4. Schuld in rekening courant	0	0	0	0
5. Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
6. Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
Totaal vlottende korte schuld	**30.667**	**7.000**	**0**	**0**
Omvang vlottende middelen				
7. Contante gelden in kas	0	0	0	0
8. Tegoeden in rekening courant	835	123.133	124.190	112.732
9. Overige uitstaande gelden < 1 jaar	-	-	-	-
Totaal vlottende middelen	**835**	**123.133**	**124.190**	**112.732**
Toets kasgeldlimiet				
10. Totaal netto vlottende schuld	29.832	-116.133	-124.190	-112.732
11. Toegestane kasgeldlimiet	18.091	18.091	18.091	18.091
Ruimte (+) / overschrijding (-)	**-11.741**	**134.224**	**142.281**	**130.823**

Bedragen x € 1.000

Onder een vlottende of korte schuld worden schuldtitels gerekend met een rente-typische looptijd korter dan één jaar. De belangrijkste vormen hiervan zijn (opgenomen) daggeld- en kasgeldleningen en rekening-courantkrediet. De gemiddelde korte schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet aan het einde van drie achtereenvolgende kwartalen niet overschrijden. Aan het einde van het derde kwartaal moet in zo'n geval de korte schuld omgezet worden in een vaste schuld. De beleidslijn van de treasuryfunctie is om bedragen tot de kasgeldlimiet te financieren met kort geld. Dit gebeurt omdat financiering met kortlopende geldleningen goedkoper is dan met langlopende geldleningen. Op lange termijn is het renterisico op kortlopende geldleningen echter groter omdat de rente snel kan wijzigen. De rente op langlopende geldleningen wordt voor een vooraf bepaalde periode vastgezet, waardoor de gemeente voor een langere periode rekening kan houden met stabiele financieringslasten.

In 2020 is in het eerste kwartaal 2020 incidenteel afgeweken van de regel om maximaal tot de kasgeldlimiet te financieren met kort geld. Reden hiervoor was de aanstaande verkoop van de Eneco-aandelen en de beoogde overliquiditeit. Omdat bekend was dat de verkoop van de aandelen de gemeente minimaal € 80 mln. zou opleveren, was het niet noodzakelijk om in 2020 nieuwe langlopende geldleningen aan te gaan.
Door het eerste kwartaal alleen kasgeldleningen aan te gaan, kon op de rentelasten worden bespaard. Het eerste kwartaal was daardoor sprake van een overschrijding van de kasgeldlimiet. Op basis van de wet is dit niet toegestaan echter schrijft de wet ook dat pas wanneer dit dreigt te gebeuren voor een derde (aaneengesloten) periode dient dit te worden gemeld en een verbeterplan te worden opgesteld. Dit is niet van toepassing geweest.

Vanaf het tweede kwartaal was door de verkoop van de Eneco-aandelen sprake van overliquiditeit. Deze overtollige liquide middelen zijn op de gemeentelijke schatkistrekening gestald.

Ad. 2. Renterisico op de vaste schuld
Voor de financieringspositie is de renterisiconorm van belang. Het doel van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld. De norm geeft aan over welk maximaal bedrag per jaar renterisico gelopen mag worden. Dit betreft onder andere leningen waarvan de rente herzien gaat worden, maar ook de herfinanciering van aflossingen. Door spreiding in de tijd van aflossingen en herzieningen wordt het renterisico verkleind. De renterisiconorm wordt berekend met een wettelijk vastgesteld percentage van het begrotingstotaal. Dit percentage is bepaald op 20 en betekent voor onze gemeente een renterisiconorm van afgerond € 43 miljoen.

Renterisico 2020	**Actuele Begroting**	**Realisatie**
1. Renteherziening op vaste schuld o/g	-	-
2. Aflossingen	42.000	41.971
3. Renterisico (1+2)	42.000	41.971
4. Renterisiconorm	42.566	42.566
5a. Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	566	595
5b. Overschrijding renterisiconorm (3>4)	-	
Berekening renterisiconorm		
4a. Begrotingstotaal van 2020	212.832	
4b. Percentage ministeriële regeling	20%	
Renterisiconorm 2020 (4a x 4b)	**42.566**	

Bedragen x € 1.000

In deze tabel is de renteloze financiering van de grondexploitatie Leidschendam-Centrum opgenomen. Met het oog op de inkomsten uit de verkoop van de Eneco aandelen in 2020 liepen veel geldleningen in 2020 af. Daarbij was het beleid erop gericht om, binnen de toegestane norm, in 2020 maximaal af te lossen op de vaste schulden. In de realisatie is de gemeente in 2020 binnen de renterisiconorm gebleven.

Ad. 3. Kredietrisico verstrekte geldleningen

Het kredietrisico op verstrekte geldleningen wordt omschreven als de mogelijkheid van een waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij. In onderstaande tabel is een overzicht per risicogroep opgenomen.

Risicogroep	Hypothecaire zekerheid	Realisatie 2019	Realisatie 2020
1. Hypotheken aan personeel	ja	27	23
2. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (excl.rekeningcourant)	gedeeltelijk	1.194	891
Totaal		**1.221**	**914**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. De gemeente verstrekt geen nieuwe hypotheken meer aan personeel. De daling t.o.v. 2019 betreft de ontvangen aflossingen op de hypothecaire lening.
2. Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) zet op voordracht van de gemeente geldleningen uit in de sector volkshuisvesting. De gemeente heeft de opbrengst uit de verkoop aandelen Bouwfonds gebruikt voor de storting in het fonds als een geldlening. Een gedeelte van het gestorte bedrag is door SVN vastgelegd in verstrekte geldleningen aan derden tot een bedrag van circa € 0,9 miljoen. Er is een klein risico dat de verstrekte geldleningen niet worden terugbetaald. Daarnaast is een bedrag bij het SVN beschikbaar in de vorm van een rekening-courant met de gemeente tot een bedrag van € 3,4 miljoen.

Gezien de hoogte en de samenstelling van de portefeuille verstrekte geldleningen loopt de gemeente nauwelijks kredietrisico's.

Financieringspositie

Voor de bepaling van de financieringspositie zijn de financieringsbehoefte (geïnvesteerd vermogen in vaste activa) en de financieringsmiddelen (opgenomen langlopende leningen, reserves en voorzieningen) van belang. De financieringspositie van de gemeente is als volgt:

Financieringspositie	31-12-2019	31-12-2020
Financieringsbehoefte		
Investeringen	212.127	223.601
Financiële vaste activa	6.908	6.602
Grondexploitaties	38.358	39.539
Totaal financieringsbehoefte (1)	**257.392**	**269.742**
Financieringsmiddelen		
Reserves	90.208	227.227
Voorzieningen	12.000	12.504
Waarborgsommen	21	21
Opgenomen langlopende leningen	138.978	97.007
Totaal financieringsmiddelen (2)	**241.207**	**336.759**
Financieringstekort (2-1)	**-16.185**	**67.017**

Bedragen x € 1.000

Voor de bepaling van de financieringsbehoefte is uitgegaan van de boekwaarden van activa en grondexploitaties per balansdatum. Doordat er het afgelopen jaar meer is geïnvesteerd is de financieringsbehoefte toegenomen ten opzichte van 2019.

In de financieringsbehoefte is voorzien door naast eigen financiering (reserves en voorzieningen) kortlopende geldleningen en langlopende geldleningen aan te trekken. In 2020 zijn geen nieuwe langlopende geldleningen aangetrokken. Door de verkoopopbrengsten uit de verkoop van de aandelen Eneco is sprake van een financieringsoverschot per balansdatum. Het financieringsoverschot staat geparkeerd op de rekening van de gemeente bij ’s Rijks schatkist.

Ontwikkeling portefeuille langlopende geldleningen
In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de leningenportefeuille langlopende geldleningen in 2020 weergegeven. In 2019 zijn geen langlopende leningen aangetrokken.

Portefeuille langlopende geldleningen *)	Realisatie 2019	Realisatie 2020
1. Beginstand per 1 januari	136.676	138.978
2. Nieuwe geldleningen	43.500	0
3. Reguliere aflossingen	41.198	41.971
4. Vervroegde aflossingen	0	0
5. Eindstand per 31 december	**138.978**	**97.007**

Bedragen x € 1.000

Rentelasten en toegerekende rente

Renteschema 2020	Primitieve begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Rentelasten (kort en lang)	1.283	1.257	1.436
Rentebaten (kort en lang)	0	0	-155
Rente grondexploitatie (projectfinanciering)	-191	-24	-18
Rente eigen financieringsmiddelen	862	920	920
Totaal rente	**1.953**	**2.153**	**2.183**
Toegerekende rente (met omslagrente)	2.721	2.553	2.546
Renteresultaat (toegerekende rente - totale rente)	**768**	**400**	**363**

Bedragen x € 1.000

Aan de grondexploitatie is de werkelijke rente van de hiervoor aangetrokken leningen toegerekend. Over de eigen financieringsmiddelen is een rentepercentage van 0,9% berekend. Aan investeringen en taakvelden is de rente met behulp van het rente-omslagpercentage toegerekend. Per saldo is er een positief renteresultaat gerealiseerd. De rente die is toegerekend aan de investeringen en taakvelden was € 362.000 hoger dan de gerealiseerde rentelasten.

Dit renteresultaat wordt veroorzaakt door een rente-omslagpercentage dat hoger is dan de werkelijk gerealiseerde gemiddelde rente. De werkelijk gerealiseerde rente was laag in 2020. De leningportefeuille 2020 bevatte veel kortlopende leningen tegen negatieve rentepercentages. Deze kortlopende leningen zijn gedurende 2020 afgelost. Hierdoor stijgt In 2021 het gemiddelde rentepercentage over aangetrokken leningen.

Het rente-omslagpercentage 2020 is in onderstaand schema berekend.

Renteomslagpercentage	Realisatie
A. Totale rentelasten (excl. Rente Grondexploitatie)	2.183
B. Boekwaarde activa per 1-1 (excl. Grondexploitatie)	219.035
Renteomslagpercentage (A/B x 100%)	**1,0%**

Bedragen x € 1.000

In de begroting 2020 was het renteomslagpercentage gehandhaafd op het percentage van 1,2%, gelijk aan het percentage van 2019. Hier was voor gekozen om fluctuaties in de toerekening van rente in de kapitaallasten te voorkomen.

Het herrekende rente-omslagpercentage wijkt met 0,2% af van het in de begroting gehanteerde percentage. De afwijking van 0,2% valt binnen de toegestane bandbreedtes. Het rente-omslagpercentage dat in deze jaarrekening is gehanteerd voor de toerekening van rente aan investeringen blijft daardoor ongewijzigd aan dat van de begroting: 1,2%.

Opnemen van kortlopende geldleningen

De gemeente heeft de betalingen, bij behoefte aan aanvullende liquiditeiten, zo veel als mogelijk tot het maximum van de kasgeldlimiet (€ 18,1 miljoen) gefinancierd.

De gemeente heeft, anticiperend op de verkoop van de aandelen Eneco in het eerste kwartaal van 2020 alleen nog kasgeldleningen aangetrokken. De kasgeldlimiet is het eerste kwartaal van 2020 bewust overschreden.

Uitzetten van overtollige geldmiddelen

De gemeente heeft soms (tijdelijk) overtollige middelen die “uitgezet” moeten worden. Eind 2013 is het zogenaamde schatkistbankieren (zonder leenfaciliteit) gestart. De overtollige middelen worden dan uitgezet bij het Rijk. Decentrale overheden krijgen op de deposito’s van het schatkistbankieren een marktconforme rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. In 2020 zijn de overschotten steeds uitgezet via Schatkistbankieren en weer terugontvangen.

Ultimo 2020 was het saldo dat uitstond bij de schatkist € 62 miljoen. Met ingang van het tweede kwartaal is automatische saldoregulatie tussen de gemeentelijke rekening-courant en de gemeentelijke rekening bij de schatkist doorgevoerd. Het effect hiervan is zichtbaar in onderstaande tabel.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2020					
(1)	Drempelbedrag	1.596			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dag-basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	735	10	32	17
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	861	1.586	1.564	1.579
(3b) = (2) > 1	Overschrijding van het drempelbedrag				

Bedragen x € 1.000

Het drempelbedrag schatkistbankieren is het normbedrag aan liquiditeitsoverschot dat een gemeente buiten 's Rijks schatkist mag aanhouden.

2.2.5 Bedrijfsvoering

Algemeen

Voor een goede dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en instellingen is een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering randvoorwaardelijk. Bedrijfsvoering definiëren we als de ondersteunende processen die het mogelijk maken de programma's te verwezenlijken.

In de afgelopen jaren hebben we hard gewerkt aan de ontwikkeling richting een opgavegerichte, flexibele organisatie die de klant centraal stelt en een betrouwbare samenwerkingspartner is. De basis daarvoor is gelegd in het Contourenplan 2017. De succesfactoren en organisatieprincipes uit dat plan staan onverminderd overeind, zoals de behoeften van onze inwoners als uitgangspunt nemen, het werken met heldere opdrachten en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de prestaties van de gehele organisatie. Dat heeft zich vertaald naar onder andere een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het MT voor de gehele organisatie, veel ruimte bij medewerkers en een sturing die de grote opgaven centraal stelt.

Het is nodig om als organisatie effectiever te worden in en voor onze lokale samenleving. Dat vraagt in Leidschendam-Voorburg om aanscherpingen in de formele sturing en in het wegnemen van onduidelijkheden over rollen, taken en verantwoordelijkheden. Het vraagt ook om meer leiderschap als het gaat om focus aanbrengen, prioriteiten stellen en koers houden. De verbetering van de bedrijfsvoering gebeurt aan de hand van de volgende thema's:

- Het voeren van het gesprek op strategisch niveau en het behartigen van onze belangen in de regio;
- Keuzes maken, koers houden en zaken 'af-maken' op concernniveau;
- De gewenste samenhang binnen en tussen de 'domeinen' (sociaal, ruimtelijk, dienstverlening etc.);
- De verbinding met het bestuur en onze politiek-bestuurlijke antenne.

Als eerste stap is in 2020 het sturingsmodel aangepast en de directie versterkt met een directeur Ruimte en een directeur Sociaal.

Leidschendam-Voorburg In Control

Binnen de gemeente zijn maatregelen genomen die gericht zijn op het optimaal sturen en beheersen van de organisatie. Vanuit de per 1 januari 2020 opgerichte afdeling Concerncontrol worden op regelmatige basis diverse processen gemonitord. Met een combinatie van inrichting, sturing en monitoring wordt gewerkt aan een gemeente die 'in control' is en blijft. Om te zorgen dat de gemeentelijke organisatie voldoende 'in control' is, wordt gebruik gemaakt van zowel *hard* als *soft controls*.

Binnen de gemeente is ook in 2020 een zodanige mix van controlmechanismen ingezet, dat met efficiënte inzet van middelen kan worden vastgesteld dat de gemeentelijke organisatie 'in control' is. De voornaamste instrumenten zijn:

- Een planning & control cyclus die gericht is op een adequate begrotingsuitvoering. Sturing vindt plaats op basis van de begroting, tussentijdse rapportages en de jaarstukken;
- Het voortdurend aandacht hebben voor de onderliggende waarden (vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen en verbinding leggen) en het bijbehorende gedrag. Dat betekent een open houding, elkaar aanspreken en aanspreekbaar zijn;
- Ondersteuning van het lijnmanagement door professionele adviseurs die zoveel mogelijk integraal adviseren;
- Sturen en beheersen op basis van risicomanagement: zeer regelmatig wordt bezien welke risico's de gemeente loopt en welke beheersmaatregelen zijn getroffen om de (effecten van die) risico's te beperken;

- Het uitvoeren van onafhankelijke interne controles: op basis van een concernbrede geactualiseerde risicoanalyse worden de belangrijkste processen en producten onderzocht op inrichting en werking;
- Controle op de rechtmatigheid door de accountant: de accountant licht jaarlijks (in het kader van de controle van de jaarrekening) namens de raad de belangrijkste processen (in geld gemeten) door;
- Artikel 213a onderzoeken: jaarlijks worden in opdracht van het college één of twee audits uitgevoerd waarbij de doelmatigheid en doeltreffendheid van processen wordt onderzocht. Vanwege zeer drukke werkzaamheden (o.a. veroorzaakt door de coronacrisis) zijn in 2020 geen artikel 213a onderzoeken uitgevoerd.
- Onafhankelijke onderzoeken van de Rekenkamercommissie: de Rekenkamercommissie voert elk jaar een aantal onderzoeken uit ten behoeve van de gemeenteraad, waarbij wordt bekeken of de doelen die de gemeente heeft gesteld worden bereikt en of dit is gebeurd tegen zo laag mogelijke kosten. De Rekenkamercommissie bepaalt zelfstandig en onafhankelijk welke onderzoeken zij uitvoert. In 2020 heeft de Rekenkamercommissie de volgende onderzoeken gepubliceerd: 'Verkennend onderzoek Toezicht & handhaving Energiebesparingsplicht' en 'Verkennend onderzoek De impact van de lockdown op het functioneren van de lokale democratie'.

Voor 2020 waren drie speerpunten benoemd. Hieronder wordt weergegeven hoe deze speerpunten in 2020 zijn vormgegeven:
- Een verdere doorontwikkeling van het team Verbijzonderde interne controle (VIC-team). Het VIC-team is ondergebracht in de afdeling Concerncontrol en heeft zich verder bekwaamd in het uitvoeren van verbijzonderde interne controles. Er zijn stappen gezet met een positief resultaat. De effecten van de coronacrisis hebben het werken aan teamontwikkeling wel bemoeilijkt. Het VIC-team heeft een verbeterslag gemaakt in zijn werkwijze, waarbij intensief is samengewerkt met de accountant. De kritische en open opstelling van de accountant wordt hierbij gewaardeerd. Het streven van het team is om zich blijvend te verbeteren.
- Samen met de accountant de risicogerichte aanpak en data-gestuurde controleaanpak op een hoger niveau brengen. Door de coronacrisis is aan deze verbeterslag – waarvoor inzet en betrokkenheid van de gehele organisatie nodig is - geen prioriteit gegeven. Risicomanagement is een belangrijk uitgangspunt voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording door het college van B en W en zal daarom in 2021 worden geïmplementeerd.
- Voorbereidingen treffen die het mogelijk maken dat het college van B en W vanaf het boekjaar 2021 zelf een rechtmatigheidsverantwoording kan afgeven bij de jaarstukken, die voldoet aan nog in te voeren wet- en regelgeving. De werkzaamheden van het team Concerncontrol zijn in 2020 op een dusdanige wijze uitgevoerd dat het mogelijk moet zijn om in 2021 de werkzaamheden zo in te richten dat het college van B en W over dat (boek)jaar een rechtmatigheidsverantwoording kan afgeven bij de jaarstukken. Dit wel op voorwaarde dat de wetgever de beoogde wetswijziging tijdig invoert.

Informatievoorziening en automatisering

Ter verbetering van de informatievoorziening en automatisering zijn in 2020 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- **Geheugen van LV / Centrale opslag en ontsluiting van informatie**
  Enkele applicaties zijn, in lijn met de visie op informatiemanagement, naar de cloud gemigreerd. Verder zijn er enkele digitaliseringsprojecten gestart zoals het parkeerproces en het proces Aanvragen levensonderhoud. Daarnaast zijn er professionaliseringsslagen gemaakt binnen informatiemanagement en functioneel beheer. De enterprise architectuur voor LV is verder uitgewerkt met principes. Hierdoor zijn er kaders zodat huidige en nieuwe applicaties kunnen voldoen aan de technische, beveiligings- en privacy-eisen van de gemeente.

- **Lerend vermogen**
  Afgelopen jaar is het datapakhuis verder uitgebreid en daarmee ook het aanbod van informatieproducten. Naast de doorontwikkeling van inzichten in het sociaal domein, is er geïnvesteerd in het inzichtelijk maken van de activiteiten van de 1e lijns-dienstverlening met name afspraken en telefonie. Daarnaast worden HR inzichten nu gegenereerd uit het datapakhuis. Bij Stadsbeheer zijn de eerste stappen gezet om inzichten te ontwikkelen ten behoeve van de kwaliteit van assets en overzicht in onderhoudskosten en -budgetten. Verder zijn er stappen gezet om de cloudapplicaties Apptimize, CARreL, Centric Leefomgeving en KCS te ontsluiten in het datapakhuis, waarvan het ontsluiten van de laatste applicatie afgerond is. Intussen zijn er op basis van ons zaaksysteem tientallen informatieproducten beschikbaar binnen de verschillende domeinen.

- **Veiligheid van informatie**
  Het borgen van de informatieveiligheid en privacy is essentieel in de toenemende digitalisering. Steeds meer systemen worden aan elkaar gekoppeld en steeds meer mensen moeten toegang krijgen tot dit netwerk van informatie. Dit veilig maken en houden heeft de hoogste prioriteit. Er is een securityarchitectuur ontwikkeld samen met een roadmap om de beweging naar de Cloud op de juiste wijze te beveiligen. De noodzakelijke budgetten voor de realisatie van de roadmap zijn verworven en de realisatie is gestart binnen het Office 365 project.

- **Zorgvuldig omgaan met informatie van inwoners en medewerkers**
  Voor het beheer van de gemeentelijke assets in openbare ruimte is de basis gelegd voor het optimaliseren van de processen en datakwaliteit. In het verlengde hiervan is een project gestart voor het ontsluiten van de relevante informatiebronnen (assets), zodat informatie over assets uniform wordt opgeslagen waardoor de consistentie wordt verhoogd. Om de kwaliteit van data te kunnen borgen zijn er 2 kwaliteitsmedewerkers (data) gestart bij WIJZ en 1 databeheerder bij Stadsbeheer. Verder zijn er voor gebruikers van het zaaksysteem datakwaliteitsrapporten ontwikkeld met de mogelijkheid de correcties gelijk door te voeren in KCS, zodat ook in dit systeem de datakwaliteit geborgd wordt.

- **Extra activiteiten in verband met de coronacrisis**
  De pandemie heeft veel gevraagd van de gemeentelijke informatievoorziening en automatisering. We hebben ervoor gezorgd dat zzp-ers online de Tozo kunnen aanvragen, uitvaarten gestreamd kunnen worden en de begraafadministratie gedigitaliseerd is. Om te zorgen dat de ambtenaren beter op afstand (vanuit huis) digitaal kunnen samenwerken is de implementatie van Office 365 versneld alsmede het vervangen van laptops en tablets.

HR-beleid

Voor een wendbare organisatie die aantrekkelijk is voor huidige en toekomstige medewerkers heeft HR zich in 2020 op een aantal zaken gericht. Namelijk het verder uitwerken van de HR strategie, agenda en planning voor de komende jaren, het begeleiden van de overgang naar de Wet Normalisatie Arbeidsvoorwaarden Ambtenaren (WNRA), het medewerkersonderzoek (MO) en strategische personeelsplanning (SPP).

- **Coronacrisis**
  Vanaf medio maart zijn prioriteiten en plannen door de corona crisis deels gewijzigd. Belangrijke HR processen, richtlijnen en werkwijzen moesten worden aangepast aan de nieuwe situatie waarbij medewerkers veelal digitaal en thuis werken. Denk hierbij aan richtlijnen voor het inwerken, trainingen op afstand, de reiskostenvergoeding, het opnemen van vakantie en verlof, ziekmelden in relatie tot corona. Ook was er aandacht voor vitaal en ergonomisch thuiswerken.

Er zijn bijvoorbeeld online bewegingslessen geïntroduceerd en medewerkers hebben de middelen gekregen om een goede thuiswerkplek in te richten. Mede dankzij deze inspanningen is het verzuimcijfer van 2020 nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar.

- **Medewerker onderzoek (MO) en Strategische personeelsplanning (SPP)**
  Het MO is begin 2020 afgenomen (voor de coronacrisis) waarbij de terugkoppeling aan medewerkers niet in teamsessies maar enkel op een centrale wijze heeft plaatsgevonden. De uitkomsten van het MO schetst een beeld van algemeen tevreden en bevlogen medewerkers. 87% van de medewerkers heeft het onderzoek ingevuld. De thema's zelfstandigheid en flexibiliteit scoren hoog. De thema's 'werkdruk', 'resultaatgerichtheid' en 'samenwerking tussen afdelingen' zijn verbeterd ten opzichte van de vorige meting en de benchmark, maar vragen nog steeds aandacht. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg het keurmerk 'beste werkgever 2019-2020' ontvangen. Alle activiteiten in het kader van SPP zijn uitgesteld als gevolg van de coronacrisis.

- **Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA)**
  Met ingang van 1 januari 2020 is de WNRA in werking getreden. Deze wet trekt de rechtspositie van ambtenaren zo veel mogelijk gelijk met de positie van werknemers in het bedrijfsleven. Daarbij geldt niet langer het publiek recht, maar het arbeidsrecht. Diverse zaken zijn als gevolg hiervan gewijzigd een aangepast. De overgang naar het reguliere arbeidsrecht is probleemloos verlopen.

- **HR strategie en agenda**
  De HR strategie en agenda zijn opgesteld voor 2021 en de jaren daarna en gedeeld met het management en de ondernemingsraad.

Inkoop en aanbesteding

De ambitie van de gemeente Leidschendam-Voorburg is om in een continu veranderende samenleving de beste gemeentelijke dienstverlener te bieden. Het inkoopbeleid is ondersteunend aan deze ambitie.

Om een verdere invulling te geven aan de doelen vanuit het inkoopbeleid, heeft de het team inkoop zich in 2020 gericht op de verdere professionalisering van de inkoopfunctie. Hierbij ging het specifiek om de volgende zaken:

- Vanuit de recente invoering van de nieuwe inkoopsoftware Negometrix zijn de bestaande en nieuwe contracten binnen de gemeente in de contractbeheermodule van Negometrix opgenomen, waardoor contractmanagement verder uitgerold kan worden. Hierdoor kan men de (inkoop)resultaten monitoren en leverancierssprestaties meten.

- Alle Europees (niet-) openbare procedures en meervoudig onderhandse procedures worden vanaf 2020 door het team inkoop uitgevoerd, waardoor de uitgangspunten vanuit het inkoopbeleid actiever geborgd kunnen worden. Om het inkoopbeleid actiever uit te dragen heeft het team inkoop het afgelopen jaar presentaties gehouden bij de afdelingen. In deze prestaties zijn de plannen vanuit inkoop gepresenteerd en zijn de bestaande richtlijnen en afspraken voor het doorlopen van inkoopprocedures nogmaals toegelicht.

- De spendanalyse is verder uitgebreid en gedigitaliseerd via een software tool, waardoor er meer inzicht en control is op de uitgaven binnen de organisatie op ieder gewenst moment.

- De werkprocessen zijn verder geactualiseerd, waardoor alle inkoopactiviteiten binnen de gemeente op een uniforme wijze worden uitgevoerd.

- Met het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) draagt inkoop bij aan het bereiken van maatschappelijke doelen. In het actieplan liggen de beleidsdoelen circulair inkopen, lokale inkoop en social return vast. Circulair inkopen is sturen op het behoud van de waarde van de grondstoffen door de herbruikbaarheid van producten en materialen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. In 2020 is de eerste pilot circulaire inkoop afgerond. Onze gemeente heeft als penvoerder met de gemeente Rijswijk en gemeente Pijnacker-Nootdorp de 'collectieve Europese niet-openbare aanbesteding circulair inkopen van warme drankenautomaten' uitgevoerd.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Gemeenten spelen een belangrijke rol in het proces van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Zo liggen er kansen om invloed uit te oefenen op het ondernemersklimaat, maar daarnaast doen wij als gemeente ook het nodige in het kader van MVO. De gemeente probeert zoveel mogelijk mensen met een uitkering aan het werk te helpen, voert een actief stagebeleid en is actief als leerwerkbedrijf.

Als gevolg van de coronacrisis zijn er wel stages geweest binnen de gemeentelijke organisatie, maar minder dan vooraf gepland. 11 jongeren kregen de kans om als stagiaire praktijkervaring op te doen. Dit waren er het jaar ervoor 22. Daarnaast hebben we nog 2 mensen een leerervaringsplaats en 2 mensen een werkervaringsplaats aangeboden.

Gegevens gemeentelijk personeelsbestand

Formatie en bezetting	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
FTE formatie	602	622	623
FTE bezetting	593	593	608
Saldo	**9**	**29**	**15**

Budget en realisatie	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
Salarisbudget	43.592	44.852	47.391
Kosten bezetting	40.497	42.679	45.266
Kosten inhuur regulier	2.958	3.446	3.291
Inhuur regulier t.o.v. totale kosten	6,80%	8,07%	7,27%
Resultaat	**137**	**-1.273**	**-1.166**

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht inhuur	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
Inhuur regulier	2.958	3.446	3.291
Inhuur projectmatig	7.002	4.983	5.195
Totaal inhuur	**9.960**	**8.429**	**8.486**

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht ziekteverzuim	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020
Ziekteverzuim in % (excl. zwangerschap)	5,45	4,15	4
Totaal ziekteverzuim	**5,45**	**4,15**	**4**

De toename van de personeelslasten ten opzichte van 2019, wordt met name veroorzaakt door een stijging van de loonkosten als gevolg van de gemaakte CAO-afspraken.

De totale kosten van de externe inhuur vallen, mede door de corona crisis, lager uit dan in voorgaande jaren. In de inhuur op basis van projecten is ook de inzet voor TOZO verwerkt.

De ziekteverzuimcijfers over 2020 zijn besproken met de bedrijfsarts, omdat de interpretatie van de cijfers in verband met de coronacrisis lastiger is dan gebruikelijk. Enerzijds is er daadwerkelijk sprake van ziekte die direct (besmetting) of indirect (werkdruk en werkstress) gerelateerd zijn aan corona. Anderzijds is het gewogen verzuimpercentage over 2020 uiteindelijk lager dan voorgaande jaren. Medewerkers hebben meer regelruimte door het thuiswerken en kunnen ondanks klachten vanuit huis toch doorwerken (dus geen verzuimmelding). Anderzijds zijn wel degelijk klachten, beperkingen en signalen bekend, die niet hebben geleid tot een concrete ziekmelding. Van de langdurig zieken in 2020 is ruim een derde van de meldingen gerelateerd aan werkdruk/-stress. In toenemende mate ervaren medewerkers het gemis aan sociale interactie tussen collega’s. Of en hoe dit invloed heeft op de ontwikkelingen van meldingen rondom werkdruk-/ stress in 2021 is niet te zeggen, maar zal nauw worden gemonitord.

2.2.6 Verbonden Partijen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de partijen met wie de gemeente een bestuurlijke relatie heeft en waarin zij een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel in het bestuur bezet of stemrecht heeft. Een financieel belang betekent dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente. De werkzaamheden van de verbonden partijen moeten een publiek belang dienen. De raad of het college zetten verbonden partijen in als middel om gemeentelijk beleid te realiseren.

Beleidskader

De Gemeente Leidschendam-Voorburg werkt op vele terreinen samen met externe partijen. Binnen deze samenwerkingsverbanden zijn verbonden partijen een bijzondere groep die extra aandacht verdient vanwege de aanzienlijke bestuurlijke, strategische en financiële belangen voor de gemeente. In 2014 bracht de Rekenkamercommissie het rapport Grip op Samenwerking uit. Eén van de aanbevelingen die hierin werd gedaan was: Versterk en actualiseer de analyse van risico's van samenwerkingsverbanden. Deze aanbeveling vormt één van de pijlers van het Afwegingskader verbonden partijen dat door de raad is vastgesteld. Het afwegingskader beoogt ook eenduidigheid te bewerkstelligen gedurende de gehele beheersingscyclus van de samenwerking: bij het aangaan van de samenwerking, de periodieke evaluatie van de samenwerking en de heroverweging van de samenwerking.

Gedurende de samenwerking is het van belang om 'de vinger aan de pols' te houden; de periodieke evaluatie. Gekozen is om de check op de samenwerking te laten plaatsvinden op twee momenten per jaar; als onderdeel van de jaarlijkse begrotingscyclus en als onderdeel van de jaarrekening.

De periodieke evaluatie kijkt naar de stand van zaken van een verbonden partij maar richt zich in mindere mate op de doelmatigheidsvraag: behaalt de gemeente de gewenste doelen door deelname aan de verbonden partij?
Deze vraag dient op gezette tijden, eens per vier jaar, wel gesteld te worden. Deze heroverweging richt zich wel op het nut en noodzaak van de samenwerking en de vorm van de samenwerking. Per verbonden partij is aangegeven in welk jaar uiterlijk een heroverweging van de betreffende verbonden partij plaatsvindt.

Lijst van verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	MetropoolRegio Rotterdam Den Haag (MRDH)
Doelstelling	In deze vrijwillige gemeenschappelijke regeling, werken 23 gemeenten samen aan een duurzame en internationaal concurrerende regio. Een grootstedelijk gebied met een aantrekkelijk landschap en een infrastructureel netwerk dat woonkernen, werklocaties en voorzieningen verbindt. Vanuit twee kerntaken - verkeer & vervoer en economisch vestigingsklimaat - werken de gemeenten in de metropoolregio aan vier thema's: vernieuwen verbindingen, vernieuwen economie, vernieuwen energie en vernieuwen stad en omgeving.
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de burgemeester, in de bestuurscommissie Vervoersautoriteit door de portefeuillehouder verkeer en vervoer, in de bestuurscommissie economisch vestigingsklimaat door de portefeuillehouder economie, in de adviescommissie vervoersautoriteit en adviescommissie economisch vestigingsklimaat door twee raadsleden.
Belang in verbonden partij	3,23%
Overige deelnemers	Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Midden-Delfland, Nissewaard, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Wassenaar, Westland, Westvoorne en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Ontwikkelingen	Taakveld 2.1. Verkeer en vervoer Via de MRDH is bij het Rijk voor een aantal verkeersveiligheidsprojecten subsidie toegekend. Daarnaast is er nieuw regionaal verkeersveiligheidsbeleid vastgesteld. Taakveld 2.5 Openbaar vervoer In het jaar 2020 heeft vooral de financiële gevolgen van de corona crisis voor het openbaar vervoer centraal gestaan. Samen met het Rijk en de ov-bedrijven is hiervoor een oplossing gevonden. Bij de MIRT onderhandelingen zijn financiële middelen toegekend voor onderzoek naar de HOV-verbinding Binckhorst. Taakveld 3.1. Economische ontwikkeling In 2020 is in MRDH verband gewerkt aan diverse opgaven rondom economische structuurversterking. Het gaat dan onder meer om de thema's ruimte om te werken, innovatie, aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt en vrijetijdseconomie. Vanuit de bijdrageregeling in het kader van het programma Sterker uit de crisis heeft de gemeente een bijdrage gekregen van € 60.000 ten behoeve van de ontwikkeling van de publiek private samenwerking op het gebied van retail, de zogenaamde retail innovatie & experience campus.
Gemeentelijke bijdrage	€ 202.085
Spiegeling afwegingskader	2022

Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ 22.023.344
Eigen vermogen 31-12-2020	n.n.b.
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 1.555.686.899
Vreemd vermogen 31-12-2020	n.n.b.
Resultaat over 2020	n.n.b.
Risico's	N.v.t.

Naam	**Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk e.o. (DSW)**
Doelstelling	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). Doel is dat iedere persoon met een sociale werkvoorzieningsindicatie op het voor hem of haar maximale niveau werkzaam is. De deelnemers hebben de uitvoering ondergebracht bij de DSW. Daarnaast voert de DSW re-integratiewerkzaamheden uit voor de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur is de gemeente vertegenwoordigd met twee wethouders. In het dagelijks bestuur met één wethouder.
Belang in verbonden partij	23%. Het belang is gerelateerd aan het aantal arbeidsjaren werkend in Leidschendam-Voorburg.
Overige deelnemers	Rijswijk en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Rijswijk (statutair)
Ontwikkelingen	Door de vervanging van de Wsw met de komst van de Participatiewet was nieuwe instroom in de Wsw niet meer mogelijk en werd de doelgroep van de DSW alleen maar kleiner. Tegelijkertijd hebben de gemeenten de manier van samenwerking opnieuw bekeken en de wens uitgesproken deze anders in te richten. Als gevolg van deze ontwikkelingen is het werkbedrijf opgericht, om de uitvoering van de Wsw en nieuwe instroom via de Participatiewet te kunnen uitvoeren. In mei 2020 hebben de gemeenteraden definitief ingestemd met voorstel tot beëindiging en liquidatie van de DSW. De GR DSW is officieel per 31-12-2020 opgehouden te bestaan. Vanaf 2021 is de uitvoering van de Wsw en nieuw beschut werken ondergebracht bij het nieuwe werkbedrijf de Binnenbaan. In 2021 wordt de liquidatie van de DSW afgewikkeld. De concept jaarrekening bevat de verantwoording over het exploitatiejaar 2020. De volledige jaarrekening 2020, inclusief liquidatie-verantwoording, wordt in het najaar aangeboden.
Gemeentelijke bijdrage	€ 194.091 (op basis van de voorlopige jaarstukken 2020)
Spiegeling afwegingskader	Niet van toepassing aangezien de gemeenschappelijke regeling met ingang van 1-1-2021 is opgeheven.

Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ 1.834.880
Eigen vermogen 31-12-2020	€ 0 (na liquidatie)
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 5.140.292
Vreemd vermogen 31-12-2020	€ 0 (na liquidatie)
Resultaat over 2020	€ -865.939
Risico's	Zie de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Naam	**Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)**
Doelstelling	Omgevingsdienst Haaglanden verzorgt voor de gemeente wettelijke taken op het gebied van milieuvergunningverlening, toezicht (op bodem en op zwaardere/ complexere milieu-inrichtingen) en handhaving. Het college blijft voor deze taken het bevoegd gezag.
Bestuurlijk belang	Een wethouder vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur. Leidschendam-Voorburg is niet vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.
Belang in verbonden partij	2%
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland, Zoetermeer en provincie Zuid-Holland
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	In 2020 werkte de ODH volledig zaakgericht en de uitvoeringstaken werden ondersteund door geautomatiseerde processen om te kunnen voldoen aan de afgesproken rapportageverplichtingen. In de voortgangsrapportages (juni en september) en het jaarrapport rapporteert de ODH over daadwerkelijk uitgevoerde werkzaamheden. De besteding is mede afhankelijk van een aantal externe factoren, waaronder het aantal daadwerkelijk ontvangen aanvragen en meldingen en het aantal geconstateerde handelingen waarop moest worden toegezien of moest worden gehandhaafd. Financiering van de taakuitvoering door de ODH vindt plaats op basis van output, dat wil zeggen aan de hand van de per opdrachtgever te leveren producten en diensten. De deelnemersbijdrage is op basis van voorcalculatie vastgesteld. De verantwoording vindt zowel collectief als per deelnemer plaats op basis van nacalculatie. Het jaar 2020 is qua taakuitvoering voor de gemeente Leidschendam-Voorburg een relatief druk jaar geweest. Het totaal aantal uitgevoerde zaken binnen het programma Toetsing & Vergunningverlening ligt weliswaar rond de werkplanraming, de urenrealisatie ligt daarboven. Het totaal aantal uitgevoerde zaken binnen het programma Toezicht & Handhaving ligt onder de werkplanraming, maar ook de tijdsbesteding is iets hoger geweest dan verwacht. Dit is onder andere het gevolg van de aangepaste manier van werken tijdens de coronacrisis.
Gemeentelijke bijdrage	€ 908.105

Spiegeling afwegingskader	2021
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ 1.071.385
Eigen vermogen 31-12-2020	€ 10.071.385
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 17.357.762
Vreemd vermogen 31-12-2020	€ 18.630.883
Resultaat over 2020	€ 483.451 (onverdeeld positief rekeningresultaat)
Risico's	De Algemene reserve kende eind 2019 een saldo van € 1.071.400. In de Nota Weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit die op 27 juni 2017 door het Algemeen Bestuur van de ODH is vastgesteld, is vastgelegd dat de incidentele weerstandscapaciteit (Algemene reserve) maximaal 5% van de begrote structurele lasten bedraagt en tenminste gelijk is aan een risicoprofiel met een ratio 1,0. In de begroting 2020 is een risicoprofiel opgenomen van € 1.020.000.De maximale begrote incidentele weerstandscapaciteit bedraagt na de taakoverdrachten 5% van de structurele lasten. De totale lasten in 2020 (programma's, overhead en onvoorzien) bedragen na wijziging € 24.818.300, waarvan incidenteel € 2.099.800. De structurele lasten bedragen € 24.818.300 -/- € 2.099.800 is € 22.718.500, zodat de maximale begrote incidentele weerstandscapaciteit uitkomt op 5% van € 22.718.500 is afgerond € 1.135.900. De werkelijke incidentele weerstandscapaciteit (algemene reserve) bedraagt € 1.071.400. Het totaal van de gekwantificeerde risico's bedraagt exclusief de memorieposten € 1.020.000. Dit komt overeen met een weerstandsratio van 1,05.

Naam	**Gemeenschappelijke regeling Avalex**
Doelstelling	Door een regionale organisatie van de afvalinzameling wil de gemeente schaalvoordelen behalen. De afvalinzameling is gericht op het inzamelen van grondstoffen. Dit betekent dat inwoners afval zoveel mogelijk gescheiden aanbieden.
Bestuurlijk belang	In het enkelvoudig bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie is de gemeente vertegenwoordigd door één wethouder.
Belang in verbonden partij	22,8%
Overige deelnemers	Delft, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk en Wassenaar.
Vestigingsplaats	Rijswijk

Ontwikkelingen	In 2019 is besloten om de governance-structuur van Avalex niet te wijzigen. In plaats daarvan krijgt Avalex de tijd om zich te richten op ontwikkelingen die de afgelopen jaren in gang zijn gezet waaronder de eerdere omvorming (in 2018) tot een bedrijfsvoeringsorganisatie en het opstelling van de producten- en dienstencatalogus en de jaarlijkse DVO-cyclus die hiermee samenhangt. In 2021 maakt het huidige bestuur een nieuwe afweging over de governance-structuur van Avalex. In de begroting 2021 is een taakstelling van € 0,5 miljoen. opgenomen die Avalex, in het kader van de bedrijfsvoering, nog concreet moet invullen. Eind 2021 lopen drie verwerkingscontracten voor afval af. Het betreft de stromen restafval, gft-afval en grofvuil. Begin 2020 is Avalex gestart met een traject dat moet leiden tot één of meerdere verwerkers. Avalex wordt hierin ondersteund door twee externe partijen. Vanuit de gemeenten zijn verschillende eisen gesteld aan de nieuwe verwerkers, zoals: mogelijkheid tot nascheiding van het restafval, flexibiliteit in contracten qua tonnages afval, passend binnen de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten. In de eerste helft van 2020 heeft een marktverkenning plaatsgevonden. Deze verkenning heeft geleid tot een raadsvoorstel aan de raad in oktober 2020 om als eerste de mogelijkheid tot inbesteding bij HVC te onderzoeken. Eind 2020 is dit onderzoek afgerond en aan het bestuur van Avalex voorgelegd. In 2021 wordt een besluit genomen over inbesteding dan wel aanbesteding van de verwerkingscontracten.
Gemeentelijke bijdrage	€ 7.383.455
Spiegeling afwegingskader	In het kader van de discussie rondom de governance heeft een spiegeling van de huidige- en voorgestelde- governance van Avalex aan het afwegingskader plaatsgevonden. De uitkomsten van deze afspiegeling waren niet doorslaggevend naar één van beide opties die ter tafel lagen.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ 5.373.000
Eigen vermogen 31-12-2020	n.n.b.
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 17.067.000
Vreemd vermogen 31-12-2020	n.n.b.
Resultaat over 2020	€ n.n.b.
Risico's	In de begroting 2020 heeft Avalex vijf (financiële) risico's geïdentificeerd. Dit zijn (1) de noodzaak tot investeringen in nieuwe innovaties en nieuwe diensten, (2) wisseling in opbrengsten (van grondstoffen), prijzen en verwerkingskosten, (3) PDC: werkelijke afname en scheidingsprognoses, (4) inzet en bezetting en (5) wagenpark hercontractering. Om de bovenstaande risico's te dekken, heeft Avalex een weerstandsvermogen € 2 miljoen opgebouwd.

Naam	Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)
Doelstelling	De activiteiten van de VRH zijn gericht op het vergroten van de veiligheid van de bevolking en bezoekers van de regio Haaglanden. De VRH heeft tot taak de brandweerzorg en organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio goed te organiseren. Dit gebeurt in opdracht van de aangesloten gemeenten.
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur.
Belang in verbonden partij	7,03%
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	Op basis van het meerjarenbeleidsplan 2020-2025 van Brandweer Haaglanden ligt de focus op stedenbouwkundige verdichting en energietransitie. Nieuwe en andere risico's ontstaan door dichte bebouwing, waaronder hoge en ondergrondse gebouwen en gebouwen met veel verschillende gestapelde functies. Daarnaast is sprake van verdichting door toename van het aantal voertuigbewegingen. De energietransitie kenmerkt zich op de korte termijn door veel technologische ontwikkelingen die elkaar in hoog tempo opvolgen. De focus op de inzet van brandveilig gedrag blijft onverminderd maar is meer specifiek gericht op de doelgroepen jongeren, ouderen en verminderd zelfredzamen.
Gemeentelijke bijdrage	€ 6.052.593
Spiegeling afwegingskader	2021
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ 8.777.000
Eigen vermogen 31-12-2020	€ 8.193.000
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 110.871.000
Vreemd vermogen 31-12-2020	€ 118.671.000
Resultaat over 2020	€ 3.020.000 (onverdeeld positief rekeningresultaat)
Risico's	De VRH onderkent een aantal niet afgedekte risico's. Dit betreft een aantal incidentele risico's en structurele risico's. Ten aanzien van deze onderkende risico's is aangeven in hoeverre, indien dit risico zich voordoet, een beroep wordt gedaan op de weerstandscapaciteit. De incidentele risico's omvatten daarbij het 2e loopbaanbeleid waarvan het risico is berekend op € 110.000 en de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren waarvan het risico is berekend op € 461.000. De structurele risico's betreffen respectievelijk niet verzekerbare risico's berekend op € 173.000, ontwikkelingen vrije instroom vrijwilligers berekend op € 289.000, aansprakelijkheid dienstverlening waarvan het restrisico wordt geraamd op € 193.000, cyberdreiging/digitale dreiging wat een beslag op het weerstandsvermogen legt van € 121.000, gemiddeld werkgeversrisico WGA/WW waarvan het beslag op het weerstandsvermogen is berekend op € 110.000, overgangsregeling functioneel leeftijdsontslag waarbij wordt aangetekend dat de

deelnemende gemeenten individueel zorg dragen voor een voorziening voor deze kosten en separaat zijn geïnformeerd over de indicatieve effecten. In die zin is er voor de VRH geen sprake van een financieel risico. Resumerend komt de som van het bedrag van de incidentele risico's die de VRH onderkent neer op een bedrag van € 571.000 en de som van de structurele risico's op een bedrag van € 776.110 waarvan een bedrag van € 231.000 beslag legt op het weerstandsvermogen van de VRH.

Naam	GGD en VT Haaglanden
Doelstelling	Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid (onderdeel GGD). Het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, door middel van een samenhangende aanpak (Onderdeel Veilig Thuis).
Bestuurlijk belang	Een wethouder vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur. Leidschendam-Voorburg is niet vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.
Belang in verbonden partij	7% GGD / 5% VT
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	Onderdeel GGD De voornaamste ontwikkelingen bij de taken van de GGD zijn: • **Corona:** Een groot deel van de GGD medewerkers is in de periode maart t/m mei ingezet in de crisisorganisatie. Verschillende taken zijn daarom anders of niet uitgevoerd of worden later uitgevoerd. Vanaf juni heeft de GGD geleidelijk de reguliere activiteiten weer opgestart. Vanaf september 2020 zijn alle activiteiten weer volledig uitgevoerd; • **Pijler 1 Monitoren, signaleren, adviseren:** In het najaar 2020 is de landelijke gezondheidsenquête onder volwassenen en ouderen afgenomen. Het visietraject is in het najaar weer opgestart; • **Pijler 2 Uitvoerende taken gezondheidsbescherming:** Voor de bestrijding van tuberculose en de bevordering van seksuele gezondheid is de noodzakelijke (en urgente) dienstverlening geleverd. Op het vlak van preventieve reizigerszorg zijn er in 2020 minder consulten en minder vaccinaties uitgevoerd ten opzichte van 2019. Dit vanwege de coronamaatregelen en (negatieve) reisadviezen; • **Pijler 3 Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crisis:** Naast alle inzet voor de bestrijding van de coronacrisis heeft de GGD ook de reguliere crisisinzet uitgevoerd; • **Pijler 4 Toezicht houden:** De prognose van inspecties kinderopvang is achtergebleven bij de verwachting voor 2020. Dit vanwege de (tussentijdse) sluiting van locaties kinderopvang vanwege corona;

- **Pijler 5 Brede Public Health:** geen bijzonderheden in de taakuitvoering.

Onderdeel Veilig Thuis

- **Corona:** Tegen de verwachting in zijn door corona geen grote afwijkingen in het aantal meldingen, adviesvragen of huisverboden ontstaan. Veilig Thuis (VT) blijft de ontwikkelingen ten aanzien van het aantal adviezen en (aard van de) meldingen nauwlettend volgen. Er wordt in samenwerking met het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) onderzoek gedaan naar huiselijk geweld tijdens de corona pandemie. Landelijk zijn er initiatieven ontwikkeld zoals Masker 19 (waarbij een betrokkene die te maken heeft met huiselijk geweld, via de apotheek, ondersteuning kan vragen bij (VT) en een chatfunctie bij VT waardoor er op een laagdrempelige manier contact gezocht kan worden;
- **Bedrijfsvoering algemeen:** hier is aandacht aan besteed door investering bij planning en control binnen gemeente Den Haag en de versterking van de financiële beleidsmedewerker;
- **Verhouding Flexibele schil en vaste formatie:** De krappe arbeidsmarkt is de aanleiding om relatief veel tijdelijk personeel in te schakelen. De inzet blijft om met gerichte wervingscampagnes de hoeveelheid vast personeel te vergroten. Met maatregelen binnen VT en in de keten wordt ondertussen gewerkt aan beperking van de groeiende capaciteitsbehoefte van VT;
- **Groei meldingen en adviezen VT, wachtlijsten:** In 2020 is het gelukt de wachtlijst terug te dringen, onder andere doordat de personele capaciteit beter op orde was. Daarnaast is het werkproces efficiënter gemaakt. Zo worden lichtere meldingen sneller doorgezet naar het voorliggend veld. Met het terugdringen van de wachtlijst en de inzet van werkbegeleiders die sturen op doorlooptijden verwacht VT beter aan de wettelijke termijnen te kunnen voldoen;
- **Recidive & sturing in de keten:** Het aantal meldingen bij VT is sterk afhankelijk van de effectiviteit van zorgverlening in de hele keten van huiselijk geweld. Hiermee moet onder andere recidive worden teruggedrongen. De ketenaanpak heeft veel aandacht gekregen via een praktische en duurzame samenwerking waarover de centrumgemeenten Den Haag en Delft regionale regie voeren (Regiovisie). Zo wordt er een ketenmonitor ontwikkeld, waardoor het mogelijk is om meer zicht te krijgen op de (groei van het aantal) meldingen en recidives en wat de aandachtspunten in de ketenaanpak huiselijk geweld zijn;
- **Besteding additioneel Decentralisatie Uitkering Vrouwen Opvang (DUVO) budget:** Via de voorjaarsbrief is de Raad half februari geïnformeerd over de besteding van de additionele DUVO gelden.

Gemeentelijke bijdrage	€ 1.342.142 (o.b.v. voorlopige jaarstukken 2020)
Spiegeling afwegingskader	De gemeenschappelijke regeling GGD is in 2017 herijkt en in 2018 is een nieuwe fase ingegaan waarbij ook Veilig Thuis onderdeel van de gemeenschappelijke regeling is geworden. De evaluatie van deze gemeenschappelijke regeling is in 2022 gepland. Spiegeling aan het afwegingskader zal gekoppeld aan deze evaluatie plaatsvinden.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ -724.000 (o.b.v. voorlopige jaarstukken 2020)
Eigen vermogen 31-12-2020	€ 2.082.000 (o.b.v. voorlopige jaarstukken 2020)
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 1.017.000 (o.b.v. voorlopige jaarstukken 2020)
Vreemd vermogen 31-12-2020	€ 14.540.000 (o.b.v. voorlopige jaarstukken 2020)
Resultaat over 2020	€ 2.082.000 (o.b.v. voorlopige jaarstukken 2020)
Risico's	De gemeenschappelijke regeling GGD & VeiligThuis beschikt zelf niet over weerstandscapaciteit waardoor risico's door de deelnemende gemeenten moeten worden opgevangen. In de risicoparagraaf in de begroting 2021 van de gemeenschappelijke regeling is een inschatting gemaakt van de financiële risico's. Deze zijn in totaliteit begroot op maximaal € 3,2 miljoen (aandeel LV is circa € 0,2 miljoen). Dit is vooral onder invloed van het risico op verdere volumegroei bij VT (€ 2 miljoen) en omdat er een onzekerheid over de kostendekkendheid van de overheadvergoeding aan Den Haag was. Het risico op de kostenstijgingen vanwege volumegroei is ondertussen verkleind omdat er extra rijksmiddelen zijn toegekend aan de begroting van VT. Het risico op de kostenstijging overhead is weggenomen omdat er inmiddels overeenstemming is bereikt over een dekkende overheadvergoeding. De bestrijding van het corona-virus heeft (grote) financiële gevolgen voor de GR GGD. Vooralsnog wordt er voor de GR een groot financieel tekort verwacht ten opzichte van de begroting 2020. Dit komt enerzijds door extra kosten door corona activiteiten (bijvoorbeeld testen, callcenter en bron- en contactonderzoeken), en anderzijds door de derving van inkomsten (bijv. wegvallen inkomsten uit reizigersvaccinatie). Het uitgangspunt is dat de rijksoverheid deze kosten dekt en er geen financiële gevolgen zijn voor de deelnemende gemeenten. Op de eindafrekening van de gemeente Den Haag (uitvoeringsorganisatie) over 2020 wordt door de Gemeentelijke Accountantsdienst een goedkeurende verklaring met beperking afgeven. Deze beperking vloeit voort uit de rechtmatigheidsbevindingen inzake Europese aanbesteding, waarvoor de uitvoeringsinstantie direct verantwoordelijk is. Indirect kan dit ook gevolgen hebben voor het oordeel over de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling en de onzekerheden aldaar. Maar de verwachting is dat dit geen (grote) financiële afwijkingen zal opleveren.

Naam	Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen H10 Inkoopbureau)
Doelstelling	Het servicebureau behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken binnen het sociaal domein, zoals gezamenlijke inkoop en het contracteren van Jeugdzorg.
Bestuurlijk belang	In 2015 is de gemeenschappelijke regeling omgezet van een GR openbaar lichaam naar een GR bedrijfsvoeringsorganisatie met een ongeleed bestuur. Het bestuur bestaat uit drie leden. Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Voorschoten, Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer zijn samen vertegenwoordigd met één lid. Besluitvorming vindt plaats met een gewogen stemverhouding, gebaseerd op inwonertal per gemeente.
Belang in verbonden partij	7%
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp
Ontwikkelingen	Het Servicebureau heeft samen met de 10 gemeenten van regio Haaglanden in 2020 de inkoop van jeugdhulp 2021 begeleid en namens de gemeenten de contracten met de aanbieders voorbereid en afgesloten.
Gemeentelijke bijdrage	€ 199.030 (op basis van de voorlopige jaarstukken 2020)
Spiegeling afwegingskader	De Gemeenschappelijke regeling SJBH is op 1 januari 2020 in werking getreden. Daarbij is bepaald dat deze voor onbepaalde tijd is aangegaan. Minimaal een keer in de vier jaar zorgt het bestuur van de GR voor een evaluatie van de regeling. De eerste evaluatie zal plaatsvinden voor 31 december 2021. Gekoppeld aan de evaluatie zal de spiegeling aan het afwegingskader in 2021 plaatsvinden.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ -37.358
Eigen vermogen 31-12-2020	€ 43.687 (op basis van de voorlopige jaarstukken 2020)
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 1.916.959
Vreemd vermogen 31-12-2020	€ 958.756 (op basis van de voorlopige jaarstukken 2020)
Resultaat over 2020	€ 81.045 (op basis van voorlopige jaarstukken 2020)
Risico's	De gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden beschikt niet over een eigen weerstandsvermogen. De risico’s dienen daarom door de deelnemende gemeenten te worden opgevangen. In de risicoparagraaf in de begroting 2021 van de gemeenschappelijke regeling zijn de risico's opgenomen en is een inschatting gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit is daarbij bepaald op 15% van de omzet zijnde € 3.091.151 x 15% is afgerond € 465.000. Het aandeel van Leidschendam-Voorburg hierin is 7%, ofwel € 33.000.

Naam	Stadsgewest Haaglanden (in liquidatie)
Doelstelling	Liquideren van het stadsgewest.
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door twee raadsleden. De gemeente is niet vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.
Belang in verbonden partij	Gewijzigd in 6,84% (voorheen 7,03%)
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	Het Stadsgewest Haaglanden (SHG) is per 1 januari 2015 in liquidatie gegaan. SHG voert geen nieuwe beleidstaken meer uit maar beperkt zich tot de afwikkeling van de verplichtingen die tot en met 2014 zijn aangegaan. De jaarrekening 2019 van het SHG is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Stadsgewest. Er resteren nog werkzaamheden in de afwikkeling van de (inmiddels beëindigde) huur van het pand aan de Grote Marktstraat in Den Haag. Aangezien de verwachting is dat de liquidatie in 2020 afgerond wordt is er geen begroting 2020 meer opgesteld.
Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.
Spiegeling afwegingskader	n.v.t.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ 1.476.039
Eigen vermogen 31-12-2020	€ n.n.b.
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 569.645
Vreemd vermogen 31-12-2020	€ n.n.b.
Resultaat over 2020	€ n.n.b.
Risico's	n.v.t.

Naam	Centrumregeling samenwerking gemalendiensten
Doelstelling	De Centrumregeling samenwerking gemalendiensten (NAD) is in 2019 opgericht. Het is een samenwerking tussen de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Delft en Pijnacker-Nootdorp. Het doel van deze samenwerking is de personele kwetsbaarheid bij het operationeel gemalenbeheer te verminderen met één gezamenlijke beheer- en onderhoudsdienst voor gemalen die goed uitgerust zijn om aan de huidige en toekomstige problematiek rondom de gemalen het hoofd te bieden.
Bestuurlijk belang	
Belang in verbonden partij	33,33%
Overige deelnemers	Leidschendam-Voorburg, Delft en Pijnacker-Nootdorp.
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp

Ontwikkelingen	Vanaf 1 januari 2020 is de gemeenschappelijke regeling officieel van start gegaan en heeft het NAD-Gemalenbeheer de operationele onderhoudstaken volledig overgenomen. In de komende jaren wordt de samenwerking geïntensiveerd door de beheerwijzen meer op elkaar af te stemmen en daardoor efficiencywinst te boeken.
Gemeentelijke bijdrage	€ 321.307
Spiegeling afwegingskader	Elke vier jaar wordt de samenwerking geëvalueerd. De eerste keer vindt dit na ongeveer drie jaar na de start plaats. De punten van de evaluatie zijn: • Toename van de kennis over de werking van het gehele systeem: meer data over de werking van het systeem, combineren van data met andere ketenpartners en de gerealiseerde verbeteringen in het systeem op basis van deze kennis; • Vermindering van de kwetsbaarheid in de uitvoering; goede mogelijkheden van onderlinge vervanging van medewerkers (bijvoorbeeld door roosters), kennisdeling en kennisopbouw tussen medewerkers; • Aantrekkelijke werkgever voor bestaande en nieuwe medewerkers; meer mogelijkheden om mensen aan te trekken, te beschikken over een team met de juiste benodigde competenties en vaardigheden en verder te ontwikkelen; • Door slimme keuzes efficiency realiseren door lagere investeringskosten voor de drie gemeenten gezamenlijk. In 2021 zal hiervoor een nulmeting worden gedaan, die het ook bruikbaar is voor de evaluatie.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	Nog niet bekend
Eigen vermogen 31-12-2020	Nog niet bekend
Vreemd vermogen 1-1-2020	Nog niet bekend
Vreemd vermogen 31-12-2020	Nog niet bekend
Resultaat over 2020	Nog niet bekend
Risico's	Het financiële risico voor de gemeente Leidschendam-Voorburg neemt door deze samenwerking af, doordat de kwetsbaarheid van de organisatie wordt verminderd. De kosten van het gemalenbeheer die toerekenbaar zijn aan de gemalen in onze gemeente worden gefinancierd via de rioolheffing. De financiële risico's van de samenwerking (de algemene kosten) worden gedragen door de 3 gemeenten, elk voor 1/3 deel.

Vennootschappen en coöperaties

Naam	**VOF Leidschendam-Centrum**
Doelstelling	Samen met een ontwikkelingscombinatie geeft de gemeente uitvoering aan de grondexploitatie van de VOF en daarmee aan de herstructurering van Leidschendam Centrum.
Bestuurlijk belang	De gemeente is door een wethouder vertegenwoordigd in de VOF.
Belang in verbonden partij	50%
Overige deelnemers	Schouten & De Jong Projectontwikkeling (SdJ) en Bouwfonds Property Development (BPD).
Vestigingsplaats	Leidschendam
Ontwikkelingen	In 2020 zijn de bouwwerkzaamheden op de locaties Plaspoelstraat en Molenpadlocatie weer hervat, nadat deze eerder geruime tijd hadden stilgelegen door het faillissement van de aannemer. De werkzaamheden in de openbare ruimte en aan de Plaspoelhaven hebben hierdoor vertraging opgelopen, want deze zijn volgend op de oplevering van de woningen.
Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.
Spiegeling afwegingskader	2022
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ 804.732
Eigen vermogen 31-12-2020	€ 804.732
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 13.611.160
Vreemd vermogen 31-12-2020	€ 13.168.230
Resultaat over 2020	nihil
Risico's	

Naam	**Dunea N.V.**
Doelstelling	Dunea N.V. Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland levert betrouwbaar drinkwater en beheert de duinen tussen Monster en Katwijk.
Bestuurlijk belang	Op basis van het aandelenbezit kan de gemeente via het stemrecht tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders zeggenschap uitoefenen op Dunea N.V. De gemeente wordt hierbij vertegenwoordigd door een wethouder. Statutair is vastgelegd dat Dunea geen dividend uitkeert.
Belang in verbonden partij	6,05%
Overige deelnemers	Den Haag, Hillegom, Katwijk, Lansingerland, Leiden, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Pijnacker-Nootdorp, Rijnwoude, Rijswijk, Teylingen, Voorschoten, Wassenaar, Zoetermeer en Zuidplas.
Vestigingsplaats	Zoetermeer

Ontwikkelingen	De huidige bronnen van Dunea, de Lek en de Maas, staan onder druk. Dat komt door een combinatie van klimaatverandering en bevolkingsgroei. Dunea streeft naar een duurzame drinkwatervoorziening in 2040. Om naar deze visie toe te groeien en de drinkwatervoorziening in het leveringsgebied klaar te maken voor de toekomst, gaat Dunea op korte termijn (voor 2025) het huidige systeem optimaliseren om op korte termijn aan de stijgende vraag te voldoen. Daarnaast intensiveert Dunea de samenwerking met partners voor schone bronnen en robuuste watersystemen en zet Dunea in op beïnvloeding van de vraag en voorkomen van verspilling. Op lange termijn (na 2025) moet er een duurzaam systeem komen dat blijvend veerkracht en leveringszekerheid biedt (invulling van de multi-bronnenstrategie). Dat is een drinkwatervoorziening die beschikt over meerdere, onderling onafhankelijke bronnen van goede kwaliteit. Voor het financieren van met name de investeringen die worden beschreven in de 3 scenario's van de multi-bronnenstrategie is een hoge investering nodig. Als deze investeringen geheel in 2024 zouden moeten worden uitgevoerd, dan wordt er nog steeds voldaan aan de minimale solvabiliteitseis van de banken van 30%.
Gemeentelijke bijdrage	€ 0
Spiegeling afwegingskader	2022
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ 221 mln.
Eigen vermogen 31-12-2020	€ 231 mln.
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 359 mln.
Vreemd vermogen 31-12-2020	€ 355 mln.
Resultaat over 2020	€ 8.5 mln.
Risico's	De risico's zijn vooralsnog beperkt. De gemeenten zijn aandeelhouder van Dunea en bezitten in totaal 4 miljoen aandelen (verdeeld over de gemeenten op basis van inwoneraantal). Met een aandelenbezit van 6% en een nominale waarde van € 5,- per aandeel is onze deelname in de N.V. beperkt tot een bedrag van ca. € 1,2 miljoen. De resultaten van Dunea nemen vanaf 2012 alleen maar toe en worden onder andere ingezet voor de versterking van de financiële positie van het bedrijf. De solvabiliteit over 2020 is ruim voldoende, waarmee Dunea een financieel gezond bedrijf is. De risico's voor Dunea kunnen in de toekomst mede door klimaatsverandering toenemen. Het afgelopen jaar was de drinkwatervoorziening niet in gevaar, maar er waren wel uitdagingen.

Naam	Eneco Holding N.V.
Doelstelling	Eneco Holding N.V. verzorgt duurzame energie voor iedereen. De klanten van vandaag en in de toekomst moeten kunnen rekenen op betaalbare, betrouwbare en schone energie.
Bestuurlijk belang	Op basis van het aandelenbezit kan de gemeente via het stemrecht in de algemene vereniging van aandeelhouders zeggenschap uitoefenen op Eneco Holding N.V. De gemeente wordt hierbij vertegenwoordigd door een wethouder.
Belang in verbonden partij	3,44%
Overige deelnemers	Rotterdam, Den Haag, Dordrecht, Leidschendam-Voorburg, Lansingerland, Delft, Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp zijn de grootste aandeelhouders. De andere aandeelhouders (ook gemeenten) hebben belangen van kleiner dan 1%.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Ontwikkelingen	De aandelen in Eneco Holding N.V. zijn begin 2020 verkocht. De gemeente bezit geen aandelen meer in Eneco Holding N.V.
Gemeentelijke bijdrage	De gemeente betaalde geen bijdrage, maar ontving jaarlijks dividend.
Spiegeling afwegingskader	Op 19 september 2017 heeft de raad reeds een principebesluit genomen de aandelen Eneco te verkopen. Dit besluit kon begin 2020 geconcretiseerd worden.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	2.937 mln.
Eigen vermogen 31-12-2020	onbekend
Vreemd vermogen 1-1-2020	3.031 mln.
Vreemd vermogen 31-12-2020	onbekend
Resultaat over 2020	onbekend
Risico's	In 2020 heeft de gemeente haar aandeel in Eneco verkocht. Er loopt op dit moment een hoger beroep door een stichting met een claim, omdat er sprake zou zijn van verlies doordat er sprake is van een lange termijn privatisering.

Naam	BNG Bank NV
Doelstelling	BNG Bank NV (voorheen Bank Nederlandse Gemeenten) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten voor maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.
Bestuurlijk belang	Op basis van het aandelenbezit kan de gemeente via het stemrecht in de algemene vereniging van aandeelhouders zeggenschap uitoefenen op de BNG Bank. De gemeente wordt hierbij vertegenwoordigd door een wethouder.
Belang in verbonden partij	0,36%
Overige deelnemers	Gemeenten, provincies en waterschappen.
Vestigingsplaats	Den Haag

Ontwikkelingen	Het belangrijkste instrument blijft het verstrekken van financiering tegen lage prijzen aan de kernklanten. Die lage prijzen vereisen een uitstekend risicoprofiel (de huidige ratings zijn AAA), zodat er financiering kan worden aangetrokken tegen scherpe tarieven. Om het risicoprofiel en daarmee de lage prijzen ook de komende jaren te behouden, is het noodzakelijk dat BNG Bank het volume beheerst van leningen die beslag leggen op het risicokapitaal van de bank (tot maximaal 10% van de leningenportefeuille). Daarom worden keuzes gemaakt. De langlopende rentetarieven blijven een drukkend effect hebben op de ontwikkeling van het renteresultaat. Het coronavirus heeft vergaande maatschappelijke gevolgen ook voor de klanten. Door de huidige renteomgeving is er meer concurrentie. Daarom richt de BNG zich op het continu verbeteren van klant- en kredietprocessen. Dit betekent blijven investeren in digitalisering, risicobeheersing en het voldoen aan toezicht en regelgeving. BNG Bank zal zich blijven richten op de publieke sector en het realiseren van maatschappelijke impact.
Gemeentelijke bijdrage	€ 0
Spiegeling afwegingskader	2022
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ 4.990 miljoen
Eigen vermogen 31-12-2020	€ 4.877 miljoen
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 135.072 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2020	€ 144.802 miljoen
Resultaat over 2020	€ 163 miljoen
Risico's	De financiële doelstellingen zijn in 2020 gerealiseerd en de BNG heeft haar excellente kredietwaardigheid in 2020 behouden. Dit houdt in dat de BNG nog steeds voldoet aan de strenge voorwaarden met betrekking tot vermogenspositie, risicobeheersing en betrouwbaarheid en integriteit van de bedrijfsvoering. De BNG staat in de top-5 van de veiligste (lees: meest stabiele) banken ter wereld. Daarmee zijn de risico's voor de gemeente als aandeelhouder ook zeer beperkt.

Naam	**Stedin Holding N.V.**
Doelstelling	Stedin maakt het mogelijk dat energie altijd beschikbaar is: voor deze generatie en voor volgende generaties. Om te wonen, werken en leven in het meest stedelijke gebied van Nederland: Zuid-Holland, inclusief de Rotterdamse haven, en Utrecht.
Bestuurlijk belang	Op basis van het aandelenbezit kan de gemeente via het stemrecht in de algemene vereniging van aandeelhouders zeggenschap uitoefenen op Stedin Groep N.V. De gemeente wordt hierbij vertegenwoordigd door een wethouder.
Belang in verbonden partij	3,44% van het aandelenkapitaal

Overige deelnemers	Rotterdam, Den Haag, Dordrecht, Leidschendam-Voorburg, Lansingerland, Delft, Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp zijn de grootste aandeelhouders. De andere aandeelhouders (ook gemeenten) hebben belangen van kleiner dan 1%.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Ontwikkelingen	Stedin gaat een belangrijke rol spelen in de energietransitie voor wat betreft de infrastructuur die nodig is om te schakelen van gas naar elektriciteit. Dit vergt zeer grote investeringen waarvoor Stedin op dit moment nog geen geld beschikbaar heeft. Stedin is samen met de aandeelhouders aan het onderzoeken op welke wijze deze kapitaalinjectie vorm kan krijgen. De gemeente raden van de deelnemende gemeenten worden actief betrokken bij het traject.
Gemeentelijke bijdrage	€ 0
Spiegeling afwegingskader	2022
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	€ 2.699 miljoen
Eigen vermogen 31-12-2020	€ 2.949 miljoen
Vreemd vermogen 1-1-2020	€ 4.292 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2020	€ 4.340 miljoen
Resultaat over 2020	€ 325 miljoen
Risico's	Stedin staat de komende jaren mede door de energietransitie voor een uitdaging. Verwacht wordt dat er de komende jaren extra investeringen moeten worden gedaan. Dit leidt tot een structureel neerwaartse bijstelling van de verwachte dividendopbrengsten.

Naam	**Werkbedrijf de Binnenbaan B.V.**
Doelstelling	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). Doel is dat iedere persoon met een sociale werkvoorzieningsindicatie op het voor hem of haar maximale niveau werkzaam is. De deelnemers hebben de uitvoering van de Wsw ondergebracht bij de Werkbedrijf de Binnenbaan. Daarnaast voert het Werkbedrijf de Binnenbaan re-integratiewerkzaamheden uit voor de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente gaat door middel van een wethouder vertegenwoordigd worden in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA).
Belang in verbonden partij	1%
Overige deelnemers	Zoetermeer (98%), Rijswijk (1%) en Leidschendam-Voorburg (1%).
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2021 heeft de overdracht van activiteiten van DSW naar werkbedrijf de Binnenbaan B.V plaatsgevonden. Vanaf die datum is het werkbedrijf in uitvoering.
Gemeentelijke bijdrage	€ 10.000
Spiegeling afwegingskader	

Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2020	n.v.t.
Eigen vermogen 31-12-2020	n.v.t.
Vreemd vermogen 1-1-2020	n.v.t.
Vreemd vermogen 31-12-2020	n.v.t.
Resultaat over 2020	n.v.t.
Risico's	Gemeente Leidschendam-Voorburg loopt geen financieel risico (behoudens het aandeel van 1%). Leidschendam-Voorburg deelt niet in de resultaten van het werkbedrijf.

2.2.7 Grondbeleid

Algemeen
Deze paragraaf gaat in op het grondbeleid van de gemeente in juridische, strategische en financiële zin. Eerst worden de lopende grondexploitaties besproken, de hierbij behorende risicoprofielen en mutaties ten aanzien van de te treffen voorzieningen.

Beleidsmatige verankering
Nota Grondbeleid en Nota Grondprijsbeleid
De gemeente beschikt over een Nota Grondbeleid die aansluit op de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de hierin opgenomen Grondexploitatiewet (Grexwet). In essentie gaat de Nota Grondbeleid in op de gemeentelijke rol bij ruimtelijke ontwikkelingen. De raad heeft in 2016 een geactualiseerde versie van de Nota Grondbeleid vastgesteld. Naast de Nota Grondbeleid kent de gemeente ook een Nota Grondprijsbeleid. De Nota Grondprijsbeleid gaat in op de wijze, waarop de gemeente bij gemeentelijke grondverkoop de grondprijs bepaald. De vigerende Nota Grondprijsbeleid is in 2015 door de raad vastgesteld.
De gemeente voert situationeel grondbeleid. Dit betekent dat de gemeente daar waar dat kan faciliterend optreedt. Dit is aan de orde bij ontwikkelingen, die geïnitieerd worden door een (externe) initiatiefnemer. In deze situatie is doorgaans sprake van een private grondexploitatie en past de gemeente kostenverhaal toe voor de gemeentelijke inzet. Alleen onder bepaalde voorwaarden, die in de Nota Grondbeleid zijn vastgelegd, staat de keuze voor een meer actieve rol open. Deze rol kan variëren van het verstrekken van een financiële bijdrage aan een ontwikkeling tot het voeren van volledig actief grondbeleid. Bij volledig actief grondbeleid verwerft de gemeente gronden, en geeft zij bouwkavels uit. Financieel verantwoordt zij dit in een gemeentelijke grondexploitatie, welke door de raad wordt geopend. De gemeentelijke grondexploitaties worden opgenomen in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG). Het MPG en de grondexploitaties worden twee keer per jaar herzien. De 1e herziening wordt ter vaststelling aan de raad aangeboden. Ook de 2e herziening wordt ter vaststelling aan de raad aangeboden, tenzij de afwijking in het grondexploitatieresultaat op eindwaarde ten opzichte van de 1e herziening per grondexploitatie kleiner is dan 0,5 miljoen euro. In dat geval wordt de raad geïnformeerd middels een raadsbrief met een lightversie van de herziening van het MPG.

Grondexploitatie: resultaten risico's en voorziening lopende grondexploitaties
De gemeente heeft drie actieve grondexploitaties: Vlietvoorde, Klein Plaspoelpolder en Rijnlandlaan. Daarnaast participeert de gemeente via een VOF in een publiek-private grondexploitatie voor het project Damcentrum; zie hiervoor de paragraaf verbonden partijen.
Gezien de financiële omvang en marktdynamiek actualiseert de gemeente de grondexploitaties periodiek. Hieronder staan de belangrijkste ontwikkelingen en mutaties ten aanzien van deze grondexploitaties.

Verliesvoorziening van de grondexploitatie
Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat voor het verwachte verlies van een grondexploitatie een verliesvoorziening dient te worden getroffen, in het vervolg van deze paragraaf ‘voorziening’ genoemd. De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met het tekort en de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen. Hierdoor is de getroffen verliesvoorziening toereikend om het verwachte tekort op de einddatum af te dekken.

Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
De commissie BBV stelt regels op met betrekking tot de inrichting van de gemeentelijke financiën en de verslaglegging hierover. De gemeentelijke grondexploitaties voldoen aan de regelgeving van het BBV.

Vaststelling risicoprofiel

Aangezien de risico's bij ruimtelijke projecten substantieel kunnen zijn, is het van groot belang om deze te beheersen. Daarom wordt per project een inventarisatie van zowel de positieve als van de negatieve risico's uitgevoerd, wat leidt tot een concreet overzicht van de risico's / het risicoprofiel. Door dit risicoprofiel financieel te waarderen is het beslag op het weerstandsvermogen inzichtelijk. Bij de toelichting van de grondexploitaties is het risicoprofiel per grondexploitatie weergegeven.

Toelichting resultaten grondexploitaties

In deze paragraaf volgt een (geconsolideerd) overzicht van het financieel resultaat van de grondexploitaties op basis van de vastgestelde 1e herziening 2021. Om de resultaten van de grondexploitaties integraal in beeld te houden is er een Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) opgesteld.

Financieel resultaat grondexploitaties, geconsolideerd overzicht

In onderstaande tabel staan per (actieve) grondexploitatie:

- De werkelijke boekwaarde per 1 januari 2020 en per 31 december 2020;
- De gerealiseerde inkomsten en uitgaven in 2020;
- De nog te realiseren inkomsten en uitgaven alsmede het saldo van de nog te realiseren prijsstijgingen en rente (op grond van de 1e herziening 2021;
- Het resultaat op eindwaarde per datum van afsluiting.

In de toelichtingen per grondexploitatie wordt het verschil met vorig jaar toegelicht.

	Vlietvoorde	Damcentrum	Rijnlandlaan	Klein Plas-poelpolder	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2020	**39.266 N**	**3.620 N**	**-579 N**	**744 N**	**43.051 N**
Gerealiseerde inkomsten in 2020	7 V		249 V	11 V	267 V
Gerealiseerde uitgaven in 2020	737 N		217 N	714 N	1.668 N
Boekwaarde per 31-12-2020	**39.996 N**	**3.620 N**	**-611 V**	**1.447 N**	**44.452 N**
Nog te realiseren inkomsten (excl. prijsstijgingen en rente)	53.286 V	3.620 V	0 V	10.134 V	67.040 V
Nog te realiseren uitgaven (excl. prijsstijgingen en rente)	17.567 N	0	1.103 N	5.155 N	23.825 N
Saldo te realiseren prijsstijging en rente	636 N	0	6 N	219 V	423 N
Resultaat op eindwaarde per datum afsluiting	**4.913 N**	**0**	**498 N**	**-3.751 V**	**1.660 N**

Bedragen x € 1.000

1. Vlietvoorde

Algemeen

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft samen met de provincie Zuid-Holland, het Rijk en buurgemeente Voorschoten de ambitie om het karakteristieke landschap tussen beide gemeenten te behouden en te versterken. Dit gebied noemt men de 'Duivenvoordecorridor'. De grondexploitatie, behorende bij de ontwikkeling van dit gebied, heeft de naam 'Vlietvoorde' gekregen.

Ontwikkelingen 2020

De laatste fase van de subsidie 'Sanering verspreide glastuinbouw' is verantwoord aan de provincie in september 2020.

Voor de (zuidelijke) hoofdstructuur is in 2020 een definitief ontwerp van het landschappelijk raamwerk afgerond. Er zijn voorbereidende werkzaamheden (zoals ophogen en voorbelasten) uitgevoerd. De polders waar geen woningbouw plaatsvindt kunnen reeds worden ingericht in 2021.
De gemeente heeft in 2019 en 2020 verkennende gesprekken gevoerd met initiatiefnemers voor de locaties Noorthey en het Schakelstuk. In 2021 zullen de gesprekken een vervolg krijgen. Ook voor de deellocatie West worden in 2021 verkennende gesprekken gevoerd met een ontwikkelaar.
En in 2021 wordt gestart met de bouw van het deelplan De Coulissen op de voormalige locatie van Kwekerij De Bosrand aan de Noortheylaan.

Resultaat Grondexploitatie
Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de 1e herziening 2021 circa € 4,9 mln. nadelig op eindwaarde (31 december 2025). Opgemerkt wordt dat het resultaat van de grondexploitatie sterk afhankelijk is van de te realiseren verkoopprijzen van het te realiseren woningbouwprogramma. Deze verkoopprijzen zijn ingeschat door externe deskundigen. Omdat de ingeschatte verkoopprijzen prognoses betreffen en op dit moment niet met zekerheid zijn vast te stellen, is een bandbreedte waarneembaar.

Risicoprofiel
Op de grondexploitatie is een risicoanalyse uitgevoerd ter bepaling van het risicoprofiel. Het risicoprofiel is bepaald door middel van scenarioanalyses en berekend op circa € 1,78 miljoen.

Verliesvoorziening
De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft de voorziening op eindwaarde. Hierdoor is de getroffen verliesvoorziening van € 4,9 miljoen toereikend om het verwachte tekort op einddatum af te dekken.

2. Leidschendam-Centrum
Algemeen
De gemeente participeert via een VOF in een publiek-private grondexploitatie voor het project Leidschendam Centrum. Deze participatie is niet opgenomen in het MPG omdat de gemeente niet zelf een actieve grondexploitatie voert. Voor het project zijn door de gemeente wel gronden verworven die nog in eigendom zijn. De boekwaarde hiervan staat op de balans. Deze grondpositie is wel opgenomen in het MPG.

Ontwikkelingen 2020
Na het besluit van de raad over de openbare parkeergarage onder het bouwplan Rijnlandstraat-Noord heeft de ontwikkelaar de ontwikkeling van dit bouwplan weer opgepakt.
Eind december 2020 is een ontvankelijke aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwplan Leytsche Hof ingediend. Naar verwachting zal de bouw van de woningen Schoorlaan medio 2021 aanvangen.
In het tweede kwartaal van 2021 gestart wordt met de 2e fase van de werkzaamheden Plaspoelhaven, waaronder ook de aanleg van de ligplaatsen in de haven.

Deelname in VOF Leidschendam-Centrum
Voor het project Leidschendam-centrum is een VOF opgericht, waarin de gemeente een aandeel van 50% heeft (zie ook paragraaf ‘verbonden partijen’).

De Ontwikkelingscombinatie Schouten & de Jong Bouwfonds, bestaande uit Schouten & De Jong Projectontwikkeling B.V. en Bouwfonds Property Development B.V. (hierna SJB) heeft eveneens een aandeel van 50%. In financiële zin heeft de gemeentelijke deelname tot gevolg dat de gemeente voor 50% deelt in het exploitatieresultaat van de VOF.

Op basis van aanvullende afspraken uit 2013 en 2016 vinden de grondleveringen aan de ontwikkelende partijen plaats op vastgestelde momenten en tegen vastgestelde grondprijzen. Daarnaast is afgesproken dat de rentelasten voor rekening komen van SJB. Zowel de opbrengsten als de hoogte van de rente vormen hiermee geen risico meer voor de grondexploitatie van de VOF. Wel is er nog een (beperkt) risico op de hoogte van de (restant) kosten voor civieltechnische werkzaamheden, maar hiervoor is in de grondexploitatie reservering voor onvoorziene kosten beschikbaar en zijn er nog reserveringen beschikbaar als gevolg van niet (volledig) benutte uitvoeringsbudgetten.

Financiële afwikkeling tussen gemeente en VOF
In opdracht van de VOF heeft de gemeente gronden verworven in het gebied of had de gemeente gronden reeds in bezit. Daarnaast draagt de VOF in opdracht van de gemeente zorg voor het woon- en bouwrijp maken van deze gronden. De boekwaarden van deze gronden, inclusief de bijkomende kosten, staan daarom op de balans van de gemeente. Hier tegenover staat een schuld van de gemeente aan de VOF in de vorm van een door de VOF aan de gemeente verstrekte renteloze geldlening.

De gemeente verkoopt in delen de gronden aan de VOF. De opbrengsten uit deze verkopen worden gebruikt om de lening af te lossen. Aan het einde van het project is de lening geheel afgelost met de verkoopopbrengsten. Op dit moment sluit de grondexploitatie van de VOF met een voordeel.

3. Klein Plaspoelpolder
Algemeen
De gemeente Leidschendam-Voorburg is bezig met de herontwikkeling van het gebied Klein Plaspoelpolder (KPP) dat is gelegen tussen het centrum van Leidschendam, de Oude Trambaan (Oosteinde), de J.D. Zocherstraat en De Vliet. De meeste kantoren en bedrijfsgebouwen zijn niet meer in gebruik en worden vervangen door woningbouw en is er ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid zoals werken aan huis en daghoreca. Het gebied bestaat uit meerdere deellocaties waarvan drie locaties in eigendom van de gemeente zijn (grondverkoop). Naast grondverkoop is er sprake van kostenverhaal op de locaties waar facilitair grondbeleid van toepassing is.

Facilitair grondbeleid: kostenverhaal
Voor de meest noordelijk gelegen deellocatie 1A, het voormalige terrein van Billiton is eind 2016 een anterieure overeenkomst gesloten met Schouten & De Jong Projectontwikkeling BV en BPD Ontwikkeling BV. Door het faillissement van Schouten Bouw zijn de bouwwerkzaamheden in de zomer 2019 geheel stil komen te liggen. Inmiddels is aannemer Niersman gestart met het afbouwen van de woningen. De eerste woningen zijn in juli 2020 opgeleverd. Verwachting is dat de laatste woningen in het eerste kwartaal 2021 gereed zijn.

De braakliggende strook naast het Speciaal Tribunaal voor Libanon (deellocatie 1b, Voorburgs Kwartier fase 2) is door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) verkocht aan BPD. BPD gaat op dit perceel 14 grondgebonden woningen bouwen. Gemeente en BPD hebben op 15 juli 2020 de Koop- en Realisatieovereenkomst getekend. In deze overeenkomst zijn o.a. afspraken gemaakt over de taakverdeling en het kostenverhaal. BPD heeft aannemer Niersman gecontracteerd voor de bouw van de woningen. Voordat de bouw kan starten, moet er een omgevingsvergunning worden verleend. Deze vergunning heeft in de periode november - december 2020 ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen ontvangen. Voor de bouw moet het hoofdriool worden omgelegd dat nu nog onder het perceel 1b doorloopt. De werkzaamheden t.b.v. het riool vinden plaats in de periode februari - maart 2021. Aannemer Niersman verwacht in april 2021 te kunnen starten met de bouw van de 14 woningen op deellocatie 1b.

Het derde gebied waar kostenverhaal dient plaats te vinden is deellocatie 3A. Het grote leegstaande kantoorgebouw Damsigt is sinds 2018 eigendom van Borghese Real Estate. Op 7 juli 2020 hebben de gemeente en Borghese een intentieovereenkomst gesloten om de haalbaarheid van de beoogde ontwikkeling op 3a te onderzoeken als ook een gezamenlijk onderzoek naar de mogelijkheden voor deellocatie 3b te starten. In juli 2020 is het ontwerp van 295 appartementen op deellocatie 3a gepresenteerd aan de omgeving tijdens een inloopbijeenkomst. Een omgevingsvergunning is door Borghese aangevraagd en is in behandeling. In 2021 wordt gewerkt aan een anterieure overeenkomst waarin nadere afspraken gemaakt worden over o.a. de verdeling van werkzaamheden tussen gemeente en Borghese, het inrekening brengen van de gemeentelijke plankosten en de kosten voor aanleg van openbare voorzieningen.

Op 1 augustus 2019 is Kingsbridge Investment B.V. eigenaar geworden van de Triadome locatie. De Triadome locatie is het perceel aan de Vliet met daarop het spiegelende kantoorgebouw waar Landal GreenParks lange tijd als huurder in heeft gezeten. In de Ontwikkelvisie Klein Plaspoelpolder is de locatie opgenomen als te ontwikkelen deellocatie. Op 10 februari 2020 is er een Intentieovereenkomst (IOK) gesloten met de initiatiefnemer. In deze overeenkomst is afgesproken dat er, onder regie van de gemeente, twee spelregelkaarten worden opgesteld: een spelregelkaart voor transformatie van het bestaande kantoor en een spelregelkaart voor sloop/nieuwbouw. De spelregelkaarten zijn op 8 september 2020 vastgesteld. In 2021 werkt de eigenaar aan een voorlopig ontwerp. Met de eigenaar wordt een overeenkomst gesloten waarin afspraken gemaakt worden over o.a. de taakverdeling en de kostenverhaalbijdrage. Voor de realisatie van het bouwplan moet het bestemmingsplan worden gewijzigd en een vergunningprocedure worden doorlopen.

Overige ontwikkelingen
Verder zijn in 2020 de gebouwen op de voormalige gemeentewerf en het Avalex terrein (deellocatie 3b) gesloopt en hebben er saneringswerkzaamheden plaatsgevonden op het voormalige Mebin-terrein (deellocatie 4).

Resultaat grondexploitatie
Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de 1e herziening 2021 € 3,75 miljoen positief op eindwaarde (31 december 2025).

Risicoprofiel
Op de grondexploitatie is een risicoanalyse uitgevoerd ter bepaling van het risicoprofiel. Het risicoprofiel is bepaald door middel van scenarioanalyses en berekend op circa € 1,8 miljoen.

4. Rijnlandlaan
Algemeen
Dit project betreft de ontwikkeling van de locatie Rijnlandlaan te Voorburg. De gemeente werkt aan nieuwbouwplannen voor sociale huurwoningen en maatschappelijke functies. Het stedenbouwkundig plan gaat uit van:

- de realisering van sociale woningbouw (48 appartementen);
- een school voor voortgezet onderwijs (vmbo Veurs Voorburg);
- uitgeefbare grond voor een kinderverblijf (Pinkeltje) en
- het inrichten van het openbaar gebied (met zo veel mogelijk groen karakter).

Ontwikkelingen 2020
Op 23 januari 2018 heeft de raad ingestemd met het stedenbouwkundig plan en de grondexploitatie voor het project Rijnlandlaan geopend. De locatie is inmiddels gesaneerd en de grond is verkocht aan de woningcorporatie en het kinderdagverblijf. Het nieuwe kinderdagverblijf is eind 2020 in gebruik genomen. De eerste huurders ontvangen in maart / april 2021 de sleutels van hun woning. De aanleg van het openbaar gebied is gestart in december 2020 met het verwijderen van de Rijnlandlaan.

Het oude kinderdagverblijf Pinkeltje is in december 2020 gesloopt. Op deze locatie is begonnen met de bouw van de vmbo Veurs Voorburg.

Grondexploitatie
Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de 1e herziening 2021 afgerond € 0,5 miljoen nadelig op eindwaarde (31 december 2022).

Risicoprofiel
De hoogte van het grondexploitatierisico bedraagt circa € 26.000.

Verliesvoorziening
De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft de voorziening op eindwaarde. Hierdoor is de getroffen verliesvoorziening van € 0,5 miljoen, toereikend om het verwachte tekort op einddatum af te dekken.

Winstneming
De commissie BBV heeft in 2016 regels aangegeven voor tussentijdse winstneming. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. De resultaten van de huidige grondexploitaties in het MPG geven geen aanleiding voor tussentijdse winstneming.

Vennootschapsbelasting
Op 1 januari 2016 is de invoering van de vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheden ingevoerd. De gemeente dient te beoordelen of zij met de uitoefening van haar activiteit(en) in fiscale zin een onderneming drijft. De activiteiten vanuit het grondbeleid en de grondexploitaties kunnen hiervoor in aanmerking komen. Om dit te bepalen wordt conform de Handreiking Vennootschapsbelasting en het gemeentelijk grondbedrijf uit 2015 van de Samenwerking Vennootschapsbelasting Lagere Overheden (SVLO) een Quickscan opgesteld. In de Quickscan wordt het totale MPG bekeken. Hoewel de resultaten op eindwaarde van de grondexploitaties nadelig zijn komt uit de Quickscan een positief resultaat voor het MPG. Dit zou een fiscale ondernemingsactiviteit kunnen betekenen. In de Quickscan wordt echter de rente geëlimineerd. Deze heeft grote invloed op het resultaat van de grondexploitaties. Als conform de handreiking een Post Quickscan wordt uitgevoerd blijkt dat er geen sprake is van een fiscale ondernemingsactiviteit en dus ook geen belastingplicht.

Nieuwe grondexploitaties
In de nabije toekomst worden binnen de gemeente ruimtelijke ontwikkelingen voorzien. Voor zover deze betrekking hebben op de (her)ontwikkeling van bij de gemeente in bezit zijnde gronden zal per situatie op basis van een te formuleren ontwikkelstrategie bepaald worden of opening van een grondexploitatie aan de orde is. Te denken valt aan de ontwikkelingen De Star en Overgoo.

Warme gronden
'Warme gronden' betreft een categorie grond, bestemd voor concrete gebiedsontwikkeling op termijn door de gemeente. Op dit moment heeft de gemeente dergelijke gronden niet in bezit.

2.2.8 Corona

Algemeen

Corona in Leidschendam-Voorburg
De coronacrisis heeft in alle geledingen van de bevolking, de economie en de sociale infrastructuur effecten gehad. Dat betekent dat er in ieder programma van het jaarverslag wel effecten zijn toegelicht. Daarmee staat dit jaarverslag feitelijk grotendeels in het teken van de effecten van de coronacrisis. Deze paragraaf gaat in op de extra uitgaven die gedaan zijn uit de bestemmingsreserve corona die de raad beschikbaar heeft gesteld voor de bestrijding van de onmiddellijke effecten van de coronacrisis.

Kort na de komst van het corona-virus in Nederland en de start van de intelligente lockdown formuleerde de gemeente een drietal doelstellingen:

- Sociale infrastructuur beschermen: organisaties met een publieke taak (sport, cultuur, zorg en welzijn) zoveel mogelijk overeind houden;
- Economische schade beperken: banen en bedrijven in onze gemeente zoveel mogelijk behouden;
- Zelfredzaamheid inwoners ondersteunen: beperkingen in het geven/ontvangen van onderwijs en zorg zoveel mogelijk ondervangen.

Om deze doelstellingen te kunnen bereiken, heeft het college vele maatregelen genomen. In maandelijks raadsbrieven over de besteding van de bestemmingsreserve corona is de raad geïnformeerd over de genomen maatregelen.

Om het college in staat te stellen snel te acteren op verzoeken uit de samenleving, heeft de gemeenteraad op 9 april 2020 een budget van € 5,0 miljoen beschikbaar gesteld aan het college voor steunmaatregelen aan (sport-)verenigingen, culturele instellingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers van onze gemeente.

Na de instelling van het gemeentelijk corona-budget, werd duidelijk dat er vanuit het Rijk zowel algemene als specifieke uitkeringen werden geïnitieerd. De algemene uitkeringen (in 2020 € 3,758 miljoen) zijn naar de algemene middelen gevloeid. De specifieke uitkering (ruim € 200.000) voor verhuurders van sportaccommodaties is opgenomen in het coronabudget en aangewend voor de huurkwijtschelding aan de sportverenigingen en –stichtingen.

Bij de 2e Turap is het coronabudget voor 2020 aangepast naar € 2,5 miljoen. In de periode 9 april 2020 tot en met 31 december 2020 is een totaalbedrag van € 2,0 miljoen uitgegeven in de vorm van huurkwijtscheldingen, huursubsidies, dekking van exploitatietekorten, marktinitiatieven en brede ondersteuning voor de sociale partners in de gemeente. Dit geeft een resultaat van € 0,5 miljoen, wat terugvloeit naar de bestemmingsreserve Corona. In de reserve resteert hiermee per 31 december 2020 een bedrag van € 3,0 miljoen.

Verloop Bestemmingsreserve Corona	2020
Beschikbare Corona-budget	2.500
Totaal beschikbaar Corona-budget	**2.500**
Realisatie lasten	
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	
0.1 Bestuur	139
Programma 2 Verkeer en Vervoer	
2.1 Verkeer en Vervoer	54
Programma 3 Economie	
3.4 Economische promotie	252
Programma 5 Sport, Cultuur en recreatie	
5.2 Sportaccommodaties	416
5.3 Cultuurpres.,productie & participatie	113
5.6 Media	56
Programma 6 Sociaal domein	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	152
6.2 Wijkteams	27
6.71 Maatwerk dienstverlening 18+	125
6.72 Maatwerk dienstverlening 18-	126
Programma 14 Overhead	
0.4 Overhead	356
Overig	
Overige taakvelden	47
Totaal lasten	**1.863**
Lagere realisatie baten	
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	
0.3 Beheer overige gronden en gebouwen	28
Programma 6 Sociaal domein	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	67
Overig	
Overige taakvelden	36
Totaal lagere baten	**131**
Totaal lasten + lagere baten	**1.994**
Samenvatting	
Beschikbare Corona-budget	2.500
Gerealiseerde lasten en lagere baten	1.994
Resultaat 2020	**506**

Bedragen x € 1.000

Verloop bestemmingsreserve Corona	2020
Beginstand	5.000
Beschikbaar gestelde budget	2.500
Tussenstand	**2.500**
Resultaat 2020	506
Eindstand	**3.006**

Bedragen x € 1.000

Hieronder worden de belangrijkste maatregelen nog kort benoemd.

0.1 Bestuur
Corona of niet, het is van belang dat de raad haar controlerende taak kan blijven uitvoeren. Om dit in corona-tijd mogelijk te maken is geïnvesteerd in een IT-systeem en ondersteuning zodat de raads- en commissievergaderingen doorgang konden blijven vinden. Ook de tweewekelijkse beeldvormende raadsvergaderingen zijn, met een kleine onderbreking in de lente van 2020, doorgegaan.

2.1 Verkeer en vervoer
Tijdens de eerste lockdown in de lente van 2020 werden de natuur- en recreatiegebieden druk bezocht. Zo druk dat dit regelmatig leidde tot het ontruimen van gebieden als de veiligheid niet gewaarborgd kon worden. Ook in recreatiegebied Vlietland is op last van de burgemeester over gegaan tot ontruiming. Om dit te voorkomen op volgende mooie dagen zijn verkeersregelaars ingezet en zijn parkeerterreinen in Vlietland afgezet. Hierdoor was het mogelijk om, dicht bij huis, op een veilige manier te recreëren.

3.4 Economische promotie
De gemeente heeft de lokale ondernemers op verschillende manieren ondersteund. Niet alle genomen maatregelen zijn te vatten in een financiële tabel. Zo heeft de gemeente de horecaondernemers ruim baan gegeven voor het vergroten van de terrassen.

De gemeente heeft via een bijdrage aan het promotiebudget de ondernemers in de Westfield Mall of the Netherlands en de Julianabaan ondersteund. Ondernemers en winkeliers in het Huygenskwartier en Leidschendam-Centrum zijn geholpen door een verlaging van de reclamebelasting met daar tegenover het behouden van de volledige bijdrage.

Ook heeft de gemeente een budget gecreëerd om collectieve initiatieven van ondernemers, de zgn. marktinitiatieven, te kunnen ondersteunen. Denk hierbij aan campagnes voor Support Your Locals en de bewegwijzering in de winkelcentra om zo coronaproof winkelen te stimuleren.

5.2 Sportaccommodaties
Sportverenigingen spelen een belangrijke rol in het sociale leven van veel inwoners van de gemeente. Het overeind houden van de verenigingen is dan ook een belangrijk speerpunt voor de gemeente. Naast het verlenen van huurkwijtschelding en het verstrekken van subsidies voor huurcompensatie, heeft de gemeente de verenigingen ook ondersteund via het compenseren van exploitatietekorten.

5.3 Cultuurpresentatie, productie & participatie
De gemeente heeft de musea en beide theaters ondersteund door middel van huurkwijtschelding of –subsidie. Door de sluiting is ook sprake geweest van exploitatietekorten. De gemeente heeft deze gecompenseerd.

Naast de theaters en musea, zijn ook de amateurverenigingen, zoals toneelverenigingen en zangkoren, gesteund. Niet alleen door huurkwijtscheldingen of –subsidies maar ook door het verstrekken van bijdrages in behoeve van live-streams zodat voorstellingen waar zo lang naar toe is gewerkt door de leden doorgang konden vinden.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
Onder de noemer samenkracht & burgerparticipatie ondersteunt de gemeente de sociale partners die extra inzet hebben gepleegd ter ondersteuning van de inwoners. Zo zijn de openingstijden van het Sociaal Servicepunt uitgebreid. Ook de inzet van Sport & Welzijn is vergroot, onder meer als gevolg van extra activiteiten die voor de jongeren in onze gemeente zijn georganiseerd in de zomervakantie en de maand december. Initiatieven van maatschappelijke organisaties ter bestrijding van onder meer eenzaamheid onder de inwoners zijn ruimhartig ondersteund. Ook de Bibliotheek aan de Vliet is door de gemeente ondersteund door de dekking van de exploitatietekorten.

Verder zijn ook de wijkverenigingen in de gemeente geholpen met een huurkwijtschelding. Omdat deze wijkverenigingen veel bijeenkomsten en activiteiten niet meer konden organiseren, raakten zij ook een deel van de deelnemersbijdragen en/of ledencontributie kwijt. De gemeente heeft hen hiervoor gecompenseerd.

6.71 Maatwerk dienstverlening 18+
Verder wordt op dit taakveld € 125.000 nadeel verklaard door de vergoeding van "meerkosten corona" aan zorgaanbieders (denk hierbij aan hygiënematerialen zoals mondkapjes, spatschermen, handgels, maar ook aan extra inzet van personeel).

6.72 Maatwerk dienstverlening 18-
In 2020 is de gemeente de zorgleveranciers incidenteel tegemoet gekomen voor de meerkosten die de zorgleveranciers moesten maken om bij het leveren van de zorg te voldoen aan de RIVM richtlijnen. Dit zorgt voor een incidentele uitgave van € 125.000.

0.4 Overhead
Het is van belang dat de gemeentelijke processen door gaan. Dit geldt zowel in de uitvoering als voor het beleid. Hiervoor zijn maatregelen genomen waardoor collega's die op de gemeentekantoren moeten werken, daar ook veilig kunnen werken.

Voor thuiswerkende collega's zijn meubels en extra ICT-middelen aangeschaft zodat zij ook thuis volgens Arbo-normen hun werk kunnen doen.

Ook zorgt corona voor extra communicatiekosten naar de inwoners toe. Mede daarom heeft de gemeente extra A0-borden aangeschaft evenals extra pagina's in de lokale pers.

3 Jaarrekening

3.1 Waarderingsgrondslagen

Verslaggevingsvoorschriften
De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag, de jaarrekening en bijlagen. De jaarstukken zijn gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Vaste activa
In 2008 is de nota Activabeleid vastgesteld door de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft in 2010 besloten de methodiek van afschrijven voor materiële vaste activa te wijzigen van de lineaire naar de annuïteitenmethode. Op 15 december 2015 is de financiële Verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet vastgesteld. Hierin zijn de spelregels rond investeringen vastgelegd. Vanaf 2013 worden investeringen kleiner dan € 25.000 niet meer geactiveerd.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Kosten van onderzoek en ontwikkeling en kosten voor het afsluiten van geldleningen worden niet geactiveerd maar direct ten laste van de exploitatie gebracht zoals bepaald in de financiële verordening van de gemeente. Voor 'bijdragen aan activa in eigendom van derden' is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële vaste activa
In het BBV wordt onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met economisch nut en activa met maatschappelijk nut.

Activa met economisch nut dragen bij aan de mogelijkheid middelen te verwerven of zijn verhandelbaar. Onder deze categorie vallen onder andere gebouwen, vervoermiddelen, inventaris en apparatuur. Het activeren van deze bezittingen is verplicht. Dat dient eenduidig te gebeuren en op de activa dient op consistente wijze afgeschreven te worden.
Vanaf het jaar 2014 is een nieuwe categorie opgenomen voor activa met economische nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing geheven kan worden (artikel 35, 1b BBV). Dit zijn investeringen in het riool en afvalverwijdering.

Activa met maatschappelijk nut hebben betrekking op investeringen in de openbare ruimte. Investeringen in bruggen, wegen, water etc. vallen in deze categorie. Zij hebben dus geen economisch nut en zijn niet verhandelbaar. Voor investeringen met maatschappelijk nut gaf het BBV tot 2017 de voorkeur aan niet activeren, maar sloot activeren niet uit. In 2017 is de BBV gewijzigd en moeten investeringen met maatschappelijk nut eveneens geactiveerd te worden. Vooruitlopend op deze BBV wijziging heeft de gemeente in de Financiële Beheersverordening 2016 de wijziging al doorgevoerd, waardoor de gemeente deze regel hanteert vanaf het boekjaar 2016.

Conform de Financiële Beheersverordening 2016 worden alle materiële vaste activa met ingang van 2016 geactiveerd en gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. De activa worden vanaf het eerstvolgende jaar na het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Bij de waardering wordt rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Alle materiële vaste activa worden met ingang van 2016 annuïtair afgeschreven. Hiervoor zijn in de verordening maximale afschrijvingstermijnen als kader opgenomen.

De voorgeschreven maximale afschrijvingstermijnen zijn als volgt:

	Materiële vaste activa	Maximale afschrijvings-termijn
	Materiële vaste activa met economische nut	
a	Nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen	40 jaar
b	Kantoren en bedrijfsgebouwen	40 jaar
c	Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten	25 jaar
d	Technische installaties in bedrijfsgebouwen	25 jaar
e	Veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoor- en schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinen, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen	15 jaar
f	Zware transportmiddelen, aanhangwagens, personenauto's, lichte motorvoertuigen en automatiseringsapparatuur	10 jaar
g	Hard- en software	5 jaar
h	Gronden en terreinen	n.v.t.
	Materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	
i	Aanleg riolering	60 jaar
j	Mechanische en elektrische componenten riolering	15 jaar
k	Pompen en gemalen	15 jaar
	Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	
l	Openbare verlichting	40 jaar
m	Verkeersregelinstallaties	15 jaar
n	Straatmeubilair	15 jaar
o	Parken, sportvelden en groenvoorzieningen	30 jaar
p	Wegen, pleinen en rotondes	30 jaar
q	Tunnels, viaducten en bruggen	40 jaar

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, dan vindt afwaardering plaats.

Vlottende activa

Voorraden

In het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV ie een nieuwe definitie opgenomen voor bouwgrond in exploitatie (BIE): gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.
De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde.

De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten in het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV ie een nieuwe definitie opgenomen voor bouwgrond in exploitatie (BIE): gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid zijn voorzieningen gevormd en op de vorderingen in mindering gebracht. De voorziening wordt gedeeltelijk statisch en gedeeltelijk dynamisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Voorziening dubieuze debiteuren
De waarderingsgrondslag van de voorziening dubieuze debiteuren Sociale zaken is met ingang van dit boekjaar gewijzigd. Tot vorig jaar was deze gebaseerd op de gemiddelde kwijtschelding van de afgelopen 4 jaar. Daarbij was de omvang van de voorziening gelijk aan 2,5 maal de gemiddelde kwijtschelding. Om te komen tot een reële omvang van de voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken houdt de nieuwe waarderingsgrondslag rekening met de ouderdom, aard en betaalgedrag op openstaande vorderingen.

Liquide middelen en overlopende posten
De liquide middelen en overlopende posten zijn tegen nominale waarde opgenomen. De overlopende posten hebben een looptijd van maximaal 1 jaar.

Voorzieningen
Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies, met uitzondering van de voorziening wethouderspensioenen die gewaardeerd is tegen contante waarde. De voorzieningen voor verwachte verliezen op grondexploitaties worden gevormd per grondexploitatie tegen eindwaarde, dit is het verlies zoals dat verwacht wordt op het moment dat de grondexploitatie wordt afgesloten. Alle onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van het jaarverslag is het beleid nader uiteengezet. De voorzieningen voor dubieuze debiteuren en voor verwachte verliezen op grondexploitaties zijn in mindering gebracht op de waarden van de respectievelijke balansposten debiteuren en voorraden.

Vaste schulden
Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde en hebben een looptijd van maximaal 1 jaar.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is nadere informatie opgenomen.

Grondslagen resultaatbepaling
Deze grondslagen zijn grotendeels ontleend aan de waarderingsgrondslagen. Voor het overige geldt dat de lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Alle lasten en baten, die betrekking hebben op het boekjaar en tijdens het opstellen van de jaarrekening bekend zijn, worden in het betreffende verslagjaar verwerkt. Daarbij geldt dat verliezen worden verantwoord op het moment dat ze voorzienbaar zijn en winsten worden verantwoord nadat ze gerealiseerd zijn.

Rente
In 2020 zijn de totale rentelasten via een rentepercentage van 1,20% verdeeld (omgeslagen). Voor de grondexploitaties geldt een andere methodiek van toerekening van rente. Voor die van de grondexploitatie Vlietvoorde geldt deels projectfinanciering en voor het overige deel van de boekwaarde is een percentage van 0,87 toegepast. Dit percentage is ook toegepast voor de grondexploitaties van KPP en RLL.
Het omslagpercentage van 1,20% is gelijk aan het voor 2020 begrote percentage (de afwijking is minder dan 25%). Voor de langlopende geldleningen wordt rekening gehouden met transitorische rente aan het einde van het verslagjaar.

3.2 Overzicht van baten en lasten

	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Bestuur en Ondersteuning	10.831	156	10.987	10.520	467
Veiligheid	8.349	145	8.494	8.426	68
Verkeer en Vervoer	9.433	259	9.692	9.382	310
Economie	5.268	1.619	6.888	5.960	928
Onderwijs	7.541	178	7.719	7.387	332
Sport, cultuur en recreatie	16.608	1.104	17.712	18.012	-300
Sociaal domein	90.198	20.531	110.729	109.428	1.301
Volksgezondheid en milieu	20.109	856	20.965	20.362	603
VHROSV	16.050	-1.697	14.353	9.395	4.958
Totaal lasten programma's	**184.386**	**23.152**	**207.538**	**198.872**	**8.666**
Baten					
Bestuur en Ondersteuning	3.182	-9	3.173	3.078	-95
Veiligheid	120	-15	105	275	170
Verkeer en Vervoer	802	32	833	956	123
Economie	4.066	900	4.966	4.546	-421
Onderwijs	1.641	94	1.736	1.742	6
Sport, cultuur en recreatie	2.632	188	2.819	3.568	749
Sociaal domein	30.480	12.748	43.227	44.702	1.474
Volksgezondheid en milieu	20.315	361	20.676	20.238	-438
VHROSV	12.203	-2.918	9.285	5.329	-3.957
Totaal baten programma's	**75.441**	**11.380**	**86.821**	**84.433**	**-2.389**
Saldo van lasten en baten programma's	**-108.945**	**-11.772**	**-120.717**	**-114.439**	**6.278**
Lasten					
Algemene Dekkingsmiddelen	-232	487	255	2.105	-1.850
Overhead	28.579	81	28.659	28.632	27
Vennootschapsbelasting	0	30	30	29	1
Onvoorziene uitgaven	100	0	100	0	100
Totaal lasten overige onderdelen	**28.446**	**598**	**29.044**	**30.766**	**-1.722**
Baten					
Algemene Dekkingsmiddelen	209.885	68.686	278.571	281.857	3.286
Overhead	0	50	50	367	317
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0
Totaal baten overige onderdelen	**209.885**	**68.736**	**278.621**	**282.223**	**3.603**
Saldo van lasten en baten overige onderdelen	**181.439**	**68.138**	**249.577**	**251.458**	**1.881**
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**72.494**	**56.366**	**128.860**	**137.019**	**8.159**
Storting in reserves	92.649	52.293	144.941	145.709	-768
Onttrekking aan reserves	13.538	-3.851	9.687	9.949	262
Saldo van mutaties reserves	**-79.111**	**-56.144**	**-135.255**	**-135.760**	**-506**
Gerealiseerde resultaat	**-6.616**	**222**	**-6.395**	**1.258**	**7.653**

Resultaat uit structurele baten en lasten

	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Resultaat na bestemming	-6.616	222	-6.395	1.258	7.653
Saldo van incidentele baten en lasten (last)	3.153	3.327	6.480	2.809	-3.671
Structureel resultaat na bestemming	**-3.463**	**3.549**	**85**	**4.067**	**3.982**

Bedragen x € 1.000

3.3 Begrotingsrechtmatigheid

Algemeen
Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt de begrotingsrechtmatigheid als volgt omschreven:

“Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de Raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, evenals het begrotingsjaar van belang zijn.”

Binnen dit kader zijn een aantal verschillende begrotingsoverschrijdingen te onderscheiden. Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen, volgens de commissie BBV, ten minste de volgende “soorten” begrotingsafwijkingen worden onderkend:

volgnr	Beschrijving soort onrechtmatigheid		Telt mee voor het oordeel?
1	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten		Nee
2	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen		Nee
3	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn		Ja
4	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd		Ja
5	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend		Ja
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt		
	a	Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar	Ja
	b	Geconstateerd na verantwoordingsjaar	Nee
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren		
	a	Jaar van investeren	Ja
	b	Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	Nee

Bij de onderstaande programma’s is sprake van een overschrijding van de lasten ten opzichte van de geactualiseerde begroting. Lastenoverschrijdingen die op grond van het voorgaande als onrechtmatig moeten worden gekwalificeerd zijn in de analyse begrotingsoverschrijdingen toegelicht.

Analyse begrotingsoverschrijdingen
Aangezien een lastenoverschrijding op programmaniveau een saldo is van meerdere onderdelen binnen een programma, is het mogelijk dat de nadere uitsplitsing van de overschrijdingen kan leiden tot een hoger bedrag aan overschrijdingen dan het saldo van overschrijdingen op het programma. Op bepaalde programmaonderdelen zijn namelijk ook lagere lasten dan begroot gerealiseerd. Deze zijn in het kader van de beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid buiten beschouwing gelaten. In onderstaande analyse is een ondergrens gehanteerd van € 50.000 ten opzichte van de actuele begroting.

Omschrijving	Onrechtmatig, althans, telt, niet meer voor het oordeel				Ter goedkeuring voorgelegd aan de raad				
Programma:	**1**	**2**	**6b**	**7b**	**3**	**4**	**5**	**6a**	**7a**
5. Sport cultuur en recreatie	-	-	-	-	-	300	-	-	-
Reserves	768	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal overschrijdingen programma's	**768**					**300**			
Investeringen:									
Schoolplein Veurs in Voorburg	-	-	-	63	-	-	-	-	
Totaal overschrijdingen kredieten	**0**	**0**	**0**	**63**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal overschrijdingen	**768**	**0**	**0**	**63**	**0**	**300**	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1.000

Sport cultuur en recreatie (€ 300.000 nadeel)
Het saldo op dit programma bestaat uit verschillende hogere en lagere lasten per taakveld. Bij de programmaverantwoording elders in dit boekwerk is hierover uitgebreid gerapporteerd. De opvallendste afwijkingen worden hier nogmaals vermeld:

- Sportaccommodaties, nadeel € 320.000
- Cultureel erfgoed, voordeel € 50.000
- Media, nadeel € 37.000

Taakveld Sportaccommodaties (€ 320.000 nadeel)
Om de verspreiding van het coronavirus te beperken zijn de sportaccommodaties gesloten geweest. Ter compensatie hiervan zijn de huurlasten kwijtgescholden, dit veroorzaakt een afwijking van € 320.000 (nadeel).

Taakveld Cultureel erfgoed (€ 50.000 voordeel)
Het resultaat op dit taakveld wordt voor mede veroorzaakt doordat er in 2020 nog geen werkzaamheden zijn uitgevoerd voor de Kerkenvisie.

Taakveld Media (€ 37.000 nadeel)
De afwijking op dit taakveld wordt voor € 37.000 (nadeel) verklaard door corona steunaanvragen van bibliotheekinstanties. Deze aanvragen zijn ingediend door de bibliotheekinstanties om het negatieve financiële effect als gevolg van corona te compenseren.

Mutaties reserves € 768.000 meer lasten (en € 768.000 meer baten)
Dit betreft slechts een aanpassing van de technische verwerking van een reservemutatie. Bij de jaarrekening is dit ten opzicht van de begroting gecorrigeerd, zodat zowel aan de baten als aan de lasten kant een mutatie ontstaat van € 768.000. Dit heeft dus geen effecten op het saldo van het rekeningresultaat.

Investeringskrediet Schoolplein Veurse € 62.500 meer uitgaven
De verwachting was dat de uitgaven voor dit krediet eerst in 2021 gedaan zouden worden waardoor ook de uitgavenraming voor dit krediet in 2021 is opgenomen. De uitgaven zijn echter al in 2020 gedaan waardoor er nu een overschrijding blijkt op de zogenaamde jaarschijf, maar het totaal van het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde krediet wordt dus niet overschreden.

Toelichting op overschrijding jaarschijven nog niet afgesloten kredieten
Zolang aannemelijk is dat het totaal van de uitgaven binnen het door de gemeenteraad gevoteerde investeringsbudget blijven, levert de overschrijding van een jaarschijf - tenzij anders door de raad besloten - geen onrechtmatigheid op. Reden waarom deze ook niet in deze paragraaf zijn opgenomen.

3.4 Financiële resultaten per programma

In onderstaande overzichten worden per programma de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting groter dan € 100.000 op de lasten en baten en reserve-mutaties toegelicht.

Afwijking programma Bestuur en Ondersteuning

Bestuur en Ondersteuning	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Bestuur	3.498	1.163	4.660	4.292	368
Burgerzaken	4.859	-206	4.654	4.243	411
Beheer overige gebouwen en gronden	2.457	-801	1.656	1.968	-312
Parkeerbelasting	17	0	17	17	0
Totaal Lasten	**10.831**	**156**	**10.987**	**10.520**	**467**
Baten					
Bestuur	40	222	262	283	21
Burgerzaken	1.258	-200	1.058	898	-160
Beheer overige gebouwen en gronden	1.677	-31	1.645	1.668	23
Parkeerbelasting	207	0	207	228	21
Totaal Baten	**3.182**	**-9**	**3.173**	**3.078**	**-95**
Saldo van lasten en baten	**-7.649**	**-166**	**-7.814**	**-7.442**	**372**
Mutaties reserves					
Stortingen	92.649	52.293	144.941	145.709	-768
Onttrekkingen	13.538	-3.851	9.687	9.949	262
Saldo mutaties reserves	**-79.111**	**-56.144**	**-135.255**	**-135.760**	**-506**
Totaal resultaat	**-86.759**	**-56.310**	**-143.069**	**-143.203**	**-134**

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Het saldo van baten en lasten (exclusief mutaties reserves) van het programma bestuur en ondersteuning is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 372.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Bestuur (€ 368.000 voordeel)
Dit is op hoofdlijn als volgt te verklaren. Als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving betaalt de gemeente de premies voor voormalig wethouders niet meer jaarlijks, maar nemen we deze kosten in één keer op. Dit veroorzaakt een incidentele last in 2020. Structureel levert dit een voordeel op in de meerjarenbegroting. Dit is in de 2e tussentijdse rapportage verwerkt. Na het opstellen van de 2e tussentijdse rapportage is het college uitgebreid met een extra wethouder. Voor deze eerder voormalig wethouder waren bij 2e tussentijdse rapportage de kosten voor de premies opgevoerd. Dit wordt nu teruggedraaid. Hierdoor wordt de op te nemen schuld kleiner en dat leidt tot een voordeel. Daarnaast zijn binnen dit taakveld een aantal kleinere voor- en nadelen. Ook zijn door corona de tentoonstelling George Maduro en veel 75 jaar vrijheid evenementen afgelast in 2020. Het plan was om dit in 2021 uit te gaan voeren, echter geven de huidige maatregelen een verhoogd risico dat dit niet door kan. Hierdoor is gekozen om deze evenementen te verplaatsen naar 2022.

Daarnaast wordt een deel van het voordeel op dit taakveld wordt voor € 55.000 verklaard door de corona crisis. Er zijn onder andere kosten gemaakt voor het aanpassen van de raadzaal en de ICT-ondersteuning. De totale corona gerelateerde kosten zijn lager uitgevallen dan eerder begroot.

Taakveld Burgerzaken (€ 411.000 voordeel)
De lasten binnen taakveld Burgerzaken zijn lager uitgevallen dan begroot. Dit is per saldo op hoofdlijn te verklaren door de effecten van de corona crisis. Hierdoor heeft er minder uitgifte van paspoorten, ID-bewijzen en een lager aantal huwelijken plaatsgevonden. Daardoor zijn de ambtelijke inzet en de administratieve lasten lager uitgevallen. Mede hieronder vallen ook de lagere afdrachten aan het Rijk met betrekking tot deze diensten. Vooralsnog zijn hier geen structurele effecten te verwachten.

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden (€ 312.000 nadeel)
De lasten binnen dit taakveld vallen hoger uit door hogere kosten aan uitbesteed onderhoud van gebouwen en installaties. Het betreft hoofdzakelijk hogere kosten van onderhoud, schoonmaak en beveiliging van het pand De Waterlelie. Daarnaast zijn er binnen dit taakveld incidentele lasten geboekt voor de instandhouding van een gebouw. De raming hiervan staat in taakveld onderwijshuisvesting. Tegenover dit nadeel staat dus een voordeel in dat taakveld.

Baten

Taakveld Burgerzaken (€ 160.000 nadeel)
De baten binnen taakveld Burgerzaken zijn lager uitgevallen dan geraamd. Per saldo is dit te verklaren door hogere baten van naturalisatie en lagere baten voor uitgifte paspoorten en overige dienstverlening, incl. huwelijken en ID-bewijzen. De lagere baten voor uitgifte paspoorten en overige dienstverlening, incl. huwelijken en ID-bewijzen zijn mede te verklaren door de corona crisis. Vooralsnog zijn hier geen structurele effecten te verwachten.

Mutaties in reserves

De stortingen in - en de onttrekkingen aan de reserves zijn respectievelijk € 768.000 en € 262.000 hoger dan geraamd.
De verschillen worden als volgt verklaard:

- Zowel de onttrekking aan als de storting in de Algemene reserve vrij besteedbaar (AR) is € 768.000 hoger dan geraamd. Dit wordt verklaard doordat de correctie van de geraamde storting in de AR, in verband met de vertraging van de verkoop van de Herenstraat, anders
- is opgenomen in de begroting. Per saldo is het effect neutraal.
- De onttrekking aan de bestemmingsreserve Corona is € 506.000 lager dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt doordat de onttrekking plaatsvindt op basis van de daadwerkelijke realisatie. In de begroting was rekening gehouden met € 2.500.000 terwijl de bestedingen (inclusief de lagere baten) die ten laste van de reserve komen € 1.994.000 bedragen. In de paragraaf Corona worden de afwijkingen toegelicht.

Afwijking programma Veiligheid

Programma Veiligheid	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Crisisbeheersing en brandweer	5.918	137	6.055	5.960	95
Openbare orde en veiligheid	2.431	8	2.439	2.466	-28
Lasten	**8.349**	**145**	**8.494**	**8.426**	**68**
Baten					
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	33	33
Openbare orde en veiligheid	120	-15	105	242	138
Baten	**120**	**-15**	**105**	**275**	**170**
Saldo van lasten en baten	**-8.229**	**-160**	**-8.389**	**-8.151**	**238**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Veiligheid is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 238.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Crisisbeheersing en brandweer (€ 95.000 voordeel)
Het voordeel wordt voornamelijk verklaard doordat de stelpost voor corona maatregelen op dit programma niet is aangesproken (€ 50.000). Daarnaast bestaat het voordeel uit kleine incidentele afwijkingen op structurele budgetten.

Baten

Taakveld Openbare orde en veiligheid (€ 138.000 voordeel)
De gemeente heeft € 126.000 ontvangen voor de aanpak van radicalisering en het tegengaan hiervan. Deze baten waren niet in de begroting voorzien. Een deel van deze middelen is ingezet voor casusregie, veldonderzoek ten behoeve van een krachtenanalyse en diverse lokale projecten. Daarnaast is het voornemen om een data-analist in te zetten ter ondersteuning van de Lokale Kamer. Het voorstel is om deze activiteiten in 2021 uit te voeren. Hiervoor wordt bij de 1ste Turap budget aangevraagd.

Afwijking programma Verkeer en Vervoer

Programma Verkeer en Vervoer	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Verkeer en Vervoer	8.919	130	9.049	8.803	246
Parkeren	456	129	585	525	60
Recreatieve havens	7	0	7	6	1
Openbaar vervoer	50	0	50	47	3
Lasten	**9.433**	**259**	**9.692**	**9.382**	**310**
Baten					
Verkeer en Vervoer	760	34	794	913	119
Parkeren	38	0	38	28	-10
Recreatieve havens	4	-2	2	16	14
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Baten	**802**	**32**	**833**	**956**	**123**
Saldo van lasten en baten	**-8.631**	**-227**	**-8.858**	**-8.425**	**433**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Verkeer en Vervoer is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 433.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Verkeer en Vervoer (€ 246.000 voordeel)
Het gaat hier voornamelijk om incidentele afwijkingen op structurele budgetten met betrekking tot onder uitputting op de (stelpost) kapitaallasten die voorzien waren voor het project Bereikbaarheid Stompwijk. Daarnaast is door de zachte winters minder uitgegeven aan gladheidsbestrijding.
Voor de Uitvoeringsprogramma Verkeers- en Vervoersplan (UVP) waren in 2020 nog niet alle voorbereidingsactiviteiten uitgevoerd voor de DRIP's (Dynamische Route Informatie Panelen) en de Displays voor brugsignalering. De activiteiten worden alsnog in 2021 afgerond. Voorgesteld wordt om de hiermee gepaard gaande incidentele kosten (€ 25.000) over te hevelen naar 2021.

De kosten van verkeersregelaars en die van het treffen van maatregelen om de recreatiegebieden coronaproof te houden zijn lager uitgevallen dan geraamd (€ 54.000 voordeel).

Taakveld Parkeren (€ 60.000 voordeel)
Naast een inkoopvoordeel op de uitvoering van de parkeerdrukmeting is het budget voor parkeeronderzoek niet volledig besteed. Aangezien er nog activiteiten voor de transitie van digitale parkeerontheffingen en participatie voor de uitvoering van het parkeerbeleid plaats moeten vinden, wordt voorgesteld om € 39.000 over te hevelen naar 2021.

Baten

Taakveld Verkeer en Vervoer (€ 119.000 voordeel)
Het voordeel bevat voornamelijk incidentele extra inkomsten van vergoedingen voor degeneratiekosten en herstelwerkzaamheden aan bestrating voor het leggen van kabels en leidingen.

Daarnaast waren er incidentele bijdragen van MRDH voor de afwikkeling voor onderhoud aan verkeersregelinstallaties en van de Provincie voor aanlegplaatsen in de Vliet/Hoekenburg.

Afwijking programma Economie

Programma Economie	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Economische ontwikkeling	725	162	887	825	62
Fysiek bedrijfsinfrastructuur	3.915	1.140	5.055	4.409	647
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	161	5	166	182	-16
Economische promotie	466	313	779	543	236
Lasten	**5.268**	**1.619**	**6.888**	**5.960**	**928**
Baten					
Economische ontwikkeling	0	0	0	20	20
Fysiek bedrijfsinfrastructuur	3.800	974	4.774	4.309	-465
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	79	-44	35	56	21
Economische promotie	187	-30	157	161	4
Baten	**4.066**	**900**	**4.966**	**4.546**	**-421**
Saldo van lasten en baten	**-1.202**	**-719**	**-1.921**	**-1.414**	**507**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Economie is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 507.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Economische ontwikkeling (€ 62.000 voordeel)
In het kader van corona zijn er geen uitgaven gedaan voor economische ontwikkeling; ten opzichte van de raming leidt dit tot een voordelig effect van € 50.000.

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 647.000 voordeel)
Het voordeel heeft voornamelijk betrekking op lagere kosten voor bouw- en woonrijp maken Leidsenhage,(€ 568.000) waar voor eenzelfde bedrag een lagere vergoeding van Unibail-Rodamco-Westfield tegenover staat. De werkzaamheden worden naar verwachting in Q2 2021 afgerond.

De werkzaamheden van de niet verrekenbare kosten voor het bouw- en woonrijp maken van Leidsenhage (bijdrage in de kosten van de realisatie van park Weigelia) zijn nog niet afgerond. Voorgesteld wordt om het restant budget (€ 75.000) over te hevelen naar 2021. De werkzaamheden worden naar verwachting in het 2e kwartaal van 2021 afgerond.

Taakveld Economische promotie (€ 236.000 voordeel)
Door de coronacrisis zijn er op het gebied van evenementen en toerisme een aantal van de activiteiten niet doorgegaan, hierdoor is er minder aan maatschappelijke subsidies verstrekt. (€ 138.000 voordeel).
Daarnaast is in het kader van de coronacrisis minder uitgegeven aan promotie dan was geraamd (€ 90.000 voordeel).

Baten

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 465.000 nadeel)
Het nadeel heeft betrekking op een lagere vergoeding (baat) in de kosten voor bouw- en woonrijp maken van Leidsenhage van Unibail-Rodamco-Westfield (€ 568.000 nadeel), hier staan lagere lasten tegenover.
Daarnaast zijn er hogere opbrengsten uit grondverkopen gerealiseerd (€ 102.000 voordeel).

Afwijking programma Onderwijs

Programma Onderwijs	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Openbaar basisonderwijs	0	100	100	0	100
Onderwijshuisvesting	3.695	98	3.793	3.659	135
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.846	-20	3.826	3.728	98
Lasten	**7.541**	**178**	**7.719**	**7.387**	**332**
Baten					
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	38	0	38	0	-38
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.604	94	1.698	1.742	44
Baten	**1.641**	**94**	**1.736**	**1.742**	**6**
Saldo van lasten en baten	**-5.900**	**-84**	**-5.984**	**-5.645**	**338**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Onderwijs is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 338.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Openbaar basisonderwijs (€ 100.000 voordeel)
De begrote lasten betreffen de geraamde lasten "Stelpost Corona Onderwijs" die geprognosticeerd waren bij de 2e tussentijdse rapportage 2020. Deze lasten waren gebaseerd op een inschatting maar deze kosten hebben zich in 2020 niet voorgedaan.

Taakveld Onderwijshuisvesting (€ 135.000 voordeel)
De uitgaven aan onderwijshuisvesting zijn lager dan geraamd in verband met de huur van tijdelijke huisvesting voor (verhuizingen van) schoolgebouwen. In 2020 is het gebouw dat hiervoor wordt gehuurd niet gebruikt voor onderwijshuisvesting maar is tijdelijk anti-kraak verhuurd. De gerealiseerde baten en lasten hiervan vallen niet in het taakveld "Onderwijshuisvesting" maar in het taakveld "Beheer overige gebouwen en gronden" (Programma Bestuur en Ondersteuning). Tegenover dit voordeel staat dus een nadeel in dat taakveld.

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken (€ 98.000 voordeel)
Het voordeel op dit taakveld is het gevolg van meerdere kleinere voor- en nadelen. De grootste en belangrijkste twee afwijkingen staan hieronder opgesomd:

- Door de coronascrisis en de tweede sluiting van scholen is de vraag naar leerlingenvervoer achtergebleven. Hierdoor zijn de lasten achtergebleven ten opzichte van begroot.
- Het budget voor de maatschappelijke diensttijd is in 2020 niet besteed. Door de coronacrisis was het voor jongeren heel moeilijk om iets extra's te doen naast school, studie en werk, wat het uiteindelijke doel is van maatschappelijke diensttijd.

Afwijking programma Sport, cultuur en recreatie

Programma Sport, cultuur en recreatie	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Sportbeleid en activering	894	182	1.076	943	132
Sportaccommodaties	5.406	209	5.616	6.166	-551
Cultuurpres.,productie&participatie	753	120	873	889	-16
Musea	710	27	737	776	-39
Cultureel erfgoed	337	50	387	285	102
Media	2.042	19	2.061	2.154	-92
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.465	498	6.963	6.799	163
Lasten	**16.608**	**1.104**	**17.712**	**18.012**	**-300**
Baten					
Sportbeleid en activering	0	40	40	35	-5
Sportaccommodaties	1.982	46	2.028	2.334	306
Cultuurpres.,productie&participatie	99	-10	89	106	17
Musea	50	-11	39	70	31
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Media	263	0	263	282	19
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	237	123	360	742	381
Baten	**2.632**	**188**	**2.819**	**3.568**	**749**
Saldo van lasten en baten	**-13.976**	**-917**	**-14.893**	**-14.444**	**448**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Sport, cultuur en recreatie is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 448.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Sportbeleid en activering (€ 132.000 voordeel)
Bij de 2e tussentijdse rapportage zijn de coronakosten huurcompensatie geprognosticeerd op dit taakveld. Deze begrote lasten zijn daarentegen gemaakt en verantwoord op het taakveld Sportaccommodaties aangezien in dat taakveld ook de huurbaten worden gerealiseerd. Hierdoor is er een voordeel te zien van € 100.000. Daarnaast heeft de coronacrisis er ook voor gezorgd dat sportevenementen stilgelegd en/of afgelast moesten worden. Ondanks, dat de gemeente zo veel mogelijk sportevenementen en/of -activiteiten tot uitvoering heeft laten komen, heeft dit voor de resterende voordeel op het taakveld gezorgd.

Taakveld Sportaccommodaties (€ 551.000 nadeel)
Om de verspreiding van het coronavirus te beperken zijn de sportaccommodaties gesloten geweest. Ter compensatie hiervan zijn de huurlasten kwijtgescholden en dit veroorzaakt een afwijking van € 320.000 (nadeel). Het resterende nadeel wordt veroorzaakt door hoger lasten op verschillende onderdelen omtrent beheer, exploitatie, onderhoud van sportaccommodatie, zoals extra reinigingsbeurt van het kunstgras, als hogere onderhoudskosten als gevolg van tijdelijke verlenging onderhoudscontracten. Daarnaast is er bij Sportpark Westvliet een defect in de onderlaag van de atletiekbaan geconstateerd die verholpen moest worden (€ 40.000 nadeel).

Taakveld Cultureel erfgoed (€ 102.000 voordeel)
Het resultaat op dit taakveld wordt voor € 50.000 veroorzaakt doordat er in 2020 nog geen werkzaamheden zijn uitgevoerd voor de Kerkenvisie. Het incidentele budget dat hiervoor beschikbaar is gekomen via het gemeentefonds zal doorgeschoven worden naar 2022, zodat hieraan alsnog uitvoering gegeven kan worden. Het overige voordeel op de lasten wordt veroorzaakt door lagere lasten op subsidiëring van monumentenzorg en reguliere uitgaven ten behoeve van erfgoedbeheer.

Taakveld Media (€ 92.000 nadeel)
De afwijking op dit taakveld wordt voor € 37.000 (nadeel) verklaard door corona steunaanvragen van bibliotheekinstanties. Deze aanvragen zijn ingediend door de bibliotheekinstanties om het negatieve financiële effect als gevolg van de coronacrisis te compenseren. Het resterende nadeel op dit taakveld wordt veroorzaakt door hogere energie- en onderhoudslasten van de bibliotheekgebouwen.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 163.000 voordeel)
Het voordelig saldo wordt enerzijds veroorzaakt doordat in 2020 geen baggerwerken zijn uitgevoerd. En anderzijds door vertraging in de vervanging van de beschoeiingen bij de Van Ruysdaellaan en door de vertraging in het opstellen van het beheerplan Kunstwerken. Dit beheerplan wordt in 2021 aan de raad voorgelegd. Tegenover deze lagere bestedingen staan kosten voor het project Duin Horst en Weide (DHW), waartegenover ook baten zijn verantwoord. De lasten zijn hoger dan de baten doordat niet alle projectactiviteiten 100% subsidiabel zijn en dienen dus als cofinanciering. Gemeente Leidschendam-Voorburg heeft namens DHW een subsidie toegekend gekregen van de Provincie Zuid-Holland voor het gebiedsprogramma DHW dat loopt tot en met 2022. Onze gemeente treedt namens de deelnemende partijen op als penvoerder. Hiermee leggen wij over de kosten verantwoording af aan de Provincie en moeten wij de kosten die in het lopende boekjaar gedaan zijn in onze jaarrekening verantwoorden. Ten tijde van de tweede Turap waren de gemaakte kosten van de deelnemende partijen nog niet inzichtelijk, de bijbehorende financiële consequenties waren daarom nog niet eerder verwerkt.

Baten

Taakveld Sportaccommodaties (€ 306.000 voordeel)
Het voordeel op de baten bij dit taakveld wordt veroorzaakt door twee elementen, namelijk:

- Vanuit het Rijk heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg compensatie gekregen voor de kwijt- gescholden huur aan amateursportorganisaties (€ 200.000);
- Gemeenten kunnen niet in alle gevallen de BTW op exploitatielasten en investeringen met betrekking tot sportterreinen terugvragen. Gemeenten worden hiervoor gecompenseerd via de zogenaamde SPUK-uitkering vanuit het Rijk. Op basis van de aanvraag 2020 is de werkelijke uitkering (€ 110.000)
  hoger dan geraamd.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 381.000 voordeel)
Het voordelig saldo bevat hogere opbrengsten dan begroot als gevolg van de verkoop van snippergroen (€ 123.000). Daarnaast bevat het voordeel de bijdragen van het subsidieproject Duin Horst en Weide, waar ook nagenoeg zelfde bedrag aan kosten tegenover staan (zie ook lasten hierboven).

Afwijking programma Sociaal domein

Programma Sociaal domein	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie	10.003	1.286	11.288	10.431	857
Wijkteams	1.673	90	1.763	1.765	-2
Inkomensregelingen	36.280	11.488	47.769	48.551	-782
Begeleide participatie	4.042	60	4.101	3.570	532
Arbeidsparticipatie	4.668	64	4.732	4.073	659
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	1.978	385	2.363	2.319	44
Maatwerk dienstverlening 18+	10.301	1.292	11.593	11.653	-60
Maatwerk dienstverlening 18-	18.458	6.024	24.482	24.352	130
Geëscaleerde zorg 18+	445	-302	143	144	-1
Geëscaleerde zorg 18-	2.351	145	2.495	2.571	-76
Lasten	**90.198**	**20.531**	**110.729**	**109.428**	**1.301**
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie	1.172	-32	1.140	1.387	247
Wijkteams	0	0	0	1	1
Inkomensregelingen	28.434	12.587	41.021	42.535	1.514
Begeleide participatie	96	-96	0	0	0
Arbeidsparticipatie	360	179	538	377	-161
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	5	0	5	3	-2
Maatwerk dienstverlening 18+	413	110	523	335	-188
Maatwerk dienstverlening 18-	0	0	0	9	9
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	52	52
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	3	3
Baten	**30.480**	**12.748**	**43.227**	**44.702**	**1.474**
Saldo van lasten en baten	**-59.718**	**-7.783**	**-67.501**	**-64.726**	**2.775**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Sociaal domein is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 2,8 miljoen voordelig. Het voordeel op de BUIG (inkomensregelingen) is reeds in december 2020 via een raadsbrief gecommuniceerd. Verder is een groot deel van het voordeel op de lasten een effect van de coronacrisis. Hierdoor konden activiteiten soms niet doorgaan, of was alle menskracht erop gericht activiteiten en zorg, samen met maatschappelijke partners (al dan niet in aangepaste vorm) zoveel mogelijk te continueren. Ook het financieel overeind houden van maatschappelijke partners heeft de nodige aandacht opgeëist. Doorontwikkeling van beleid heeft hierdoor soms stilgelegen waardoor budgetten onbenut zijn gebleven. Een deel van dit voordeel wordt middels een overheveling in 2021 alsnog ingezet op deze activiteiten of als dekking dienen voor corona gerelateerde uitgaven.
Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen

Lasten

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie (€ 857.000 voordeel)
Op dit taakveld is sprake van een optelsom van verschillende grote en kleinere over-en onderschrijdingen. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht:

- Slooppand Koningin Julianaweg 44: dit pand zou in 2020 gesloopt worden, aangezien het niet meer verhuurbaar is. Door vertraging heeft de sloop in 2020 niet plaatsgevonden. Hierdoor ontstaat er een incidenteel voordeel (€ 266.000) van de geraamde eenmalige afschrijving van de restant boekwaarde en bijbehorende sloopkosten.
- Toezicht op de Kinderopvang: Met de GGD zijn afspraken gemaakt over de inspectiebezoeken die de GGD in 2020 zou gaan uitvoeren. Door corona en de tijdelijke sluitingen van de kinderopvanginstellingen en gastouderopvang was de GGD niet in de gelegenheid alle inspecties uit te voeren (€ 72.000 voordeel).
- Openbare GGZ: De kosten voor het meldpunt bezorgd zijn abusievelijk te hoog begroot (voordeel € 50.000). Daarnaast heeft de doorontwikkeling op de sluitende aanpak verwarde personen stilgelegen doordat het ontbrak aan beleidscapaciteit met voldoende expertise op dit onderwerp (€ 50.000 voordeel).
- Subsidiestelstel: De verdere optimalisering van de subsidietafelsystematiek heeft door de coronacrisis stilgelegen. Hierdoor is geen externe expertise is ingehuurd op dit proces en is er een voordeel ontstaan (€ 43.000 voordeel).
- Nazorgaanpak: Voor het door ontwikkelen van de huidige nazorgaanpak van ex-gedetineerden is een subsidie aangevraagd voor het extra inzetten van casemanagement. Dit moet de deelname aan nazorgtrajecten vergroten. Een deel van de werkzaamheden wordt in 2021 uitgevoerd (€ 55.000 voordeel).
- Onderbesteding Innovatiefonds jeugd: Door de coronacrisis heeft de nadruk in 2020 gelegen op de continuïteit van de jeugdhulp en minder bij nieuwe initiatieven. Hierdoor is een deel van het innovatiefonds jeugd onbenut gebleven (€ 108.000 voordeel). Dit zal in 2021 besteed worden aan activiteiten voor jongeren.
- Collectief vervoer: het tekort (€ 156.000 nadeel) op de lasten voor de Regiotaxi wordt veroorzaakt doordat de begrote lasten een saldo zijn van lasten en baten, terwijl de gerealiseerde lasten en baten separaat als last en baat geboekt zijn. Daardoor ontstaat een tekort op de lasten en een overschot op de baten. Per saldo is er een klein voordeel van ca. € 15.000 op de Regiotaxi in 2020.
- Op dit taakveld was een stelpost opgenomen voor coronasteunmaatregelen. Op dit taakveld bleken de beschikbare budgetten afdoende (voordeel € 143.000).

Een deel van bovenstaande middelen dient in 2021 ter dekking voor Corona gerelateerde ondersteuning van maatschappelijke organisaties en activiteiten voor jongeren (zie raadsvoorstel 2076).

Daarnaast zijn er voordelen ontstaan op specifieke budgetten waarvan de verwachting is dat deze volgend jaar zullen worden overvraagd omdat ze ook coronacrisis gerelateerde initiatieven in de wijken en buurten ondersteunen. Deze budgetten worden overgeheveld voor het specifieke doel dat ze dienen:

- Maatschappelijk Verantwoord Verenigen: Het budget voor Maatschappelijk Verantwoord verenigen is in 2020 niet geheel besteed omdat er minder aanvragen vanuit verenigingen zijn geweest. Met de MVV-subsidie ondersteunt de gemeente verenigingen bij het aanpassen van hun activiteiten in de coronaperiode en geeft de gemeente een impuls aan de ontwikkeling van de brede maatschappelijke rol van een vereniging op het gebied van o.a. corona preventiemaatregelen, vitaliteit, inclusiviteit en gezondheidsbevordering (€ 70.000 voordeel).
- Bewonersinitiatieven: De middelen voor bewonersinitiatieven (Vlietwensen) zijn niet volledig besteed omdat er minder aanvragen zijn binnengekomen (€ 40.000 voordeel). Aangezien burgerinitiatieven i.v.m. de coronacrisis ook worden gestimuleerd zal het resterende bedrag overgeheveld worden naar 2021 zodat het beschikbaar blijft voor initiatieven die bijdragen aan de sociale cohesie of leefbaarheid voor en door bewoners. Alle bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties uit de gemeente kunnen een aanvraag voor financiering van een initiatief indienen.

Taakveld Inkomensregelingen (€ 782.000 nadeel)
De lasten betreffen met name de kosten voor alle uitkeringen en de bijzondere bijstand inclusief armoedebestrijding (bijv. de schoolspullenpas). Aan het rijk moet € 875.000 (nadeel) terugbetaald worden met betrekking tot bedrijfskapitaal Tozo. Echter, staat hiertegenover hetzelfde bedrag aan de baten, waardoor het uiteindelijk budgettair neutraal is. Daarnaast bevat dit taakveld de kwijtscheldingen van afval- en rioolheffingen. De kwijtscheldingen op de riool- en afvalstoffenheffing zijn hoger dan begroot (€ 49.000 nadeel). Door de gestegen belastingdruk zijn minder mensen in staat om aan hun gemeentelijke belastingen te voldoen.

Taakveld Begeleide participatie (€ 532.000 voordeel)
De bijdrage aan de GR DSW viel in 2020 € 446.000 lager uit. Dit had twee oorzaken:
Het gerealiseerde exploitatieresultaat van de DSW was lager dan begroot.
De nadelige gevolgen van de coronacrisis voor de DSW werden grotendeels gecompenseerd via een hogere rijksbijdrage Wsw. Bovendien was het verlies aan omzet bij de DSW minder groot dan verwacht. De gemeentelijke bijdrage aan het exploitatietekort van de DSW over 2020 viel hierdoor € 173.000 lager uit. Daarnaast had de DSW in de jaarrekening 2019 een reserve aangelegd om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen. Nu de gevolgen van de coronacrisis binnen de exploitatie kon worden opgevangen, kon deze reserve vrijvallen aan de gemeenten. Dit levert een voordeel op van € 272.000. Het voordeel op de bijdrage aan de GR DSW is incidenteel. Met ingang van 31 december 2020 is de GR opgeheven.
Het overige voordeel wordt veroorzaakt door lagere lasten op het onderdeel “Tegenprestatie voor uitkering". De heeft ermee te maken dat de activiteiten van de subsidietafel pas later in het jaar 2020 zijn gestart.

Taakveld Arbeidsparticipatie (€ 659.000 voordeel)

- Re-integratie en participatie:
  In 2020 zijn er circa 100 mensen minder geplaatst op re-integratievoorzieningen. De oorzaak hiervoor moet gezocht worden in de coronacrisis, hierdoor zijn er minder plaatsingen mogelijk geweest. Hierdoor is een gedeelte van het budget niet besteed aan re-integratie en participatie trajecten. Dit brengt een voordeel met zich mee van circa € 430.000. Om de opgelopen achterstanden in te kunnen lopen is in 2021 extra inzet op re-integratie noodzakelijk. Naar verwachting kan dit binnen bestaande budgetten in 2021 worden opgevangen.
- Perspectief op Werk:
  In 2020 is de begroting van de arbeidsmarktregio tussentijds bijgesteld. Door intensivering op de Tozo hebben de deelnemende gemeentes een lager budget ontvangen van de arbeidsmarktregio. Dat verklaart waarom minder geld is besteed aan perspectief op werk (circa € 114.000 voordeel). Daartegenover staat dat er sprake is van een nadeel op de baten.
- Voorbereiding Inburgering:
  Gedurende 2020 werd bekend dat de nieuwe Wet Inburgering is uitgesteld naar 1 januari 2021. Dit is het gevolg van de complexiteit van de stelselherziening. Als gevolg hiervan is een deel van het voorbereidingsbudget onbenut gebleven (circa € 120.000 voordeel). Omdat nog onduidelijk is wat de gevolgen zijn van het uitstel voor de implementatie, wordt dit incidentele voorbereidingsbudget overgeheveld naar 2021.

Taakveld Maatwerk dienstverlening 18+ (€ 60.000 nadeel, waarvan Wmo € 305.000 nadeel en schuldhulpverlening € 245.000 voordeel)

Wmo algemeen

Ondanks de beperkingen door de coronacrisis zijn de gemeentelijke taken vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in 2020 grotendeels uitgevoerd. Zo hebben inwoners de reguliere huishoudelijke ondersteuning kunnen ontvangen, is (ambulante) begeleiding grotendeels doorgegaan en hebben leveranciers van hulpmiddelen er alles aan gedaan om noodzakelijke voorzieningen te blijven leveren. Daar waar voor zorgleveranciers sprake was van inkomstenderving of meerkosten door de coronacrisis, heeft de gemeente deze gecompenseerd of gedekt met het oog op de continuïteit van de zorgverlening.

Het stijgende beroep op Wmo-voorzieningen van de afgelopen jaren is in de maanden maart, april en mei tot een halt gekomen. Na deze maanden is de vraag naar Wmo-voorzieningen echter weer toegenomen en lijkt de trend van de afgelopen jaren zich voort te zetten.

Het nadeel van € 305.000 op de Wmo wordt verklaard door:

- Wmo Begeleiding
  De kosten voor Wmo-begeleiding komen € 215.000 hoger uit dan verwacht.
  Het tekort ontstaat mede doordat het gebruik van de voorzieningen in de laatste maanden van 2020 sterker is toegenomen dan verwacht. Verwacht werd dat aanbieders langer gevolgen zouden hebben van coronamaatregelen doordat cliënten minder gebruik zouden maken van diensten. Dit blijkt achteraf niet het geval.
  Er is ook een voordeel van € 90.000 op de uitvoeringskosten van de Wmo doordat er tijdelijk minder personele capaciteit is ingezet gedurende de eerste maanden van de coronacrisis (maart-mei)

- Wmo Huishoudelijke ondersteuning
  In 2020 is het gebruik van huishoudelijke ondersteuning met ruim 16% toegenomen. Aangenomen werd dat de landelijke invoering van een lagere eigen bijdrage in 2019 over meerdere jaren effect zou hebben op verschillende Wmo-activiteiten.

Omdat een stijging op huishoudelijke ondersteuning voorzien werd, hield de begroting voor huishoudelijke ondersteuning hier rekening mee. Het eindresultaat voor deze taak komt neer op een klein tekort van € 55.000.
Verder wordt op dit taakveld € 125.000 nadeel verklaard door de vergoeding van “meerkosten corona” aan zorgaanbieders (denk hierbij aan hygiënematerialen zoals mondkapjes, spatschermen, handgels, maar ook aan extra inzet van personeel).

Het voordeel van € 245.000 op de schuldhulpverlening wordt verklaard door:

- Schuldhulpverlening
  Op dit taakveld was rekening gehouden met € 125.000 aan extra kosten door een toename van het aantal mensen in de schuldhulpverlening als gevolg van de coronacrisis. Het bleek moeilijk om met cliënten in contact te komen. Hierdoor was juist sprake van minder inzet op schuldhulpverleningstrajecten. Dit levert een totaalvoordeel op van € 245.000. Verwacht wordt dat zodra fysieke contacten weer mogelijk zijn dat er een forse toename zal zijn van schuldhulpverleningstrajecten. Om die reden wordt het overschot op het reguliere budget overgeheveld naar 2021 zodat het beschikbaar blijft voor de dit specifieke doel.

Jeugd (totaal € 54.000 voordeel)

- Taakveld Maatwerk dienstverlening 18- (€ 130.000 voordeel)
- Taakveld Geëscaleerde zorg 18- (€ 76.000 nadeel)

Ondanks de beperkingen door de coronacrisis zijn de gemeentelijke taken vanuit de Jeugdwet in 2020 grotendeels door gegaan. De jeugdhulpaanbieders hebben er alles aan gedaan om noodzakelijke hulp te blijven leveren.

In 2020 zijn de jeugdhulpuitgaven met circa 10% gestegen ten opzichte van 2019. Bij de 2e tussentijdse rapportage is de begroting op basis van deze verwachting aangepast. Deze stijging wordt verklaard door de tariefverhogingen als gevolg van de uitspraak van de rechter over de tarieven, de langere en intensievere trajecten en de uitgaven voor de regionale afspraken rondom compensatie coronacrisis. In de jeugdmonitor van november 2020 is nadere duiding gegeven aan deze stijging. De realisatiecijfers in deze jaarrekening liggen overeenkomstig de verwachting bij de 2e tussentijdse rapportage. Hieronder worden de verschillen kort toegelicht.

- Taakveld Maatwerk dienstverlening 18- (€ 130.000 voordeel)
  In 2020 is de gemeente de zorgleveranciers incidenteel tegemoet gekomen voor de meerkosten die de zorgleveranciers moesten maken om bij het leveren van de zorg te voldoen aan de RIVM richtlijnen. Dit zorgt voor een incidentele uitgave van € 125.000. Hier tegenover staat de onttrekking van hetzelfde bedrag uit de reserve corona, zie programma bestuur en de paragraaf corona. Een lager zorgverbruik aan ambulante jeugdzorg zorgt voor een voordeel van € 195.000.

  Daarnaast is sprake van een voordeel op de uitgaven persoonsgebonden budget van € 24.000 en zijn de uitvoeringskosten van de lokale toegang € 36.000 lager uitgevallen .

- Taakveld geëscaleerde zorg 18- (€ 76.000 nadeel)
  De gemeentelijke bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Veilig thuis viel lager uit. Door krapte op de arbeidsmarkt en de coronacrisis bleek de benodigde capaciteitsuitbreiding en werving door Veilig Thuis moeilijk te realiseren. De gewenste extra capaciteit is pas later in het jaar ingevuld. Hierdoor valt de gemeentelijke bijdrage aan Veilig Thuis lager uit (voordeel € 66.000). Daarnaast is de crisisdienst en het gedwongen kader in 2020 vaker ingezet dan in de begroting was voorzien (nadeel € 142.000). Er zijn aanwijzingen dat de toename van de crisis inzet een gevolg is van de coronacrisis.

Baten

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie (€ 247.000 voordeel)
Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt door verschillende elementen, namelijk:

- Op basis van de definitieve geleverde prestaties 2019, heeft de subsidieafrekening 2019 plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een terugvordering op een deel van de subsidies.
- Eigen bijdragen voor de Regiotaxi/Collectief vervoer, zie toelichting bij de lasten.

Taakveld Inkomensregelingen (€ 1.514.000 voordeel)
De baten betreffen met name de rijksinkomsten Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) en inkomsten uit andere gemeente voor de uitvoeringskosten van de werkorganisatie Duivenvoorde. Er is sprake van een voordeel op de baten als gevolg van een bijstelling op het definitieve Rijksbudget BUIG waarin rekening is gehouden met de gevolgen van de Coronacrisis (circa € 1.000.000). Daarnaast is er sprake van een voordeel op de baten van de bijzondere bijstand zelfstandigen (circa € 315.000). Dit is het gevolg van de vernieuwing van de financiering systematiek en doordat er meer afgelost is op leningen.

Het restant (circa € 200.000 voordeel) is verspreid over diverse posten zoals de Sociale Recherche, Bijzondere Bijstand, Tozo en de verwerking van de compensatieregeling voor statushouders.

Taakveld Arbeidsparticipatie (€ 161.000 nadeel)
De baten betreffen inkomsten uit Wassenaar en Voorschoten ter dekking van de werkzaamheden die Leidschendam-Voorburg voor deze gemeenten uitvoert en subsidie-inkomsten uit het Europees Sociaal Fonds. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht:

- Re-integratie en participatie
  Doordat er in 2020 minder cliënten op traject konden worden geplaatst, zijn er minder consulenten ingehuurd. Hierdoor vielen de uitvoeringskosten lager uit en daarmee ook de bijdrage vanuit Voorschoten en Wassenaar. Dit leidt tot een nadeel van circa € 47.000.
- Subsidie Europees Sociaal Fonds (ESF)
  De Hoge Raad heeft in 2020 het recht op compensatie van btw verruimd bij het BTW-compensatiefonds inzake kosten van re-integratie. Als gevolg hiervan heeft er in het afgelopen jaar een correctie plaatsgevonden in de declaratie van de subsidie van het ESF. Dit brengt een nadeel met zich mee van € 65.000.
- Perspectief op Werk
  De neerwaartse tussentijdse bijstelling in de begroting van de arbeidsmarktregio heeft geleid tot een lagere bijdrage aan de gemeenten. Dit veroorzaakt een nadeel op de baten van circa € 50.000.

Taakveld Maatwerk dienstverlening 18+ (€ 188.000 nadeel)
Het nadeel op dit taakveld wordt grotendeels veroorzaakt door een tekort van bijna € 185.000 op de eigen bijdragen voor de Wmo. Dit tekort is te verklaren door twee factoren:

- Tijdens de eerste golf kon zorg landelijk niet in alle gevallen volledig gecontinueerd worden. Om administratieve lasten te voorkomen en om zorgbehoevenden tegemoet te komen, heeft de minister van VWS besloten de eigen bijdrage voor april en mei voor iedereen kwijt te schelden. Dit leidt voor onze gemeente tot een incidentele vermindering in baten van € 86.000. Via het gemeentefonds heeft de gemeente ruim € 70.000 ter compensatie van dit nadeel ontvangen. Deze baten zijn verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen.
- Een andere verklaring voor de lagere eigen bijdrage is de achterstand die het CAK landelijk heeft in de inning hiervan. Dit komt voort uit de overstap van het systeem van inning per periode (van 4 weken) naar maand. De commissie Besluit Begroting & Verantwoording (BBV) heeft aangegeven dat voor deze achterstanden geen 'nog te ontvangen'-post' opgenomen mag worden in de boekhouding. Door dit besluit ontstaat een tekort in 2020 en een meevaller in 2021.

Afwijking programma Volksgezondheid en milieu

Programma Volksgezondheid en milieu	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Volksgezondheid	2.585	96	2.681	2.550	131
Riolering	4.089	0	4.089	4.259	-170
Afval	10.034	296	10.330	9.914	416
Milieubeheer	2.489	464	2.953	2.793	160
Begraafplaatsen en crematoria	912	0	912	846	66
Lasten	**20.109**	**856**	**20.965**	**20.362**	**603**
Baten					
Volksgezondheid	0	0	0	-2	-2
Riolering	6.624	31	6.655	6.432	-223
Afval	12.638	200	12.838	12.513	-325
Milieubeheer	22	130	152	314	162
Begraafplaatsen en crematoria	1.031	0	1.031	981	-51
Baten	**20.315**	**361**	**20.676**	**20.238**	**-438**
Saldo van lasten en baten	**206**	**-495**	**-288**	**-124**	**165**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Volksgezondheid en milieu is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 165.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Volksgezondheid (€ 131.000 voordeel)
De afwijking op dit taakveld is voor € 65.000 (voordeel) een effect van de coronacrisis. Het voordeel wordt voornamelijk verklaard doordat de stelpost voor corona maatregelen op dit taakveld niet is aangesproken (€ 50.000 voordeel). De kosten voor de bezoekunits bij de verzorgingshuizen zijn ook lager uitgevallen dan begroot (€ 15.000 voordeel). De overige lagere lasten worden veroorzaakt door kleine incidentele afwijkingen op structurele budgetten voor jeugdgezondheidszorg en Gids Gelden.

Taakveld Riolering (€ 170.000 nadeel)
Het grootste verschil wordt verklaard door lagere onderhoudskosten € 110.000 als gevolg van temporiseren van rioolinspecties vanwege de prioriteiten vanuit de nieuwe risico-benadering. De inspecties worden gelijktijdig met onderhoud uitgevoerd om dubbele reinigingskosten te vermijden, zodat deze kosten lager zijn. Daarnaast is een hogere storting in de voorziening (€ 252.000 nadelig).

Taakveld Afval (€ 416.000 voordeel)
Het grootse voordeel wordt verklaard doordat er in 2020 nog geen kosten zijn gemaakt voor onderzoek naar nieuw afval-brengstation en een voordeel op de eindafrekening 2019 van de DVO (Dienstverleningsovereenkomst) van Avalex (€ 245.000 voordeel). Ook zijn er minder uitgaven gedaan voor het project omgekeerd inzamelen (€ 170.000 voordeel).

Taakveld Milieubeheer (€ 160.000 voordeel)
De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling ODH (OmgevingsDienst Haaglanden) is incidenteel lager uitgevallen, omdat de gerealiseerde lasten voor de asbesttaken lager zijn uitgevallen dan begroot. Het uiteindelijke bedrag werd pas eind 2020 bekend, waardoor deze afwijking niet meer in de 2e Turap 2020 kon worden verwerkt. Daarnaast zijn nog niet alle werkzaamheden afgerond voor de Regeling Reductie Energieverbruik. Ook afronding van de warmtetransitievisie, doorontwikkeling van de energieloketten met onder andere de Woonwijzerwinkel en inzet op ondersteuning van VVE's in de aanpak van de energietransitie wordt nog verder uitgewerkt. Tegenover de lasten van de energietransitie staat een Rijkssubsidie met een resultaatsverplichting. De uitvoeringstermijn van deze Rijkssubsidie is verlengd tot eind 2021. Daarom wordt voorgesteld het in 2020 niet bestede budget over te hevelen naar 2021 (€ 105.875).
Daarnaast zijn er nog extra kosten voor de sanering van spoorweglawaai Laan van NOI gemaakt (€ 130.000). Hier staat eenzelfde bedrag aan baten van ProRail tegenover.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria (€ 66.000 voordeel)
De lagere kosten hebben voornamelijk betrekking op die van begraven. Er hebben minder uitvaarten met begravingen plaatsgevonden. Dit is een landelijke trend: er wordt meer gecremeerd.

Baten

Taakveld Riolering (€ 223.000 nadeel)
Het nadelig saldo wordt grotendeels verklaard door de lagere opbrengst van de rioolheffing (€ 150.000 nadeel). Dit nadeel wordt verklaard doordat in de begroting gerekend is met een percentage aan leegstand van woningen van 1, in werkelijkheid bedraagt dit percentage circa 2.

Taakveld afval (€ 325.000 nadeel)
Het nadelig saldo wordt met name door de volgende grotere afwijkingen verklaard:
- Lagere opbrengst van de afvalstoffenheffing (€ 200.000 nadeel) door een hoger percentage aan leegstand (2 in plaats van 1 in de begroting).
- Hogere opbrengst van PMD met name als gevolg van afrekeningen over voorgaande jaren (€ 80.000 voordeel).
- De geraamde onttrekking aan de voorziening afval heeft niet plaatsgevonden (€ 200.000 nadeel). Door de lagere lasten was een bijdrage uit de voorziening niet van toepassing.

Taakveld Milieubeheer (€ 162.000 voordeel)
Het voordeel bevat voornamelijk de vergoeding van ProRail in het kader van de sanering van spoorweglawaai Laan van NOI (zie ook de hogere lasten) en de afwikkeling van het project Aquathermie.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria (€ 51.000 nadeel)
Het nadeel bestaat voornamelijk uit lagere inkomsten uit grafrechten. Doordat er minder wordt begraven en meer gecremeerd, lopen de inkomsten die hieruit voortvloeien ook terug.

Afwijking programma Bouwen en wonen (VHROSV)

Programma VHROSV	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Ruimtelijke ordening	4.007	-218	3.788	3.522	266
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	8.442	-1.318	7.124	2.921	4.203
Wonen en bouwen	3.602	-160	3.441	2.952	489
Lasten	**16.050**	**-1.697**	**14.353**	**9.395**	**4.958**
Baten					
Ruimtelijke ordening	430	174	605	702	98
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	8.442	-1.318	7.124	2.812	-4.312
Wonen en bouwen	3.331	-1.774	1.557	1.814	257
Baten	**12.203**	**-2.918**	**9.285**	**5.329**	**-3.957**
Saldo van lasten en baten	**-3.847**	**-1.221**	**-5.068**	**-4.067**	**1.001**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Bouwen en wonen (VHROSV) is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 1.001.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Ruimtelijke ordening (€ 266.000 voordeel)
Voor de voorbereiding en implementatie van de invoering van de Omgevingswet was in 2020 extra budget begroot. Door het verschuiven van de invoering met een jaar is deze inzet in 2020 beperkt gebleven en verlegd naar 2021. Het benodigd budget dient door te schuiven om op tijd voor de invoering van de Omgevingswet klaar te zijn. Deze invulling volgt met het eerst ontwikkelen van bouwstenen een andere koers, maar hiervoor dienen nog steeds meerdere medewerkers gedurende langere tijd vrijgemaakt te worden. Voorgesteld wordt om het restant budget (€ 250.000) over te hevelen naar 2021 (€ 125.000) en 2022 (€ 125.000) voor de extra kosten van het opstellen van een aantal bouwstenen ten behoeve van de omgevingsvisie.
Aangezien er geen verzoeken met betrekking tot planschades ingediend zijn in het gebied Damcentrum is het incidentele budget (€ 150.000) niet aangesproken.

Taakveld Grondexploitatie (€ 4.203.000 voordeel)
Algemeen uitgangspunt bij de grondexploitaties is dat de baten en lasten aan elkaar gelijk zijn. Alleen de mutaties in de (verlies) voorzieningen van de grondexploitaties, die ten laste dan wel ten gunste van de algemene reserve komen, geven een saldo effect. Aangezien de verwerkte mutaties van de (verlies) voorzieningen gebaseerd op het MPG 2021 – 1e herziening, die niet geraamd zijn in 2020 leiden tot een saldo tussen de baten en de lasten. Het verschil tussen de lagere lasten (van € 4.203.000) en de lagere baten (van € 4.312.000) van € 109.000 (verhoging verliesvoorziening Vlietvoorde met € 220.000 en die van RLL met € 230.000 en de vrijval van de voorziening KPP facilitaire deel van € 341.000) is de mutatie in de (verlies) voorzieningen t.o.v. het MPG 2020 – 1e herziening.

Taakveld Wonen en bouwen (€ 489.000 voordeel)
Het voordeel op dit taakveld wordt voornamelijk veroorzaakt door:
Aangezien vanwege andere prioriteiten de werkzaamheden voor de businesscase sociale woningbouw 2020 pas in het vierde kwartaal gestart is zijn de kosten minimaal geweest. In verband met de prioriteitenlijst jaaragenda 2021 wordt voorgesteld dit restantbudget (€ 218.500) over te hevelen naar 2022.
Ook voor de businesscase sociale woningbouw Overgoo zijn de kosten beperkt van omvang geweest omdat er uitsluitend interne uren aan besteed zijn; voorgesteld wordt om het restant budget (€ 73.500) over te hevelen naar 2021.
De kosten inhuur van derden voor de afgifte van omgevingsvergunningen zijn incidenteel lager uitgevallen omdat de werkzaamheden begin 2020 door extra inzet van eigen personeel zijn opgevangen.

Baten

Taakveld Ruimtelijke ordening (€ 98.000 voordeel)
Voor twee projecten is een bijdrage ontvangen voor verevening van sociale woningbouw. Van een van de projecten waarvoor € 73.000 ontvangen is moet de bijdrage, die niet begroot was nog in de reserve Verevening sociale woningbouw gestort worden. Deze storting wordt bij de 1e Turap 2021 verwerkt.

Taakveld Grondexploitatie (€ 4.312.000 nadeel)
Algemeen uitgangspunt bij de grondexploitaties is dat de baten en lasten aan elkaar gelijk zijn. Alleen de mutaties in de (verlies) voorzieningen van de grondexploitaties, die ten laste dan wel ten gunste van de algemene reserve komen, geven een saldo effect. Aangezien de verwerkte mutaties van de (verlies) voorzieningen gebaseerd op het MPG 2021 – 1e herziening, die niet geraamd zijn in 2020 leiden tot een saldo tussen de baten en de lasten. Het verschil tussen de lagere lasten (van € 4.433.000) en de lagere baten (van € 4.542.000) van € 109.000 (verhoging verliesvoorziening Vlietvoorde met € 220.000 en die van RLL met € 230.000 en de vrijval van de voorziening KPP facilitaire deel van € 341.000) is de mutatie in de (verlies) voorzieningen t.o.v. het MPG 2020 – 1e herziening.

Taakveld Wonen en bouwen (€ 257.000 voordeel)
De opbrengst van leges omgevingsvergunningen (Wabo) is incidenteel hoger uitgevallen. Bij de 2e Turap waren de bouwleges naar beneden bijgesteld. Echter, daarna zijn er door twee grote projecten uiteindelijk toch meer bouwleges binnen gekomen dan de verwachting destijds.

Afwijking Algemene Dekkingsmiddelen

Programma Algemene Dekkingsmiddelen	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Treasury	-768	368	-400	-185	-216
OZB Woningen	233	0	233	276	-43
OZB Niet-woningen	133	0	133	86	47
Belastingen overig	259	0	259	255	4
Algemene en overige uitkeringen	78	-78	0	0	0
Overige baten en lasten	-168	197	29	1.672	-1.643
Lasten	**-232**	**487**	**255**	**2.105**	**-1.850**
Baten					
Treasury	84.818	59.602	144.420	145.253	833
OZB Woningen	8.759	0	8.759	8.696	-63
OZB Niet-woningen	3.514	0	3.514	3.567	53
Belastingen overig	911	0	911	847	-64
Algemene en overige uitkeringen	111.893	9.083	120.976	121.593	617
Overige baten en lasten	-10	0	-10	1.900	1.910
Baten	**209.885**	**68.686**	**278.571**	**281.857**	**3.286**
Saldo van lasten en baten	**210.118**	**68.198**	**278.316**	**279.752**	**1.435**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van lasten en baten van de Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 1.435.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Treasury (€ 216.000 nadeel)
Het nadeel op de taakveld wordt veroorzaakt door een afwijking op de rentelasten van aangetrokken financieringsmiddelen (€ 179.000.) Hier tegenover staat een voordeel op de rentebaten van € 155.000 . Deze leningen waren aangetrokken tegen een negatief rentepercentage.
Daarnaast kon er door opgelopen vertragingen van in de realisatie van grondexploitaties en investeringen minder rente aan andere taakvelden worden toegerekend (€ 15.000).

Taakveld Overige baten en lasten (€ 1.643.000 nadeel)
De gemeente heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de BTW aangiftes over de afgelopen jaren. Een toets op basis van nieuwe jurisprudentie en inzichten heeft opgeleverd dat we per saldo € 365.000 BTW voordeel realiseren door het indienen van diverse suppleties. Het voordeel is opgebouwd uit suppleties te betalen omzetbelasting en BCF en diverse suppleties terug te vragen omzetbelasting en BCF. Zie ook de baten bij Taakveld Overige baten en lasten.

Daarnaast wordt de afwijking op dit taakveld verklaard door een voordeel van € 100.000 door de Corona crisis.

Baten

Taakveld Treasury (€ 833.000 voordeel)
Het voordeel op het taakveld Treasury wordt veroorzaakt door een onverwachte meevaller op de dividenduitkering van Stedin en Eneco. In de begroting is rekening gehouden met een netto ontvangst min belastingen. De dividenden worden echter bruto ontvangen. Dit betreft een incidenteel voordeel. Daarnaast was sprake van een voordeel op aangetrokken financieringsmiddelen van € 155.000. Een deel van de leningenportefeuille was aangetrokken tegen negatieve rente.

Taakveld Algemene en overige uitkeringen (€ 617.000 voordeel)
Het voordeel op de baten algemene uitkering is het gevolg van de financiële effecten van de decembercirculaire 2020. De gemeenteraad is in februari 2020 via een raadbrief geïnformeerd over de gevolgen van de decembercirculaire 2020. De belangrijkste gevolgen van de decembercirculaire zijn:

- extra incidentele inkomsten vanwege de bekendmaking van corona steunpakket III
- de demografische ontwikkeling van de gemeente zorgt voor een hogere groei van het aantal eenheden van een aantal maatstaven en daarmee meer inkomsten gemeentefonds.

Na het opleveren van de decembercirculaire zijn een aantal maatstaven door het CBS vastgesteld. Daarnaast is door de heffingsambtenaar vastgesteld wat de definitieve opgelegde WOZ-waarde voor 2020 was. Op basis hiervan zijn de inkomsten algemene uitkering naar beneden bijgesteld ten opzichte van het beeld bij de decembercirculaire.

Taakveld Overige baten en lasten (€ 1.910.000 voordeel)
Dit betreft op hoofdlijn nog te ontvangen omzetbelasting en BTW compensatiefonds over de jaren 2015 t/m 2018. Door onderzoek is naar voren gekomen dat over de jaren 2015 t/m 2018 per saldo nog € 365.000 aan BTW is te vorderen. Dit bedrag bestaat uit diverse suppleties te betalen omzetbelasting en BCF en diverse suppleties terug te vragen omzetbelasting en BCF. Zie ook de laste bij Taakveld Overige baten en lasten.

Afwijking Overhead

Programma Overhead	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Overhead	28.579	81	28.659	28.632	27
Lasten	**28.579**	**81**	**28.659**	**28.632**	**27**
Baten					
Overhead	0	50	50	367	317
Baten	**0**	**50**	**50**	**367**	**317**
Saldo van lasten en baten	**-28.579**	**-31**	**-28.609**	**-28.265**	**344**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten binnen Overhead is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 344.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Overhead (€ 27.000 voordeel)
Aan de lastenkant laat het taakveld overhead een voordeel zien. Dit is per saldo is een verzameling van kleinere activiteiten en daarnaast zijn lasten van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden hoger uitgevallen. De gemeente is hiervoor gecompenseerd. Zie hiervoor de beschrijving bij de baten van dit taakveld.

Baten

Taakveld Overhead (€ 317.000 voordeel)
Dit betreft een compensatie voor de hoger uitgevallen lasten van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden. Zie hiervoor de beschrijving bij de lasten van taakveld Overhead. Daarnaast is een deel van de voorziening groot onderhoud gebouwen vrijgevallen omdat het pand op de Nieuwe Havenstraat is gesloopt.

Afwijking Vennootschapsbelasting

Programma Vennootschapsbelasting	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Vennootschapsbelasting	0	30	30	29	1
Lasten	**0**	**30**	**30**	**29**	**1**
Baten					
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo van lasten en baten	**0**	**-30**	**-30**	**-29**	**1**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten binnen de Vennootschapsbelasting is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 1.000 voordelig. De realisatie betreft voornamelijk de voorlopige aanslag 2020 waarin de verschuldigde vennootschapsbelasting over de privaatrechtelijke inkomsten uit reclame is opgenomen.

Voor de grondexploitaties is er in 2020 nog sprake van een negatief saldo (gecombineerd). Dit was ook het geval in de afgelopen jaren. Als gevolg hiervan is er in 2020 nog geen sprake van een te betalen positie in de vennootschapsbelasting.

Afwijking Onvoorzien

Programma Onvoorziene uitgaven	Primitieve begroting 2020	Begrotings-wijzigingen 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020
Lasten					
Onvoorziene uitgaven	100	0	100	0	100
Lasten	**100**	**0**	**100**	**0**	**100**
Baten					
Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo van lasten en baten	**-100**	**0**	**-100**	**0**	**100**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

In 2020 zijn er geen activiteiten als onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar bestempeld. Daardoor heeft er geen begrotingswijziging en realisatie ten laste van het budget onvoorziene uitgaven plaatsgevonden.

3.5 Balans met toelichting

Balans (Activa)

ACTIVA	31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	166	0
Totaal immateriële vaste activa	**166**	**0**
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	151.192	140.654
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	55.498	55.443
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	16.744	16.029
Totaal materiële vaste activa	**223.435**	**212.127**
Financiële vaste activa		
a. Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	5.688	5.687
b. Overige langlopende leningen u/g	23	27
c. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar en langer	891	1.194
Totaal financiële vaste activa	**6.602**	**6.908**
Totaal vaste activa	**230.203**	**219.035**
Vlottende activa		
Voorraden:		
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	39.539	38.358
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:		
a. Vorderingen op openbare lichamen	10.932	11.205
b. Uitzettingen in 's Rijks schatkist	62.074	3.000
c. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	3.379	3.057
d. Overige vorderingen	12.556	7.339
Liquide middelen	3	13
Overlopende activa:		
a. De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel - overige nederlandse overheidslichamen	340	415
b. Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	11.259	15.731
Totaal vlottende activa	**140.083**	**79.119**
Totaal	**370.286**	**298.154**

Bedragen x € 1.000

Balans (Passiva)

PASSIVA	31-12-2020	31-12-2019
Vaste passiva		
Eigen Vermogen		
Algemene reserves	183.175	53.166
Bestemmingsreserves	42.794	41.171
Gerealiseerd resultaat	1.258	-4.129
Totaal eigen vermogen	**227.227**	**90.208**
Vreemd vermogen		
Voorzieningen:		
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.620	4.732
- Voorzieningen ter egalisatie van kosten	3.113	3.151
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangings-investeringen, waarbij een heffing wordt geheven	0	0
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	4.771	4.117
Totaal voorzieningen	**12.504**	**12.000**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:		
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	97.007	138.978
- Waarborgsommen	21	21
Totaal vreemd vermogen	**109.532**	**150.999**
Totaal vaste passiva	**336.759**	**241.207**
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:		
a. Overige kasgeldleningen	0	23.000
b. Banksaldi	0	1.825
c. Overige schulden	11.390	15.519
Overlopende passiva:		
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	16.216	12.436
b. De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Het Rijk	2.347	15
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.125	2.966
c. Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	1.449	1.186
Totaal vlottende passiva	**33.527**	**56.947**
Totaal	**370.286**	**298.154**

Bedragen x € 1.000

Gewaarborgde geldleningen diverse instellingen	**23.701**	**25.562**
Gewaarborgde geldleningen eigen woningbezit	**1.058**	**1.321**

Toelichting op balansposten

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn uitgaven waar geen gemeentelijke bezittingen tegenover staan. Dit zijn de activa die niet stoffelijk van aard zijn en die niet onder de financiële vaste activa worden begrepen. Het BBV kent een limitatieve lijst van immateriële vaste activa, te weten: de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio; kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief; bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Immateriële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	0	166	0	0	0	166
Totaal	**0**	**166**	**0**	**0**	**0**	**166**

Bedragen x € 1.000

De gemeente heeft een bijdrage gegeven aan sportverenigingen voor de aanschaf van LED-verlichting op sportvelden. De bijdrage wordt in 40 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn investeringen in duurzame tastbare zaken en worden veelal langer dan 1 jaar gebruikt. Er wordt onderscheid gemaakt in investeringen met een economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut. Daarnaast is een categorie opgenomen voor activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing geheven kan worden, zoals riolering.

Investeringen met een economisch nut

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	1.831	193	0	75	0	1.949
Woonruimten	59	0	0	4	0	54
Bedrijfsgebouwen	103.652	8.654	40	4.091	0	108.176
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	28.361	6.667	19	1.462	177	33.369
Vervoermiddelen	857	284	0	212	0	929
Machines, apparatuur en installaties	3.911	1.686	0	753	5	4.838
Overige materiele vaste activa	1.983	77	0	183	0	1.877
Totaal	**140.654**	**17.560**	**59**	**6.781**	**182**	**151.192**

Bedragen x € 1.000

Binnen de investeringen met een economisch nut heeft in 2019 een herrubricering plaatsgevonden en daarbij is per abuis in de jaarstukken 2019 het bedrag niet doorgevoerd in de boekwaarde per 31 december 2019. In bovenstaande tabel is de boekwaarde per 31 december 2019 alsnog voorzien van het juiste totaalbedrag. Deze herrubricering had betrekking op het project Nieuwbouw Maartens/Novumhal welke voor € 339.000 was opgenomen onder de overige materiële vaste activa en in 2019 is omgezet naar bedrijfsgebouwen.

De belangrijkste (vermeerderingen op) investeringen met een economisch nut in 2020 betreffen:

Bedrijfsgebouwen
In 2020 is circa € 8,7 miljoen geïnvesteerd in (nieuwbouw) schoolgebouwen. De belangrijkste investeringen zijn de nieuwbouw van de basisscholen de Trampoline/Elzenheuvel (€ 4,5 miljoen), de Wegwijzer (€ 3,2 miljoen) en de Pius X. Voor de nieuwbouw voortgezet onderwijs betreft de investering in het Veurs College Voorburg (€ 0,5 miljoen) en de Maartens/Novumhal. De desinvestering heeft betrekking op de gemeentewerf te Voorburg.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
In 2020 is circa € 4,3 miljoen geïnvesteerd in het project Bereikbaarheid Stompwijk voor de Veenpoldersweg. Daarnaast VAT kosten (€ 0,7 miljoen), in de renovatie en vervanging van (kunstgras)velden sportpark Westvliet (€ 0,5 miljoen) met de daarbij behorende desinvestering, de aanleg van de fietsroute Weigelia (€ 0,3 miljoen) en de aanpassing van de verkeersregelinstallatie bij de Westfield Mall of the Netherlands (€ 0,3 miljoen).
Voor de fietsroute Weigelia en het project Bereikbaarheid Stompwijk betreffende Veenpoldersweg zijn bijdragen van derden ontvangen.

Vervoersmiddelen
In 2020 zijn negen gemeentelijke bedrijfsvoertuigen ten behoeve van de buitendienst vervangen. Dit betreft drie bestelauto's, vijf pick-ups en een personenauto's.

Machines, apparatuur en installaties
In het kader van het project de moderne overheid is in 2020 voor een bedrag van circa € 0,6 miljoen geïnvesteerd in de aanschaf en vervanging van automatiseringsapparatuur. Daarnaast is voor circa € 0,4 miljoen geïnvesteerd in vervanging van mobiele telefoons en tablets, € 0,2 miljoen betreft de mobile device management en € 0,2 miljoen de vervanging van thin cliënts, monitoren en grafische werkplekken. Tevens is er geïnvesteerd in de vervanging van de audio- en visuele installatie in de raadzaal, het parkeerrouteinformatiesysteem (PRIS) en vervangen van software van de wettelijke basisregistraties.
De bijdrage van derden betreft de ombouw verkeerslichten naar een intelligente verkeersregelinstallatie.

Overige materiële vaste activa
In 2020 is geïnvesteerd in de sportkantine De Bocht - De Tas en in de aanschaf en inrichting van een vastgoedmanagementsysteem.

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Investeringen in riolering	54.807	1.803	0	1.626	8	54.977
Investeringen in afvalverwijdering	636	0	51	63	0	522
Totaal	**55.443**	**1.803**	**51**	**1.689**	**8**	**55.498**

Bedragen x € 1.000

De belangrijkste vermeerderingen op deze investeringen in 2020 betreffen het vervangen van rioleringen (€ 1,0 miljoen), het project Maatregelen ten behoeve van de bui van de eeuw 2019 en 2020 (€ 0,1 miljoen) en de vervanging van rioolinstallaties (€ 0,4 miljoen).
De vervanging van rioleringen betreft met name de Strabolaan, de Nieuwstraat en de Prinsenhof.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	13.105	1.179	0	672	99	13.513
Overige materiele vaste activa	2.924	545	0	238	0	3.231
Totaal	**16.029**	**1.724**	**0**	**910**	**99**	**16.744**

Bedragen x € 1.000

De belangrijkste (vermeerderingen op) investeringen in 2020 betreffen:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
De investeringen van circa € 1,0 miljoen hebben betrekking op groot onderhoud kunstwerken (€ 0,2 miljoen), voorzieningen openbare verlichting (€ 0,2 miljoen), vervanging verkeersregelinstallaties (0,3 miljoen) en de Reconstructie Nieuwstraat-Damhouderstraat (€ 0,3 miljoen).
Daarnaast is een bijdrage van derden ontvangen voor de reconstructie Nieuwstraat-Damhouderstraat en gemaal Strabolaan / Mgr Steenlaan.

Overige materiële vaste activa
In 2020 betreft de investering het vervangen van speelvoorzieningen (€ 0,5 miljoen).

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut hebben betrekking op investeringen in wegen, bruggen, openbaar groen, openbaar water etc. Zij hebben geen economisch nut en zijn niet verhandelbaar. Voor deze investeringen gaf het BBV tot 2017 de voorkeur aan niet activeren, dan wel in zo kort mogelijke termijn afschrijven, maar was activeren niet verboden. In 2017 is het BBV gewijzigd en moeten deze investeringen verplicht geactiveerd en afgeschreven worden gedurende de gebruiksduur. Vooruitlopende op deze wijziging in het BBV heeft de gemeente in de Financiële Beheersverordening 2016 de wijziging al doorgevoerd, waardoor de gemeente deze regel hanteert vanaf het boekjaar 2016.

Dit betekent dat er een verschil is tussen de waardering van deze investeringen voor en na 2016. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek, wordt in het navolgende verloopoverzicht een scheiding aangebracht tussen het bedrag dat volgens de oude systematiek is verantwoord en het deel volgens de nieuwe systematiek.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Investeringen vóór 2016						
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	2.630	0	0	202	0	2.428
Overige materiele vaste activa	422	0	0	46	0	377
Subtotaal	**3.053**	**0**	**0**	**248**	**0**	**2.805**
Investeringen vanaf 2016						
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	10.475	1.179	0	469	99	11.085
Overige materiele vaste activa	2.502	545	0	192	0	2.854
Subtotaal	**12.977**	**1.724**	**0**	**661**	**99**	**13.940**
Totaal	**16.029**	**1.724**	**0**	**910**	**99**	**16.744**

Bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa

De specificatie van de financiële vaste activa is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investe-ringen	Aflossingen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2020
Overige uitzettingen (met een rentetypische looptijd van een jaar en langer):					
SVN (starters) leningen	1.194	0	303	0	891
Overige vorderingen	0	0	0	0	0
Sub-totaal	**1.194**	**0**	**303**	**0**	**891**
Kapitaalverstrekkingen:					
Deelnemingen	5.687	1	0	0	5.688
Overige langlopende geldleningen (u/g)	27	0	4	0	23
Totaal	**6.908**	**1**	**307**	**0**	**6.602**

Bedragen x € 1.000

Overige uitzettingen (met een rentetypische looptijd van een jaar en langer)

SVN (starters)leningen

Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) zet op voordracht van de gemeente leningen uit in de sector volkshuisvesting. De gemeente verstrekt door tussenkomst van het SVN de bedragen voor de leningen. Tussen het SVN en de gemeente bestaat daarvoor een rekening-courant verhouding. Op deze rekening-courant worden ontvangen rente en aflossingen op leningen bijgestort en komen verstrekte leningen in mindering.
De gemeente kan de gelden in rekening-courant opnemen of gebruiken voor nieuwe leningen. De rekening-courant heeft een rentetypische looptijd van minder dan één jaar (de rente kan dagelijks wijzigen), reden waarom de rekening-courant als vlottende activa is opgenomen op de balans.
De totale stand van uitgezette leningen per 31 december 2020 is € 0,9 miljoen. In 2020 is voor een bedrag van € 0,3 miljoen afgelost.

Kapitaalverstrekkingen

Deelnemingen

De specificatie van het onderdeel deelnemingen is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Aandelen NV Stedin	4.668	4.668
Aandelen Eneco Groep	0	0
Aandelen Dunea (voorheen Duinwaterleiding-bedrijf Z-H)	558	558
Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	461	461
Aandelen De Binnenbaan	1	0
Totaal	**5.688**	**5.687**

Bedragen x € 1.000

De gemeente is in bezit van 170.776 aandelen van Stedin Holding N.V. (voorheen Eneco Holding N.V.), 231.593 aandelen Dunea, 203.190 aandelen N.V. Bank Nederlandse Gemeenten en 10 aandelen van het werkbedrijf De Binnenbaan.

Op 31 januari 2017 is Eneco Holding N.V. gesplitst in Eneco Groep (het energiebedrijf) en Stedin Groep (de netwerkgroep met de netbeheerder). Dit is gerealiseerd door alle aandelen die door Eneco Holding N.V. werden gehouden in het energiebedrijf als dividend in natura uit te keren aan de aandeelhouders van Eneco Holding N.V. De balanswaarde van de aandelen Eneco Groep is daarom nihil. Op 31 januari 2017 heeft -na splitsing- een naamswijziging plaatsgevonden van Eneco Holding N.V. naar Stedin Holding N.V. De balanswaarde van Stedin Holding N.V. is gelijk aan de balanswaarde van de voormalige Eneco Holding N.V.
De gemeente heeft de 170.776 aandelen Eneco Groep (het energiebedrijf) in 2020 afgestoten. De verkoopwaarde bedraagt 140 miljoen. De boekwaarde van deze aandelen is nihil.

De gemeente heeft, vanwege aanbesteding-technische redenen, eind 2020 voor 1% belang genomen in het nieuwe werkbedrijf de Binnenbaan. Dit werkbedrijf is opgericht per 1 juli 2020 en in werking getreden per 1 januari 2021. De gemeente heeft 10 aandelen van het nieuwe werkbedrijf aangeschaft.

Overige langlopende leningen (u/g)
Dit betreffen hypothecaire geldleningen die aan personeel zijn verstrekt. Per ultimo 2020 staat er nog 1 geldlening uit. De gemeente verstrekt sinds 2002 geen nieuwe hypothecaire geldleningen meer aan het eigen personeel.

Vlottende activa

Voorraden
Voor het berekenen van de balanswaarden van de voorraden worden op de (boek)waarden van de grondexploitaties de gevormde verliesvoorziening(en) in mindering gebracht. In het kort ziet het verloop van de balanswaarden van de voorraden er als volgt uit.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Verlies-voorzien-ing 31-12-2019	Balanswaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020	Verlies-voorziening 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-2020
Vlietvoorde	39.266	4.693	34.573	39.996	4.913	35.083
Leidschendam centrum	3.620	0	3.620	3.620	0	3.620
Klein Plaspoelpolder	744	0	744	1.447	0	1.447
Rijnlandlaan	-579	0	-579	-611	0	-611
Totaal	**43.051**	**4.693**	**38.358**	**44.452**	**4.913**	**39.539**

Bedragen x € 1.000

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorie:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	44.452	43.051
Totaal	**44.452**	**43.051**

Bedragen x € 1.000

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop van de boekwaarden in 2020 het volgende overzicht worden weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen	Opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2020
Vlietvoorde	39.266	737	7	39.996
Leidschendam centrum	3.620	0	0	3.620
Klein Plaspoelpolder	744	714	11	1.447
Rijnlandlaan	-579	217	249	-611
Totaal	**43.051**	**1.668**	**267**	**44.452**

Bedragen x € 1.000

Het geraamde eindresultaat per grondcomplex is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Saldo nog te realiseren prijsstijging en rente	Geraamd eindresultaat eindwaarde)
Vlietvoorde	39.996	17.567	53.286	636	4.913
Leidschendam centrum	3.620	0	3.620	0	0
Klein Plaspoelpolder	1.447	5.155	10.134	-219	-3.751
Rijnlandlaan	-611	1.103	0	6	498
Totaal	**44.452**	**23.825**	**67.040**	**423**	**1.660**

Bedragen x € 1.000

Het resultaat van de grondexploitatie is sterk afhankelijk van de te realiseren verkoopprijzen van het te realiseren woningbouwprogramma. Deze verkoopprijzen zijn geschat door externe deskundigen. Omdat de ingeschatte verkoopprijzen prognoses betreffen en op dit moment niet met zekerheid zijn vast te stellen, is een bandbreedte waarneembaar.

Vlietvoorde
Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de boekwaarde per 31 december 2020 en de nog te realiseren inkomsten en uitgaven (volgens het MPG'2021 1e herziening) € 4,9 miljoen nadelig op 31 december 2025 de einddatum van het project.

Leidschendam centrum
De gemeente heeft een grondpositie in Leidschendam centrum. Uitgangspunt is dat de gemaakte kosten worden gedekt uit de grondverkopen in 2020 t/m 2023. Eind 2023 sluit deze grondexploitatie.

Klein Plaspoelpolder
Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de boekwaarde per 31 december 2020 en de nog te realiseren inkomsten en uitgaven (volgens het MPG'2021 1e herziening) € 3,75 miljoen positief op 31 december 2025 de einddatum van het project.
De gemeentelijke grondexploitatie betreft de deelgebieden 2, 3B en 4.

Rijnlandlaan
Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de boekwaarde per 31 december 2020 en de nog te realiseren inkomsten en uitgaven (volgens het MPG'2021 1e herziening) € 0,5 miljoen nadelig op 31 december 2022 de einddatum van het project.

In de paragraaf grondbeleid wordt dieper ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen van de grondexploitaties. Hieronder volgt een verloop van de verliesvoorziening op grond van MPG'2021 1e herziening.

Verloop van de verliesvoorziening in mindering op boekwaarde

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Vormen	Uitgaven	Vrijvallen	Boekwaarde 31-12-2020
Voorziening grondexploitatie Vlietvoorde	4.693	220	0	0	4.913
Voorziening grondexploitatie Rijnlandlaan	268	230	0	0	498
Totaal	**4.961**	**450**	**0**	**0**	**5.411**

bedragen x € 1.000

Voorziening grondexploitatie Vlietvoorde

De verliesvoorziening voor de grondexploitatie Vlietvoorde per 31 december 2020 is gebaseerd op de 1e herziening van de grondexploitatie in 2021. De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft een voorziening op eindwaarde van € 4,9 miljoen.

Voorziening grondexploitatie Rijnlandlaan

De verliesvoorziening voor de grondexploitatie Rijnlandlaan per 31 december 2020 is gebaseerd op de 1e herziening van de grondexploitatie in 2021. De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft een voorziening op eindwaarde van € 0,5 miljoen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarden onder aftrek van de oninbare bedragen en worden als volgt gespecificeerd.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen	1.704	1.391
Vorderingen Rijksbelastingen	9.229	9.814
a. Totaal vorderingen op openbare lichamen	**10.932**	**11.205**
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	62.074	3.000
b. Totaal uitzettingen in 's Rijks schatkist	**62.074**	**3.000**
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	3.379	3.057
c. Totaal rekening-courantverhoudingen	**3.379**	**3.057**
Debiteuren algemeen (privaatrechtelijk)	5.315	1.651
Debiteuren gemeentelijke belastingen	1.911	1.063
Debiteuren Soza	7.302	6.456
Betaalde waarborgsommen	3	3
subtotaal debiteuren	***14.531***	***9.172***
Af: voorziening voor oninbare debiteuren	-1.976	-1.833
Af: terugbetaling i.v.m. 75% regeling BBZ/IOAW		
d. Totaal overige vorderingen	**12.556**	**7.339**
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**88.941**	**24.601**

Bedragen x € 1.000

Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen en rijksbelastingen

De vorderingen op publiekrechtelijke lichamen heeft betrekking op de dividendbelasting 2019 en de voorschotten 4e kwartaal voor verleende diensten aan gemeente Wassenaar en Voorschoten (DVO).

De rijksbelasting betreft hoofdzakelijk een vordering op het BTW-Compensatiefonds, die ultimo juni 2021 wordt ontvangen.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rente typische looptijd van < 1 jaar
Onder deze post wordt het schatkistbankieren verantwoord. De gemeente is verplicht om een overtollig banksaldo bij het Rijk te plaatsen, rekening houdend met het drempelbedrag.
Per balansdatum 2019 was voor een bedrag van € 3 miljoen uitgezet bij het Rijk, eind 2020 bedroeg het saldo € 62 miljoen. In onderstaande tabel is aangegeven welk bedrag de gemeente op de bankrekening had en welk drempelbedrag in acht genomen moet worden. Voor de bepaling van het bedrag dat de gemeente op dagbasis gemiddeld als banksaldo aanhoudt, wordt een negatief banksaldo niet meegerekend. Het normbedrag is niet overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2020					
(1)	Drempelbedrag	€ 1.596			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	735	10	32	17
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	862	1.586	1.565	1.580
(3b) = (2) > 1	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Bedragen x € 1.000

Rekening-courantverhoudingen
Rekening-courant bestaat uit het direct opvraagbare rekening-courant saldo met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) bedraagt € 3,4 miljoen per 31 december 2020.

Debiteuren
De stand van de debiteuren betreft een momentopname. Sturing op invordering en debiteurenstanden is een continue proces binnen de gemeente en zal ook de komende jaren onder de aandacht blijven. In het debiteurensaldo is een aantal posten opgenomen die naar verwachting oninbaar zijn. Voor de verwachte oninbaarheid van deze vorderingen is een voorziening dubieuze debiteuren beschikbaar van bijna € 2 miljoen.

In onderstaande tabel is de stand en het verloop van de voorziening voor dubieuze debiteuren weergegeven.

Voorzieningen voor dubieuze debiteuren

Omschrijving	Stand per 31-12-2019	Toevoe-gingen	Vermin-deringen	Stand per 31-12-2020
Dubieuze debiteuren privaatrechtelijk en belastingen	489	166	262	393
Dubieuze debiteuren sociale zaken	1.344	701	463	1.582
Totaal	**1.833**	**868**	**725**	**1.976**

Bedragen x € 1.000

In 2020 is voor een totaalbedrag van € 725.000 oninbaar verklaard (in 2019 € 652.000).

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit banksaldi bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de ING. Per 31 december 2020 was het tegoed bij de ING Bank afgerond € 3.000. Het saldo bij de BNG bedroeg per 31 december 2020 € 350 negatief en is opgenomen onder de vlottende passiva. In 2020 is automatisch afromen van het BNG saldo naar schatkistbankieren ingevoerd waardoor het saldo per 31 december 2020 fors lager uitvalt dan het saldo per 31 december 2019.

Het maximale krediet op de rekening-courant van de BNG bedraagt € 16 miljoen. Dit bestaat uit een kredietlimiet van € 10 miljoen en een intra-dag-limiet van € 6 miljoen.

Liquide middelen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
BNG bankrekeningen	0	0
ING bankrekeningen	3	13
Totaal	**3**	**13**

Bedragen x € 1.000

Overlopende activa

Onder de overlopende activa zijn opgenomen de door de gemeente nog te ontvangen c.q. vooruitbetaalde bedragen.

Overlopende activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:		
- Overige Nederlandse overheidslichamen	340	415
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	11.259	15.731
Totaal overlopende activa	**11.600**	**16.146**

Bedragen x € 1.000

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel bestaan uit:

Nog te ontvangen overheidsbijdrage

Omschrijving	Stand per 31-12-2019	Toevoe-gingen	Lasten	Vrijgevallen bedragen	Stand per 31-12-2020
Provincie Zuid-Holland inzake Nazorg Nieuwstraat	10	0	10	0	0
Gemeente Zoetermeer - ESF 2017 t/m 2019	405	0	0	65	340
Totaal	**415**	**0**	**10**	**65**	**340**

Bedragen x € 1.000

Overige overlopende activa

De overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen zijn eind 2020 € 11 miljoen. De belangrijkste posten die vallen onder de overige overlopende activa zijn onder andere:

- nog te ontvangen Sociaal deelfonds 2019 € 4,2 miljoen
- nog te ontvangen suppletie BTW/BCF 2015-2018 € 1,9 miljoen
- nog te ontvangen gemeente wassenaar en voorschoten m.b.t. werk en inkomen € 0,7 miljoen
- nog te ontvangen algemene uitkering € 0,5 miljoen
- nog te ontvangen BBZ, BUIG en vangnetregeling € 0,3 miljoen
- nog te ontvangen dividend BNG € 0,3 miljoen
- nog te ontvangen subsidie ESF € 0,3 miljoen
- nog te ontvangen kostenverhaal diverse posten € 0,3 miljoen
- nog te ontvangen WMO metropoolregio bijdrage collectief vervoer € 0,3 miljoen
- vooruitbetaalde post aan diverse gemeenten inzake project Duin Horst en Weide € 1,0 miljoen
- vooruitbetaalde post jeugdzorg Haaglanden € 0,3 miljoen

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserves

Reserves worden onderscheiden in algemene reserves en bestemmingsreserves.
Het verloop van de reserves is in 2019 als volgt:

Verloop van de reserves

	Omschrijving	Stand per 31-12-2019	Resultaat-bestemming voorgaand boekjaar	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Stand per 31-12-2020
	Algemene reserves					
1	Algemene reserve met bufferfunctie	13.573		0	0	13.573
2	Algemene reserve vrij besteedbaar	39.593	-4.129	140.578	6.440	169.601
	Totaal algemene reserves	**53.166**	**-4.129**	**140.578**	**6.440**	**183.175**
	Bestemmingsreserves					
3	Reserve stedelijke vernieuwing	377		0	0	377
4	Reserve dekking afschrijvingslasten	18.448		0	999	17.449
5	Reserve herwaardering activa	5.150		0	450	4.700
6	Reserve bereikbaar Stompwijk	16.847		0	66	16.781
7	Nazorg Rietvink	350		0	0	350
8	Reserve Verevening sociale woningbouw	-		132	0	132
9	Reserve Corona	-		5.000	1.994	3.006
	Totaal bestemmingsreserves	**41.171**	**0**	**5.132**	**3.509**	**42.794**
	Gerealiseerd resultaat 2019	-4.129	4.129			0
	Gerealiseerd resultaat 2020			1.258		1.258
	Totaal	**90.208**	**0**	**146.968**	**11.207**	**227.227**

Bedragen x € 1.000

Het eigen vermogen is in 2020 met € 137 miljoen toegenomen. Onderstaand wordt puntsgewijs ingegaan op enkele belangrijke mutaties in de reserves.

Algemene reserve

Algemene reserve met bufferfunctie
De algemene reserve met bufferfunctie is bestemd voor het opvangen van financiële gevolgen van calamiteiten en risico's (exclusief die van grondexploitaties). De reserve vormt een belangrijk deel van de weerstandscapaciteit.

Algemene reserve vrij besteedbaar
Deze reserve is onderdeel van de weerstandscapaciteit. Op deze reserve rusten geen claims, de middelen zijn vrij besteedbaar.

De mutaties 2020 bestaan uit:

Toevoegingen:
- De opbrengst uit de verkoop van aandelen Eneco (€ 139,8 miljoen); conform primitieve begroting (€ 80 miljoen) en de verhoging de 1e Turap 2020 (€ 59,8 miljoen).
- Storting conform primitieve begroting 2020 (€ 768.000)

Onttrekkingen:
- Instellen bestemmingsreserve Corona (€ 5 miljoen) conform raadsbesluit april 2020
- Overhevelingen van incidentele budgetten 2019 naar 2020 (€ 1,43 miljoen) conform de 1e Turap 2020
- Budget ten behoeve van businesscase sociale woningbouw 2020 (€ 225.000) conform afzonderlijk raadsbesluit
- Overhevelingen van incidentele budgetten 2020 naar 2021 (- € 1,53 miljoen) conform de 2e Turap 2020
- Conform primitieve begroting 2020 (€ 500.000)
- Budget ten behoeve van klimaatakkoord en energietransitie (€ 269.000) conform de 2e Turap
- Budgetten ten behoeve van DHW, Weigelia en planschade Damcentrum (€ 540.000) conform de Nota van Wijziging 2020

Bestemmingsreserve

Reserve stedelijke vernieuwing
Deze reserve is bestemd voor Stedelijke vernieuwing. Stedelijke vernieuwing is een programmatische aanpak die verbindingen legt tussen verschillende beleidsterreinen (o.a. wonen, welzijn, duurzaamheid, ruimtelijke ontwikkeling en wijkgericht werken) om zo een impuls te geven aan de leefbaarheid in de wijken en buurten.

Geen mutaties.

Reserve dekking afschrijvingslasten
De reserve is voor de dekking van afschrijvingslasten van (geactiveerde) investeringen die in overeenstemming met de besluitvorming ten laste van éénmalige middelen komen.

De mutatie 2020 bestaat uit een onttrekking van € 999.000 conform de 2e Turap 2020.

Reserve herwaardering activa
Deze reserve is ingesteld naar aanleiding van de stelselwijziging afschrijving activa. De afschrijving van de activa is in 2010 omgezet van een lineaire naar een annuïtaire afschrijving. Dit geeft na verloop van tijd hogere lasten die gedekt worden door deze reserve.

De mutatie 2020 bestaat uit een onttrekking van € 450.000 conform de primitieve begroting 2020.

Reserve bereikbaarheid Stompwijk
De reserve is bestemd voor de dekking van de afschrijvingslasten die samenhangen met de investeringen in de renovatie van de Stompwijkseweg, de dr. Van Noortstraat en de aanleg van de Verbindingsweg.

De mutatie in 2020 bestaat uit een onttrekking van € 66.000 betreffende rente tijdens de bouw conform de 2e Turap 2020.

Reserve nazorg Rietvink
Werkzaamheden die in het kader van nazorg nog plaats moeten vinden in het project Rietvink.

Nadat de werkzaamheden van de nazorg aan de Rietvink afgerond zijn (naar verwachting eind 2021) zal de investering afgesloten worden en wordt met ingang van 2022 gestart worden met de afschrijving van deze investering. Aangezien de afschrijvingen van deze investering volledig gedekt worden uit de reserve dekking afschrijvingen (RDA) wordt de reserve Nazorg Rietvink ter dekking van deze lasten in 2021 toegevoegd aan de RDA (Reserve Dekking Afschrijvingslasten).

Reserve verevening sociale woningbouw
De reserve Verevening sociale woningbouw voor de financiële bijdragen en onttrekkingen in het kader van de realisatie van 30% sociale woningbouw. Indien in woningbouwplannen in Leidschendam-Voorburg minder dan 30% of geen sociale woningen zijn opgenomen, is de projectontwikkelaar verplicht een financiële bijdrage te storten in het vereveningsfonds. Wanneer de projectontwikkelaar juist meer dan 30% sociale woningen wenst te realiseren, dan ontvangt de projectontwikkelaar een bijdrage uit het fonds, mits het saldo van het fonds dit toelaat.

De mutatie 2020 bestaat uit een storting van € 132.000 in verband met de ontvangen bijdrage van de ontwikkelaar van de Fonteinkerk.

Reserve maatregelen corona
Dekking van de economische maatregelen ten gevolge van corona.

De mutaties bestaan uit een storting van € 5 miljoen conform raadsbesluit april 2020 en een onttrekking van € 1.994.000 gebaseerd op de werkelijke uitgaven aan corona in 2020.

Emu-saldo (Europese Monetaire Unie)
In het bestuurlijk akkoord 'Beheersen EMU-saldo lokale overheid' is onder andere afgesproken dat in de begrotingen en de daarbij behorende jaarrekening van gemeenschappelijke regelingen, gemeenten en provincies het EMU-saldo wordt opgenomen. Hiermee wordt een goede informatievoorziening beoogd die essentieel is voor het op macroniveau monitoren en beheersen van het EMU-saldo en voor het onderhoud van het gemeente- en provinciefonds.

Voor een toelichting op de verschillen tussen begroting en realisatie, zie de financiële samenvatting bij de programma's en de toelichting op de balans.

Nr.	Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijzigingen	Realisatie
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	72.493	128.860	137.019
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	28.348	18.878	11.474
3.	Mutatie voorzieningen	-138	-81	504
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-6.123	823	1.181
5.	Boekwinst bij verkoop effecten en boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	80.000	139.800	140.059
	Berekend EMU-saldo	**-29.870**	**-30.722**	**-15.192**

Bedragen x € 1.000

Vreemd vermogen

Voorzieningen

Voorzieningen worden onderscheiden in:

- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's die op balansdatum onzeker zijn;
- Voorzieningen ter egalisering van kosten;
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven;
- Voorzieningen voor middelen van derden.

Het verloop van de voorzieningen is in 2020 als volgt:

Verloop van de Voorzieningen

	Omschrijving	Stand per 31-12-2019	her-rubricering	Stand per 1-1-2020	Toevoe-gingen	Aanwen-dingen	Vrij-vallen	Stand per 31-12-2020
	Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's							
1	Voorziening ingegane pensioenen wethouders	2.656	0	2.656	222	187	0	2.692
2	Voorziening toekomstige pensioenen wethouder	1.006	0	1.006	85	0	26	1.065
3	Voorziening wachtgeld wethouders	461	0	461	97	192	0	366
4	Voorziening Klein Plaspoelpolder facilitair	341	0	341	0	341	0	-
5	Voorziening Rijnlandlaan (grondexploitatie)	268	0	268	230	0	0	498
	Totaal verplichtingen, verliezen en risico's	**4.732**	**0**	**4.732**	**634**	**720**	**26**	**4.620**
	Voorziening ter egalisering van kosten							
6	Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	3.151	0	3.151	1.268	1.802	74	2.543
7	Voorziening onderhoud wegen	0	0	0	2.548	1.979	0	569
	Totaal voorziening ter egalisering van kosten	**3.151**	**0**	**3.151**	**3.816**	**3.781**	**74**	**3.113**
	Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangings-investeringen waarvoor een heffing wordt geheven							
	Totaal voorziening toekomstige vervangingsinvesteringen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Voorziening voor middelen van derden							
8	Voorziening afkoopsommen grafonderhoud	760	0	760	109	140	0	729
9	Voorziening zwerfafval	31	0	31	0	15	0	16
10	Voorziening riolering	2.905	0	2.905	409	0	0	3.314
11	Voorziening afval	420	0	420	292	0	0	712
	Totaal voorzieningen voor middelen van derden	**4.117**	**-1**	**4.116**	**810**	**155**	**0**	**4.771**
	Totaal	**12.000**	**-1**	**11.999**	**5.260**	**4.655**	**100**	**12.504**

Bedragen x € 1.000

Onderstaand wordt puntsgewijs ingegaan op enkele belangrijke mutaties in de voorzieningen:

A. Voorziening verplichtingen, verliezen, risico's

Voorziening ingegane pensioenen wethouders
De voorziening pensioenen wethouders is gevormd voor toekomstige pensioenverplichtingen aan gewezen wethouders, waarvan de pensioenaanspraak in eigen beheer wordt gehouden. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks bepaald aan de hand van actuariële berekeningen en is opgenomen tegen contante waarde. De berekeningen zijn gebaseerd op de actuele rekenrente en sterftetabel.
In 2020 heeft er een extra storting in de voorziening plaatsgevonden. Een van de voormalig wethouders is in 2020 met pensioen gegaan, waardoor A.S.R./Loyalis het opgebouwde pensioen aan de gemeente heeft uitgekeerd. Dit opgebouwde pensioen is gestort in de voorziening, waaruit het pensioen vervolgens zal worden uitgekeerd aan de betreffende voormalig wethouder. In de voorziening toekomstig pensioenen wethouders heeft de gemeente zelf ook een deel van het pensioen opgebouwd. Dit deel is onttrokken uit de voorziening toekomstig pensioenen wethouders en ook in de voorziening ingegane pensioenen wethouders gestort. Daarnaast worden de pensioenen van de gepensioneerde voormalig wethouders maandelijks uitgekeerd en onttrokken aan de voorziening.

Voorziening toekomstige pensioenen wethouders
De Voorziening toekomstige pensioenen wethouders is ingesteld naar aanleiding van het afgelopen APPA-plan voor de wethouders. In het kader van de backservice verplichtingen is deze ondergebracht bij een verzekeraar onder de naam APPA-fonds (algemene pensioenwet politieke ambtsdragers). De hoogte van de voorziening heeft betrekking op het deel dat nog niet door het fonds is gedekt.
In 2020 heeft er een extra onttrekking aan de voorziening plaatsgevonden. Doordat één van de voormalig wethouders met pensioen is gegaan in 2020, is het opgebouwde deel van diens pensioen uit deze voorziening onttrokken en in de voorziening ingegane pensioenen wethouders gestort. Met een actuariële berekening wordt de hoogte van de voorziening bepaald. Om de juiste hoogte van de voorziening te krijgen, is een aanvullende storting gedaan.

Voorziening wachtgelden wethouders
Deze voorziening dekt de verwachte kosten van ingegane wachtgelden van voormalig wethouders.
In 2020 is buiten de maandelijks uitgekeerde wachtgelden een extra onttrekking aan de voorziening wachtgelden wethouders gedaan. De reden van deze extra onttrekking is het in dienst treden van één van de voormalig wethouders, wat het uitkeren van wachtgeld opheft. Ook heeft er een aanvullende storting plaatsgevonden om de voorziening naar de juiste hoogte te brengen. De hoogte van de voorziening wordt bepaald door de verwachte wachtgeldkosten van de drie voormalig wethouders. Deze verwachte kosten worden gebaseerd op de resterende maanden en de uitbetaalde wachtgelden van 2020.

Voorziening Klein Plaspoelpolder facilitair
De Voorziening Klein Plaspoelpolder facilitair is gevormd naar aanleiding van de gebiedsontwikkeling Klein Plaspoelpolder waarbij een gedeelte van de plankosten gerelateerd aan de facilitaire deelgebieden vooralsnog niet kan worden verhaald.
De tot en met 2020 gemaakte kosten worden verhaald op grond van afgesloten / en nog af te sluiten anterieure overeenkomsten. Hierdoor vervalt de gevormde voorziening.

Voorziening grondexploitatie Rijnlandlaan
Dekken van het verlies van deze grondexploitatie. De voorziening heeft een omvang ter grootte van het verlies op de einddatum (eindwaarde).
De stand van de voorziening per 31 december 2020 is gebaseerd op het MPG 2021 - 1e herziening.

B. Voorziening ter egalisering van kosten

Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen
De voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen is gevormd voor de toekomstige uitgaven voor groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen op basis van meerjarige onderhoudsprogramma's (MOP's).
In 2020 is een bedrag van € 1.267.943 in de voorziening gestort voor toekomstig groot onderhoud. Daarnaast is er ten laste van de voorziening € 1.875.781 besteed aan van groot onderhoud gebouwen.

Voorziening onderhoud wegen
Op basis van een beleids- en beheerplan voor het onderhoud van wegen is de voorziening per 1 januari 2020 ingesteld.
Conform het beheerplan is er € 2,548 miljoen gestort en in verband met de kosten van groot onderhoud is € 1,979 miljoen onttrokken.

D. Voorziening voor middelen van derden

Voorziening afkoopsommen grafonderhoud
De voorziening afkoopsommen grafonderhoud is gevormd om de toekomstige lasten te dekken van onderhoudswerkzaamheden aan graven, waarvan de eigenaar de onderhoudsplicht heeft overgedragen aan de gemeente door het betalen van een afkoopsom. Ontvangen afkoopsommen worden toegevoegd aan de voorziening en vallen in twintig jaar vrij ten gunste van de exploitatie van begraafplaatsen voor de dekking van de onderhoudskosten.
De in 2020 ontvangen afkoopsommen van € 110.000 zijn in de voorziening gestort. Ter dekking van de kosten voor onderhoud aan de graven is een bedrag van € 140.000 vrijgevallen.

Voorziening zwerfafval
De voorziening zwerfafval is gevormd om een extra impuls te geven aan de gemeentelijke aanpak van zwerfafval. Jaarlijks ontvangt de gemeente van Nedvang een vergoeding voor extra aanpak van zwerfafval en wordt het saldo van baten (bijdrage Nedvang) en lasten (kosten aanpak zwerfafval) verrekend met de voorziening.
In 2020 heeft een onttrekking aan de voorziening plaatsgevonden in verband met hogere uitgaven in het kader van zwerfafval.

Voorziening riolering (egalisatie)
De voorziening riolering (art. 44.2) is gevormd om in geval van nog niet uitgevoerd werk bij investeringen de onderbesteding op kapitaallasten te doteren aan de voorziening (artikel 44, lid 2 BBV). Deze voorziening wordt aangewend ter dekking van toekomstige extra kapitaallasten en/of voor (toekomstige) tekorten op het product Riolering.

In 2020 is een bedrag van € 409.054 toegevoegd als gevolg van een voordeel op kapitaallasten door een afwijking in het realisatietempo van de vervangingsinvesteringen.

Voorziening afval (egalisatie)
De voorziening afval (art. 44.2) is gevormd om in geval van onder- of overbesteding op de geraamde afvaluitgaven waarvoor via het afvalstoffentarief inkomsten zijn verworven, het resultaat tussen afvalinkomsten en –uitgaven te storten of te onttrekken aan de voorziening.
In 2020 is een bedrag van € 292.393 in de voorziening gestort als gevolg van een onderbesteding op het product Afval (met name minder uitgave aan het project omgekeerd inzamelen en een voordeel op de eindafrekening DVO 2019).

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:

Tot de vaste schulden behoren de opgenomen langlopende geldleningen met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer en de waarborgsommen. Het verloop en de opbouw van de langlopende schulden is als volgt:

Omschrijving	Stand per 31-12-2019	Vermeer-deringen	Aflos-singen	Vervroeg-de aflos-singen	Overige vermin-deringen	Stand per 31-12-2020
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	135.158	0	41.745	0	0	93.413
Overige binnenlandse sectoren	0	0	0	0	0	0
VOF L'dam centrum	3.820	0	226	0	0	3.594
Waarborgsommen	21	0	1	0	0	21
Totaal	**138.999**	**0**	**41.971**	**0**	**0**	**97.028**

Bedragen x € 1.000

Onderhandse leningen van binnenlandse banken
In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de leningenportefeuille langlopende geldleningen in 2020 weergegeven. In 2020 zijn geen nieuwe leningen aangetrokken en is in totaal voor € 42 miljoen afgelost aan langlopende leningen. Dit brengt het langlopende leningen totaal op € 97 miljoen. De rentelast over het openstaande langlopende vreemd vermogen bedroeg in 2020 € 1.287.170.

VOF Leidschendam Centrum
De gemeente heeft gronden in het gebied Leidschendam Damcentrum verworven. De VOF Leidschendam Centrum (waar de gemeente voor 50% in deelneemt) heeft deze aankopen gefinancierd. Ook heeft de VOF in opdracht van de gemeente deze gronden gedeeltelijk bouwrijp gemaakt, deze uitgaven heeft de VOF voorgefinancierd. De voorfinancieringen door de VOF zijn een renteloze lening aan de gemeente. De gemeente lost deze lening af bij verkoop van de gronden aan de VOF. In 2020 is er voor € 226 duizend aan gronden verkocht en daarmee afgelost van de lening.

Waarborgsommen
De waarborgsommen zijn in totale omvang minimaal afgenomen en bedragen per 31 december 2020 afgerond € 21.000.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:

Deze netto-vlottende schulden worden als volgt gespecificeerd:

Omschrijving	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2019
Overige kasgeldleningen	0	23.000
a. Totaal overige kasgeldleningen	**0**	**23.000**
Banksaldi	0	1.825
b. Totaal banksaldi	**0**	**1.825**
Crediteuren algemeen	7.934	7.567
Kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen	677	4.907
Overige kortlopende schulden	2.779	3.045
c. Totaal overige schulden	**11.390**	**15.519**
Totaal	**11.390**	**40.345**

Bedragen x € 1.000

Overige kasgeldleningen

De stand van de aangetrokken kasgeldleningen per 31 december 2020 is € 0 (ultimo 2019 € 23 miljoen). In 2020 zijn alle kasgeldleningen afgelost en geen nieuwe leningen aangetrokken.

Banksaldi

Per 31 december 2020 is het tegoed bij de ING Bank afgerond € 3.000 en evenzo als vorig jaar opgenomen onder de vlottende activa. Het saldo bij de BNG bedraagt per 31 december 2020 € 350 negatief en is vermeld onder de vlottende passiva.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
BNG bankrekeningen	0	1.825
ING bankrekeningen	0	0
Totaal	**0**	**1.825**

Bedragen x € 1.000

Crediteuren algemeen / kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen

Deze post betreft de nog te betalen facturen per 31 december 2020. Voor crediteuren algemeen en kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen ad € 8,4 miljoen per 31 december 2020, staat per 1 maart 2021 nog een bedrag open van € 9.000.

Overige kortlopende schulden

Per 31 december 2020 bestaat deze post uit de nog af te dragen loonheffing over december 2020 van € 2,8 miljoen.

Overlopende passiva

Omschrijving	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2019
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	16.216	12.436
b. De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Het Rijk	2.347	15
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.125	2.966
c. Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	1.449	1.186
AF: terugbetaling i.v.m. 75% regeling BBZ/IOAW		
Totaal overlopende passiva	**22.137**	**16.602**

Bedragen x € 1.000

De overlopende passiva van 22,1 miljoen betreft de door de gemeente verschuldigde (€ 16,2 miljoen) en vooruit ontvangen bedragen (€ 5,9 miljoen) per 31 december 2020.

a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume
De belangrijkste verplichtingen hebben voor € 3,4 betrekking op het gebied van jeugd, € 3,0 miljoen op participatiewet/BBZ, € 1,6 miljoen betreft suppletie BCF 2015-2019, € 1,1 miljoen heeft betrekking op de uitkeringen voor gemeente Wassenaar en Voorschoten, € 0,8 miljoen inzake 19e termijn Veenpolderseweg, € 0,8 miljoen voor investeringen onderwijshuisvesting, € 0,7 miljoen inzake Wmo, € 0,6 miljoen ADR pensioenpremie ex-wethouders, € 0,5 miljoen investering aanleg fietspad Weigelia, € 0,4 miljoen coronasteun aan diverse sportverenigingen, € 0,4 miljoen betreft afrekening verbonden partijen VRH en ODH, € 0,3 miljoen is in verband met eindafrekening DVO 2020 Avalex en € 0,3 miljoen betreft de Ooievaarspas.

b. Vooruit ontvangen overheidsbijdragen
Conform het BBV artikel 52a lid 1 wordt in de onderstaande tabel het verloop per uitkering met een specifiek bestedingsdoel weergegeven. De gemeente heeft van overheidsinstellingen bijdragen ontvangen voor de uitvoering van specifieke taken. Zolang de gemeente die taak nog niet (volledig) heeft uitgevoerd, blijft (een deel van) de ontvangen bijdrage als vooruit ontvangen verantwoord. Voor de opgenomen lasten heeft de gemeente de corresponderende taak uitgevoerd.

c. Overige vooruit ontvangen bedragen
Dit betreft onder andere € 0,8 miljoen Kleinplaspoelpolder, € 0,4 miljoen huur voor gebruik gebouwen en gronden en € 0,2 miljoen met betrekking tot kostenverhaal diverse locaties.

Vooruitontvangen overheidsbijdragen

Omschrijving	Stand per 31-12-2019	Toevoe-gingen	Lasten	Stand per 31-12-2020
Onderwijsachterstandenbeleid	-36	1.411	1.280	95
Geluidsanering Laan van NOI	-21	363	51	292
Project doorontwikkeling nazorgaanpak	40	0	40	0
Min.Infra - Geluidsanering Populierendr.	31	0	0	31
SPUK gedupeerden toeslagenproblematiek	0	55	0	55
Compensatie uitvoeringskosten TOZO	0	474	0	474
Projectbijdrage PPS retail - Rijk	0	350	0	350
Extern Advies Warmtetransitie (EAW)	0	21	0	21
Regeling Reductie Energie (RRE)	0	214	66	148
Schuld Tozo BK aan Rijk	0	875	0	875
Lokaal Sportakkoord	0	40	35	5
Subtotaal - Het Rijk	**15**	**3.804**	**1.472**	**2.347**
Duin Horst en Weide	2.625	23	979	1.669
MRDH - Fietspad Mgr.v. Steelaan	58	0	58	0
MRDH - Fietsroute Weigelia	175	0	149	26
Nazorg Nieuwstraat	0	93	93	0
MRDH - Zuidvleugel	13	0	13	0
Prov.ZH - Park Hoekenburgh	15	0	15	0
Prov.ZH - Erfgoedlijn; dagboeken van Reuvens	20	0	20	0
MRDH - Project Aquathermie	59	0	59	0
Prinsenhof proeftuin VIG in de buurt	0	40	0	40
MRDH - Projectbijdrage PPS retail	0	48	0	48
MRDH - Ombouw 5 VRI's naar iVRI's Heuvel / Steeln	0	35	0	35
MRDH - UVP Duurzaam veilig Mrg. Steelaan	0	58	54	4
MRDH - Ombouw 7 VRI's naar iVRI's Noordsingel	0	60	5	54
Prov. ZH - Recreatie om de stad	0	174	0	174
Noodsteun Culturele sector	0	75	0	75
Subtotaal - Overige Nederlandse overheidslichamen	**2.966**	**605**	**1.446**	**2.125**
Totaal	**2.981**	**4.409**	**2.918**	**4.472**

Bedragen x € 1.000

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)

Doel van Onderwijsachterstandenbeleid is het ontwikkelen van beleid gericht op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden van kinderen. Jaarlijks verstrekt het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een subsidie, in 2020 is een bijdrage ontvangen van € 1.375.000 over 2020. De uitvoeringslasten in 2020 waren € 1.280.000 waardoor er per 31 december € 95.000 als vooruit ontvangen overheidsbijdragen blijft staan.

Geluidsanering Laan van NOI

Doel van het project ‘Geluidsanering Laan van NOI’ is, het beperken van de geluidsbelasting vanwege de spoorlijn Den Haag-Leiden bij 274 woningen door de aanleg van raildempers en de bouw van twee geluidschermen en incidenteel aanvullende gevelmaatregelen. In het kader van de subsidieregeling Sanering Verkeerslawaai verstrekt het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een bedrag van € 5.638.500. De laatste werkzaamheden zijn in 2020 (Q1) afgerond. Op dit project is een onderbesteding gerealiseerd van € 291.559, dit bedrag zal terugbetaald worden aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Nazorg Nieuwstraat, MRDH - Zuidvleugel, provincie Zuid-Holland Park Hoekenburgh en Erfgoedlijn: dagboeken van Reuvens

De werkzaamheden zijn in 2020 afgerond.

Geluidsanering Populierendreef in Voorburg
Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft een bijdrage van € 31.550 verstrekt om een geluidssaneringsprogramma op te stellen voor 80 woningen aan de Populierendreef 1 – 319 in Voorburg. De voorbereidende werkzaamheden worden in 2021 afgerond.

SPUK gedupeerden toeslagenproblematiek
Doel van de regeling SPUK gedupeerden toeslagenproblematiek is het ondersteunen en helpen van gedupeerden van de toeslagenaffaire. Eind 2020 is van het Ministerie van Financiën een bijdrage ontvangen van € 55.000. In 2020 zijn nog ge

Compensatie uitvoeringskosten TOZO
De gemeente heeft in 2020 een vaste inclusieve vergoeding ontvangen voor alle uitvoeringskosten voor de Tozo. In de vergoeding is rekening gehouden met inspanningen van gemeenten ten aanzien van eventueel benodigde herstelacties in het kader van rechtmatigheid en het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik in de jaren na uitkering van de middelen. In 2021 wordt verder invulling gegeven aan het niet besteedde deel van deze middelen.

Projectbijdrage PPS retail - Rijk
Van het ministerie van Economische zaken en Klimaat is een bedrag van € 350.000 ontvangen voor de uitvoeringskosten van de MKB-deals binnen de gemeente Leidschendam – Voorburg. Dit project wordt in 2021 gerealiseerd.

Extern Advies Warmtetransitie (EAW)
Van de rijksdienst voor ondernemend Nederland is een bijdrage ontvangen van € 20.660 voor de kosten van inhuur van technisch-economische kennis voor het opstellen van een Transitievisie Warmte “hoe de gemeente haar wijken aardgasvrij wil maken”. Het opstellen van de visie wordt in 2021 gerealiseerd.

Regeling Reductie Energie (RRE)
Het Rijk heeft vanwege de Urgenda rechtszaak (C02-reductiedoelstelling in 2020) in oktober 2019 de Regeling Reductie Energiegebruik(RRE) opgesteld. Met deze regeling kunnen gemeenten projecten opzetten waarmee huiseigenaren gestimuleerd worden om energiebesparende maatregelen te nemen en zodoende hun C02-uitstoot verminderen.

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft vanuit het ministerie een toekenning ontvangen van € 214.676, om haar ingediende projecten op te zetten. De kosten van het project in 2020 zijn € 66.304. Het resterende saldo van € 148.372 zal worden uitgegeven in 2021.

Schuld Tozo BK aan Rijk
De verstrekkingen bedrijfskapitaal bij de Tozo worden in de SiSa verantwoord. De door de gemeente verstrekte en betaalde bedrijfskredieten Tozo worden als lasten in de SiSa verantwoord. De door de gemeente ontvangen aflossingen op de kredieten Tozo worden als baten in SiSa verantwoord. De bijstand in de vorm van bedrijfskapitaal is een namelijk een lening. Dit bedrag moet uiteindelijk terugbetaald worden aan het Rijk. Er is in 2020 circa € 875.000 aan bedrijfskapitaal versterkt. Dit bedrag is tevens als schuldpositie opgenomen op de balans.

Lokaal Sportakkoord
Ter stimulering van sport en beweging in Leidschendam-Voorburg heeft de gemeente in 2020 een specifieke uitkering verkregen in het kader van de regeling sportakkoord. De niet bestede middelen in 2020 zijn opgenomen bij vooruit ontvangen bedragen.

Duin Horst en Weide
Doel van het project ‘Duin Horst en Weide’ is, het waarborgen van de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische authenticiteit van het gebied: het versterken van de vitaliteit en het vergroten van de beleefbaarheid in de Duin Horst & Weide. In het kader van de subsidieregeling 'Gebiedsprogramma’s groen Zuid-Holland 2016' verstrekt de provincie Zuid-Holland een subsidie van € 2.400.000. De projecten lopen tot en met 2022.
De gemeente Leidschendam-Voorburg treedt namens de Landschapstafel als penvoerder ('penningmeester' op voor de subsidieverantwoording aan de Provincie en de bevoorschotting en afrekening van de provinciale subsidie naar de andere samenwerkende partners (diverse gemeenten, DUNEA en Hoogheemraadschap van Rijnland).

MRDH - MRg. Steelaan
Doel van het project ‘Duurzaam Veilig Project Steelaan’ is het bevorderen van het fiets- en openbaar vervoer gebruik en het verbeteren van de veiligheid. De fietspaden aan de Monseigneur van Steelaan worden verbreed en geasfalteerd. Het project wordt samen met het project rioolvervanging Strabolaan uitgevoerd in 2020 t/m 2021. Dit project is in 2020 uitgevoerd en afronding vindt plaats in financiële afronding volgt in 2021.

Fietsroute Weigelia
Doel van het VVP - project is het bevorderen van een veilige fietsverbinding als schakel in het netwerk hoofdfietsroutes door middel van een vrijliggend fietspad. Door de overgang van Stadsgewest Haaglanden naar de MRDH als subsidieverstrekker, is in een vroeg stadium een voorschot van € 175.000 ontvangen. De werkzaamheden worden in het 2e kwartaal van 2021 afgerond.

Project doorontwikkeling nazorgaanpak
Dit betroffen ontvangen rijksmiddelen voor een project dat zich richt op de re-integratie van justitiabelen binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg. Het deel van de in 2019 geplande werkzaamheden heeft in 2020 plaatsgevonden.

MRDH - Project Aquathermie
De ambitie van de gemeente is dat de Westfield Mall of the Netherlands het duurzaamste winkelcentrum van Nederland wordt. In samenwerking met Unibail Rodamco en Dunea wordt gewerkt aan het realiseren van een proof of concept installatie 'energie uit rivierwater' bij de Westfield Mall of the Netherlands. Daarnaast worden de leidingen in de omgevingen verzwaard en de projecten rondom Aquathermie opgeschaald. Voor het gehele project zijn de kosten geraamd op € 451.000. In het kader van een meer groene economie heeft de MRDH een subsidiebeschikking afgegeven in 2017 van € 100.000 voor dit project. De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft in 2018 een bevoorschotting ontvangen € 80.000. In 2020 is er een nieuwe raming opgesteld voor dit project dat een stuk lager uitviel dan de primaire raming. Hierdoor heeft de MRDH een gewijzigde beschikking afgegeven en de toekenning verlaag naar € 82.500. In 2020 heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg conform de aangepaste beschikking een bedrag van € 14.000 terugbetaald aan de MRDH en is het project opgeleverd en financieel afgewikkeld.

Prinsenhof proeftuin VIG in de buurt
VIG richt zich op jongeren die opgroeien in een gezin waarin een ouder of broer/zus een detentieverleden heeft. Deze jongeren lopen zelf een verhoogd risico op het ontwikkelen van crimineel gedrag. De wijk Prinsenhof is één van de aandacht wijken in de gemeente Leidschendam-Voorburg. In deze wijk wordt een onderzoek opgezet waarin 25 van de meest problematische gezinnen met een familielid met een detentieverleden worden gevolgd en begeleid. Het doel is om de gezinnen weer toegankelijk te maken voor hulpverlening. De gemeente heeft hiervoor een subsidie vooruit ontvangen en zal worden besteed in 2021.

MRDH - Projectbijdrage PPS retail
Het doel van dit project is de HYPE Lab-formule door te ontwikkelen als onderdeel van een volgroeid ecosysteem. Waardoor opgeschaald kan worden tot een regionaal (en landelijk) toepasbare tool die faciliteert dat innovaties in lokale retail omgevingen in praktijk worden gebracht. Dit gebeurt in samenwerking met landelijk kennisplatform Voormijnwinkel.nl (een interactieve tool webbrowser / applicatie) en regionale/ lokale technologiehubs. Het doel is het HYPE Lab op duurzame wijze (doorlopend) uit te voeren. In eerste instantie (2020-2021) lokaal en vervolgens (2021-2022) regionaal.

Om dit te bewerkstelligen heeft de MRDH een subsidiebeschikking afgegeven van € 60.000. De bevoorschotting bedraagt 80% van de verleende bijdrage en komt uit op een bedrag van € 48.000. In 2021 start de gemeente Leidschendam-Voorburg met het project.

MRDH - Ombouw VRI's naar iVRi's Heuvellaan / Steelaan / Noordsingel
Rondom de Westfield Mall of the Netherlands worden de VRI’s (verkeerregelinstallaties) omgebouwd naar intelligente VRI’s. Door de vertraging van de oplevering van de Mall is de ombouw van de VRI’s ook vertraagd.

MRDH - MRg. Steelaan
Doel van het project ‘Duurzaam Veilig Project Steelaan’ is het bevorderen van het fiets- en openbaar vervoer gebruik en het verbeteren van de veiligheid. De fietspaden aan de Monseigneur van Steelaan worden verbreed en geasfalteerd. Het project wordt samen met het project rioolvervanging Strabolaan uitgevoerd in 2020 t/m 2021. Dit project is in 2020 uitgevoerd en afronding vindt plaats in financiële afronding volgt in 2021.

Provincie Zuid-Holland - Recreatie om de stand
In het kader van het programma Recreatie om de Stad (Rods) heeft de provincie € 174.000 beschikbaar gesteld voor de kosten van het inrichtingsplan van groen binnen de gebiedsontwikkeling van Vlietvoorde. Het plan wordt naar verwachting in 2021 gerealiseerd.

Noodsteun Culturele Sector
In oktober is € 75.000 ontvangen in het kader van de subsidieregeling ‘Noodsteun culturele sector Zuid-Holland’. Deze middelen dienen voor medio april 2021 besteed te worden aan het in standhouden van de culturele instellingen in Zuid-Holland die schade hebben ondervonden als gevolg van de uitbraak of maatregelen in het kader van de coronacrisis. De besteding van deze middelen vindt plaats in 2021.

Niet uit de balans blijkende bedragen

A. Gewaarborgde geldleningen

De gemeente staat garant voor de tijdige betaling van rente en aflossing van geldleningen van instellingen en particuliere huiseigenaren in het kader van de stimulering van het eigen woningbezit. Het totaal van deze garantstelling is niet in het balanstotaal begrepen, maar afzonderlijk weergegeven. Aangezien de gemeente een risico loopt en verplicht kan worden achterstallige vorderingen te voldoen, is het totaalbedrag van de garantstelling vermeld. In het verslagjaar heeft de gemeente geen bedragen behoeven te betalen in het kader van borg- en garantstellingen.
De volgende groepen van gewaarborgde leningen zijn te onderscheiden:

- geldleningen aan diverse instellingen;
- geldleningen aan particulieren (bevordering eigen woningbezit);
- geldleningen aan instellingen met een waarborg bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (niet uit de balans blijkende garanties).

In onderstaande tabel wordt ingegaan op het verloop van de gewaarborgde geldleningen van instellingen en particulieren. Deze tabel geeft inzicht in de bestedingsruimte onder het plafond zoals dit in het Treasury statuut is bepaald. Door aflossingen op de leningen neemt de bestedingsruimte toe van € 18,1 miljoen per 1 december 2020 naar € 20,2 miljoen per 31 december 2020.

Garanties	stand 1-1	nieuwe verstrek-kingen	aflos-singen	stand 31-12
Geldleningen aan instellingen:				
Stichting Parco, thans WZH	829		65	764
Stichting Parco, thans WZH	1.785		160	1.625
Wijkvereniging Damsigt	11		5	6
Stichting Parco, thans WZH	623		57	565
Stichting Mariënhage	890		103	787
Vidomes Leidschendam	3.678		705	2.973
Woningstichting Wooninvest	1.872		305	1.567
Vidomes Leidschendam	2.358		173	2.185
Voetbalver. RKAVV	-	100	-	100
VOF Leidschendam Centrum	13.515		388	13.128
Totaal garantstelling op geldleningen aan instellingen	**25.562**	**100**	**1.961**	**23.701**
Geldleningen aan particulieren:				
Totaal geldleningen aan particulieren	**1.322**		**264**	**1.058**
Totaal garanties	**26.884**	**100**	**2.225**	**24.759**
Plafond	45.000			45.000
Ruimte onder plafond	**18.116**			**20.241**

Bedragen x € 1.000

- ***Geldleningen aan instellingen: borgstelling door de gemeente***
  Per 31 december 2020 bedraagt de garantstelling verstrekt aan diverse instellingen € 23,7 miljoen (per 31 december 2019 was dit € 25,6 miljoen). Ten opzichte van 2019 is dit een verlaging van het risico met € 1,9 miljoen. In januari 2020 is Treasury statuut 2020 inclusief de bijlage 'Voorwaarden en nadere regels garanties en leningen' door de raad vastgesteld. Conform dit statuut is in 2020 één nieuwe garantie door de gemeente afgegeven. Dit betrof een garantstelling van € 100.000 op een lening aan RKAVV.

Binnen het totaalbedrag is opgenomen de borgstelling voor de VOF Leidschendam Centrum. De BNG heeft een kredietfaciliteit verstrekt aan de VOF Leidschendam Centrum waar de gemeente in deelneemt. De hoofdsom van de faciliteit bedraagt € 18 miljoen, op 31 december 2020 was aan rekening-courant krediet € 13,1 miljoen opgenomen. De VOF heeft deze middelen opgenomen om onder meer de voor de gemeente voorgeschoten gelden voor grondverwervingen en bouwrijp maken te financieren.

Naast de vennootschap is ieder der vennoten hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden. Dit betekent in het uiterste geval dat als (direct of indirect) geen verhaal mogelijk is op de andere partner in de VOF (Ontwikkelcombinatie Schouten & de Jong Bouwfonds, bestaande uit SDJ Vastgoedontwikkeling B.V. en BPD Ontwikkeling B.V.), de gemeente volledig (100%) voor de hoofdsom van maximaal € 18 miljoen en eventuele andere schulden van de VOF aansprakelijk kan worden gesteld. Bezittingen en vorderingen van de VOF komen hierop in mindering.

- ***Geldleningen aan particulieren***
  Vanaf 1 januari 1995 is de verstrekking van nieuwe gemeentegaranties aan particulieren voor hypothecaire geldleningen inzake de aankoop van een eigen huis overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen te Zoetermeer. De voormalige gemeente Leidschendam heeft de tot en met 1994 verstrekte gemeentegaranties overgedragen, hiermee heeft zij haar risico afgekocht. De verstrekte gemeentegaranties waarvoor de voormalige gemeente Voorburg borg stond, zijn niet overgedragen. De gemeente Leidschendam-Voorburg blijft voor deze garanties eigen risico dragen, met dien verstande dat een eventueel verlies voor 50% kan worden verhaald op het Rijk. Voor het eigen woningbezit van de voormalige gemeente Voorburg bedraagt de garantstelling per 31 december 2019 totaal € 1,06 miljoen (per 31 december 2018 1,32 miljoen). Door late aanlevering van gegevens door de hypotheeknemers betreft het hier de stand per 31 december 2019. De jaarlijkse aflossingen op de geldleningen verminderen het bedrag waarvoor de gemeente garant staat.

- ***Geldleningen aan instellingen met een waarborg bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (niet uit de balans blijkende garanties)***
  Het totaal openstaand bedrag van de uitstaande geldleningen WSW bedraagt per 31 december 2020 € 439,29 miljoen, waarvan € 219,65 miljoen door de gemeente gewaarborgd. Per 31 december 2019 was dit respectievelijk € 467,66 miljoen en € 233,83 miljoen.

B. Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De commissie BBV beveelt aan om meerjarige inkoopcontracten, die moeten voldoen aan Europese aanbestedingsregels maar dat niet doen, voor het volledige bedrag waarover het contract is gesloten op te nemen in de jaarrekening bij de 'niet uit de balans blijkende verplichtingen'. Daarnaast moeten in ieder geval meerjarige inkoopcontracten van materieel belang in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet uit de balans blijkende verplichtingen' zijn opgenomen. In deze jaarrekening zijn alle Europees aanbestede inkoopcontracten die doorlopen na 2020 opgenomen.

Alle Europees aanbestede inkoopcontracten die in 2020 of eerder zijn aanbesteed en waarvan de verplichtingen in 2021 (en verder) doorlopen worden hierna vermeld:

Werkzaamheden	Bedrijf	Soort aan-besteding	Totaal bedrag verplichting	Bedrag 2021	Startdatum	Einddatum
Groot onderhoud Nieuwstraat, Venestraat en Damhouderstraat	KWS Infra	Nationale openbare aanbesteding	5.940.000	2.487.254	11-3-2019	31-12-2020
IKC de Tol	SMT Bouw	Nationale openbare aanbesteding	4.626.841	2.287.907	21-1-2019	
Exploitatie sportcomplexen	Sportfondsen Leidschendam-Voorburg BV	Niet openbare Europese aanbesteding	4.970.251	2.146.778	1-1-2015	31-12-2024
Totaal				6.921.939		

Bedragen x € 1

C. Risico's en claims

Niet van toepassing.

Gebeurtenissen na balansdatum

Coronacrisis

Het COVID-19 (corona) virus heeft geen extra financiële gevolgen voor de jaarrekening 2020, maar wel voor naar verwachting veel taakvelden van onze begroting 2021 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe de coronacrisis zich zal ontwikkelen, wat de economische en maatschappelijke gevolgen zijn en hoe groot de financiële impact hiermee zal zijn is onmogelijk te bepalen. Naast de bestemmingsreserve corona waaruit steunmaatregelen worden betaald is er is een bestemmingsreserve herstelbeleid ingesteld voor de raad om de maatschappelijke, sociale en economische effecten van de crisis zoveel mogelijk te dempen. We monitoren onze risico's en die van onze partners en hebben het financiële risico waar mogelijk vertaald in de risico-inventarisatie. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. Onze liquiditeitspositie is goed en we nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

3.6 Realisatie investeringsplan

Inleiding

Investeringen worden per jaarschijf begroot. In het overzicht van realisatie investeringsplan is het begrote en het werkelijke investeringsbedrag in 2020 aangegeven. Ook is aangegeven of een niet c.q. meer besteed bedrag overgeheveld moet worden naar 2021.

Financieel overzicht realisatie investeringsplan

Activa	Activa omschrijving	Raming uitgaven 2020	Realisatie uitgaven 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding uitgaven 2020	Raming inkomsten 2020	Realisatie inkomsten 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding inkomsten 2020
Bestuur en ondersteuning		**203.799**	**86.652**	**130.392**	**-13.245**	**0**	**0**	**0**	**0**
20171031	Vervangen basisregistratie incl.BGT	56.988	70.233		-13.245	0	0		0
20181040	Wettelijke basisregistraties (NHR)	71.812	1.202	70.609		0	0	0	0
20201050	Vastgoedmanagementsysteem 2020	75.000	15.217	59.783		0	0	0	0
Overhead		**2.457.512**	**1.790.306**	**551.167**	**116.040**	**0**	**0**	**0**	**0**
20161025	Server hardware SBC	36.351	29.009		7.342	0	0		0
20171015	Renault Kangoo ZE pick-up Wpnr.80	35.000	37.631		-2.631	0	0		0
20171017	Renault Kangoo ZE bestel Wpnr.83	32.700	26.921		5.779	0	0		0
20171038	Mobile device management 2017	25.000	23.550		1.450	0	0	0	
20171039	Verv. 1e deel grafische werkplekken 2017	39.701	39.751		-50	0	0		0
20171050	DMO Gegevensmanagement software	95.774	93.448		2.325	0	0	0	
20181017	Peugeot E-Expert wpnr. 22	54.500	0	54.500		0	0	0	
20181019	Pick-up VW Transporter wpnr.39	54.500	30.595		23.905	0	0		0
20181023	Pick-up VW Transporter wpnr.44	54.500	30.595		23.905	0	0		0
20181026	Pick-up VW Transporter wpnr.47	54.500	30.595		23.905	0	0		0
20181027	Peugeot E-Expert wpnr.32	54.500	0	54.500		0	0	0	
20181032	Pick-up VW Transporter wpnr.60	54.500	30.595		23.905	0	0		0
20181043	Wifi vervanging bestaande accespoints	120.000	12.461	107.539		0	0	0	
20181045	Verv. 2e deel grafische werkplekken 2018	34.610	31.401	3.209		0	0	0	
20191009	Renault Kangoo ZE bestel Wpnr.81	35.000	37.631		-2.631	0	0		0
20191010	Renault Kangoo ZE personen Wpnr.82	35.000	31.002		3.998	0	0		0
20191022	Oracle / Unix 2019	25.000	20.621		4.379	0	0		0

Activa	Activa omschrijving	Raming uitgaven 2020	Realisatie uitgaven 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding uitgaven 2020	Raming inkomsten 2020	Realisatie inkomsten 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding inkomsten 2020
20191030	Back-Up (tapedrives) 2019	9.362	5.424	3.938		0	0	0	
20191035	Verv. 1e deel thin cliënts en monitoren	102.769	102.484		285	0	0	0	
20191056	Vervangen AV installatie Raadzaal	103.640	83.933	19.707		0	0	0	
20201004	Oracle / Unix 2020	0	1.134	-1.134		0	0	0	
20201018	Renault Kangoo ZE bestel Wpnr.84	32.700	28.184		4.516	0	0		0
20201024	Vervanging tablets 2020	350.000	353.183		-3.183	0	0		0
20201026	Verv. 1e deel grafische werkplekken 2020	40.000	0	40.000		0	0	0	
20201027	Verv. 2e deel thin cliënts en monitoren	127.500	31.659	95.841		0	0	0	
20201028	Mobile device management 2020	127.500	128.659		-1.159	0	0		0
20211011	Verv. 2e deel grafische werkplekken 2021	25.000	20.333	4.667		0	0	0	
20211020	Vervanging mobiele telefonie	0	68.325	-68.325		0	0	0	
20211021	DMO Applicaties en automatisering	15.792	17.659	-1.867		0	0	0	
20211022	DMO KCS - Geheugen van LV	312.113	194.760	117.353		0	0	0	
20211023	DMO Informatieveiligheid en privacy	220.000	99.456	120.544		0	0	0	
20211024	DMO Organisatie, beheer en ondh.Adm.	150.000	149.304	696		0	0	0	
Veiligheid		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Verkeer en vervoer		**8.289.498**	**6.857.227**	**120.669**	**1.311.603**	**494.500**	**281.887**	**248.411**	**-35.798**
20151042	UVP-Maatregelen Duivensteijn (5.3)	39.563	16.919		22.644				
20159002	Bouwkosten - DNS	30.000	0	30.000					
20159003	Bouwkosten - Veenpoldersweg	2.658.264	4.282.297	-1.624.033		0	14.875		-14.875
20159004	VAT - historische kosten t/m 2017	603.150	724.411	-121.262		0	13.418		-13.418

Activa	Activa omschrijving	Raming uitgaven 2020	Realisatie uitgaven 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding uitgaven 2020	Raming inkomsten 2020	Realisatie inkomsten 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding inkomsten 2020
20161038	UVP-Extra Parkeerplaatsen	23.000	15.392		7.608				
20161063	UVP-Verlengde Velostrada (2.3)	354.292	23.653		330.639				
20171041	UVP- Fietsroute Weigelia	380.000	297.500	82.500		175.000	148.750	26.250	
20171048	UVP-Duurzaam veilig bhproject Steelaan	149.829	54.384	95.445		93.000	54.384	38.616	
20171064	UVP- Vlietbruggen	847.073	59.172		787.901				
20181001	Verkeersregelinstallaties 2018	128.524	64.142		64.381				
20181003	OV armaturen 2018	74.411	0		74.411				
20181004	OV lichtmasten 2018	61.224	41.629		19.595				
20181060	Aanleg parkeerterrein Venestraat	163.735	1.950	161.785					
20191011	Verkeersregelinstallaties 2019	490.500	221.857	268.643					
20191012	Groot onderhoud kunstwerken beton 2019	125.921	120.455		5.465				
20191013	OV armaturen 2019	97.482	85.075		12.406				
20191014	Ov lichtmasten 2019	151.238	23.102	128.135					
20191055	Verkeersremmende maatregelen Wilsveen	111.000	32.329	78.671					
20191059	Ombouw verkeerslichten naar I-VRI	116.206	2.661	113.545		119.000	5.455	113.545	
20191062	Inr. projectgebied buiten GREX Rijnland	15.000	0	15.000					
20191065	Aanpassen I-VRI Mall of the Neth.	284.291	272.796	11.495					
20191077	Aanpassingen parkeergarage Oude Haven	200.000	0	200.000					
20199001	UVP Recon.Nieuwstr./Dam Bouwkosten	252.244	265.690		-13.447	37.500	45.006		-7.506
20201012	Verkeersregelinstallaties 2020	190.500	0	190.500					
20201019	Groot onderhoud Kunstwerken 2020	163.500	114.756	48.744					
20201036	Dubbelzijdig fietspad B. Banninglaan	160.555	1.913	158.642					
20201048	Herinr. openbare ruimte Strabolaan e.o.	25.000	11.043	13.957					
20201052	Strabolaan e.o. fietspaden bouwkst	113.000	35.579	77.421					
20201054	PRIS (ParkeerRouteInformatieSysteem)	105.000	19.028	85.973					

Activa	Activa omschrijving	Raming uitgaven 2020	Realisatie uitgaven 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding uitgaven 2020	Raming inkomsten 2020	Realisatie inkomsten 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding inkomsten 2020
20201056	Ontsluiting Dorpspunt-Fontein Stompwijk	25.000	0	25.000					
20201058	Ombouw I-VRI nr.2053-2415-2419-2401-2402	70.000	56.000	14.000		70.000	0	70.000	
20201059	Displays brugsignalering	80.000	0	80.000					
20211040	Parkeersensoren	0	13.493	-13.493					
Onderwijs		**12.381.293**	**8.687.625**	**3.697.296**	**-3.629**	**0**	**0**	**0**	**0**
20071155	Nieuwbouw VO Veurs Voorburg	1.000.000	462.045	537.955					
20081125	Nieuwbouw PO Trampoline / Elzenheuvel	4.615.434	4.579.724		35.710				
20161042	Nw.bouw PO-school de Wegwijzer	5.000.000	3.196.091	1.803.910					
20161043	Nw bouw PO-school Pius X incl.gymnastiek	1.000.000	174.281	825.719					
20181047	Voorber.krediet Inv.IHP 2019-2022	23.162	0		23.162				
20191048	Nieuwbouw Vijverhof PO-school	280.900	32.088	248.812					
20191060	Grond school Veurse Voorburg	180.897	180.897		0				
20191061	Schoolplein Veurse Voorburg	0	62.500		-62.500				
20201037	Nieuwbouw Bernadette PO-school	280.900	0	280.900					
Sport, cultuur en recreatie		**2.332.200**	**1.939.930**	**212.505**	**179.766**	**0**	**0**	**0**	**0**
20161014	SP "t Loo beschoeiing veld 4+5+6+7	66.550	53.850		12.700				
20161074	Nieuwbouw Maartens / Novumhal	248.436	167.025		81.411				
20181049	Sp.Westvliet vervanging atletiekbaan	171.443	158.233		13.210				
20181061	SPP Duyvesteijn hekken + bereg.hoofdveld	10.813	12.540		-1.727				
20181067	Renovatie veld 2 sportpark Meerhorst	36.147	22.807		13.340				
20181068	SP 't Loo Grasveld 7 Forum Sport	43.259	0		43.259				
20191041	Sp. Westvliet verv kunstgrasvelden 2+3	619.689	522.481	85.324	11.884				
20191050	SP 't Loo veld 4 hekwerk enof verharding	58.225	17.980	40.245					

Activa	Activa omschrijving	Raming uitgaven 2020	Realisatie uitgaven 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding uitgaven 2020	Raming inkomsten 2020	Realisatie inkomsten 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding inkomsten 2020
20191052	SP Westvliet alg. inrichting 2019	1.917	0	1.917					
20191053	SP Kastelenring alg. inrichting 2019	9.137	4.584		4.553				
20191064	t Loo algemene inri./verhard.	8.690	7.485		1.205				
20201017	Vervangen speelvoorzieningen 2020	457.800	463.326		-5.526				
20201042	SP Westvliet alg. inrichting 2020	32.162	0	32.162					
20201043	SP Kastelenring alg. inrichting 2020	33.106	0	33.106					
20201046	Westvliet Korfb kunstg.hoofdveld	100.000	102.463		-2.463				
20201055	LED-verl. velden (bijdr. aan derden)	166.500	166.500	0					
20201057	Skatepark Noordsingel	10.000	0	10.000					
20201060	Inventaris sportkantine De Bocht-De Tas	65.000	47.660		17.340				
20209001	Akoestiek b.s.a. De Leenkamp	93.325	81.664	11.661					
20211007	Vervangen speelvoorzieningen 2021	0	1.911	-1.911					
20251006	Westvliet Korfb kunstg.bijveld	100.000	109.420		-9.420				
Sociaal domein		**43.000**	**43.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
20161059	Herstel / vernieuwing de Loopplank	43.000	43.000		0				
Volksgezondheid en milieu		**3.191.955**	**1.802.585**	**1.247.718**	**141.652**	**-4.706**	**7.506**	**0**	**-12.212**
20171042	Gemaal Strabolaan	350.000	271.011	78.989					
20181050	Rioolvervanging Prinsenhof Laag	33.358	56.708	-23.350					
20181051	Rioolvervanging v. Pabstlaan e.o.	0	5.637	-5.637					
20181052	Rioolvervanging v.Leeuwenstraat	100.000	70.804		29.196				0
20191018	Vervanging rioolinstallatie 2019	36.355	20.286		16.069	-4.706	0		-4.706
20191031	Vervanging rioolbesturing 2019	83.184	0	83.184					
20191032	Aanleg/ Verv. grondwaterstelsel 2019	79.618	11.673		67.945				

Activa	Activa omschrijving	Raming uitgaven 2020	Realisatie uitgaven 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding uitgaven 2020	Raming inkomsten 2020	Realisatie inkomsten 2020	Restant overhevelen naar 2021	Onder- of overschrijding inkomsten 2020
20191044	Levensduur verlengende rep.en ren.2019	498.661	451.025	47.636					
20191045	Onvoorziene & Incidentele rioolverv.2019	51.098	41.141		9.957				
20191046	Maatregelen tbv bui van de eeuw 2019	88.060	72.433		15.628				
20199002	Rioolvervanging Nieuwstraat - Bouwkosten	269.021	266.165		2.857	0	7.506		-7.506
20201016	Vervangen rioolinstallatie 2020	45.000	87.740	-42.740					
20201022	Vervanging rioolbesturing 2020	9.000	0	9.000					
20201023	Aanleg/ Verv. grondwaterstelsel 2020	8.100	0	8.100					
20201032	Rioolverv.Faukenbrg/Naeltwckstr	57.000	8.935	48.065					
20201033	Onvoorziene & Incidentele rioolverv.2020	263.500	0	263.500					
20201034	Maatregelen tbv bui van de eeuw 2020	280.000	36.154	243.846					
20201035	Levensduur verlengende rep. en ren. 2020	130.000	21.772	108.228					
20201051	RV Strabolaan bouwkst incl. meer-minder	150.000	100.591	49.409					
20201053	Rioolinstall.Gemaal Straboln/ Bouwkosten	397.000	271.469	125.531					
20211003	Rioolvervanging Ridder Snoekaertlaan	50.000	0	50.000					
20211031	Rioolvervanging Berhardlaan/Spinozalaan	110.000	6.471	103.530					
20211033	Rioolvervanging dr. V Noorstraat	25.000	0	25.000					
20221017	Rioolvervanging Marcelis Emantslaan	42.000	1.286	40.714					
20221039	Rioolvervanging Veursestraatweg	36.000	1.286	34.714					
VHROSV		**50.000**	**45.766**	**4.234**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
20201049	Nazorg Rietvink	50.000	45.766	4.234					
TOTAAL GENERAAL		**28.949.257**	**21.253.090**	**5.963.981**	**1.732.186**	**489.794**	**289.393**	**248.411**	**-48.010**

Bedragen x € 1

Toelichting onder- en overschrijdingen

In 2020 is gewerkt aan de realisatie van diverse investeringen, die bijdragen aan het bereiken van de programmadoelstellingen c.q. de gewenste maatschappelijke effecten van het gemeentelijke beleid. De investeringen variëren van de aanschaf van bedrijfsmiddelen tot de realisatie van projecten in de openbare ruimte.

In een aantal gevallen wijkt de stand van zaken van de investeringsprojecten per 31 december 2020 af van de planning. De afwijkingen van de planning zijn onder andere aan de orde bij de meerjarige en omvangrijke investeringsprojecten.

De geraamde investeringsuitgaven voor 2020 bedroegen in totaal € 29,0 miljoen, waarvan € 21,3 miljoen is besteed aan de aanschaf van bedrijfsinvesteringen en (meerjarige) investeringsprojecten. Per saldo is sprake van een onderbesteding van € 7,7 miljoen, waarvan € 6,0 miljoen nodig is voor de voortzetting en afronding van de vorig jaar in uitvoering genomen investeringen. De overige investeringsuitgaven met per saldo een onderschrijding van € 1,7 miljoen komen te vervallen.

Wij hebben, met het oog op een verdere verbetering van de planning van de toekomstige investeringsprojecten en -middelen, evenals in voorgaande jaren de oorzaken van de vertraging in de investeringen 2020 geanalyseerd. De uitkomsten van onze analyse zijn samengevat in onderstaande tabel.

	Omschrijving oorzaak vertraging	Bedrag
a.	Start / afronding afhankelijk van samenloop met andere projecten.	711
b.	Project gestart, maar loopt vertraging op door bezwaren, overleg, vergunningen, etc.	674
c.	Werkzaamheden volgens planning uitgevoerd in 2020, financiële afwikkeling in 2021.	0
d.	Vertraagde investeringen, die begin 2021 worden uitgevoerd.	1.622
e.	Over meerdere jaren gefaseerde investeringen, die doorlopen in volgende jaren.	2.957
	Totaal	**5.964**

Bedragen x €1.000

Het doorschuiven van geraamde investeringsuitgaven van 2020 naar 2021 voor een bedrag van in totaal € 5.964.000 betreft de volgende investeringskredieten.

TOELICHTING DOORGESCHOVEN INVESTERINGSUITGAVEN

De afwijkingen groter dan € 50.000 zijn navolgend toegelicht.

Wettelijke basisregistraties (NHR) (€ 70.609)
Voor het krediet van NHR (20181040) worden landelijke richtlijnen gevolgd. Door Corona is er vertraging opgelopen.

Vastgoedmanagementsysteem 2020 (€ 59.783)
De implementatie en de invoering van de gegevens in het vastgoedmanagementsysteem duren langer dan vooraf was voorzien. Daarnaast speelt de coronacrisis ook een rol in de vertraging van de werkzaamheden. Hierdoor zijn niet alle werkzaamheden in 2020 uitgevoerd en zullen de resterende werkzaamheden in 2021 uitgevoerd worden.

Vervanging gedeelte wagenpark (€ 109.000)
Vertraagde investeringen, die begin 2021 worden uitgevoerd.

Wifi vervanging bestaande accespoints (€ 107.539)
Een 2-tal projecten, managed firewall en verdieping ICT omgeving zijn in 2020 gestart, maar nog niet afgerond.

Vervanging 2e deel thin cliënts en monitoren (€ 95.841)
Heeft samenhang met krediet 20191035 Verv. 1e deel thin cliënts en monitoren, project start in 2021 kantoor van de toekomst.

Vervanging mobiele telefonie (€ -68.325)
Gedurende het jaar 2020 hebben wij ten behoeve van nieuwe medewerkers nieuwere modellen iPhones aangeschaft. Een reden hiervan is dat de ingeleverde iPhones vanwege de ouderdom en/of staat niet meer opnieuw aan medewerkers konden worden uitgeleverd.

DMO KCS - Geheugen van LV (€ 117.353)
De uitrol van devices is opgedeeld in twee fases, momenteel zijn wij bezig met de laatste fase van de uitrol.

DMO Informatieveiligheid en privacy (€ 120.544)
De uitrol van devices is opgedeeld in twee fases, momenteel zijn wij bezig met de laatste fase van de uitrol.

Bereikbaarheid Stompwijk/Veenpoldersweg (€ -1.624.033)
In 2020 zijn er meer uitvoeringskosten gemaakt dan geraamd; deze kosten worden verrekend met de gefaseerde raming in 2021. De afronding van de werkzaamheden is voorzien in 2021 en de kosten hiervoor vallen binnen het beschikbaar gestelde krediet.

Project bereikbaarheid Stompwijk, VAT kosten (€ -121.262)
In 2020 zijn er meer VAT kosten gemaakt dan geraamd; deze kosten worden verrekend met de gefaseerde ramingen in volgende jaren. Het project bereikbaar Stompwijk loopt door tot eind 2022.

UVP- Fietsroute Weigelia (€ 82.500)
Werkzaamheden zijn grotendeels uitgevoerd in 2020, afronding naar verwachting maart 2021 (afrekening van Unibail - Rodamco in 2021).

UVP-Duurzaam veilig bhproject Steelaan (€ 95.445)
Vertraagde investeringen, die begin 2021 worden uitgevoerd.

Aanleg parkeerterrein Venestraat (€ 161.785)
De raad heeft door vaststelling NvW 2021-2024 aanvullend krediet beschikbaar gesteld.

Verkeersregelinstallaties 2019 (€ 268.643)
Start / afronding afhankelijk van samenloop met andere projecten.

Ov lichtmasten 2019 (€ 128.135)
Vertraagde investeringen, die begin 2021 worden uitgevoerd.

Verkeersremmende maatregelen Wilsveen (€ 78.671)
Project gestart, maar loopt vertraging op door bezwaren, overleg, vergunningen, ed.

Ombouw verkeerslichten naar I-VRI (€ 113.545)
Start / afronding afhankelijk van samenloop met andere projecten.

Aanpassingen parkeergarage Oude Haven (€ 200.000)
Werkzaamheden worden niet eerder dan in 2021 uitgevoerd.

Verkeersregelinstallaties 2020 (€ 190.500)
Over meerdere jaren gefaseerde investeringen, die doorlopen in volgende jaren.

Dubbelzijdig fietspad B. Banninglaan (€ 158.642)
Vertraagde investeringen, die begin 2021 worden uitgevoerd.

Strabolaan e.o. fietspaden (€ 77.421)
Vertraagde investeringen, die begin 2021 worden uitgevoerd.

PRIS (Parkeer Route Informatie Systeem) (€ 85.973)
De uitvoering van deze investering vindt in 2 stappen plaats. Plaatsen van camera's en plaatsen van bebording. Met het eerste gedeelte is gestart. Het tweede gedeelte wordt momenteel aanbesteed. Verwacht wordt dat de aanbesteding hoger uitvalt dan wat er op dit moment is begroot. De resultaten uit de aanbesteding worden bij de 1ste turap 2021 verwerkt.

Displays brugsignalering (€ 80.000)
Volgens de eerdere info zouden deze displays in december 2020 worden geplaatst, maar corona zorgde voor stagnatie in levering van materialen. Medio week 10 zal men overgaan tot het plaatsen van deze borden.

Nieuwbouw VO Veurs Voorburg (€ 537.955)
De voorbereidende werkzaamheden voor de start van de nieuwbouw van Veurs Voorburg zijn afgerond, de omgevingsvergunning is verleend en de aannemer is geselecteerd. In januari 2021 is de bouw van de school gestart. De oplevering van de nieuwbouw wordt verwacht in 2022.

Nieuwbouw PO-school de Wegwijzer (€ 1.803.910)
De werkzaamheden met betrekking tot de nieuwbouw voor deze basisschool (De Wegwijzer/De Tol) zijn vergevorderd. Het gebouw wordt voor de zomervakantie ter voorbereiding op het nieuwe schooljaar overgedragen aan het schoolbestuur en de kinderopvangorganisaties. Een aantal betalingen die geraamd stonden voor 2020 vindt in 2021 plaats waardoor deze onderschrijding is ontstaan. Het project wordt naar verwachting, volgens planning, in de eerste helft van 2021 afgerond binnen het totaal beschikbare krediet.

Nieuwbouw PO-school Pius X inclusief gymnastiekzaal (€ 825.719)
De voorbereidende werkzaamheden voor de nieuwbouw van integraal kindcentrum Pius X zijn afgerond, de aannemer is geselecteerd en de omgevingsvergunning is aangevraagd. Het project heeft wat vertraging opgelopen als gevolg van afstemming (m.n. verkeersafwikkeling) van diverse bouwprojecten in de wijk. Startbouw wordt verwacht na het tweede kwartaal 2021.

Nieuwbouw Vijverhof PO-school (€ 248.812)
De voorbereidende werkzaamheden voor de vernieuwbouw van basisschool De Vijverhof te Voorburg zijn gestart. Het schoolbestuur heeft een architect geselecteerd, die is begonnen met het opstellen van een schetsontwerp. De verwachting is eind 2021 het definitieve ontwerp gereed te hebben. De oplevering van de nieuwbouw is gepland voor 2023.

Nieuwbouw Bernadette PO-school (€ 280.900)
Als eerste stap naar de nieuwe huisvesting voor basisschool Maria Bernadette heeft het schoolbestuur het bestaande gebouw aan een bouwkundig onderzoek onderworpen. Er zijn verder nog geen voorbereidingskosten gemaakt in 2020. Afhankelijk van verdere besluitvorming in 2021 zal een planning worden gemaakt voor het verdere traject voor de nieuwbouw.

Sp. Westvliet verv kunstgrasvelden 2+3 (€ 85.324)
Het grootste gedeelte van de werkzaamheden is uitgevoerd en het restant-krediet bedraagt eind 2020 € 97.208. De aanleg van 4 kunstgrasvelden op Westvliet is in één keer aanbesteed. De overschrijding op de kredieten 20201046 Westvliet Korfbal kunstgras hoofdveld en 20251006 Westvliet Korfbal kunstgras bijveld van in totaal € 11.884 wordt daarom verrekend met het restant-krediet van € 97.208. Het daarna resterende bedrag van € 85.324 wordt doorgeschoven naar 2021, omdat nog een aantal werkzaamheden in 2021 uitgevoerd moeten worden. Dit betreft met name straatwerk en de eindkeuring van de velden.

Gemaal Strabolaan (€ 78.989)
Vertraagde investering, die begin 2021 worden uitgevoerd.

Vervanging rioolbesturing 2019 (€ 83.184)
Vertraagde investeringen, die begin 2021 worden uitgevoerd.

Onvoorziene & Incidentele rioolverv.2020 (€ 263.500)
Start / afronding afhankelijk van samenloop met andere projecten.

Maatregelen t.b.v. bui van de eeuw 2020 (€ 243.846)
Over meerdere jaren gefaseerde investeringen, die doorlopen in volgende jaren.

Levensduur verlengende rep. en ren. 2020 (€ 108.228)
Over meerdere jaren gefaseerde investeringen, die doorlopen in volgende jaren.

Rioolinstall.Gemaal Straboln/ Bouwkosten (€ 125.531)
Vertraagde investeringen, die begin 2021 worden uitgevoerd.

Rioolvervanging Ridder Snoekaertlaan (€ 50.000)
Over meerdere jaren gefaseerde investeringen, die doorlopen in volgende jaren.

Rioolvervanging Berhardlaan/Spinozalaan (€ 103.530)
Over meerdere jaren gefaseerde investeringen, die doorlopen in volgende jaren.

TOELICHTING ONDER –EN OVERSCHRIJDINGEN KREDIETEN

De afwijkingen groter dan € 50.000 zijn navolgend toegelicht.

UVP-Verlengde Velostrada (2.3) (€ 330.639)
Het updaten van het kruispunt bij de Hofzichtlaan is uiteindelijk niet doorgegaan. Hierdoor zijn de investeringskosten lager uitgevallen. Indien het kruispunt alsnog gedaan wordt zal er een nieuwe subsidie worden aangevraagd alsmede een nieuw krediet.

UVP-Vlietbruggen (€ 787.901)
Conform raadsbesluit is een deel van dit krediet ingezet voor de investeringskredieten DRIP's en Displays Brugsignalering.

Verkeersregelinstallaties 2018 (€ 64.381)
Werkzaamheden zijn in 2020 uitgevoerd. Restant-krediet kan vrijvallen.

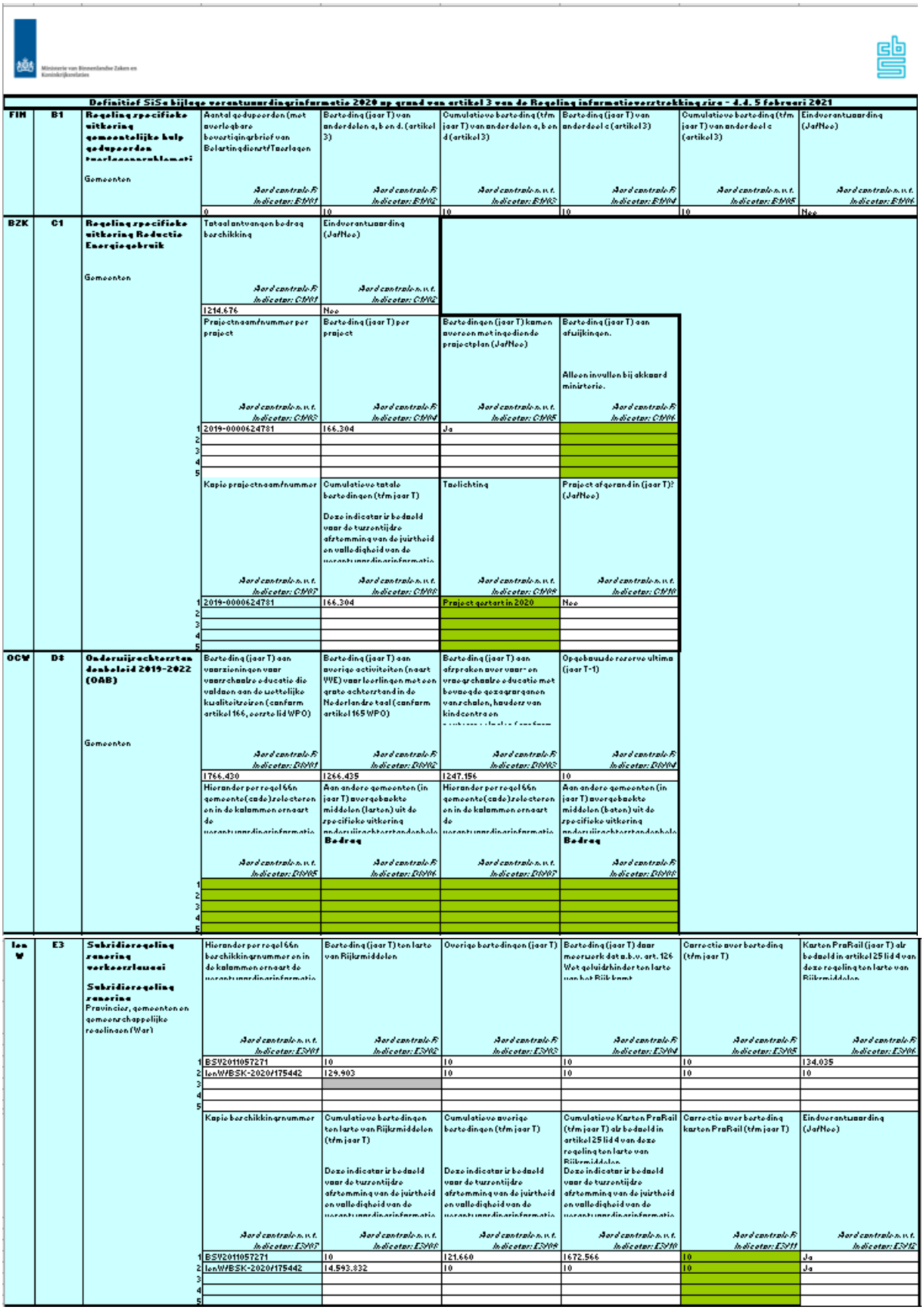
OV armaturen 2018 (€ 74.411)
Krediet was bedoeld voor vervanging masten en armaturen bij WC Julianabaan. Dit wordt nu meegenomen in het totaal project voor de Julianabaan.

Schoolplein Veurs Voorburg (€ -62.500)
De werkzaamheden zijn een jaar eerder uitgevoerd dan verwacht. Geraamde investeringsbedrag in 2021 vervalt hiermee.

Nieuwbouw Maartens / Novumhal (€ 81.411)
De Novum-Maartenshal is in februari 2020 in gebruik genomen. De bouw is binnen het beschikte krediet afgerond. Er is nog wel een groenherstelplan nodig rondom de hal. Omdat deze werkzaamheden in 2021 plaatsvinden, kunnen deze kosten niet meer ten laste van het krediet worden gebracht. Deze kosten zullen in 2021 éénmalig op het groen- en bestratingsbudget 2021 terechtkomen. Daartegenover staan wel iets lagere structurele afschrijvingslasten voor de sporthal. Hierover wordt de raad in de 1e turap 2021 geïnformeerd.

Aanleg/ Verv. grondwaterstelsel 2019 (€ 67.945)
Krediet is voor aanleggen van drainage na meldingen grondwateroverlast. De meldingen die wij ontvangen betreffen meestal incidenten of gebieden waar rioolvervanging al gepland staat. Daarom wordt dit krediet afgesloten.

3.7 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA-Bijlage)

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking zisa - d.d. 5 februari 2021

FIN	B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal gedupeerden (met overlegbare beschikking/brief van Belastingdienst/Toeslagen *Aard controle: F Indicator: E1M1*	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3) *Aard controle: F Indicator: E1M2*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3) *Aard controle: n.v.t. Indicator: E1M3*	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle: F Indicator: E1M4*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle: n.v.t. Indicator: E1M5*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle: n.v.t. Indicator: E1M6*
			0	10	10	10	10	Nee

BZK	C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik Gemeenten	Totaal ontvangen bedrag beschikking *Aard controle: F Indicator: C1M1*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle: n.v.t. Indicator: C1M2*
			1214.676	Nee

	Projectnaam/nummer per project *Aard controle: n.v.t. Indicator: C1M3*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle: F Indicator: C1M4*	Bestedingen (jaar T) kunnen worden gemaakt conform het projectplan (Ja/Nee) *Aard controle: n.v.t. Indicator: C1M5*	Besteding (jaar T) aan afrekeningen. Alleen invullen bij akkoord ministerie. *Aard controle: F Indicator: C1M6*
1	2019-0000624781	166.304	Ja	
2				
3				
4				
5				

	Kopie projectnaam/nummer *Aard controle: n.v.t. Indicator: C1M7*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle: n.v.t. Indicator: C1M8*	Toelichting *Aard controle: n.v.t. Indicator: C1M9*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle: n.v.t. Indicator: C1M10*
1	2019-0000624781	166.304	Project gestart in 2020	Nee
2				
3				
4				
5				

OCW	D1	Onderuijrechtersten denbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Bestedingen (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle: F Indicator: D1M1*	Bestedingen (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle: F Indicator: D1M2*	Bestedingen (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bovengenoemde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en *Aard controle: F Indicator: D1M3*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle: F Indicator: D1M4*
			1766.430	1266.435	1247.156	10

	Hieronder per regel 66n gemeente(code) relecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle: n.v.t. Indicator: D1M5*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (laten) uit de specifieke uitkering onderuijrechtersten denbeleid **Bedrag** *Aard controle: F Indicator: D1M6*	Hieronder per regel 66n gemeente(code) relecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle: n.v.t. Indicator: D1M7*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderuijrechtersten denbeleid **Bedrag** *Aard controle: F Indicator: D1M8*
1				
2				
3				
4				
5				

I&W	E3	Subsidieregeling zonering verkeersrlawaai **Subsidieregeling zonering** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wet	Hieronder per regel 66n beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle: n.v.t. Indicator: E3M1*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle: F Indicator: E3M2*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle: F Indicator: E3M3*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat n.b.v. art. 126 Wet geluidhinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle: F Indicator: E3M4*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle: F Indicator: E3M5*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle: F Indicator: E3M6*
1	BSV2011057271	10	10	10	10	134.035		
2	IenW/BSK-2020/175442	129.903	10	10	10	10		
3								
4								
5								

	Kopie beschikkingnummer *Aard controle: n.v.t. Indicator: E3M7*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle: n.v.t. Indicator: E3M8*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle: n.v.t. Indicator: E3M9*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle: n.v.t. Indicator: E3M10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle: F Indicator: E3M11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle: n.v.t. Indicator: E3M12*
1	BSV2011057271	10	121.660	1672.566	10	Ja
2	IenW/BSK-2020/175442	14.593.832	10	10	10	Ja
3						
4						
5						

EZK	**F9**	**Regeling specifieke uitkering Extern Advies**	Projectnaam/nummer *Aard controle: F* *Indicator: FNW1*	Bestedingsjaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle: F* *Indicator: FNW2*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle: n.v.t.* *Indicator: FNW3*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle: n.v.t.* *Indicator: FNW4*	Toelichting *Aard controle: n.v.t.* *Indicator: FNW5*		
			1 EAW-20-00448387	10	10	Nee	Projectstart in 2021		
			2						
			3						
			4						
			5						
			6						
			Eindverantwoording *Aard controle: n.v.t.* *Indicator: FNW6* Nee						

EZK	**F11**	**Regeling specifieke uitkering MKB Deal 1e tranche**	Bestedingsjaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derden) *Aard controle: F* *Indicator: F1W1*	Totale cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derden (zie turven Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle: F* *Indicator: F1W2*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal. *Aard controle: F* *Indicator: F1W3*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle: n.v.t.* *Indicator: F1W4*	Bestedingen zijn verantwoord op basis van vaarlapige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle: EC* *Indicator: F1W5*	Toelichting Alr bij 03 en 04 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht *Aard controle: n.v.t.* *Indicator: F1W6*
			10	10	10	Nee	Nee	Projectstart in 2021	

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, aan**	Bestedingsjaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle: F* *Indicator: GZW1*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle: F* *Indicator: GZW2*	Bestedingsjaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle: F* *Indicator: GZW3*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle: F* *Indicator: GZW4*	Bestedingsjaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle: F* *Indicator: GZW5*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle: F* *Indicator: GZW6*
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam	125.329.676	1634.942	11.693.940	126.352	1152.765	10	
			Bestedingsjaar T) **Bbz 2004** loonaanvulling Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (loonaanvulling) (**Bbz** *Aard controle: F* *Indicator: GZW7*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** loonaanvulling Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (loonaanvulling) (**Bbz** *Aard controle: F* *Indicator: GZW8*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle: F* *Indicator: GZW9*	Bestedingsjaar T) Loonkostenvoordeel a.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle: F* *Indicator: GZW10*	Baten (jaar T) Loonkostenvoordeel a.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle: F* *Indicator: GZW11*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle: n.v.t.* *Indicator: GZW12*
			1312.608	124.922	10	1250.893	10	Ja	

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief loonaanvulling) - Besluit bijstandverlening**	Bestedingsjaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle: F* *Indicator: GZW1*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle: F* *Indicator: GZW2*	Baten vanuit ge vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle: F* *Indicator: GZW3*	Bestedingsjaar T) Bab *Aard controle: F* *Indicator: GZW4*	Baten (jaar T) Bab (exclusief Rijk) *Aard controle: F* *Indicator: GZW5*	Bestedingsjaar T) uitvoeringskosten en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bab) *Aard controle: F* *Indicator: GZW6*
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam	149.230	1125	175.872	10	10	111.587
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle: n.v.t.* *Indicator: GZW7* Ja					

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) lovenrandorhaud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) lovenrandorhaud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
			Soort controle: n.v.t. Indicator: G4W1	Soort controle: F Indicator: G4W2	Soort controle: F Indicator: G4W3	Soort controle: F Indicator: G4W4	Soort controle: F Indicator: G4W5	Soort controle: F Indicator: G4W6
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	15.704.759	1535.088	1546.684	10	10	
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	11.707.518	1234.245	176.179	10	10	
	3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	11.180.687	1128.447	12.710	10	10	
		Kopie regeling	Aantal besluiten lovenrandorhaud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Totaal bedrag vorderingen lovenrandorhaud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen lovenrandorhaud welke zijn ingediend vóór 22	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Soort controle: n.v.t. Indicator: G4W7	Soort controle: F Indicator: G4W8	Soort controle: F Indicator: G4W9	Soort controle: F Indicator: G4W10	Soort controle: n.v.t. Indicator: G4W11	
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	1.543	110	10	Ja		
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	439	50		Ja		
	3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	393	35		Ja		
		Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)		
			Soort controle: n.v.t. Indicator: G4W12	Soort controle: F Indicator: G4W13	Soort controle: F Indicator: G4W14	Soort controle: F Indicator: G4W15	Soort controle: F Indicator: G4W16	
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
	3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)						

TWS	B4	Regeling specifieke uitkering uitvoering uitvoering apparaat Gemeenten	Uitgaven Rijksbijdrage (jaar T)	Overig (jaar T) ten opzichte van uitgaven Rijksbijdrage - uitvoeringskosten				
			Soort controle: R. Indicator: WW01	Soort controle: n.v.t. Indicator: WW02				
				45.442.281				
			Projectnaam/nummer	Totale uitgaven per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Overgeboekt naar [apparaatsuitvoeringskosten] per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Boekwaarde apparaatsuitvoering overgeboekt naar apparaatsuitvoering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting
			Soort controle: n.v.t. Indicator: WW03	Soort controle: R Indicator: WW04	Soort controle: R Indicator: WW05	Soort controle: R Indicator: WW06	Soort controle: R Indicator: WW07	Soort controle: n.v.t. Indicator: WW08
	1	Overgeboekt naar	14.998.541	14.998.548				
	2	Boekwaarde naar	14.998.659			14.998.659		
	3	Overige	145.882				145.882	
	4							
	5							
			Kopie projectnaam/nummer	Totale kosten project ten laste van Rijksmiddelen verrekening	[illegible] (jaar T) [illegible] aan [illegible]			
			Soort controle: n.v.t. Indicator: WW09	Soort controle: R Indicator: WW10	Soort controle: R Indicator: WW11			
	1	Overgeboekt naar	14.998.548					
	2	Boekwaarde naar	14.998.659					
	3	Overige	145.882					
	4							
	5							

In euro's
Waarde in hele euro's invullen

TWS	B8	Regeling Sportakkoord	Besteding cumulatief sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatief besteding cumulatief sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatief besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Gevalideerd	Gevalideerd	Gevalideerd	Gevalideerd	
			Soort controle: R Indicator: WW12	Soort controle: R Indicator: WW13	Soort controle: n.v.t. Indicator: WW14	Soort controle: n.v.t. Indicator: WW15	Soort controle: n.v.t. Indicator: WW16
			18	135.115	18	135.115	Nee

3.8 Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakveld		Begroot Lasten	Begroot Baten	Begroot Saldo	Realisatie Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Saldo
T01	Bestuur	-4.660	262	-4.398	-4.292	283	-4.009
T02	Burgerzaken	-4.654	1.058	-3.595	-4.243	898	-3.345
T03	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.656	1.645	-11	-1.968	1.668	-299
T04	Overhead	-28.659	50	-28.609	-28.632	367	-28.265
T05	Treasury	400	144.420	144.821	185	145.253	145.438
T07	Algemene en overige uitkeringen	0	120.976	120.976	0	121.593	121.593
T08	Overige baten en lasten	-29	-10	-39	-1.672	1.900	228
T09	Vennootschapsbelasting	-30	0	-30	-29	0	-29
T010	Mutaties reserves	-144.941	9.687	-135.255	-145.709	9.949	-135.760
T012	Onvoorziene uitgaven	-100	0	-100	0	0	0
T061	OZB Woningen	-233	8.759	8.525	-276	8.696	8.420
T062	OZB Niet-woningen	-133	3.514	3.381	-86	3.567	3.481
T063	Parkeerbelasting	-17	207	190	-17	228	211
T064	Belastingen overig	-259	911	652	-255	847	592
T11	Crisisbeheersing en brandweer	-6.055	0	-6.055	-5.960	33	-5.927
T12	Openbare orde en veiligheid	-2.439	105	-2.334	-2.466	242	-2.224
T21	Verkeer en Vervoer	-9.049	794	-8.255	-8.803	913	-7.891
T22	Parkeren	-585	38	-547	-525	28	-497
T23	Recreatieve havens	-7	2	-5	-6	16	10
T25	Openbaar vervoer	-50	0	-50	-47	0	-47
T31	Economische ontwikkeling	-887	0	-887	-825	20	-805
T32	Fysiek bedrijfsinfrastructuur	-5.055	4.774	-281	-4.409	4.309	-100
T33	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-166	35	-131	-182	56	-126
T34	Economische promotie	-779	157	-622	-543	161	-382
T41	Openbaar basisonderwijs	-100	0	-100	0	0	0
T42	Onderwijshuisvesting	-3.793	38	-3.755	-3.659	0	-3.659
T43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3.826	1.698	-2.128	-3.728	1.742	-1.987
T51	Sportbeleid en activering	-1.076	40	-1.036	-943	35	-908
T52	Sportaccommodaties	-5.616	2.028	-3.588	-6.166	2.334	-3.832
T53	Cultuurpres.,productie & participatie	-873	89	-784	-889	106	-783
T54	Musea	-737	39	-698	-776	70	-706
T55	Cultureel erfgoed	-387	0	-387	-285	0	-285
T56	Media	-2.061	263	-1.798	-2.154	282	-1.872
T57	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-6.963	360	-6.602	-6.799	742	-6.058
T61	Samenkracht en burgerparticipatie	-11.288	1.140	-10.149	-10.431	1.387	-9.045
T62	Wijkteams	-1.763	0	-1.763	-1.765	1	-1.764
T63	Inkomensregelingen	-47.769	41.021	-6.748	-48.551	42.535	-6.015
T64	Begeleide participatie	-4.101	0	-4.101	-3.570	0	-3.570
T65	Arbeidsparticipatie	-4.732	538	-4.193	-4.073	377	-3.696
T66	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	-2.363	5	-2.357	-2.319	3	-2.316
T671	Maatwerk dienstverlening 18+	-11.593	523	-11.070	-11.653	335	-11.317
T672	Maatwerk dienstverlening 18-	-24.482	0	-24.482	-24.352	9	-24.343
T681	Geëscaleerde zorg 18+	-143	0	-143	-144	52	-91
T682	Geëscaleerde zorg 18-	-2.495	0	-2.495	-2.571	3	-2.569
T71	Volksgezondheid	-2.681	0	-2.681	-2.550	-2	-2.552
T72	Riolering	-4.089	6.655	2.567	-4.259	6.432	2.173
T73	Afval	-10.330	12.838	2.508	-9.914	12.513	2.600
T74	Milieubeheer	-2.953	152	-2.802	-2.793	314	-2.479
T75	Begraafplaatsen en crematoria	-912	1.031	119	-846	981	135
T81	Ruimtelijke ordening	-3.788	605	-3.183	-3.522	702	-2.820
T82	Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	-7.124	7.124	0	-2.921	2.812	-109
T83	Wonen en bouwen	-3.441	1.557	-1.884	-2.952	1.814	-1.138
Saldo van lasten en baten		**-381.524**	**375.129**	**-6.395**	**-375.347**	**376.605**	**1.258**

Bedragen x € 1.000

3.9 Wet Normering Topinkomens (WNT)

De Wet Normering Topinkomens (WNT) verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde “topfunctionarissen”. “Topfunctionarissen” zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt.

Wet Normering Topinkomens (WNT)
De WNT is van toepassing op de gemeente Leidschendam-Voorburg. Het voor de gemeente toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 bij een voltijd dienstverband. Dit is het algemeen bezoldigingsmaximum. Bij een dienstverband korter dan een jaar wordt deze norm omgerekend naar de periode waarin de functionaris in dienst is geweest.

Bezoldiging topfunctionarissen
Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2020 bedragen x € 1	G.A. van Egmond	M.R. Gorsse	A. van Mazijk	C. de Vries	F.H.A. Lommen
Functiegegevens	Griffier	Directeur I	Gemeente-secretaris	Griffier	(plv) Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1-1 t/m 31-7-2020	1-1 t/m 31-12-2020	1-1 t/m 31-12-2020	1-9 t/m 31-12-2020	1-8 t/m 31-8-2020
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1 fte	1 fte	1 fte	1 fte	0,944 fte
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 82.065	€ 116.001	€ 127.206	€ 30.456	€ 6.752
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11.632	€ 20.345	€ 20.669	€ 5.279	€ 1.112
Subtotaal	*€ 93.697*	*€ 136.346*	*€ 147.875*	*€ 35.735*	*€ 7.864*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 116.975	€ 201.000	€ 201.000	€ 67.000	€ 16.079
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging in 2020	**€ 93.697**	**€ 136.346**	**€ 147.875**	**€ 35.735**	**€ 7.864**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2019 bedragen x € 1	G.A. van Egmond	M.R. Gorsse	A. van Mazijk
Functiegegevens	Griffier	Gemeente-secretaris (wnd) / programma-directeur	Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1-1 t/m 31-12-2019	1-1 t/m 31-12-2019	16-9 t/m 31-12-2019
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1 fte	1 fte	1 fte
Dienstbetrekking?	Ja	ja	ja
Bezoldiging 2019			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 106.664	€ 116.383	€ 36.656
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.034	€ 19.653	€ 5.791
Subtotaal	*€ 124.698*	*€ 136.036*	*€ 42.447*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 194.000	€ 56.871
Totale bezoldiging in 2019	**€ 124.698**	**€ 136.036**	**€ 42.447**

Per 1 augustus 2020 is griffier G.A. van Egmond met pensioen gegaan. In bovenstaande tabel over het jaar 2020 is hij daarom voor de eerste 7 maanden van 2020 opgenomen. De nieuwe griffier C. de Vries die op 1 september 2020 is gestart, is voor 4 maanden opgenomen. De plaatsvervangende griffier, F.H.A. Lommen, is conform de regelgeving voor 1 maand opgenomen in bovenstaande tabel van 2020.

De gemeentesecretaris A. van Mazijk is gedurende het hele jaar gemeentesecretaris geweest.
In een gedeelte van 2018 en een gedeelte van 2019 heeft M.R. Gorsse als waarnemend gemeentesecretaris opgetreden terwijl dit voor 2020 niet van toepassing was. Conform de regelgeving worden de leidinggevende topfunctionarissen, die dit langer dan een jaar gedaan hebben en na de ontheffing uit de functie nog in dienst blijven, voor 4 jaar meegenomen in de WNT. Vandaar dat M.R. Gorsse in bovenstaande tabel ook voor 2020 is opgenomen.

3.10 Overige jaarrekening gegevens

Financien3.10.1 Incidentele baten en lasten

Om een goed oordeel te kunnen geven over het structurele evenwicht tussen lasten en baten is het noodzakelijk inzicht te hebben in de incidentele baten en lasten. Voor een gespecificeerd overzicht per programma en een toelichting daarop wordt verwezen naar het specificatie tabel.

Het totaal van de incidentele baten en lasten per programma is opgenomen in onderstaande tabel.

Incidentele lasten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020
T0 Bestuur en Ondersteuning	240	453	419
T1 Veiligheid	10	60	2
T2 Programma Verkeer en Vervoer	500	725	667
T3 Economie	573	6.133	5.242
T4 Onderwijs	145	409	98
T5 Programma Sport, Cultuur en Recreatie	245	1.767	1.960
T6 Programma Sociaal Domein	874	13.781	12.314
T7 Volksgezondheid en Milieu	560	867	450
T8 VHROSV	1.260	8.705	4.201
Algemene dekkingsmiddelen	0	100	0
Overhead	0	1.064	1.004
Totaal incidentele lasten	**4.407**	**34.064**	**26.357**

Incidentele baten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020
Alle programma's	525	175	2.274
T0 Bestuur en Ondersteuning	40	29	4
T3 Economie	0	4.700	4.308
T5 Programma Sport, Cultuur en Recreatie	120	214	496
T6 Programma Sociaal Domein	0	11.368	10.753
T7 Volksgezondheid en Milieu	0	352	97
T8 VHROSV	0	7.590	2.877
Algemene dekkingsmiddelen	80.000	139.800	139.810
Overhead	0	50	50
Totaal incidentele baten	**80.685**	**164.278**	**160.669**

Incidentele verrekeningen met reserves	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020
Stortingen in reserves	91.669	144.932	145.710
Totaal onttrekkingen aan reserves	12.238	8.238	8.589
Saldo incidentele baten en lasten (reserves)	**79.431**	**136.694**	**137.121**

Samenvatting incidentele baten en lasten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020
Totaal incidentele lasten	-4.407	-34.064	-26.357
Totaal incidentele baten	80.685	164.278	160.669
Saldo incidentele mutaties reserves	-79.431	-136.694	-137.121
Totaal per saldo incidentele baten en lasten	**-3.153**	**-6.480**	**-2.809**

Structureel resultaat	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020
Jaarrekeningresultaat	-6.616	-6.395	1.258
Waarvan incidentele baten en lasten	-3.153	-6.480	-2.809
Structureel resultaat	**-3.463**	**85**	**4.067**

Bedragen x € 1.000

Per saldo bedragen de incidentele baten en lasten € 2.809.000 (per saldo last). Dat betekent dat zonder incidentele baten en lasten het jaarresultaat met dit bedrag voordeliger zou zijn geweest. Belangrijke post hier in is de verkoop van de Eneco-aandelen.

3.10.2 Toelichting incidentele baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de incidentele lasten en baten verwerkt, waarin per programma de belangrijkste posten afzonderlijk zijn gespecificeerd.

Incidentele lasten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Toelichting
T0 Bestuur en Ondersteuning				
Bestuurlijke tafel wonen	20	20	25	
Raad (griffie)		82	121	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Bijdrage aan regionale verkenningen RO		25	50	
Kabinetszaken (75 Jaar Vrijheid, Tentoonstelling over George Maduro)	155	156	61	Restant budgetten 75 Jaar Vrijheid en George Maduro naar 2022.
Innovatie en Ontwikkeling LV (Visie en werkwijze burger- en overheidsparticipatie opstellen)	40	40	108	Het betreft hier o.a. een budget van 35 voor organisatie ontwikkeling en een budget van 5 in het kader van corona. Voor de organisatieontwikkeling was in eerste instantie 500 begroot, maar mede door corona is dit budget in 2020 naar beneden bijgesteld tot 35. Uiteindelijk is er meer ingehuurd in 2020 dan begroot. Het gaat hier om inhuur van een Business Intelligence Data-analyst en projectmanagement.
Stelpost Corona Bestuur en Ondersteuning		100	45	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Overig	25	30	9	
Subtotaal	**240**	**453**	**419**	
T1 Veiligheid				
Veiligheid en ouderen	10	10	0	Plan van aanpak.
Stelpost Corona Veiligheid		50	2	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Subtotaal	**10**	**60**	**2**	
T2 Programma Verkeer en Vervoer				
Wegbeheersplan	475	475	502	Vastgesteld ambitieniveau wegbeheersplan.
Ruimtelijke ontwikkelingen langs de grenzen van onze gemeente	25	25	50	Bijdrage regionale verkenning MIRT CID Binckhorst.
UVP-Onderz Parkeerregime/drukmeting 5.1		89	49	Parkeeronderzoek Leidschendam-Voorburg.
UVP-verkeersmaatreg. Huygenskwartier		28	12	Verkeersmaatregelen Huygenskwartier.
Stelpost Corona Verkeer en vervoer		108	54	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Subtotaal	**500**	**725**	**667**	
T3 Economie				
Economische agenda	75	100	101	
Economische agenda - Recreatie en toerisme	50	70	31	Activiteiten zijn deels verschoven naar 2021.
Economische agenda - Inzet centrummanager en accountmanager bedrijven	200	200	159	
Voortzetten aanpak Huygenskwartier	100	70	19	Als gevolg van vertraging deel overgeheveld naar 2021.
Masterplan Damcentrum	75	50	92	Parkeren, verkeer en vervoer in Damcentrum.
Project Leidsenhage		35	39	
Bouw- en woonrijp maken Leidsenhage		4.640	4.072	Minder lasten bouw- en woonrijp maken.
Bouw- en woonrijp maken Leidsenhage niet verrekenbaar		300	225	Afronding werkzaamheden in 2021.
Ondernemersfonds		378	303	Zie ook afwijking bij stelpost corona Economie.
Marktinitiatieven corona		103	79	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Aanpak Julianabaan e.o.		100	86	

Incidentele lasten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Toelichting
Glasvezelnet: bevorderen aanleg		17	12	
Stelpost Corona Economie		65	24	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Overig	73	5	0	
Subtotaal	**573**	**6.133**	**5.242**	
T4 Onderwijs				
Tijdelijke huisvesting leerlingen	125	125	0	Tijdelijke huisvesting is in 2020 niet ingezet ten behoeve van leerlingen.
Verdubbelen subsidie schoolzwemmen	20	20	0	Vanwege onvoldoende animo scholen is het budget niet besteed.
Exploitatielasten tijdelijke onderwijshuisvesting		73	0	Het gaat hier om een doorbelastingsbudget van huur van een 'wissellocatie' voor tijdelijke onderwijshuisvesting. De werkelijke baten en lasten worden verantwoord op het programma Bestuur en ondersteuning (gebouwbeheer). Omdat er geen gebruik is gemaakt van deze wissellocatie, zijn de huurkosten niet doorbelast.
OAB2 extra instroomgroepen statushouders		88	88	
Stelpost Corona Onderwijs		103	10	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Subtotaal	**145**	**409**	**98**	
T5 Programma Sport, Cultuur en Recreatie				
Gezond in de stad	25	25	0	Budget verkregen via decentralisatie uitkering. Activiteiten hieromtrent zijn nog niet gestart en 2021 zal hiervan vervolg geven worden.
Snippergroen	120	245	293	Hier staan ook baten tegenover.
Meer groen	100	100	100	Inzet op behoud en aanplant van nieuwe bomen.
Uitvoering planmatig onderhoud groen		100	100	Wijkgroenbeheerplannen.
Zijdepark (onderdeel project L'hage)		18	18	
Incidentele groen renovatie		100	97	Betreft waterspoorpark.
Gymnastieklokalen & Sporthallen		94	107	Onderdeel lokale Corona maatregelen.
Kunstbeheer en -onderhoud		12		Geen lasten kunstbeheer.
Musea		30	30	Extra subsidie Museum Swaensteyn.
Ontwikkeling integrale kerkenvisie		50	0	Kerkenvisie budget wordt opgenomen in 2022.
Bibliotheek		19	19	Onderdeel lokale Corona maatregelen.
Theater		40	40	Kosten kwartiermaker LV.
Cultuureducatie		10	10	Proeftuin Cultuurankers.
Accomm. kunstbeoefening en -bevordering		105	113	Onderdeel lokale Corona maatregelen.
Lokaal Sportakkoord		40	35	
Beheer & expl. Zwembad de Fluit		134	153	Vervanging vloer zwembad De Fluit.
Beheer en expl. Sportparken		141	91	Onderhoud kunstgrasvelden met rubber-infil.
Speelterreinen		20	17	Onderhoud speelterreinen.
Landschapstafel Duin, Horst en Weide		140	121	Uitvoering van de groenprojecten in het kader van de Landschapstafel Duin, Horst en Weide. Tegenover deze kosten zijn ook baten gerealiseerd.
Werkgeverschap Combinatiefuncties		25	25	
Stelp. Corona Sport cult. en recreatie		319	591	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Subtotaal	**245**	**1.767**	**1.960**	
T6 Programma Sociaal Domein				
Burgerinitiatieven	25	25	25	

Incidentele lasten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Toelichting
Huurgarantie wijkcentrum Blauwe Tram	35	25	25	
Beleid Ooievaarspas	121	121	121	Vergoeding voor openbaar vervoer, AOW-gerechtigden.
Wijken en Buurten		50	49	Project Versterkingsprogramma LV-Noord.
Wijk en Dienstencentra		35	35	
Brede Welzijnsbeleid		21	21	Coronaaanvraag WOEJ.
Stimulering vrijwilligerswerk		32	7	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Jongerenwerk		27	27	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
LHBT beleid	16	16	16	
Uitkeringen BBZ		11.100	10.433	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers.
Bijzondere bijstand		4	5	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Gemeenschappelijke regeling DSW	410	410	410	Liquidatiekosten - Transitie DSW.
Curatieve Schuldhulpverlening		125	0	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Participatiebudget (IUSD)		90	63	Bevordering van participatie.
Perspectief op Werk		275	155	Arbeidstoeleiding.
Exploitatie Sociaal Servicepunt		95	95	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Maatschappleijke begeleiding statushouders	150	150	150	Begeleiding statushouders.
Taaltrajecten integratie statushouders	87	160	101	Vertraging invoering van de Wet inburgering. Het restant wordt overgeheveld. Tegenover deze lasten staat een bijdrage.
Wet verplichte GGZ (Wvggz)		10	0	Minder toename meldingen Meldpunt Bezorgd.
Maatsch. Verantwoord Verenigen		45	0	Activiteiten zijn verschoven naar 2021
Beheer en expl. gebouwen jeugdzorg		266	0	Sloop pand Koningin Julianaweg 44 is vertraagd.
Informele zorg		14	0	Kwartiermaker mantelzorg en eenzaamheidsbestrijding. Uitvoering volgt in 2021.
Programma Sociaal Domein		56	11	Activiteiten zijn deels verschoven naar 2021.
Dagbesteding	30	30	30	
Doorontwikkeling nazorgaanpak		88	38	Doorontwikkeling nazorgaanpak, afronding volgt in 2021.
Overige kinderopvang		17	17	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Stelpost Corona Sociaal domein		449	435	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Gedwongen kader (3D)		45	45	Verbeterplan ten behoeve van gecertificeerde instellingen.
Subtotaal	**874**	**13.781**	**12.314**	
T7 Volksgezondheid en Milieu				
Wekelijks afval inzamelen	560	101	62	Maatregelen afvalbeleid en uitvoering.
Bezoekcabines		30	15	Bezoekunits in verband met coronacrisis.
Bodemonderzoek en -sanering		35	49	Onderzoeken bodem (lood, PFAS en een PFAS-kaart).
Sanering wegverkeer Populierendr 1-319		22	0	Kosten voor de voorbereidingsfase van het project geluidsanering Populierendreef 1-319. Het project wordt bekostigd vanuit subsidie-inkomsten en wordt in 2021 afgerond.
Duurzaamheid		269	54	Activiteiten zijn deels verschoven naar 2021.
Regeling Reductie Energieverbruik		130	66	Door corona zijn de uit te voeren maatregelen vertraagd. De uitvoering van deze regeling is door het ministerie verlengd t/m 31 december 2021, waardoor een deel van de geplande werkzaamheden van 2020 wordt overgeheveld naar 2021. Tegenover deze post staat een gelijk bedrag aan baten.

Incidentele lasten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Toelichting
Uitvoering project omgekeerd inzamelen		200	186	
Stelpost Corona Volksgezondh. en milieu		80	18	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Subtotaal	**560**	**867**	**450**	
T8 VHROSV				
Implementatie omgevingswet	1.010	664	678	Bij de 2e Turap 2020 is een deel van het budget overgeheveld naar 2021 als gevolg van uitstel van de omgevingswet. Er is echter hierdoor een kleine overschrijding op het budget van 2020 ontstaan.
Capaciteit ruimtelijke initiatieven	250	250	0	Bouwstenen omgevingswet, uitvoering volgt in 2021 en 2022.
Beleidsadvisering Planschade		150	0	Planschade Damcentrum was niet benodigd.
Kostenverhaal Klein Plaspoelpolder (KPP)		160	985	Toerekening lasten KPP.
Bouw- en woonrijp maken Park 070		35	42	
Project Sociale woningbouw Overgoo		77	3	Activiteiten zijn deels verschoven naar 2021.
Businesscase sociale woningbouw 2020		225	6	Activiteiten zijn verschoven naar 2022.
Sted. vernieuwing De Heuvel-Buiten SB		19	17	
Verrekening met de VOF L'dam Centrum		3.214	662	Betreft lasten voor bouw- en woonrijp maken. Mede door het faillissement van Schouten BV zijn de werkzaamheden in 2020 gestagneerd.
Grondexploitatie Vlietvoorde		2.730	737	Door vertragingen in verband met afspraken met ontwikkelaars zijn veel van de voorgenomen werkzaamheden niet uitgevoerd. Hier staan ook minder gerealiseerde opbrengsten uit verkopen tegenover.
Grondexploitatie Klein Plaspoel Polder		695	714	
Grondexploitatie Rijnlandlaan		486	357	Kosten bouw- en woonrijpmaken voor de school worden in 2021 afgerond.
Subtotaal	**1.260**	**8.705**	**4.201**	
T10 Algemene dekkingsmiddelen				
Stelpost Corona Algemene dekkingsmiddelen & onvoorzien		100	0	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Subtotaal	**0**	**100**	**0**	
T14 Overhead				
Organisatieontwikkeling		136	105	Kosten WNRA.
Corona (overig)		108	142	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
ARBO en Veiligheidskunde		225	100	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Ondersteuning werkomgeving		26	22	Incidentele uitgaven corona ten laste van reserve.
Burgerparticipatie		80	71	
Ambtelijke huisvesting		29	22	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (H10)		58	186	Kwartiermaker/ programmanager Jeugd.
Stelpost corona Overhead		402	356	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Subtotaal	**0**	**1.064**	**1.004**	
Totaal incidentele lasten	**4.407**	**34.064**	**26.357**	

Incidentele baten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Toelichting
Alle programma's				
Gezond in de Stad (GIDS, decentralisatie uitkering)	25	25	45	Uitkering ten behoeve van Kansrijke start.
Maatschappelijke begeleiding statushouders (decentralisatie uitkering)	150	150	150	
Participatie & Integratie Statushouders (decentralisatie uitkering)	350	0	0	Uitkering is vervallen.
Kerkenvisies (Decentralisatie Uitkering)		0	50	Incidentele uitkering bij de decembercirculaire 2020.
Coronasteunpakket I-III		0	2.029	Compensatie coronasteunpakketten I-III.
Subtotaal	**525**	**175**	**2.274**	
T0 Bestuur en Ondersteuning				
Kabinetszaken	40	40	32	Voorschot subsidie (80%).
Stelpost corona bestuur en ondersteuning		-11	-28	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen; het gaat hier om kwijtscheldingen en creditnota's.
Subtotaal	**40**	**29**	**4**	
T3 Economie				
Bouw- en woonrijp maken Leidsenhage		4.640	4.072	Lagere vergoeding bouw- en woonrijp maken.
Transacties onroerend goed		134	236	Diverse grondopbrengsten.
Stelpost corona economie		-74	0	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen; het gaat hier om kwijtscheldingen en creditnota's.
Subtotaal	**0**	**4.700**	**4.308**	
T5 Programma Sport, Cultuur en Recreatie				
Cultuureducatie		10	10	
Lokaal Sportakkoord		40	40	
SPUK-uitkering Rijk		67	67	
Verkoop snippergroen	120	245	368	Meer baten uit verkoop snippergroen.
Landschapstafel Duin, Horst en Weide		0	47	Uitvoering van de groenprojecten in het kader van de Landschapstafel Duin, Horst en Weide. Voor dit project zijn baten gerealiseerd die niet waren begroot. Het gaat om doorbelasting van proceskosten en bijdragen van gebiedsregisseurs.
Stelpost corona sport, cultuur en recreatie		-148	-36	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen; de realisatie is lager in verband met een tegemoetkoming vanuit het Rijk.
Subtotaal	**120**	**214**	**496**	
T6 Programma Sociaal Domein				
Beheer en exploitatie accommodaties sociale wijkontwikkeling		-64	-64	Deze post betreft de kwijtschelding van huur in het kader van de coronacrisis.
Uitkeringen BBZ		11.100	10.433	Ontvangen bijdrage rijk omtrent tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers. Tegenover deze baat staan gelijke lasten.
Perspectief op Werk		275	275	Bevordering van arbeidstoeleiding.
Taaltrajecten integratie statushouders		65	120	Betreft bijdrage van Werkorganisatie Duivenvoorde ten behoeve van de voorbereiding op de Wet Inburgering vanaf 2021. Tegenover deze begrote en werkelijke baten staan 101 werkelijke lasten. Het restantbudget van de lasten wordt naar 2021 doorschoven voor opvolging openstaande acties.
Doorontwikkeling nazorgaanpak		56	56	Doorontwikkelen nazorgaanpak van ex-gedetineerden.
Stelpost corona sociaal domein		-64	-67	Onderdeel lokale coronacrisis maatregelen; het gaat hier om kwijtscheldingen en creditnota's.
Subtotaal	**0**	**11.368**	**10.753**	

Incidentele baten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Toelichting
T7 Volksgezondheid en Milieu				
Sanering wegverkeer Populierendr 1-319		22	31	De kosten voor de voorbereidingsfase van het project geluidsanering Populierendreef 1-319 worden bekostigd vanuit subsidie-inkomsten. Het project wordt in 2021 afgerond.
Regeling Reductie Energieverbruik		130	66	Als gevolg van de vertraagde uitvoering is slechts een deel van de baten gerealiseerd. In 2021 wordt het restantbedrag besteed (zie toelichting ook bij de lasten).
Afvalstoffenheffing		200	0	Geen onttrekking aan voorziening afval.
Subtotaal	**0**	**352**	**97**	
T8 VHROSV				
Kostenverhaal Klein Plaspoelpolder (KPP)		160	22	
Verevening Sociale Woningbouw		132	212	Bijdrage W. van Beijelaan en Fonteinkerk.
Sted.vernieuwing de Heuvel-Buiten		173	173	Betreft grondopbrengsten.
Verrekening met de VOF L'dam Centrum		3.214	662	Betreft bijdrage voor bouw- en woonrijp maken. Mede door het faillissement van Schouten BV zijn de werkzaamheden in 2020 gestagneerd.
Grondexploitatie Vlietvoorde		2.730	737	Door vertragingen in verband met afspraken met ontwikkelaars zijn veel van de voorgenomen werkzaamheden niet uitgevoerd. Hier staan dan ook minder gerealiseerde opbrengsten uit verkopen tegenover.
Grondexploitatie Klein Plaspoel Polder		695	714	
Grondexploitatie Rijnlandlaan		486	357	Gronduitgifte Veurs Voorburg en mutatie boekwaarde kosten bouw- en woonrijpmaken.
Subtotaal	**0**	**7.590**	**2.877**	
T10 Algemene dekkingsmiddelen				
Aandelen Eneco	80.000	139.800	139.810	
Subtotaal	**80.000**	**139.800**	**139.810**	
T14 Overhead				
Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (H10)		50	50	
Subtotaal	**0**	**50**	**50**	
Totaal incidentele baten	**80.685**	**164.278**	**160.669**	

Incidentele verrekeningen met reserves	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Toelichting
Stortingen in reserves				
Algemene reserve (m.n. Aandelen Eneco)	80.000	139.800	140.578	
Algemene reserve met bufferfunctie	2.404	0	0	
Reserve dekking afschrijvingslasten	9.265	0	0	
Ver. Sociale woningbouw		132	132	
Overige Reserves		5.000	5.000	
Subtotaal	**91.669**	**144.932**	**145.710**	

Incidentele verrekeningen met reserves	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020	Toelichting
Onttrekkingen aan reserves				
Reserve bereikbaarheid Stompwijk	9.331	66	66	
Algemene reserve vrij besteedbaar	2.907	5.672	6.440	
Reserve Corona		2.500	2.083	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Subtotaal	**12.238**	**8.238**	**8.589**	
Totaal onttrekkingen aan reserves	**79.431**	**136.694**	**137.121**	
Saldo incidentele baten en lasten	**3.153**	**6.480**	**2.809**	

Bedragen x € 1.000

3.10.3 Structurele onttrekkingen reserves

Conform artikel 28 van het BBV, zijn in de onderstaande tabel de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma weergegeven.

Een van de aanpassingen van het nieuwe BBV richt zich op het vergroten van het inzicht op incidentele baten en lasten. In de toelichting op de gewijzigde BBV is vermeld dat ervan wordt uitgegaan dat toevoegingen en onttrekkingen aan reserves in principe incidenteel van aard zijn. Echter, er zijn ook verrekeningen met reserves die structureel van aard zijn. Om een goed beeld te kunnen vormen of structurele lasten worden gedekt door structurele baten is in het BBV opgenomen dat zowel in de begroting als in de jaarrekening een overzicht opgenomen moet worden waarin de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves is weergeven.

Mutaties met onze reserves zijn in principe incidenteel. Hierop zijn 2 uitzonderingen:

- onttrekkingen uit de reserve Dekking afschrijvingslasten.
- onttrekkingen uit de reserve Herwaardering activa.

Structurele onttrekkingen aan reserves	Begroting 2020	Realisatie 2020
Reserve dekking afschrijvingslasten	999	999
Reserve herwaardering activa	450	450
Totaal	**1.449**	**1.449**

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

De reserve Dekking afschrijvingslasten wordt ingezet voor de financiering van investeringen met een economisch nut en met ingang van 2016 ook voor investeringen met maatschappelijk nut. Deze reserve heeft een langlopend karakter. De toevoegingen zijn incidenteel en de onttrekkingen structureel. De structurele onttrekking voor de afschrijvingslasten is € 999.000. In 2020 hebben er geen incidentele toevoegingen plaatsgevonden.

De reserve Herwaardering activa is ingesteld na een stelselwijziging voor de kapitaallasten (van lineair naar annuïtair afschrijven). Met deze reserve worden verschillen die ontstaan in de kapitaallasten op de activa van voor de stelselwijziging, verrekend. De toevoegingen zijn incidenteel en de onttrekkingen structureel.

In onderstaand overzicht is het verloop van beide reserves opgenomen en zijn de incidentele toevoegingen nihil en de structurele onttrekkingen ad € 1.449.000 zichtbaar.

Omschrijving	Stand per 31-12-2019	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Stand per 31-12-2020
Reserve dekking afschrijvingslasten	18.448	0	999	17.449
Reserve herwaardering activa	5.150	0	450	4.700
Totaal	**23.598**	**0**	**1.449**	**22.149**

Bedragen x € 1.000

3.10.4 Verdeling personeelskosten over taakvelden

Onderstaande tabel geeft de verdeling van de personeelskosten over de taakvelden weer.

Overzicht personele lasten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020
Bestuur en Ondersteuning			
Beheer overige gebouwen en gronden	821.171	821.171	821.171
Bestuur	2.225.527	2.956.327	2.730.701
Burgerzaken	4.014.238	4.014.238	3.751.757
Parkeerbelasting	17.095	17.095	17.095
Totaal programma	**7.078.031**	**7.808.831**	**7.320.724**
Veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	632	632	603
Openbare orde en veiligheid	2.095.322	2.095.322	2.050.073
Totaal programma	**2.095.954**	**2.095.954**	**2.050.677**
Verkeer en Vervoer			
Openbaar vervoer	18.036	18.036	17.374
Parkeren	98.756	98.756	106.730
Recreatieve havens	1.896	1.896	1.810
Verkeer en Vervoer	1.992.315	2.101.822	2.009.784
Totaal programma	**2.111.003**	**2.220.510**	**2.135.699**
Economie			
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	37.705	37.705	37.705
Economische ontwikkeling	297.587	297.587	287.519
Fysiek bedrijfsinfrastructuur	88.301	88.301	94.680
Totaal programma	**423.593**	**423.593**	**419.904**
Onderwijs			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	575.322	575.322	571.352
Onderwijshuisvesting	330.642	330.642	325.316
Totaal programma	**905.964**	**905.964**	**896.668**
Sport, cultuur en recreatie			
Cultureel erfgoed	233.561	233.561	224.993
Cultuurpres., productie & participatie	99.196	99.196	95.557
Media	54.107	54.107	52.122
Musea	27.053	27.053	26.061
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.555.475	2.725.702	2.569.873
Sportaccommodaties	384.169	384.169	380.119
Sportbeleid en activering	135.267	135.267	130.305
Totaal programma	**3.488.828**	**3.659.055**	**3.479.030**
Sociaal domein			
Arbeidsparticipatie	2.162.371	2.162.371	2.195.379
Begeleide participatie	272.895	272.895	270.579
Geëscaleerde zorg 18-	394.373	394.373	391.429
Geëscaleerde zorg 18+	57.491	57.491	57.491
Inkomensregelingen	3.762.807	3.762.807	3.759.532
Maatwerk dienstverlening 18-	893.895	893.895	890.289

Overzicht personele lasten	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Realisatie 2020
Maatwerk dienstverlening 18+	1.325.918	1.325.918	1.325.918
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	510.584	510.584	507.938
Samenkracht en burgerparticipatie	1.587.056	1.587.056	1.590.138
Wijkteams	855.175	855.175	855.175
Totaal programma	**11.822.565**	**11.822.565**	**11.843.867**
Volksgezondheid en milieu			
Afval	137.190	221.569	210.931
Begraafplaatsen en crematoria	223.194	223.194	209.720
Milieubeheer	864.708	864.708	869.544
Riolering	325.475	477.906	451.812
Volksgezondheid	54.107	54.107	52.122
Totaal programma	**1.604.674**	**1.841.484**	**1.794.129**
VHROSV			
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	630.661	332.041	702.125
Ruimtelijke ordening	2.074.746	2.065.427	2.441.312
Wonen en bouwen	2.701.576	2.701.576	2.630.956
Totaal programma	**5.406.983**	**5.099.044**	**5.774.392**
Tussenrekeningen activa			
Geactiveerde kosten	0	0	2.093.989
Totaal programma	**0**	**0**	**2.093.989**
Algemene Dekkingsmiddelen			
Algemene en overige uitkeringen	77.671	0	0
Belastingen overig	224.206	224.206	217.027
Overige baten en lasten	91.087	0	0
OZB Niet-woningen	68.752	68.752	65.972
OZB Woningen	52.957	52.957	49.165
Totaal programma	**514.673**	**345.915**	**332.164**
Overhead			
Overhead	14.239.006	13.867.770	11.909.033
Totaal programma	**14.239.006**	**13.867.770**	**11.909.033**
TOTAAL	**49.691.274**	**50.090.685**	**50.050.275**

Bedragen x € 1

4 Bijlagen

4.1 Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

In het kader van de Wet revitalisering generiek toezicht heeft de provincie Zuid-Holland met elke Zuid-Hollandse gemeente een bestuursovereenkomst over het interbestuurlijk toezicht gesloten. Uit deze overeenkomst volgt dat gemeenten voor het eerst bij de jaarrekening 2013 een eigen “Staat van Gemeenten" hebben opgesteld. Elke gemeente heeft door middel van kleuren een eigen oordeel gegeven over de staat van de domeinen financiën, ruimtelijke ordening, omgevingsrecht, monumentenzorg, archief- en informatiebeheer en huisvesting vergunninghouders.

Betekenis kleuren:	
Groen	Reeds gerealiseerd
Oranje	Is nog niet gerealiseerd, maar realisatie is in 2020 mogelijk
Rood	Wordt niet gerealiseerd

1. Financiën	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht in de begroting 2021 en/of het laatste jaar van de meerjarenbegroting 2022-2025	**Oranje**	In de begroting van 2021 is er nog geen sprake van een structureel en reëel evenwicht. Vanaf 2022 is dit echter wel het geval. Hiermee voldoet de gemeente Leidschendam-Voorburg aan de vereisten van de toezichthouder.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

2. Ruimtelijke ordening	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmings- plannen zijn aangepast aan de Omgevingsverordening Zuid-Holland (artikel 14.2 Omgevingsverordening)	**Groen**	De gemeente werkt aan 2 bestemmingsplannen (Landelijk en Stedelijk) voor haar gehele grondgebied. In beide plannen is het meest recente beleid opgenomen. Beide plannen gaan uiterlijk 1 juli 2021 ter inzage.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

3. Omgevingsrecht (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen)	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING
Voor zowel de milieutaken als de bouw- en woningtoezichtstaken zijn tijdig een beleidsplan VHT (vóór 15 mei 2020), het uitvoeringsprogramma (vóór 1 februari 2020) en de evaluatie (vóór 1 mei 2020) vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.	**Oranje**	Voor de VTH-taken is tijdig een beleidsplan vastgesteld. Voor de handhavingscomponent is ook een uitvoeringsprogramma vastgesteld, dat is echter na 1 februari 2020 gebeurd, namelijk op 7 april 2020, tegelijk met het VTH-beleid. Het VTH beleid bevatte een evaluatie. Ook het handhavingsuitvoeringsprogramma 2019 is geëvalueerd en met de jaarrapportage aan de raad kenbaar gemaakt. Vanaf 2021 wordt ook voor vergunningverlening een uitvoeringsprogramma opgesteld.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

4. Monumentenzorg	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten.	**Groen**	De gemeente heeft een onafhankelijke vierkoppige gecombineerde welstand- en monumentencommissie die wekelijks plannen voor ons beoordelen. Bij inhoudelijke vraagstukken waarvoor in de huidige commissie onvoldoende kennis aanwezig is, wordt een beroep gedaan op expertise bij Dorp, Stad en Land. Een van de leden heeft bovendien zitting in de Q-teams van grote ruimtelijke plannen zoals de Duivenvoordecorridor.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

5. Archief- en informatiebeheer	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde	**Groen**	De staat van het huidige informatie- en archiefbeheer wordt als uitstekend beoordeeld op de KPI's en onderschreven door de gemeentearchivaris. Het KPI verslag wordt met de jaarrekening stukken naar de Provincie gestuurd.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

6. Huisvesting Verblijfsgerechtigden / Vergunninghouders	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING	
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	**Oranje**	De taakstelling voor 2020 was 52 te huisvesten statushouders. Lange tijd was er zicht op het realiseren van de taakstelling, maar o.a. vanwege een corona-geval en quarantaine is de huisvesting van drie gezinnen in december uitgesteld. Mede hierdoor sloten we 2020 af met een kleine achterstand. De verwachting is dat deze gezinnen begin 2021 alsnog gehuisvest kunnen worden.	

	Gevraagde informatie	**Stand van zaken**
	1. Voorsprong per 1 januari 2020:	10 personen
	2. Fase interventieladder op 1 januari 2020:	taakstelling gerealiseerd
	3. Taakstelling eerste halfjaar 2020:	24 personen
	4. In 1e halfjaar 2020 gehuisveste vergunninghouders:	17 personen
	5. Voorsprong per 1 juli 2020:	3 personen
	6. Fase interventieladder op 1 juli 2020:	taakstelling gerealiseerd
	7. Taakstelling tweede halfjaar 2020:	28 personen
	8. In 2e halfjaar 2020 gehuisveste vergunninghouders:	20 personen
	9. Achterstand per 31 december 2020	5 personen
	10. Fase interventieladder op 31 december 2020:	Signaleren
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

4.2 Subsidielijst

Het overzicht van de verstrekte subsidies 2020 is opgenomen op de gemeentelijke website onder https://www.lv.nl/subsidieregister.

4.3 Voortgang uitvoering investeringskredieten

In onderstaande tabel is de realisatie van het investeringsplan 2020 opgenomen. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de uitvoering van de totale investeringskredieten per 31-12-2020.

		UITVOERING INVESTERINGSPLAN 2020						VOORTGANG UITVOERING TOTALE INVESTERINGSKREDIET					
Activa	Activa omschrijving	Uitgaven planning 2020	Inkomsten planning 2020	Geboekt uitgaven 2020	Geboekt inkomsten 2020	Saldo activa uitgaven 2020	Saldo inkomsten activa 2020	Inv. krediet uitgaven	Inv. krediet inkomsten	Geboekt uitgaven	Geboekt inkomsten	Saldo activa uitgaven	Saldo activa inkomsten
Bestuur en Ondersteuning		**203.799**	**0**	**86.652**	**0**	**117.147**	**0**	**671.000**	**0**	**553.853**	**0**	**117.147**	**0**
20171031	Vervangen basisregistratie incl.BGT	56.988	0	70.233	0	-13.245	0	436.000	0	449.246	0	-13.245	0
20181040	Wettelijke basisregistraties (NHR)	71.812	0	1.202	0	70.609	0	160.000	0	89.391	0	70.609	0
20201050	Vastgoedmanagementsysteem 2020	75.000	0	15.217	0	59.783	0	75.000	0	15.217	0	59.783	0
Overhead		**2.457.512**	**0**	**1.790.306**	**0**	**667.207**	**0**	**4.758.178**	**0**	**2.693.503**	**0**	**2.064.675**	**0**
20161025	Server hardware SBC	36.351	0	29.009	0	7.342	0	200.000	0	192.658	0	7.342	0
20171015	Renault Kangoo ZE pick-up Wpnr.80	35.000	0	37.631	0	-2.631	0	35.000	0	37.631	0	-2.631	0
20171017	Renault Kangoo ZE bestel Wpnr.83	32.700	0	26.921	0	5.779	0	32.700	0	26.921	0	5.779	0
20171038	Mobile device management 2017	25.000	0	23.550	0	1.450	0	25.000	0	23.550	0	1.450	0
20171039	Verv. 1e deel grafische werkplekken 2017	39.701	0	39.751	0	-50	0	40.000	0	40.050	0	-50	0
20171050	DMO Gegevensmanagement software	95.774	0	93.448	0	2.325	0	345.810	0	343.485	0	2.325	0
20181017	Peugeot E-Expert wpnr. 22	54.500	0	0	0	54.500	0	54.500	0	0	0	54.500	0
20181019	Pick-up VW Transporter wpnr.39	54.500	0	30.595	0	23.905	0	54.500	0	30.595	0	23.905	0
20181023	Pick-up VW Transporter wpnr.44	54.500	0	30.595	0	23.905	0	54.500	0	30.595	0	23.905	0
20181026	Pick-up VW Transporter wpnr.47	54.500	0	30.595	0	23.905	0	54.500	0	30.595	0	23.905	0
20181027	Peugeot E-Expert wpnr.32	54.500	0	0	0	54.500	0	54.500	0	0	0	54.500	0
20181032	Pick-up VW Transporter wpnr.60	54.500	0	30.595	0	23.905	0	54.500	0	30.595	0	23.905	0
20181043	Wifi vervanging bestaande accespoints	120.000	0	12.461	0	107.539	0	120.000	0	12.461	0	107.539	0
20181045	Verv. 2e deel grafische werkplekken 2018	34.610	0	31.401	0	3.209	0	36.468	0	36.791	0	-323	0
20191009	Renault Kangoo ZE bestel Wpnr.81	35.000	0	37.631	0	-2.631	0	35.000	0	37.631	0	-2.631	0
20191010	Renault Kangoo ZE personen Wpnr.82	35.000	0	31.002	0	3.998	0	35.000	0	31.002	0	3.998	0
20191022	Oracle / Unix 2019	25.000	0	20.621	0	4.379	0	25.000	0	20.621	0	4.379	0
20191030	Back-Up (tapedrives) 2019	9.362	0	5.424	0	3.938	0	30.000	0	26.062	0	3.938	0

	UITVOERING INVESTERINGSPLAN 2020							VOORTGANG UITVOERING TOTALE INVESTERINGSKREDIET					
Activa	Activa omschrijving	Uitgaven planning 2020	Inkomsten planning 2020	Geboekt uitgaven 2020	Geboekt inkomsten 2020	Saldo activa uitgaven 2020	Saldo inkomsten activa 2020	Inv. krediet uitgaven	Inv. krediet inkomsten	Geboekt uitgaven	Geboekt inkomsten	Saldo activa uitgaven	Saldo activa inkomsten
20191035	Verv. 1e deel thin cliënts en monitoren	102.769	0	102.484	0	285	0	127.500	0	127.215	0	285	0
20191056	Vervangen AV installatie Raadzaal	103.640	0	83.933	0	19.707	0	350.000	0	330.293	0	19.707	0
20201004	Oracle / Unix 2020	0	0	1.134	0	-1.134	0	300.000	0	1.134	0	298.866	0
20201018	Renault Kangoo ZE bestel Wpnr.84	32.700	0	28.184	0	4.516	0	32.700	0	28.184	0	4.516	0
20201024	Vervanging tablets 2020	350.000	0	353.183	0	-3.183	0	350.000	0	353.183	0	-3.183	0
20201026	Verv. 1e deel grafische werkplekken 2020	40.000	0	0	0	40.000	0	40.000	0	0	0	40.000	0
20201027	Verv. 2e deel thin cliënts en monitoren	127.500	0	31.659	0	95.841	0	127.500	0	31.659	0	95.841	0
20201028	Mobile device management 2020	127.500	0	128.659	0	-1.159	0	127.500	0	128.659	0	-1.159	0
20211011	Verv. 2e deel grafische werkplekken 2021	25.000	0	20.333	0	4.667	0	25.000	0	20.333	0	4.667	0
20211020	Vervanging mobiele telefonie	0	0	68.325	0	-68.325	0	450.000	0	68.325	0	381.675	0
20211021	DMO Applicaties en automatisering	15.792	0	17.659	0	-1.867	0	120.000	0	51.867	0	68.133	0
20211022	DMO KCS - Geheugen van LV	312.113	0	194.760	0	117.353	0	770.000	0	352.647	0	417.353	0
20211023	DMO Informatieveiligheid en privacy	220.000	0	99.456	0	120.544	0	351.000	0	99.456	0	251.544	0
20211024	DMO Organisatie, beheer en ondh.Adm.	150.000	0	149.304	0	696	0	300.000	0	149.304	0	150.696	0
Verkeer en Vervoer		**8.289.498**	**494.500**	**6.857.227**	**281.887**	**1.432.272**	**212.613**	**22.321.662**	**1.933.031**	**16.235.851**	**1.650.678**	**6.085.074**	**282.353**
20151042	UVP-Maatregelen Duivensteijn (5.3)	39.563	0	16.919	0	22.644	0	432.750	0	150.106	0	282.644	0
20159002	Bouwkosten - DNS	30.000	0	0	0	30.000	0	30.000	0	0	0	30.000	0
20159003	Bouwkosten - Veenpoldersweg	2.658.264	0	4.282.297	14.875	-1.624.033	-14.875	9.949.427	344.825	8.823.460	359.700	1.125.967	-14.875
20159004	VAT - historische kosten t/m 2017	603.150	0	724.411	13.418	-121.262	-13.418	2.079.738	69.810	1.807.459	13.488	272.278	56.323
20161038	UVP-Extra Parkeerplaatsen	23.000	0	15.392	0	7.608	0	211.943	0	104.335	0	107.608	0
20161063	UVP-Verlengde Velostrada (2.3)	354.292	0	23.653	0	330.639	0	1.417.464	946.396	1.086.825	946.396	330.639	0
20171041	UVP- Fietsroute Weigelia	380.000	175.000	297.500	148.750	82.500	26.250	380.000	175.000	297.500	148.750	82.500	26.250
20171048	UVP-Duurzaam veilig bhproject Steelaan	149.829	93.000	54.384	54.384	95.445	38.616	190.000	133.000	94.555	94.384	95.445	38.616
20171064	UVP- Vlietbruggen	847.073	0	59.172	0	787.901	0	1.889.439	0	601.538	0	1.287.901	0

	UITVOERING INVESTERINGSPLAN 2020							VOORTGANG UITVOERING TOTALE INVESTERINGSKREDIET					
Activa	Activa omschrijving	Uitgaven planning 2020	Inkomsten planning 2020	Geboekt uitgaven 2020	Geboekt inkomsten 2020	Saldo activa uitgaven 2020	Saldo inkomsten activa 2020	Inv. krediet uitgaven	Inv. krediet inkomsten	Geboekt uitgaven	Geboekt inkomsten	Saldo activa uitgaven	Saldo activa inkomsten
20181001	Verkeersregelinstallaties 2018	128.524	0	64.142	0	64.381	0	490.376	0	425.995	0	64.381	0
20181003	OV armaturen 2018	74.411	0	0	0	74.411	0	200.000	0	125.589	0	74.411	0
20181004	OV lichtmasten 2018	61.224	0	41.629	0	19.595	0	200.000	0	180.405	0	19.595	0
20181060	Aanleg parkeerterrein Venestraat	163.735	0	1.950	0	161.785	0	164.000	0	2.215	0	161.785	0
20191011	Verkeersregelinstallaties 2019	490.500	0	221.857	0	268.643	0	490.500	0	221.857	0	268.643	0
20191012	Groot onderhoud kunstwerken beton 2019	125.921	0	120.455	0	5.465	0	163.500	0	158.035	0	5.465	0
20191013	OV armaturen 2019	97.482	0	85.075	0	12.406	0	218.000	0	205.594	0	12.406	0
20191014	Ov lichtmasten 2019	151.238	0	23.102	0	128.135	0	218.000	0	89.865	0	128.135	0
20191055	Verkeersremmende maatregelen Wilsveen	111.000	0	32.329	0	78.671	0	111.000	0	32.329	0	78.671	0
20191059	Ombouw verkeerslichten naar I-VRI	116.206	119.000	2.661	5.455	113.545	113.545	119.000	119.000	5.455	5.455	113.545	113.545
20191062	Inr. projectgebied buiten GREX Rijnland	15.000	0	0	0	15.000	0	65.000	0	0	0	65.000	0
20191065	Aanpassen I-VRI Mall of the Neth.	284.291	0	272.796	0	11.495	0	285.000	0	273.505	0	11.495	0
20191077	Aanpassingen parkeergarage Oude Haven	200.000	0	0	0	200.000	0	200.000	0	0	0	200.000	0
20199001	UVP Recon.Nieuwstr./Dam Bouwkosten	252.244	37.500	265.690	45.006	-13.447	-7.506	1.283.971	75.000	1.297.418	82.506	-14.184	-7.506
20201012	Verkeersregelinstallaties 2020	190.500	0	0	0	190.500	0	490.500	0	0	0	490.500	0
20201019	Groot onderhoud Kunstwerken 2020	163.500	0	114.756	0	48.744	0	163.500	0	114.756	0	48.744	0
20201036	Dubbelzijdig fietspad B. Banninglaan	160.555	0	1.913	0	158.642	0	160.555	0	1.913	0	158.642	0
20201048	Herinr. openbare ruimte Strabolaan e.o.	25.000	0	11.043	0	13.957	0	55.000	0	11.043	0	43.957	0
20201052	Strabolaan e.o. fietspaden bouwkst	113.000	0	35.579	0	77.421	0	113.000	0	35.579	0	77.421	0
20201054	PRIS (ParkeerRouteInformatieSysteem)	105.000	0	19.028	0	85.973	0	105.000	0	19.028	0	85.973	0
20201056	Ontsluiting Dorpspunt-Fontein Stompwijk	25.000	0	0	0	25.000	0	80.000	0	0	0	80.000	0
20201058	Ombouw I-VRI nr.2053-2415-2419-2401-2402	70.000	70.000	56.000	0	14.000	70.000	70.000	70.000	56.000	0	14.000	70.000
20201059	Displays brugsignalering	80.000	0	0	0	80.000	0	80.000	0	0	0	80.000	0
20211040	Parkeersensoren	0	0	13.493	0	-13.493	0	215.000	0	13.493	0	201.508	0

		UITVOERING INVESTERINGSPLAN 2020						VOORTGANG UITVOERING TOTALE INVESTERINGSKREDIET					
Activa	Activa omschrijving	Uitgaven planning 2020	Inkomsten planning 2020	Geboekt uitgaven 2020	Geboekt inkomsten 2020	Saldo activa uitgaven 2020	Saldo inkomsten activa 2020	Inv. krediet uitgaven	Inv. krediet inkomsten	Geboekt uitgaven	Geboekt inkomsten	Saldo activa uitgaven	Saldo activa inkomsten
Onderwijs		**12.381.293**	**0**	**8.687.625**	**0**	**3.693.667**	**0**	**42.101.742**	**-**	**11.134.431**	**-**	**30.967.311**	**-**
20071155	Nieuwbouw VO Veurs Voorburg	1.000.000	0	462.045	0	537.955	0	11.653.405	0	1.306.010	0	10.347.395	0
20081125	Nieuwbouw PO Trampoline / Elzenheuvel	4.615.434	0	4.579.724	0	35.710	0	4.800.012	0	4.764.302	0	35.710	0
20161042	Nw.bouw PO-school de Wegwijzer	5.000.000	0	3.196.091	0	1.803.910	0	6.794.409	0	4.016.673	0	2.777.737	0
20161043	Nw bouw PO-school Pius X incl.gymnastiek	1.000.000	0	174.281	0	825.719	0	8.686.792	0	685.888	0	8.000.904	0
20181047	Voorber.krediet Inv.IHP 2019-2022	23.162	0	0	0	23.162	0	109.235	0	86.073	0	23.162	0
20191048	Nieuwbouw Vijverhof PO-school	280.900	0	32.088	0	248.812	0	4.939.743	0	32.088	0	4.907.655	0
20191060	Grond school Veurse Voorburg	180.897	0	180.897	0	0	0	180.897	0	180.897	0	0	0
20191061	Schoolplein Veurse Voorburg	0	0	62.500	0	-62.500	0	62.500	0	62.500	0	0	0
20201037	Nieuwbouw Bernadette PO-school	280.900	0	0	0	280.900	0	4.874.749	0	0	0	4.874.749	0
Sport, cultuur en recreatie		**2.332.200**	**0**	**1.939.930**	**0**	**392.270**	**0**	**6.765.942**	**-**	**5.305.872**	**-**	**1.460.070**	**-**
20161014	SP "t Loo beschoeiing veld 4+5+6+7	66.550	0	53.850	0	12.700	0	66.550	0	53.850	0	12.700	0
20161074	Nieuwbouw Maartens / Novumhal	248.436	0	167.025	0	81.411	0	3.268.572	0	3.187.161	0	81.411	0
20181049	Sp.Westvliet vervanging atletiekbaan	171.443	0	158.233	0	13.210	0	176.418	0	163.208	0	13.210	0
20181061	SPP Duyvesteijn hekken + bereg.hoofdveld	10.813	0	12.540	0	-1.727	0	126.877	0	128.604	0	-1.727	0
20181067	Renovatie veld 2 sportpark Meerhorst	36.147	0	22.807	0	13.340	0	54.450	0	41.110	0	13.340	0
20181068	SP 't Loo Grasveld 7 Forum Sport	43.259	0	0	0	43.259	0	119.694	0	76.435	0	43.259	0
20191041	Sp. Westvliet verv kunstgrasvelden 2+3	619.689	0	522.481	0	97.208	0	622.194	0	524.986	0	97.208	0
20191050	SP 't Loo veld 4 hekwerk enof verharding	58.225	0	17.980	0	40.245	0	58.225	0	17.980	0	40.245	0
20191052	SP Westvliet alg. inrichting 2019	1.917	0	0	0	1.917	0	36.397	0	34.480	0	1.917	0
20191053	SP Kastelenring alg. inrichting 2019	9.137	0	4.584	0	4.553	0	52.647	0	48.094	0	4.553	0
20191064	t Loo algemene inri./verhard.	8.690	0	7.485	0	1.205	0	58.225	0	57.020	0	1.205	0
20201017	Vervangen speelvoorzieningen 2020	457.800	0	463.326	0	-5.526	0	457.800	0	463.326	0	-5.526	0
20201042	SP Westvliet alg. inrichting 2020	32.162	0	0	0	32.162	0	32.162	0	0	0	32.162	0

		UITVOERING INVESTERINGSPLAN 2020						VOORTGANG UITVOERING TOTALE INVESTERINGSKREDIET					
Activa	Activa omschrijving	Uitgaven planning 2020	Inkomsten planning 2020	Geboekt uitgaven 2020	Geboekt inkomsten 2020	Saldo activa uitgaven 2020	Saldo inkomsten activa 2020	Inv. krediet uitgaven	Inv. krediet inkomsten	Geboekt uitgaven	Geboekt inkomsten	Saldo activa uitgaven	Saldo activa inkomsten
20201043	SP Kastelenring alg. inrichting 2020	33.106	0	0	0	33.106	0	33.106	0	0	0	33.106	0
20201046	Westvliet Korfb kunstg.hoofdveld	100.000	0	102.463	0	-2.463	0	100.000	0	102.463	0	-2.463	0
20201055	LED-verl. velden (bijdr. aan derden)	166.500	0	166.500	0	0	0	466.500	0	166.500	0	300.000	0
20201057	Skatepark Noordsingel	10.000	0	0	0	10.000	0	300.000	0	0	0	300.000	0
20201060	Inventaris sportkantine De Bocht-De Tas	65.000	0	47.660	0	17.340	0	65.000	0	47.660	0	17.340	0
20209001	Akoestiek b.s.a. De Leenkamp	93.325	0	81.664	0	11.661	0	93.325	0	81.664	0	11.661	0
20211007	Vervangen speelvoorzieningen 2021	0	0	1.911	0	-1.911	0	477.800	0	1.911	0	475.889	0
20251006	Westvliet Korfb kunstg.bijveld	100.000	0	109.420	0	-9.420	0	100.000	0	109.420	0	-9.420	0
Sociaal domein		**43.000**	**0**	**43.000**	**0**	**0**	**0**	**72.517**	**-**	**72.517**	**-**	**-0**	**-**
20161059	Herstel / vernieuwing de Loopplank	43.000	0	43.000	0	-0	0	72.517	0	72.517	0	-0	0
Volksgezondheid en milieu		**3.191.955**	**-4.706**	**1.802.585**	**7.506**	**1.389.370**	**-12.212**	**27.570.004**	**-**	**3.643.883**	**12.212**	**23.925.383**	**-12.212**
20171042	Gemaal Strabolaan	350.000	0	271.011	0	78.989	0	350.000	0	271.011	0	78.989	0
20181050	Rioolvervanging Prinsenhof Laag	33.358	0	56.708	0	-23.350	0	4.555.500	0	32.142	0	4.523.358	0
20181051	Rioolvervanging v. Pabstlaan e.o.	-0	0	5.637	0	-5.637	0	5.094.857	0	15.494	0	5.079.363	0
20181052	Rioolvervanging v.Leeuwenstraat	100.000	0	70.804	0	29.196	0	100.000	0	70.804	0	29.196	0
20191018	Vervanging rioolinstallatie 2019	36.355	-4.706	20.286	0	16.069	-4.706	148.000	0	131.931	4.706	16.069	-4.706
20191031	Vervanging rioolbesturing 2019	83.184	0	0	0	83.184	0	109.000	0	25.816	0	83.184	0
20191032	Aanleg/ Verv. grondwaterstelsel 2019	79.618	0	11.673	0	67.945	0	90.000	0	22.055	0	67.945	0
20191044	Levensduur verlengende rep.en ren.2019	498.661	0	451.025	0	47.636	0	577.300	0	529.664	0	47.636	0
20191045	Onvoorziene & Incidentele rioolverv.2019	51.098	0	41.141	0	9.957	0	263.250	0	253.293	0	9.957	0
20191046	Maatregelen tbv bui van de eeuw 2019	88.060	0	72.433	0	15.628	0	313.500	0	297.872	0	15.628	0
20199002	Rioolvervanging Nieuwstraat - Bouwkosten	269.021	0	266.165	7.506	2.857	-7.506	1.469.997	0	1.467.140	7.506	2.119	-7.506
20201016	Vervangen rioolinstallatie 2020	45.000	0	87.740	0	-42.740	0	545.000	0	87.740	0	457.260	0

	UITVOERING INVESTERINGSPLAN 2020							VOORTGANG UITVOERING TOTALE INVESTERINGSKREDIET					
Activa	Activa omschrijving	Uitgaven planning 2020	Inkomsten planning 2020	Geboekt uitgaven 2020	Geboekt inkomsten 2020	Saldo activa uitgaven 2020	Saldo inkomsten activa 2020	Inv. krediet uitgaven	Inv. krediet inkomsten	Geboekt uitgaven	Geboekt inkomsten	Saldo activa uitgaven	Saldo activa inkomsten
20201022	Vervanging rioolbesturing 2020	9.000	0	0	0	9.000	0	109.000	0	0	0	109.000	0
20201023	Aanleg/ Verv. grondwaterstelsel 2020	8.100	0	0	0	8.100	0	98.100	0	0	0	98.100	0
20201032	Rioolverv.Faukenbrg/Naeltwckstr	57.000	0	8.935	0	48.065	0	3.388.000	0	8.935	0	3.379.065	0
20201033	Onvoorziene & Incidentele rioolverv.2020	263.500	0	0	0	263.500	0	263.500	0	0	0	263.500	0
20201034	Maatregelen tbv bui van de eeuw 2020	280.000	0	36.154	0	243.846	0	368.000	0	36.154	0	331.846	0
20201035	Levensduur verlengende rep. en ren. 2020	130.000	0	21.772	0	108.228	0	390.000	0	21.772	0	368.228	0
20201051	RV Strabolaan bouwkst incl. meer-minder	150.000	0	100.591	0	49.409	0	320.000	0	100.591	0	219.409	0
20201053	Rioolinstall.Gemaal Straboln/ Bouwkosten	397.000	0	271.469	0	125.531	0	397.000	0	271.469	0	125.531	0
20211003	Rioolvervanging Ridder Snoekaertlaan	50.000	0	0	0	50.000	0	3.000.000	0	0	0	3.000.000	0
20211031	Rioolvervanging Berhardlaan/Spinozalaan	110.000	0	6.471	0	103.530	0	800.000	0	0	0	800.000	0
20211033	Rioolvervanging dr. V Noorstraat	25.000	0	0	0	25.000	0	190.000	0	0	0	190.000	0
20221017	Rioolvervanging Marcelis Emantslaan	42.000	0	1.286	0	40.714	0	2.487.000	0	0	0	2.487.000	0
20221039	Rioolvervanging Veursestraatweg	36.000	0	1.286	0	34.714	0	2.143.000	0	0	0	2.143.000	0
VHROSV		**50.000**	**0**	**45.766**	**0**	**4.234**	**0**	**350.000**	**-**	**45.766**	**-**	**304.234**	**-**
20201049	Nazorg Rietvink	50.000	0	45.766	0	4.234	0	350.000	0	45.766	0	304.234	0
Totaal		**28.949.257**	**489.794**	**21.253.090**	**289.393**	**7.696.167**	**200.401**	**104.611.046**	**1.933.031**	**39.685.676**	**1.662.890**	**64.923.895**	**270.141**

Bedragen x € 1

4.4 Kostendeclaratie college

In onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt welke onkosten het college in het afgelopen jaar heeft gemaakt en wat er is betaald in het kader van de uitoefening van het ambt. Een deel van de kosten heeft betrekking op het college als geheel en zijn niet uitgesplitst per persoon. Deze kosten zijn opgenomen onder "Voltallige college". De vervoerskosten, die gemaakt worden voor gemeenschappelijke regelingen worden niet doorbelast.

Type kosten	Goederen en diensten	Receptie, attentie en repr. kosten	Studie dagen / cursus / opleidings plan	Reis en verblijf-kosten	Lidm.sch./ contr. en donaties	TOTAAL
Weth. Bouw	-	18	1.500	-703	359	1.174
Weth. Rouwendal	-	226	1.486	-	359	2.071
Weth. van Eekelen	-	256	125	874	924	2.179
Burg. Tigelaar	-	57	-	3.773	613	4.443
Weth. Stemerdink	-	26	-	523	359	908
Weth. Kist (v.a. 23/9)	-	-	-	-	-	-
Voltallig college *)	4.913**	22.525	-	-	-	27.438
Totaal	**4.913**	**23.108**	**3.111**	**4.467**	**2.614**	**38.213**

Bedragen x € 1

* *Kosten niet toe te rekenen aan één specifiek lid van het college.*

** *Inclusief verzekeringen en € 1.400 corona gerelateerde kosten*

4.5 Integriteit

De gemeente legt ook middels een separaat Jaarverslag integriteit verantwoording af over het integriteitsbeleid en de uitvoering.

De organisatie voert sinds een aantal jaren een integriteitsbeleid dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen en dat in elk geval aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie. De organisatie heeft vier interne vertrouwenspersonen voor zowel integriteit als ongewenste omgangsvormen. Een juridisch adviseur HR van de afdeling Bedrijfsvoering is aangewezen als integriteitscoördinator. De preventieve handhaving komt tot uitdrukking in allerlei maatregelen die genomen zijn bij indiensttreding, informatiebescherming, inkoop-en aanbestedingsprocedures. De repressieve handhaving wordt geborgd door een zorgvuldige meldingsprocedure en onderzoeksprocedure en het opleggen van eventuele (rechtspositionele) maatregelen.

Ontwikkeling integriteitsbeleid 2020
De organisatie heeft in 2020 een start gemaakt met het in kaart brengen van kwetsbare functies waardoor – voor zover dit nog niet het geval was – inzicht ontstaat of een functie een integriteitsrisico vormt. Met dit inzicht kunnen gericht maatregelen genomen worden, die bijvoorbeeld misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en/of discriminatie moeten voorkomen. Ook geeft het overzicht in waar de integriteitsrisico's van een functie liggen, zodat de leidinggevende daar gericht aandacht aan kan besteden in het HR-gesprek.
Het voornemen om de vertrouwenspersonen verder te profileren in de organisatie via het informatie-beeldscherm voor medewerkers / het sociale intranet van de organisatie (WijvanLV) en presentaties op de afdelingen, is door de coronamaatregelen verschoven en wordt verder opgepakt in 2021. Eind 2020 is gestart met het online geven van een PowerPointpresentatie tijdens afdelingsoverleggen.

Integriteitsmeldingen 2020
In totaal zijn in 2020 17 kwesties over een (vermoeden) van een integriteitskwestie besproken dan wel behandeld. 13 kwesties zijn voorgelegd aan de vertrouwenspersoon, 1 aan het Meldpunt Integriteit en 3 signalen aan de integriteitscoördinator. De (vermoedelijke) schendingen hebben vooral betrekkingen op ongewenst gedrag. De (vermoedelijke) schendingen zijn losse incidenten, waardoor geen patronen zichtbaar zijn die extra aandacht behoeven. 1 melding heeft geleid tot een nader intern onderzoek volgens het Protocol Integriteitsonderzoeken.

Er hebben 13 medewerkers de weg naar een vertrouwenspersonen gevonden en gesprekken gevoerd. Ondanks dat de vertrouwenspersonen zichzelf niet hebben kunnen presenteren op de afdelingen, blijken ze goed te vinden en benaderbaar.

Er zijn geen meldingen c.q. klachten ingediend bij het Huis voor Klokkenluiders. In 2019 is een verzoek ingediend bij het Huis voor Klokkenluiders om een onderzoek te verrichten naar vermeende misstanden binnen de gemeente en de wijze waarop de gemeente zich jegens de melder heeft gedragen. De melding is in 2020 door het Huis van Klokkenluiders afgerond met de mededeling dat er onvoldoende grond was om een onderzoek in te stellen.

4.6 Indicatoren

Indicatoren

In onderstaande tabel zijn de verplichte indicatoren opgenomen. De vermelde cijfers zijn gebaseerd op de meest recente gegevens die door het CBS (www.waarstaatjegemeente.nl) zijn gepubliceerd. De nummering verwijst naar de voorgeschreven indeling, ontbrekende nummers betreffen vervallen indicatoren.

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2020	8,1 fte	Eigen gegevens
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2020	7,80 fte	Eigen gegevens
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2020	€ 807	Eigen gegevens
4	Externe inhuur	Inhuur regulier t.o.v. totale kosten	2020	15,2%	Eigen gegevens
5	Overhead	% van totale lasten	2020	7,6%	Eigen gegevens
6	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	Aantal per 10.000 inwoners 12-17 jaar	2019	114 (landelijk 132)	Bureau Halt
8	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2019	1,1 (landelijk 2,3)	CBS - Diefstallen
9	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2020	4,6 (landelijk 4,6)	CBS - Criminaliteit
10	Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	2019	2,1 (landelijk 2,3)	CBS - Diefstallen
11	Vernieling	Aantal per 1.000 inwoners	2020	6,3 (landelijk 6,3)	CBS - Criminaliteit
14	Functiemenging	%	2019	36,8 (landelijk 53,2)	CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research
16	Vestigingen van bedrijven	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2019	130,1 (landelijk 152,0)	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA
17	Absoluut verzuim (niet op school ingeschreven leerplichtigen)	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2019 (schooljaar 2018-2019)	1,1 (landelijk 2,4)	DUO/Ingrado
18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2019 (schooljaar 2018-2019)	27 (landelijk 26)	DUO/Ingrado
19	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2019 (schooljaar 2018/2019)	2,2 (landelijk 2,0)	DUO/Ingrado
20	Niet-sporters	%	2016 (1x per 4 jaar gezondheidsmonitor)	50,4 (landelijk 48,7)	Gezondheidsmonitor volwassenen, GGD'en, CBS en RIVM
21	Banen	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2019	466,1 (landelijk 794,1)	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA bewerking ABF Research
22	Jeugdcriminaliteit	% 12 t/m 21 jarigen	2019	1% (landelijk 1%)	CBS - Jeugd
23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2019	7% (landelijk 6%)	CBS - Jeugd

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2019	67,5% (landelijk 68,8%)	CBS - Arbeidsdeelname
26	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2019	2% (landelijk 2%)	CBS - Jeugd
27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	2020	569,1 (landelijk 459,7)	CBS - Participatiewet
28	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 65 jaar	2020	253,2 (landelijk 202,0)	CBS - Participatie Wet
29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	11,4 (landelijk 12,3)	CBS - Jeugd
30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	1,1% (landelijk 1,2%)	CBS - Jeugd
31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2019	0,5% (landelijk 0,4%)	CBS - Jeugd
32	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	2020	430 (landelijk 640)	CBS - Monitor Sociaal Domein Wmo
33	Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner	2019	219 (landelijk 163)	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval
34	Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	2,5% (landelijk 17,6%)	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor
35	Gemiddelde WOZ waarde woningen	1.000 euro	2020	293 (landelijk 270)	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2020	0,2 (landelijk 8,9)	BAG/ABF - Systeem Woningvoorraad
37	Demografische druk (verhouding tussen enerzijds jongeren en ouderen en anderzijds bevolking 20-65 jaar)	%	2020	79,7% (landelijk 70,0%)	CBS - Bevolkingsstatistiek bewerking ABF Research
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro’s	2020	711 (landelijk 700)	COELO, Groningen
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro’s	2020	774 (landelijk 772)	COELO, Groningen

Toelichting op de indicatoren

Taakveld: Bestuur en Ondersteuning

1 Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari.
Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Taakveld: Bestuur en Ondersteuning

2 Bezetting

Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan.
Terugkijkend naar een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is berekend de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

Taakveld: Bestuur en Ondersteuning

3 Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Taakveld: Bestuur en Ondersteuning

4 Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

Taakveld: Overhead

5 Overhead

De overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Taakveld: Veiligheid

6 Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar

Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Taakveld: Veiligheid

8 Winkeldiefstal per 1.000 inwoners

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Taakveld: Veiligheid

9 Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Taakveld: Veiligheid

10 Diefstallen uit woningen

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Taakveld: Veiligheid

11 Vernieling

Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Taakveld: Economie

14 Functiemenging

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Taakveld: Economie

16 Vestigingen van bedrijven

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Taakveld: Onderwijs

17 Absoluut verzuim (niet op school ingeschreven leerplichtigen)

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school of instelling en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.

Taakveld: Onderwijs

18 Relatief verzuim

Van relatief verzuim is sprake als een jongeren wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt (ongeoorloofd afwezig). Ook veelvoudig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.

Taakveld: Onderwijs

19 Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %

Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Taakveld: Sport, cultuur en recreatie

20 Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Taakveld: Sociaal domein

21 Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 65 jaar.

Taakveld: Sociaal domein

22 Jeugdcriminaliteit

Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Taakveld: Sociaal domein

23 Kinderen in uitkeringsgezin

Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Taakveld: Sociaal domein

24 Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Taakveld: Sociaal domein

26 Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Taakveld: Sociaal domein

27 Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Taakveld: Sociaal domein

28 Lopende re-integratievoorzieningen

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Taakveld: Sociaal domein

29 Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Taakveld: Sociaal domein

30 Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Taakveld: Sociaal domein

31 Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Taakveld: Sociaal domein

32 Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Taakveld: Volksgezondheid en milieu

33 Omvang huishoudelijk restafval

Niet gescheiden ingezameld restafval dat te groot of te zwaar is om op dezelfde wijze als het huishoudelijk restafval te worden aangeboden.

Taakveld: Volksgezondheid en milieu

34 Hernieuwbare elektriciteit

Het % hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.

Taakveld: Algemene Dekkingsmiddelen

35 Gemiddelde WOZ waarde woningen

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Taakveld: VHROSV

36 Nieuw gebouwde woningen

Het aantal nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

Taakveld: VHROSV

37 Demografische druk (verhouding tussen enerzijds jongeren en ouderen en anderzijds bevolking 20-65 jaar)

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Taakveld: VHROSV

38 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Taakveld: VHROSV

39 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

4.7 Kerngegevens

	31-12-2020	31-12-2019
Sociale structuur		
Aantal inwoners:	**76.439**	**76.537**
waarvan 0-19 jaar	16.421	16.386
waarvan 20-64 jaar	42.329	42.581
waarvan 65 jaar en ouder	17.689	17.564
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden:	**1.695**	**1.632**
waarvan personen jonger dan 21 jaar	17	16
waarvan personen tussen 21 en 65 jaar	1.650	1.585
waarvan personen van 65 jaar en ouder*	0	0
waarvan personen in inrichting	28	31
Aantal loaw/loaz-uitkeringsgerechtigden	114	118
Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente (in hectare)	3.562	3.562
waarvan binnenwater	344	288
waarvan historische stads- of dorpskern	3	3
Aantal woningen en wooneenheden	36.935	36.876
Capaciteit bijzondere woongebouwen	288	197
Oppervlakte van de wegen in m2	2.947.534	2.990.074
Lengte van de waterwegen binnen de bebouwde kom in kilometer	86	86
Lengte van de waterwegen buiten de bebouwde kom in kilometer	15	15
Oppervlakte openbaar groen in hectare	255	255